

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งสำรวจหาข้อมูลจากบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา จังหวัดในโครงการแผ่นดินทองในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับผู้ว่าฯ ระดับผู้บริหาร ระดับ ผู้ปฏิบัติการ ระดับผู้สนับสนุน และระดับประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีวัตถุประสงค์ (purposive sampling)

สำหรับวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างนั้นได้จากการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการ จังหวัด ปลัดจังหวัด และหัวหน้าหน่วยงานระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องและได้จากการเอกสารการดำเนินงานโครงการ แผ่นดินทองแผ่นดินทองของจังหวัดและของทุกอำเภอ ซึ่งทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยอ้อมในระดับต่าง ๆ

ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างได้ใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

1. ในระดับผู้ว่าฯ และผู้บริหาร ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงกับการวางแผนนโยบายหรือการบริหาร ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
2. ในระดับปฏิบัติการ ต้องเป็นผู้ดำเนินการโครงการในระดับปฏิบัติไม่น้อยกว่า 6 เดือน
3. ในระดับผู้สนับสนุน ต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานส่วนที่เป็นการสนับสนุนโครงการ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
4. ในระดับประชาชนต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในโครงการหรือเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

เหตุผลในการใช้เกณฑ์ข้างต้นก็เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ที่เข้ารับการสัมภาษณ์ หรือตอบแบบสอบถามมี ประสบการณ์โดยตรงหรือโดยอ้อม และมีความรู้เกี่ยวกับโครงการในส่วนรวมและ/หรือในส่วนที่ตนเอง เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ต่อไปนี้

1. แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อประเด็นที่จะใช้การสัมภาษณ์ โดยผู้ วิจัยตั้ง คำถามด้วยคำถามที่ได้มาจากศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัย และผลงานแผ่นดินทอง แผ่นดิน ทอง เอาชนะความยากจน จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

- วิธีคิด
- หลักการดำเนินงาน
- วิธีการดำเนินงาน
- ผลการดำเนินงาน
- การปรับปรุงการทำงาน
- การแก้ไขปัญหาและอุปสรรค
- การประเมินผลการดำเนินโครงการ
- ความยั่งยืนของโครงการ

2. แนวทางการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ใช้แนวทางเดียวกันกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แต่เน้นในงานที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาร่วมกันได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แต่ละคนมีส่วนรับผิดชอบหรือมีส่วนร่วมทางใดทางหนึ่ง โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ใช้สัมภาษณ์เจาะลึกเป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม

3. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือส่วนแรก เป็นข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่สองเป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาจนนความยากจนระดับจังหวัด ส่วนที่สาม เป็นความคิดเห็นทั่วๆ ไป

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมลงในช่องว่าง ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ อัชีพ ปัจจุบัน รายได้จากการปฏิบัติงานและเงินออม รวมคำถามทั้งสิ้น 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาจนนความยากจนระดับจังหวัด การให้คะแนนข้อคำถามในทางบวก รวมคำถามทั้งสิ้น 114 ข้อ ด้วยคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาจนนความยากจนระดับจังหวัด 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์
2. ด้านการมีส่วนร่วม
3. ด้านกระบวนการในระดับต่างๆ
 - 3.1 ระดับส่วนราชการ
 - 3.2 ระดับสถาบันทางศาสนา (วัด)
 - 3.3 ระดับสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)
 - 3.4 ระดับครอบครัว
4. ด้านปัจจัยในความสำเร็จ
 - 4.1 ปัจจัยทางสังคม
 - 4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
5. ด้านความเป็นสถาบัน

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อในแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาจนนความยากจนระดับจังหวัด ได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนตัวเลือก 4 ระดับ ตั้งแต่ 1 ถึง 4 คะแนน ซึ่งหมายความดังนี้

คะแนน	4	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยสูงมาก
คะแนน	3	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยสูง
คะแนน	2	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยน้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.26 – 4.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้วยสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.25 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้วยสูง

คะแนนเฉลี่ย 1.76 – 2.50 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.75 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเปิด ข้อคำถามถามความคิดเห็นทั่วๆ ไปของผู้ตอบแบบสอบถามรวมคำถามทั้งสิ้น 3 ข้อ คือ

1. อะไร คือ เรื่องสำคัญที่ทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถประกาศเป็นจังหวัดที่เข้าชนิดความยากจนได้
2. ทำอย่างไรจังหวัดกาฬสินธุ์จึงยังยืนต่อไป ไม่กลับไปเป็นจังหวัดที่ยากจนอีก
3. “ครอบครัวอบอุ่น” ในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

4. เทคนิคและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง จึงได้ใช้เทคนิคและวิธีการต่อไปนี้

ขั้นเตรียมการก่อนภาคสนาม

การติดต่อขอข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของจังหวัดและส่วนของอำเภอต่างๆ 18 อำเภอ ซึ่งได้แก่

- (1) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดด้านต่างๆ เช่น ด้านภูมิศาสตร์ ประชากร เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรม
- (2) ข้อมูลการดำเนินการโครงการ “แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองชนชาติความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม”
- (3) ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เช่น รายงานการประชุม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา รายงานการวิจัย เอกสารและตำรา เป็นต้น

การจัดประชุมขอความร่วมมือและชี้แจงโครงการวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ว่าราชการ จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 10 ท่าน และคณะผู้วิจัย

ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้นได้ใช้วิธีการต่อไปนี้

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลต่างๆ ใน 4 กลุ่ม จำนวน 59 คน

การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ได้จัดการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มกับบุคคลต่างๆ ใน 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ทำเนินงาน กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มประชาชน ซึ่งได้แก่บุคคลต่างๆ จำนวน 312 คน

การใช้แบบสอบถาม

แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลผู้มีส่วนร่วมและได้รับผลกระทบใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชนผู้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพอำเภอ/ กิจกรรม 409 คน และประชาชนไม่ได้สังกัดกลุ่มอาชีพอำเภอ/ กิจกรรม 233 คน รวมทั้งสิ้น 642 คน

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

คณะกรรมการได้เลือกโครงการที่ได้รับการเสนอจากอำเภอว่าเป็นตัวอย่างของโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เพื่อเข้าไปสังเกตโครงการจริงๆ อำเภอ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง ในขณะเดียว กัน ผู้จัดได้สัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับสมาชิกของโครงการ รวมทั้งได้สังเกตส่วนประกอบต่างๆ ของโครงการในภาพรวม

การหาความสมบูรณ์ของงานวิจัย

การนำเอาผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วกร่างเป็นผลงานวิจัยนำไปเสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็น วิจารณ์และเสนอแนะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานครเพื่อหาความสมบูรณ์ของงานวิจัย โดยจัดการประชุมสัมมนาเพื่อหาความสมบูรณ์ของงานวิจัย แบ่งเป็น 5 ภาคทั่วประเทศไทย มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมทั้งสิ้น 153 คน ดังนี้

ครั้งที่ 1 จังหวัดฉะเชิงเทรา	ในวันที่ 22 มีนาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 16 คน
ครั้งที่ 2 จังหวัดกาฬสินธุ์	ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 31 คน
ครั้งที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่	ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 26 คน
ครั้งที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	ในวันที่ 4 สิงหาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 59 คน
ครั้งที่ 5 จังหวัดกรุงเทพฯ	ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 21 คน

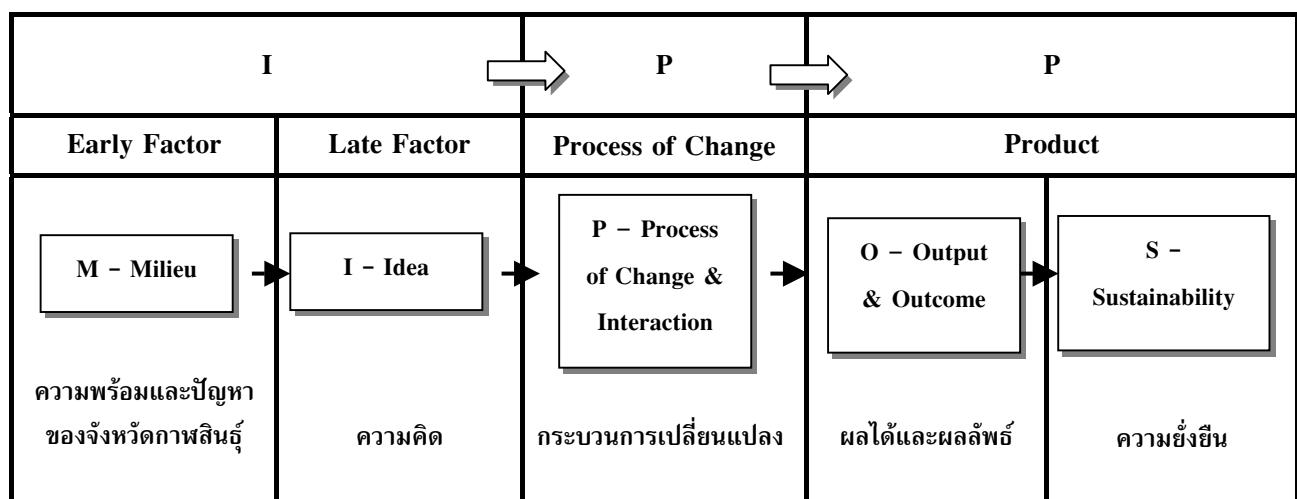
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

- การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสู่การหาความสัมพันธ์จากข้อมูล ดังนี้
 - ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาเอกสารดำเนินงานตามโครงการของทุกอำเภอ และกิจอำเภอ จังหวัดกาฬสินธุ์
 - ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบสนทนาระและแบบสอบถาม มาทำการตรวจสอบ
 - การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องจริงดำเนินการตรวจสอบแหล่งที่มาใน 3 แห่ง คือ เวลา สถานที่และบุคคล
 - การตรวจสอบแหล่งเวลา การเก็บข้อมูลตามกำหนดการในแผนงานวิจัย
 - การตรวจสอบสถานที่ การเก็บข้อมูลแต่ละอำเภอและกิจอำเภอ
 - การตรวจสอบบุคคล การเก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่กำหนดในแผนงานวิจัย
 - การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Researcher Triangulation) ผู้จัดได้ขอความร่วมมือหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์ สนทนาระและใช้แบบสอบถามรวมข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป
 - การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ผู้จัดได้ศึกษาวิธีคิด การมีส่วนร่วม การจัดการ ภาวะผู้นำ ความเป็นสถาบัน ตัวแบบ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีความคาดหวัง และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปยกร่างเป็นโครงสร้างในการวิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล และสร้างสมมติฐานชั่วคราว คือ ประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์มีความสามารถเอาชนะความยากจนได้ คือ KALASIN-Model

- 1.6 การตรวจสอบข้อมูล ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการใช้แบบสอบถาม ได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน รวมทั้งความถูกต้องตรงกันกับประเด็นที่ตั้งไว้ หากพบว่ามีส่วนใดยังขาดหรือไม่ครบ ก็ได้มีการเก็บเพิ่มเติมเพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์
- 1.7 การจัดกระทำข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ได้นำมาอัดเทปและจัดพิมพ์ในรูปเอกสาร เพื่อให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ต่อไป ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกต หรือได้จากการจดบันทึกการสนทนาก็นำมาเขียนขยาย เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ใจความสมบูรณ์ มีความสอดคล้องตามที่เป็นจริงที่พิสูจน์ว่า การอาชนาความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ นั้น ประกอบด้วยอะไรบ้างแล้วนำมาจัดพิมพ์ในรูปเอกสารเพื่อใช้เคราะห์ต่อไป
- 1.8 การวิเคราะห์เนื้อหาและโครงเรื่องเพื่อสร้างตัวแบบ ผู้วิจัยอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารทั้งที่ได้รวบรวมมาก่อนและที่ได้จัดเก็บจากภาคสนามที่สอดคล้อง และเมื่อกันกันแล้วนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ในลักษณะโครงเรื่องเพื่อสร้างเป็นตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนาความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเชิงระบบเป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบ

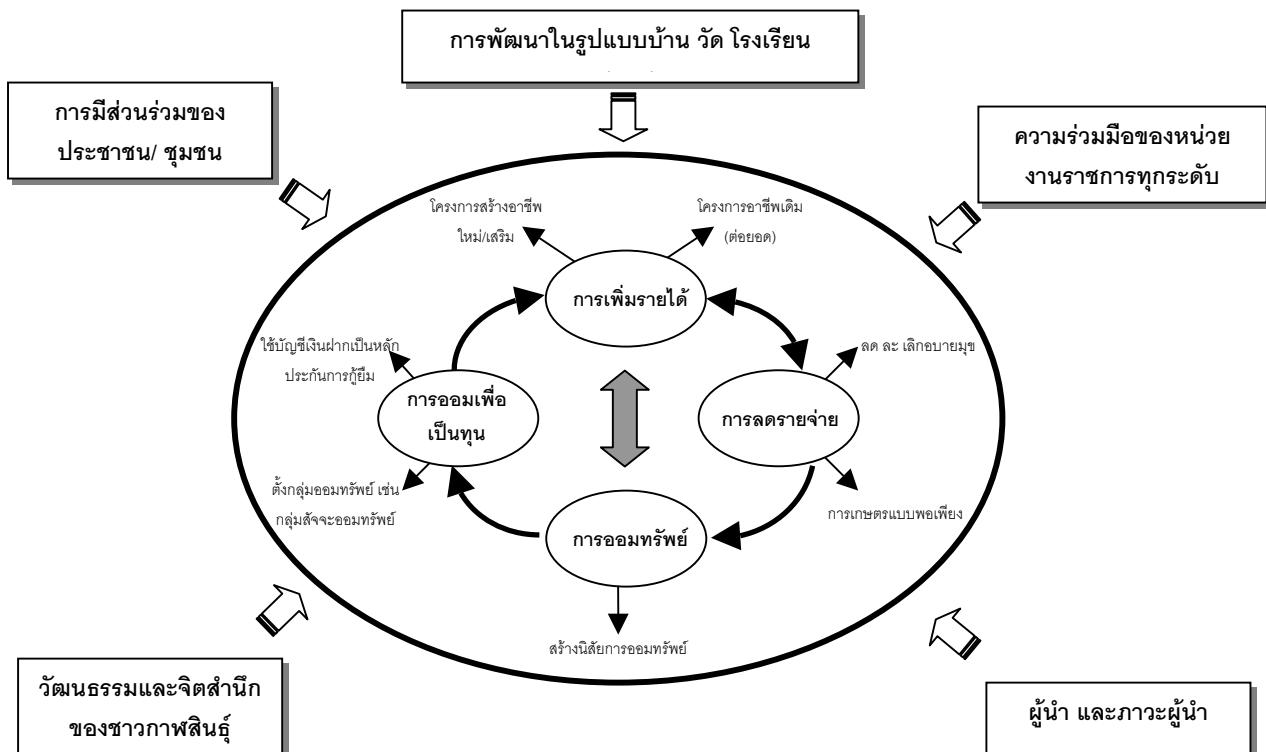
2. การวิเคราะห์เชิงระบบ (System Approach) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยอาศัยกรอบความคิดและตัวแบบทฤษฎีระบบมาจัดกระทำกับข้อมูลของโครงการ โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ คือ MIPOS

เครื่องมือวิเคราะห์ MIPOS หรือนำไปสร้างตัวแบบ

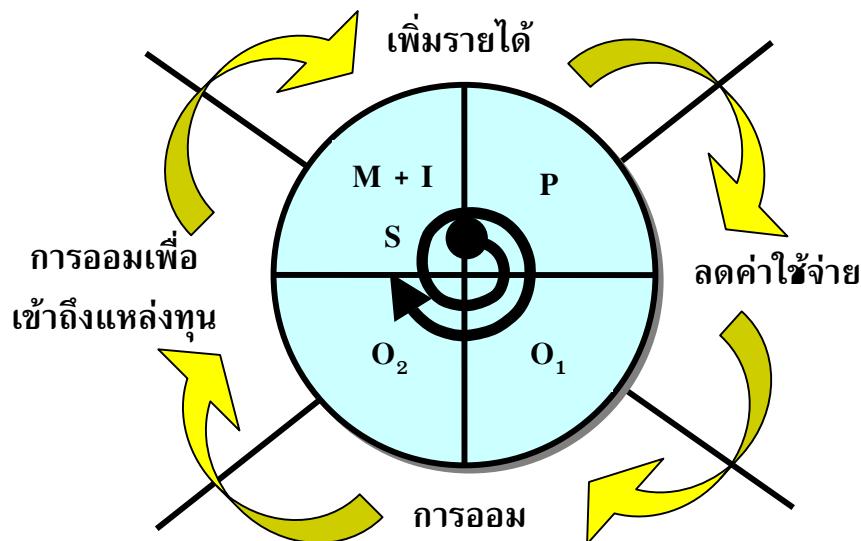

นำเอาเครื่องมือ MIPOS ไปทำการวิเคราะห์การดำเนินงานโครงการแผ่นดินธรรมแฝ่ดินทอง เพื่อ
ເອົານະຄວາມຍາກຈນ ເພື່ອສ້າງຕົວແບບການພັດນາເອົານະຄວາມຍາກຈນຂອງຈັງหวັດກາພສິນຝູ ດັ່ງນີ້ :-

ແຜນຜັກການແກ້ໄຂປັບປຸງຫາຄວາມຍາກຈນ

เมื่อนำเอา MIPOS มาทำการวิเคราะห์เพื่อສ້າງຕົວແບບກາພສິນຝູ (Kalasin Model) จะได้ຕົວແບບ
ໃໝ່ທີ່ສົມບູຮົນ ດັ່ງກັບ

MIPOS :

M = Milieu , I = Idea, P = Process, O₁ = Output, O₂ = Outcome, S = Sustainability

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโครงการ

จากการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ประกาศเป็นจังหวัดที่ເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນໃນປີ พ.ສ. 2546 โดยใช้โครงการແພ່ນດິນຮຽນແພ່ນດິນທອງໆນັ້ນ ກາຣີຈັຍນີ້ຈຶ່ງມູ່ໄປທີ່ກາຣສ້າງຕົວແບບກາຣພັນນາເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນ ຮະດັບຈັງຫວັດທີ່ມີອຳນວຍພຸດທິກຣມ ໂດຍຕຶກຂາອົງຄົມປະກອບກາຣພັນນາຕ້ານຕ່າງໆ ທີ່ນຳໄປສູ່ຄວາມລໍາເຮົາແລະ ວິເຄຣະຫົ່ວ່າງຄົມປະກອບກາຣພັນນານັ້ນໆ ດ້ວຍກາຣວິເຄຣະຫົ່ວ່າຫາແລະກາຣວິເຄຣະຫົ່ວ່າໃໝ່ຮະບບອ່າງເປັນຮະບບ ຕາມກຽບຄວາມຄົດຕົວແບບກາລືນື້ໆ ທີ່ຈະສາມາດໃຫ້ເປັນທາງເລືອກສໍາຫັບແນວທາງກາຣແກ້ໄຂປ້ອງຫາຄວາມຍາກຈຸນແນວທາງໜຶ່ງໄດ້

ກາຣວິເຄຣະຫົ່ວ່າຂໍ້ມູລເພື່ອດູຄວາມສັນຖືຜົນຂອງໂຄຣກາຣແພ່ນດິນຮຽນແພ່ນດິນທອງໆ ຈະໃຊ້ຂໍ້ມູລ 2 ສ່ວນ ດື່ນ ສ່ວນທີ່ 1 ດື່ນ ຂໍ້ມູລທຸດຍກົມີເປັນຂໍ້ມູລຈຸດເດັ່ນຈຸດດ້ວຍຂອງຈັງຫວັດກາລືນື້ໆຈຸດກາຣວິເຄຣະຫົ່ວ່າ SWOT ແລະສົດທິທີ່ເກີ່ວຂ້ອງຈັກໜ່ວຍງານຮາຊາກຕ່າງໆ ແລະສ່ວນທີ່ 2 ດື່ນຂໍ້ມູລປຸ້ມກົມີທີ່ໄດ້ຈັກກາຣສັນກາຍຄົມເຈົ້າລົກກາຣສັນທາກລຸ່ມ ແລະກາຣຕອບແບບສອນຄາມຂອງປະຊາຊານທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໂຄຣກາຣ ແລະໄດ້ຮັບຜລກຮບຈາກໂຄຣກາ ໃນກາຣແສດງຜລກວິເຄຣະຫົ່ວ່າຂໍ້ມູລ ຈະໄດ້ນໍາເສັນອຕາມຫົວໜ້ອດັ່ງນີ້

1. ສຕານກາພຂອງຜູ້ຕອບສອນຄາມ
2. ສກາພທົ່ວໄປຂອງຈັງຫວັດກາລືນື້ໆ
3. ອົງຄົມປະກອບສໍາຫັບແນວທາງກາຣພັນນາເພື່ອເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນ
 - 3.1 ວິທີຄົດ ພັກກາ ແລະກລຸກທົ່ງ
 - 3.2 ກາຣມືສ່ວນຮ່ວມ
 - 3.3 ກະບວນກາຣໃນຮະດັບຕ່າງໆ
 - 3.3.1 ຮະດັບສ່ວນຮາຊາກ
 - 3.3.2 ຮະດັບສຕາບັນຄາສານາ
 - 3.3.3 ຮະດັບສຕາບັນກາຣຕຶກາ
 - 3.3.4 ຮະດັບກຽບຄວ້າ
 - 3.4 ຕັ້ງໜ້າຄວາມລໍາເຮົາຂອງໂຄຣກາຣແພ່ນດິນຮຽນແພ່ນດິນທອງເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນ
 - 3.5 ປັຈຍໃນຄວາມລໍາເຮົາ
 - 3.5.1 ປັຈຍທາງສັງຄມ
 - 3.5.2 ປັຈຍທາງເຄຣ່ງກິຈ
 - 3.6 ຄວາມເປັນສຕາບັນ
 - 3.7 ຄວາມຄົດເທັນຂອງປະຊາຊານ
4. ຕົວແບບເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນຮະດັບຈັງຫວັດ

1. ສຕານກາພຂອງຜູ້ຕອບແບບສອນຄາມ

ກາຣວິເຄຣະຫົ່ວ່າຂໍ້ມູລສ່ວນບຸຄຄລຂອງປະຊາຊານທີ່ເຂົ້າຮ່ວມໂຄຣກາຣ ແລະປະຊາຊານທີ່ໄດ້ຮັບຜລກຮບຈາກໂຄຣກາກາຣພັນນາຕົວແບບກາຣພັນນາເພື່ອເອົ້າຂະໜາດຄວາມຍາກຈຸນຮະດັບຈັງຫວັດກຽບຄວ້າ ຈັງຫວັດກາລືນື້ໆ ໂດຍຈຳແນກຕາມ ເພດ ອາຍຸ ອາຊີ່ພປ່າຈຸບັນທີ່ເປັນທີ່ມາຂອງຮາຍໄດ້ຫັກຂອງກຽບຄວ້າ ຮາຍໄດ້ທີ່ໄດ້ຮັບຈາກກາຣປົງບັດງານ ເງື່ອມຈາກຮາຍໄດ້ຮັບຈາກກາຣປົງບັດງານ ແລະກາເປັນສາມາຊີກກລຸ່ມອາຊີ່ພ ດັ່ງແສດງໃນຕາຮາງ 1

ตาราง 1 จำนวน และร้อยละของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชีวะความยากจนระดับจังหวัดกรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพปัจจุบันซึ่งเป็นที่มาของรายได้หลักของครอบครัว รายได้ที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน เงินออมจากการได้รับจากการปฏิบัติงาน และการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	คิดเป็น (ร้อยละ)
1. เพศ		
1.1 ชาย	106	16.5
1.2 หญิง	536	83.5
2. อายุ		
2.1 20 ปี หรือต่ำกว่า	13	2.0
2.2 21 – 40 ปี	228	35.5
2.3 41 – 60 ปี	342	53.3
2.4 61 ปีขึ้นไป	59	9.2
3. อาชีพหลักของครอบครัว		
3.1 เกษตรกร	555	86.4
3.2 รับราชการ	19	3.0
3.3 ทอผ้า	17	2.6
3.4 นักศึกษา	2	.3
3.5 ค้าขาย	20	3.1
3.6 รับจ้างทั่วไป	21	3.3
3.7 ไม่มีอาชีพหลัก	8	1.2
4. รายได้จากการปฏิบัติงาน		
4.1 2,000 บาท หรือต่ำกว่า	322	50.2
4.2 2,001 – 5,000 บาท	237	36.9
4.3 5,001 – 10,000 บาท	55	8.6
4.4 10,001 บาทขึ้นไป	28	4.4
5. เงินออมจากการปฏิบัติงาน		
5.1 500 บาท หรือต่ำกว่า	539	84.0
5.2 501 – 1,000 บาท	38	5.9
5.3 1,001บาท ขึ้นไป	65	10.1
6. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ		
6.1 เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ	409	63.7
6.2 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ	233	36.3
รวม	642	100.0

จากตารางที่ 1 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 642 คน จำแนกตามลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. เพศ

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง โดยเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.5 และอีกร้อยละ 16.5 เป็นเพศชาย

2. อายุ

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา มีอายุระหว่าง 21 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.5 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.2 และมีอายุ 20 ปีหรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 2.0 ตามลำดับ

3. อาชีพหลักของครอบครัว

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่อาชีพเกษตร โดยคิดเป็นร้อยละ 86.4 รองลงมาอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 3.3 อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 3.1 อาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.0 อาชีพหอผ้า คิดเป็นร้อยละ 2.6 ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 1.2 และอีกร้อยละ .3 เป็นนักศึกษา ตามลำดับ

4. รายได้จากการปฏิบัติงาน

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีรายได้จากการปฏิบัติงาน 2,000 บาท หรือต่ำกว่า โดยคิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 2,001 – 5,000 บาท มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8.6 และมีรายได้ 10,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.4 ตามลำดับ

5. เงินออมจากการปฏิบัติงาน

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีเงินออมจากการปฏิบัติงาน 500 บาท หรือต่ำกว่า โดยคิดเป็นร้อยละ 84.0 รองลงมา มีเงินออม 1,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10.1 และมีเงินออมระหว่าง 501 – 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.9 ตามลำดับ

6. การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ

ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนนความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ จำนวน 409 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 63.7 และอีกจำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ

2. สภาพทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการวิเคราะห์แบบ SWOT Analysis ของจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์มีจุดแข็งและจุดด้อย มีอุปสรรคและโอกาสซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้

2.1 ความพร้อมและโอกาสของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

1. แหล่งเกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำในกลุ่ม
2. ทรัพยากรธรรมชาติและลิ้งแวดล้อม
3. ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. เครือข่ายองค์กรในจังหวัดเข้มแข็ง
5. แรงงานพอเพียง
6. นโยบายของรัฐ ครัวของโลก ชีวภาพ และ OTOP
7. กระแสเกษตรอินทรีย์
8. กระแสการค้าเสรีทวิภาคี
9. ถนนสายหลักเชื่อมสู่อินโดจีน
10. ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว
11. ความล้มเหลวที่ดีกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

1. ขาดการวางแผนและการบริหารแบบบูรณาการ
2. ประชาชนยากจน
3. การจัดการข้อมูลสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
4. ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน
5. ขาดการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูง
6. การคุณภาพไม่สอดคล้อง
7. การประชาสัมพันธ์ไม่ดีพอ
8. ขาดระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ
9. ภัยธรรมชาติ
10. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยาก
11. การพึ่งพิงเทคโนโลยีภายนอก
12. การกีดกันทางการค้า
13. ประชาชนถูกเอาเปรียบจากกลุ่มผลประโยชน์
14. ผลกระทบจากการค้าเสรี
15. ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ
16. ปุ๋ย/ยาปesticide ตั้งราคาแพง
17. ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ
18. ตกงาน ไม่มีงานทำ
19. อุทกภัย (น้ำท่วม)
20. การคุณภาพไม่สอดคล้อง

21. ไม่มีที่ดินทำกิน
22. ปัญหายาเสพติด
23. แล้งจัด
24. โรคระบาดพืช

ข้อมูลสภาพทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ทำให้เห็นความร่วมระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัตถุธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เครือข่ายองค์กรในจังหวัดมีความเข้มแข็ง แต่ขาดการวางแผนและการบริหารแบบบูรณาการกลยุทธ์เป็นตัวทำลายโอกาสของจังหวัดกาฬสินธุ์ในการสร้างมูลค่าทางสังคม และมูลค่าทางเศรษฐกิจ ทำให้ยากจนมีหนี้สิน ปัญหานี้ได้ถูกเปลี่ยนเป็นโอกาสที่จะใช้ความร่วมระหว่างทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัตถุธรรม และแรงเสริมจากพลังประชาชนที่อาชันนະยาเสพติด โดยปรับเปลี่ยนวิธีคิดที่อาทุนทางสังคมเป็นตัวตั้งในการสร้างทุนทางเศรษฐกิจเพื่อพิชิตความยากจน ภายใต้อุดมการณ์แห่งดินธรรมแห่งดินทองอาชันนະความยากจน

3. องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชันนະความยากจน

การวิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาชันนະความยากจนของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่อองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชันนະความยากจนระดับจังหวัดกรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ 5 องค์ประกอบคือ ด้านวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการในระดับต่างๆ ด้านปัจจัยในความสำเร็จ และด้านความเป็นสถาบัน โดยในแต่ละองค์ประกอบนั้น ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์เพื่ออาชันนະความยากจน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการอาชันนະความยากจน
 - 1.3 กระบวนการในระดับต่างๆ เช่น ส่วนราชการ สถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา และครอบครัว
 - 1.4 ปัจจัยของความสำเร็จในการอาชันนະความยากจน แบ่งเป็น ปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจ
 - 1.5 ความเป็นสถาบันของประชาชนในการอาชันนະความยากจน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

องค์ประกอบด้านวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม องค์ประกอบด้านกระบวนการในระดับต่างๆ องค์ประกอบด้านปัจจัยในความสำเร็จ และองค์ประกอบด้านความเป็นสถาบัน โดยรวมและเป็นรายด้านโดยใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละองค์ประกอบเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา แสดงดังตาราง 2-7

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้าน

องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	-		ระดับ ความคิดเห็น
	X	S.D.	
1. ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์	3.55	0.347	มากที่สุด
2. ด้านการมีส่วนร่วม	3.44	0.391	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการในระดับต่างๆ	3.49	3.445	มากที่สุด
4. ด้านปัจจัยในความสำเร็จ	3.57	3.404	มากที่สุด
5. ด้านความเป็นสถาบัน	3.63	0.334	มากที่สุด
รวม	3.57	0.301	มากที่สุด

จากตาราง 2 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมของทุกองค์ประกอบ สำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมเท่ากับ 3.57 ซึ่งแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านแล้ว พบว่า ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา มีระดับความคิดเห็นต่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจน “ด้านความเป็นสถาบัน” ในระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 โดยที่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน ด้านปัจจัยในความสำเร็จ ด้านวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ ด้านกระบวนการในระดับต่างๆ และด้านการมีส่วนร่วม มีระดับความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรายด้านเท่ากับ 3.57, 3.55, 3.49 และ 3.44 ตามลำดับ

3.1 วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ผลสรุปดังนี้

- การน้อมนำแนวทางพิธีธรรมชีวิตรัตน์ เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และแผ่นดินโดยธรรม แผ่นดินทองเป็นฐานคิด
 - แนวคิดที่ยึดร่วมกันทั้งจังหวัดที่อาศัยเศรษฐกิจพอเพียง หลักแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง มากับสันนุนเม 4 ด้าน คือ
 - เพิ่มรายได้
 - ลดรายจ่าย
 - การออม
 - ใช้เงินออมสร้างความเชื่อถือต่อสถาบันการเงิน
 - ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการเอาชนะยาเสพติด มาสานต่อโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
 - การนำกลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน” (บvr) มาใช้ในการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจน

5. การนำหลักธรรมาภิปปิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนี้
 - การอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี
 - การใช้เงินให้เกิดประโยชน์
 - การลด ละ เลิกอบายมุข
6. การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ข้าราชการและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนอย่างต่อเนื่องในการรักคุณธรรม รักบ้านเกิด รักบรรพบุรุษ รักลูกหลานของตน และพัฒนาชุมชน
7. การดึงองค์กรศาสนาเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อใช้หลักธรรมาภัตนาจิตใจและเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ประชาชน เช่น การแสดงธรรมในงานศพและงานบวชเพื่อให้ลด ละ เลิกการเล่นการพนัน
8. หลักการของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเป็นการพัฒนาคนทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ในการสร้างรายได้จากการออม สร้างอาชีพ ลด ละ เลิกอบายมุข และการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเพื่อนำไปสู่สุขะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
9. เป้าหมายของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง มี 3 เป้าหมาย คือ
 - พัฒนาจิตใจของคน
 - พัฒนาสังคมโดยรวม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเกื้อกูลกัน
 - พัฒนาเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
10. การปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ว่า (เราไม่กระทำในสิ่งไม่ดี ละสิ่งที่เราเคยกระทำไม่ดี) เรามาเริ่มต้นทำสิ่งที่ดี เช่น การลด ละ เลิกอบายมุข
11. ครอบครัวดีและเข้มแข็ง ชุมชนก็จะดีและเข้มแข็งด้วย
12. การสร้างอาชีพ
 - การสร้างงานเพื่อเพิ่มรายได้ เช่น กลุ่มสตรีทอป้า เป็นอาชีพเสริมจากการทำงานชิ้ง เป็นอาชีพหลัก
 - การสนับสนุนเงินทุนแบบให้เปล่าของหน่วยงานภาครัฐ เช่น งบจากองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานสหกรณ์จังหวัด พัฒนาชุมชน เป็นต้น
 - การสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านให้แก่กลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสตรีทอป้า กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มการเกษตร กลุ่มเลี้ยงปลา เลี้ยงโคและกระบือ เป็นต้น โดยจัดสรรให้หมู่บ้านละ 20,000 บาท
 - ให้ความรู้ทางวิชาการจากการศึกษานอกโรงเรียน
 - การจัดตั้งโครงการอาชีพให้แก่เยาวชน
13. การออมทำให้ไม่จนแต่ไม่ยืนยันว่าจะรวย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากสัมภาษณ์เจ้าลีกและสนทนากลุ่ม สรุปได้เป็น 3 ส่วนคือ วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ ซึ่งนำไปสร้างแบบสอบถามแล้วได้คำตอบจากผู้ตอบแบบสอบถามที่นำมาวิเคราะห์ต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีต่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ โดยรวม และเป็นรายข้อ

องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์			
วิธีคิด			
1. การน้อมนำแนวทางพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	3.66	0.575	มากที่สุด
2. การสร้างกลุ่มอาชีพใหม่เพื่อนำไปสู่การเพิ่มรายได้	3.41	0.697	มากที่สุด
3. การสนับสนุนด้านเงินทุนแบบให้เปล่าของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ	3.33	0.888	มากที่สุด
4. การสนับสนุนด้านเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ	3.37	0.783	มากที่สุด
หลักการ			
5. ความยากจน คือ รายได้ไม่พอรายจ่ายทำให้เป็นหนี้	3.55	0.727	มากที่สุด
6. ความยากจนและวิธีแก้ปัญหาความยากจนต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว	3.62	0.618	มากที่สุด
7. แนวคิดการจัดความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ออมทรัพย์ และออมทรัพย์เพื่อเป็นทุน	3.62	0.624	มากที่สุด
8. ครอบครัวดีและเข้มแข็งเป็นพื้นฐานของความพากเพียร และความเข้มแข็งของชุมชนที่เอาชนะความยากจน	3.69	0.522	มากที่สุด
9. วัดอบรม เพื่อประชาชนจะได้นำหลักธรรมไปเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	3.35	0.693	มากที่สุด
10. การลด ละ เลิกอุบัติมุขสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ที่ว่า “ให้ลักษณะชั่วและทำความดี”	3.48	0.693	มากที่สุด
11. การกระตุ้น ปลูกฝังจิตสำนึกรักในการพัฒนาชุมชนของชาระการและประชาชนอย่างต่อเนื่อง	3.52	0.625	มากที่สุด
12. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดโครงการ และการตัดสินใจในทุกขั้นตอน	3.41	0.717	มากที่สุด
13. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานราชการในการพัฒนาชุมชน	3.56	0.684	มากที่สุด

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์			
กลยุทธ์			
14. หลักการของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือ การพัฒนาคนทางด้านจิตใจ เพื่อนำไปสู่ฐานะและความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3.68	0.535	มากที่สุด
15. ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชนาจความยากจน นำไปสู่การพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจน	3.73	0.484	มากที่สุด
16. การใช้กลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน” (บวร) ในการพัฒนา อาชนาจความยากจน	3.62	0.571	มากที่สุด
17. การสนับสนุนกลุ่มอาชีพเดิมให้เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นอาชีพ เสริมถือเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติม	3.70	0.545	มากที่สุด
18. การสนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้เพื่อยกระดับฐานะ ความเป็นอยู่ของตนเอง	3.57	0.593	มากที่สุด
รวม	3.55	0.347	มากที่สุด

จากตาราง 3 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่อองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมขององค์ประกอบ สำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านวิธีคิด ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “การน้อมนำแนวทางพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง” มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านหลักการ ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “ครอบครัวดีและเข้มแข็งเป็นพื้นฐานของความผาสุก และความเข้มแข็งของชุมชนที่อาชนาจความยากจน” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 รองลงมา “ความยากจนและวิธีแก้ปัญหาความยากจนต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว” “แนวคิดการจัดความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วยเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ออมทรัพย์และออมทรัพย์เพื่อเป็นทุน” และความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันของหน่วยงานราชการในการพัฒนาชุมชน มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62, 3.62 และ 3.56 ตามลำดับ

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านกลยุทธ์ ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชนาญาเสพติดนำไปสู่การพัฒนาเพื่ออาชนาความยากจน” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 รองลงมา “การสนับสนุนกลุ่มอาชีพเดิมให้เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมอีกเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติม” “หลักการของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือการพัฒนาคนทางด้านจิตใจ เพื่อนำไปสู่สุขานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” และการใช้กลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน” (บวร) ในการพัฒนาอาชนาความยากจน มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70, 3.68 และ 3.62 ตามลำดับ

การศึกษาวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก สนทนากลุ่มแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงการ เพื่อให้แสดงความคิดเห็นว่ามีความเห็นในระดับมากที่สุด แสดงความตrongกันในความคิดที่เกิดจากประสบการณ์ในการร่วมกันทำ โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชนาความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 การมีส่วนร่วม

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ผลดังต่อไปนี้

1. มติประชาม/การปรึกษาหารือของประชาชนในหมู่บ้านในการเสนออาชีพ; วิทยากรจะแนะนำอาชีพที่สามารถประกอบอาชีพได้ในหมู่บ้านว่ามีอาชีพอะไรบ้าง
2. การบอกเล่าถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หมู่บ้านและการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นจากความคิดของประชาชนเอง (โดยคัดครอบครัวละ 1 คน)
3. การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบของประชาชน (การร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบ)
4. จัดประชามในหมู่บ้าน เพื่อสอดส่องผู้ชายและชนส่งยาเสพติดในพื้นที่ การเลือกประธานคุ้ม การอยู่เรวยามเพื่อป้องกันการลักขโมยวัว ควาย รถไถและรถมอเตอร์ไซค์ ตรวจตราการพกอาวุธ ยาเสพติด (จากสายตรวจจังหวัด)
5. การมีส่วนร่วมของสตรีในการอยู่เรวยาม

ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่มได้อังค์ประกอบการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย องค์กรในชุมชน ศาสนา ครอบครัว และสมาชิก ซึ่งนำไปสร้างแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีต่อองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอาชนะความยากจนระดับจังหวัดกรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมและเป็นรายข้อ

องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการมีส่วนร่วม			
1. การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น หรือ องค์กรประชาชนในการเอาชนะความยากจน	3.47	0.622	มากที่สุด
2. การมีส่วนร่วมขององค์กรทางศาสนาในการเอาชนะ ความยากจน	3.21	0.723	มาก
3. การมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาของชุมชนในการ เอาชนะความยากจน	3.39	0.731	มากที่สุด
4. การมีส่วนร่วมของสตรีในการเอาชนะความยากจน	3.49	0.607	มากที่สุด
5. การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบของ ประชาชนในการเอาชนะความยากจน	3.51	0.628	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการเอาชนะความยากจน	3.23	0.856	มาก
7. การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรเริ่มจากตัวบุคคล และครอบครัวในการเอาชนะความยากจน	3.61	0.612	มากที่สุด
8. สตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างฐานะ และความ เป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัวในการเอาชนะความยากจน	3.58	0.597	มากที่สุด
9. การเอาชนะความยากจนไม่จำกัดที่เพศ และวัย	3.67	0.523	มากที่สุด
รวม	3.44	0.391	มากที่สุด

จากตาราง 4 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีต่อองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมขององค์ประกอบ สำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “การเอาชนะความยากจนไม่จำกัดที่เพศและวัย” มีระดับ ความคิดเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมา “การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรเริ่มจากตัวบุคคลและครอบครัวในการเอาชนะความยากจน” “สตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการ สร้างฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัวในการเอาชนะความยากจน” และการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการเอาชนะความยากจน อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61, 3.58 และ 3.51 ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมที่เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่มและผลจาก แบบสอบถามจะเป็นผลจากการปฏิสัมพันธ์ของ “บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ องค์กรชุมชน” ทั้งนี้เริ่มจากให้ “บ้าน” เป็นศูนย์กลางในความร่วมมือ ต้องมีประชาคมต้องให้โอกาสฝ่ายต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม มากย มาก

ปรึกษาหารือกันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเริ่มจากการใช้ประโยชน์จากการความถนัด หรือเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่ายมาบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.3 กระบวนการในระดับต่าง ๆ

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ผลดังต่อไปนี้

3.1.1 ระดับส่วนราชการ

1. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอาศัยข้อมูลจาก จปฐ. และกชช 2 ค
2. การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจนโยบายของจังหวัด ก่อนเข้าไปปฏิบัติงานในชุมชน
3. เกิดความร่วมมือในการออมทรัพย์ก่อน เมื่อมีการออมเกิดขึ้นถึงได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล
4. ช่วยให้คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งกลุ่มอาชีพว่าฝ่ายไหนดูแลจัดการเรื่องอะไรบ้าง
5. เป็นตัวกลางประสานระหว่างกลุ่มกับโลกภายนอก
6. ส่วนราชการสนับสนุนทางการตลาด และสนับสนุนทางการเงิน
7. การอบรมในแต่ละตำบลตามหลักสูตรที่ร่วมกันคิดเอง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน
 - การบอกข้อมูลรายละเอียดสถานการณ์และปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ รวมถึงการคาดหวังในความเป็นอยู่ของตน
 - การให้ความรู้และคำแนะนำจากกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จ
 - การให้ความรู้ในเรื่องของการออม (กลุ่มสังจะ) เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ควบคุมจัดการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกู้หมู่บ้าน
8. การสร้างหลักสูตรอบรมผู้นำชุมชน/หมู่บ้านโดยแบ่งออกเป็น 7 รุ่น ๆ ละ 10-15 คน โดยจัดวิทยากรเข้าอบรม
9. การอบรมแบ่งออกเป็น 3 วัน คือ
 - วันแรก การอบรมเกี่ยวกับโครงการฯ การสร้างภูมิคุ้มกัน การอบรมปฏิบัติตามพระราชศาสตร์
 - วันที่ 2 การศึกษาสภาพดีดและปัจจุบัน การสร้างวิสัยทัศน์และการกิจกรรมให้แก่ผู้เข้าอบรม การเสนอโครงการในหมู่บ้าน
 - วันที่ 3 การให้ความรู้ด้านสาธารณสุขโดยหัวหน้าสาธารณสุข ด้านคุณธรรมโดยพระสงฆ์ ด้านการออมทรัพย์จาก ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน
10. การประเมินผลโดยการรายงาน สู่มติชน ตรวจสอบทุกหมู่บ้าน
11. แผนงานของชาวบ้านต้องมีความชัดเจน และมีความอ่อนไหวทางสังคม
12. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - การฝึกอบรมโดยวิทยากรมีจุดอ่อนคือ เป็นระเบียบมากไป ซึ่งอาจไปจำกัดวิธีคิด ตั้งนั้น ต้องพยายามฝึกให้เป็นวิทยากรกลุ่มของตนเองโดยตรง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่าย
 - เริ่มแรกต้องเริ่มจากการพัฒนาคนก่อน เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ต้องมีการจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่ทำ

- เริ่มจากการพัฒนาคนให้เกิดความภูมิใจ เพราะพื้นฐานของคนก้าวสู่ใหม่คือคนชี้เกียจ

- การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ทำให้คนเกิดการเรียนรู้ทั้งตัวเอง และลูกค้าทั้งหลาย ๆ ประเภท

- การพัฒนาชุมชน ด้านวิชาการ

- การเกษตรจัดให้มีการส่งเสริมการผลิต และการบริหารการตลาด

13. เปลี่ยนวิกฤติให้เป็นโอกาส

- จากบทเรียนที่ผ่านมาทำให้รู้ว่า ปัจจุบันต้องดูความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมรอบด้าน โดยต้องมีการเรียนรู้ร่วมด้วย

- จากวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้แรงงานกลับคืนมาสร้างอาชีพนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ห้องดินของตนเอง

- การประชาสัมพันธ์ในกลุ่มอาชีพในการประชาสัมพันธ์ ถึงแม้ไปจำหน่ายตามงานต่าง ๆ ขายไม่ได้แต่เท่ากับว่าได้เป็นการประชาสัมพันธ์

14. ทางด้านผู้นำ

- อดีตเลือกโดยใช้เลียงส่วนมาก แต่ปัจจุบันกำหนดโดยใช้ความเหมาะสม มีการคุยกันก่อนว่าคนไหนเหมาะสม มีพฤติกรรมอย่างไร เอื้อต่อชุมชนอย่างไร

- ผู้นำต้องประกอบด้วย พฤติกรรม ความรู้จริง ความสามารถในการถ่ายทอด และความเป็นผู้จัดการที่ดี ขายความคิดให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข

15. แหล่งเงินทุน

- อบจ. ให้งบประมาณสนับสนุนในโครงการใหญ่ ๆ

- อบต. ให้งบประมาณสนับสนุนในโครงการเล็กลงมา เช่น โครงการกีฬาพื้อบ้านแม่บ้าน และกีฬาเยาวชนทุกปี

- พัฒนาชุมชน

- กรมประชาสงเคราะห์

- ธนาคารออมสิน และเศรษฐกิจชุมชน

16. การตลาด

- ทางราชการหาตลาดและช่องทางในการจำหน่ายให้ตามสถานที่ต่าง ๆ

- ราชการสนับสนุน และส่งเสริมทางด้านเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ

- ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอาศัยข้อมูลจาก จปจ และ กชช 2 ค

- การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายของจังหวัด

17. มีการตกลงร่วมกันในชุมชนในองค์กร และมีข่าวสารข้อมูลช่วยชาวบ้านได้

3.3.2 ระดับสถาบันทางศาสนา (วัด)

- ฝ่ายพระสงฆ์มีการให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การแนะนำหลักธรรมที่เป็นคำกล้องง่ายๆ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดเลียงดังให้ระวังความสะอาด ดูแล้ว索ภา
- การปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญ ให้เกินครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด
- การทำป้ายรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวคิด 5
 - ลดความโลภอย่างได้ของผู้อื่น
 - รักตนเอง ชื่อสัตย์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น
 - ไม่ดื่มสุรา เพราะจะทำให้ขาดสติ
- พระได้นำคำสอนของพระพุทธศาสนา (เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ) เพื่อให้ลั่ดร้ายจ่าย ทำให้ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และมีความยั่นหมั่นเพียร
- ตั้งค่ายพุทธธรรม ค่ายพุทธบุตรให้กับเยาวชน
- พระสงฆ์เป็นกองของทัพธรรม กองทัพไทย คือ พระสงฆ์ออกไปกับนายอำเภอ กับชาวบ้านเพื่อร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหา
- การใช้หลักศาสนาพุทธ (คือ 5) เป็นหลักปฏิบัติ นั่นก็คือ การลด ละ เลิก สิ่งอย่างมุขทั้งปวง เช่น งดดื่ม หรืองดเสพย์ของมึนเมา และการพนันทุกชนิด

3.3.3 ระดับสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)

- เยาวชนที่เคยเลิกขโมยน้อย ทางราชการก็พยายามสร้างงานและหาช่องทางการประกอบอาชีพให้เยาวชนฝึกอบรม
- จัดงบประมาณร่วมกับ อบต. จัดการฝึกอาชีพโดยขอจาก กศน. และร่วมมือกับโรงเรียนที่มีหลักสูตรเรื่องการงานอาชีพ
- มีการประชุม และอบรมให้เด็กเห็นความสำคัญของผ้าฝ้ายพื้นเมือง โดยตัดผ้าให้เด็กใส่ทุกวันศุกร์
- ทางโรงเรียน และทางกลุ่มอาชีพได้จัดทำโครงการประสาน กับทางโรงเรียนสอนวิชาพื้นฐาน กพอ. โดยให้พช. ไปเป็นวิทยากร และจัดประชุมให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น
- ทางโรงเรียนมีหลักสูตรการทอผ้า เพื่อให้เด็กมีความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอิงเทคโนโลยีสมัยใหม่
- การเน้นเรื่องการป้องกันการเสพย์ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา
- บทบาทของครูที่จำกัดในเฉพาะเขตโรงเรียน
- การลด ละ เลิกอย่างมุขแบบบูรณาการภายในโรงเรียน
 - การแทรกเรื่องการลด ละ เลิกอย่างมุขในเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน
 - การตั้งโครงการปฏิบัติเฉพาะ ควบคู่กับการเรียนการสอน
 - การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ และทุกชั้นตอนตามแบบฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ

9. กระบวนการเรียนการสอนในการอาชนาความยากจน
 - หมวดวิชาการรับผิดชอบการฝึกอบรมอาชีพ เช่น เลี้ยงปู ปลา เป็นต้น ได้
 - การส่งเสริม และสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากองค์กรภายนอกมากขึ้น เช่น อบต. เทศบาล หน่วยราชการ และกศน. ที่ให้ความสำคัญต่อการกิจของสถานศึกษาในการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน
10. เด็กได้ใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอมมาทอผ้าหารรายได้ให้ครอบครัว และอยู่กับครอบครัวเกิดความอบอุ่น ทำให้เยาวชนไม่ไปเที่ยวเตร่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ

3.3.4 ระดับครอบครัว

1. การตั้งกฎหมู่บ้านเพื่อสร้างและรักษาความสงบสุข ความปลอดภัย ความมีวินัยในสังคมของหมู่บ้าน โดยระดมความคิดเห็นจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตีมและขายสุรา กฎหมายโดยใช้หลักการเดียวกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริงของแต่ละหมู่บ้าน
2. บทลงโทษมาจากประชามของหมู่บ้าน
3. การจัดเรียนในชุมชนเพื่อชัดยาเสพติด และการเล่นพนันงานศพ
4. การประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เช่น เลี้ยงปลา ปลูกพืชสวนครัว เช่น ชุมชนมีน้ำหน่วงได้ทำโครงการนำร่องปลูกผักเพื่อบริโภคและค้าขาย
5. การคัดเลือกสมาชิกกลุ่มและตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขาธุการ เหรัญญิก และสมาชิกกลุ่ม
6. ทุกหมู่บ้านออกกฎหมายโดยประชามหมู่บ้าน เพื่อควบคุม ลงโทษประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด ความไม่สงบเรียบร้อย การเล่นพนันงานศพ เล่นพนันบังไฟ เล่นพนันตีไก่ การเล่นมวยตู้
7. การจัดเรียนหมู่บ้านเป็นประจำทุกคืนระหว่าง 20.00 น. – ตี 1 หรือ ตี 2
8. การการลด ละ เลิกอบายมุข
9. การออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ธนาคาร กองทุน เพื่อสร้างนิสัยการออม
10. การแจกคุ้ม โดยมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลคุ้ม และรายงานความผิดปกติไม่ชอบมาพากลที่เกิดขึ้นในคุ้มต่อผู้ปกครองท้องถิ่นทราบ
11. ชุมชนการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดรายจ่ายค่าปุ๋ยเคมี และชุมชนมีผักสวนครัวไว้ทานได้ถ้าเหลือก็ไว้ขายได้อีก
12. เตรียมเยาวชนคนรุ่นหลังให้ฝึกการขายผ้า เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุด เป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านของท้องถิ่น
13. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกเผยแพร่ความรู้ให้แก่เยาวชน
14. การบริหารทางการเงินที่ต้องปรับปรุง
 1. การลงทุนทางการเงินยังไม่ถูกต้องทุนเต็มที่
 2. เงินทุนในการประกอบอาชีพยังไม่เพียงพอ
 3. การจัดสรรงบประมาณตามวิถีราชการใช้เวลามากทำให้ไม่ทัน
 - ปรับกฎเกณฑ์
 - ปรับการวางแผน

4. การบริหารการเงินของกลุ่ม การจัดทำบัญชี แบ่งกำไรปันผลให้สมาชิก ทุกสิ้นปีมี การประชุมชี้แจงการใช้ไปของเงิน การจำหน่ายได้ และยอดเงินคงเหลือของกลุ่ม มีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ซึ่งมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
15. โอกาสของชาวบ้านที่จะรักษาลิขสิทธิ์ทางปัญญา หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน
16. สวัสดิการของกลุ่ม
 - จัดสวัสดิการให้กับคนผู้เฒ่า คนแก่ คนพิการ และคนติดเชื้อ
 - จัดให้สมาชิกกู้ยืมจากเงินผลประโยชน์ ดอกเบี้ยร้อยละ 1 โดยการชำระคืนเงินกู้ นั้นสามารถชำระคืนเป็นเงิน หรือเป็นของที่สมาชิกทำขึ้นก็ได้
 - จัดให้โรงเรียนส่วนหนึ่งเป็นสวัสดิการเวลาจัดกิจกรรม หรือทำบุญ
 - จัดสวัสดิการให้เด็ก คนชรา คนพิการให้ทั่วถึง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มชึ้นที่วัดหรือ ที่โรงเรียน
 - จัดให้คนว่างงานมาฝึกอาชีพ เพราะภูมิปัญญาชาวบ้านจะได้ไม่หมดไป
17. การตลาด
 - มีวิธีการพูดจาที่ดึงดูดผู้คนเข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์
 - ตลาดยังไม่กว้างพอ อย่างได้วิทยากรมาฝึกอบรมการทำอาชีพเพิ่มเติมเพื่อ พัฒนาฝีมือ
 - กลยุทธ์ทางการตลาด คือ การให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมากสามารถสื่อความหมาย และสร้างความต่างจากสินค้าอื่น
 - การทำตลาดต้องดูความต้องการของลูกค้าว่าลูกค้าต้องการอย่างไร
 - นำคำติชมของลูกค้า มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่ง ขึ้น
 - ผลิตภัณฑ์ได้คุณภาพ ขายตรงราคา ของแท้ มีบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์
18. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน

ผลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก และสนทนากลุ่มน้ำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแล้วน้ำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีต่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านกระบวนการในระดับต่าง ๆ โดยรวม และเป็นรายข้อ

องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านกระบวนการ			
ระดับส่วนราชการ			
1. การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความ เข้าใจในนโยบายของหน่วยงานราชการในจังหวัดก่อน เข้าไปทำงานในชุมชน	3.49	0.696	มากที่สุด
2. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชนเกี่ยวกับการ จัดตั้งกลุ่มอาชีพ	3.64	0.604	มากที่สุด
3. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพ ในด้านเงินทุน	3.56	0.668	มากที่สุด
4. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพ ในด้านการจัดทำผู้ฝึกสอนด้านอาชีพ	3.47	0.754	มากที่สุด
5. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพ ในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตสินค้า	3.42	0.831	มากที่สุด
6. หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพ ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.16	0.922	มาก
7. หน่วยงานราชการเป็นตัวกลางประสานระหว่างกลุ่ม อาชีพกับตลาดภายนอก	3.38	0.813	มากที่สุด
8. หน่วยงานราชการควรส่งเสริมความรู้ และประสบการณ์ เรื่องการตลาดแก่กลุ่มอาชีพ	3.58	0.680	มากที่สุด
9. หน่วยงานราชการส่งเสริมให้ประชาชนสร้างหลักสูตร อบรมความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเอง	3.40	0.657	มากที่สุด
10. หน่วยงานราชการส่งเสริมให้ประชาชนสร้างหลักสูตร อบรมความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วย ราชการและชาวบ้าน	3.46	0.653	มากที่สุด
11. หน่วยงานราชการควรส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึง แหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพของประชาชน	3.46	0.742	มากที่สุด
12. การกระจายข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะ อาชีพ	3.46	0.653	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านกระบวนการ			
ระดับส่วนราชการ			
13. ส่งเสริมการถือศีลและปฏิบัติศาสนาในวันสำคัญทาง ศาสนา	3.30	0.755	มากที่สุด
14. การให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่	3.43	0.634	มากที่สุด
15. การอบรมธรรม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต	3.38	0.659	มากที่สุด
16. การทำป้ายรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวทาง ศีล 5	3.25	0.744	มาก
17. ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และหน่วยงานราชการใน การแก้ไขปัญหาของชุมชน	3.55	0.650	มากที่สุด
18. การจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม	3.24	0.788	มาก
ระดับสถานศึกษา (โรงเรียน)			
19. บทบาทของครูไม่ควรจำกัดในเฉพาะโรงเรียน	3.59	0.616	มากที่สุด
20. การแทรกเรื่องไทยของอภัยมุข และสิ่งสภาพดีใน กระบวนการเรียนการสอน	3.54	0.699	มากที่สุด
21. การจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ นักเรียน	3.64	0.581	มากที่สุด
22. ส่งเสริมการหารายได้เสริมช่วงปิดเทอมของนักเรียนให้ แก่ครอบครัว เช่น การทอดผ้า เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เป็นต้น	3.67	0.598	มากที่สุด
23. โรงเรียนมีหลักสูตรเรื่องการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ นักเรียน	3.61	0.586	มากที่สุด
24. ปลูกจิตสำนึกรักของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาในกลุ่มสี่ยัง	3.53	0.693	มากที่สุด
25. โรงเรียนควรมีการประชุม อบรมให้เด็กเห็นความสำคัญ ของผ้าฝ้ายพื้นเมือง โดยตัดผ้าพื้นเมืองให้เด็กใส่ทุกว วันศุกร์	3.56	0.684	มากที่สุด
26. โรงเรียนและกลุ่มอาชีพร่วมกันจัดทำโครงการให้ ประสานกับทางโรงเรียนเพื่อสอน	3.38	0.697	มากที่สุด
27. ส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอมมากทอผ้าหา รายได้ให้ครอบครัว	3.57	0.658	มากที่สุด
28. โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนนำ ความรู้ภูมิปัญญาชุมชนมาใช้ในการประกอบอาชีพ	3.52	0.594	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ระดับครอบครัว			
29. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน	3.56	0.536	มากที่สุด
30. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างกฏหมายบ้าน	3.47	0.666	มากที่สุด
31. กฏหมายบ้านเป็นตัวการในการสร้างความสงบสุข ความ ปลอดภัยแก่หมู่บ้าน	3.66	0.551	มากที่สุด
32. บทลงโทษการไม่ปฏิบัติสิ่งที่ไม่ถูกต้องมาจากประเทศติ ประเทศ	3.40	0.704	มากที่สุด
33. การออกกฎหมายบ้านเพื่อลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.64	0.598	มากที่สุด
34. การจัดเรียนรู้เพื่อสอดส่องยาเสพติด	3.70	0.525	มากที่สุด
35. การจัดเรียนรู้เพื่อรักษาความสงบสุขเรียบร้อยในชุมชน	3.67	0.528	มากที่สุด
36. การลด ละ เลิกอบายมุก การพนัน การดื่มสุรา มีเม้า	3.67	0.611	มากที่สุด
37. การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ	3.61	0.537	มากที่สุด
38. การสนับสนุนใช้สิ่นค้าที่ผลิตในชุมชนหรือของลินค้า พื้นเมือง	3.62	0.597	มากที่สุด
39. การรณรงค์เรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ เยาวชนในชุมชน	3.56	0.589	มากที่สุด
40. การปลูกจิตสำนึกของเยาวชนให้เกิดความภูมิใจใน ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.58	0.590	มากที่สุด
41. การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกของเยาวชนในการพัฒนาชุมชน ของตน	3.58	0.587	มากที่สุด
42. การเปิดโอกาสให้เยาวชน ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการ แก้ไขปัญหาในชุมชน	3.55	0.598	มากที่สุด
43. การเตรียมเยาวชนคนรุ่นหลังให้ฝึกการทอผ้าหรืออาชีพ ในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านท้องถิ่น	3.64	0.584	มากที่สุด
44. ประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ให้แก่เยาวชน	3.55	0.557	มากที่สุด
45. การจัดประชุมให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นต่อการ แก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง	3.46	0.662	มากที่สุด
46. สมาชิกในครอบครัวรู้จักประยัดและพยายามช่วยกันหา รายได้เพิ่ม	3.75	0.520	มากที่สุด
47. การได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรสในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้	3.65	0.530	มากที่สุด
48. การพัฒนาอาชีพของสตรีจากผลิตเพื่อบริโภคใน ครัวเรือน สู่การผลิตเพื่อสร้างรายได้	3.63	0.558	มากที่สุด
รวม	3.49	3.445	มากที่สุด

จากตาราง 5 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่อองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมขององค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา ด้านกระบวนการในระดับต่าง ๆ 5 ระดับ คือ ส่วนราชการ สถาบันทางศาสนา (วัด) สถาบันการศึกษา (โรงเรียน) และครอบครัว อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านกระบวนการระดับล้วนราชการ ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 รองลงมา “หน่วยงานราชการควรส่งเสริมความรู้ และประสบการณ์เรื่องการตลาดแก่กลุ่มอาชีพ” “หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพในด้านเงินทุน” และการจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายของหน่วยงานราชการในจังหวัดก่อนเข้าไปทำงานในชุมชน มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58, 3.56 และ 3.49 ตามลำดับ

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านกระบวนการระดับสถาบันทางศาสนา (วัด) ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาของชุมชน” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 รองลงมา “การให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่” “การอบรมธรรม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต” และส่งเสริมการถือศีลและปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43, 3.38 และ 3.30 ตามลำดับ

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านกระบวนการระดับสถาบันการศึกษา (โรงเรียน) ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “ส่งเสริมการหารายได้เสริมช่วงปิดเทอมของนักเรียนให้แก่ครอบครัว เช่น การทอดผ้า เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เป็นต้น” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 รองลงมา “การจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพให้แก่นักเรียน” “โรงเรียนมีหลักสูตรเรื่องการฝึกอบรมอาชีพให้แก่นักเรียน” และบทบาทของครูไม่ควรจำกัดในเฉพาะโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64, 3.61 และ 3.59 ตามลำดับ

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านกระบวนการระดับครอบครัว ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “สมัชิกในครอบครัวรู้จักประยัดและพยายามช่วยกันหารายได้เพิ่ม” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา “การจัดเรียนรู้เพื่อสอดส่องยาเสพติด” “การจัดเรียนรู้เพื่อรักษาความสงบสุขเรียบร้อยในชุมชน และการลด ละ เลิกอบายมุข การพนัน การดื่มสุรา มีน้ำใจ” และการได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรสในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70, 3.67, 3.67 และ 3.65 ตามลำดับ

ผลการสัมภาษณ์เจาะลึก สนทนากลุ่มและตอบคำถามจากแบบสอบถามมีความสอดคล้องตรงกันในกระบวนการจัดการในระดับต่าง ๆ

3.4 ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชนาความยากจน

1. การออมทรัพย์

โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชนาความยากจน ได้กำหนดไว้ว่าผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมจะพิจารณาจากจำนวนครัวเรือนที่มีการออมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ซึ่งจากตารางข้อมูลการออมทรัพย์ของครัวเรือน จากโครงการรณรงค์การออมทรัพย์ของครัวเรือนตามนโยบายจังหวัดแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นข้อมูลหลังจากโครงการสิ้นสุดลงแล้ว 1 ปี พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีการออมจากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด (192,895 ครัวเรือน) มีมากถึง 191,437 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 99.18 ซึ่งนับว่าเกินเป้าหมายของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่ายุทธศาสตร์การออมทรัพย์ของประชาชนในโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองฯ ประสบผลสำเร็จดีมาก ดังตาราง

ข้อมูลการออมทรัพย์ของครัวเรือน

โครงการรณรงค์การออมทรัพย์ของครัวเรือน ตามนโยบายจังหวัดแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จังหวัดกาฬสินธุ์

ประจำเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ที่	อำเภอ/ ทั่วไป	จำนวน			จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 3 ก.ย. 2545	ครัวเรือนที่ ออมก่อน 3 ก.ย. 2545	จำนวนเงิน (บาท)	ครัวเรือนที่ ออมหลัง 3 ก.ย. 2545	จำนวนเงิน (บาท)	ไม่มีการ ออม	รวมครัวเรือน ที่มีการออม	รวมเงิน (บาท)	คิดเป็น %	เงินออมเฉลี่ย ต่อเดือนครัว เรือน	จำนวนเงินออม ทั้งสิ้น
		ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล											
1	อำเภอเมือง	16	175	3	21,171	16,860	7,252,033	4,311	9,610,081	-	21,171	18,462,100	100.00	44	872
2	ข่ายตลาด	15	204	2	27,069	23,466	6,909,764	2,945	68,004,870	658	26,411	77,614,634	97.57	147	2,938
3	กุมภารายณ์	8	111	3	14,520	13,067	35,184,919	913	84,168,335	-	14,520	120,353,254	100.00	414	8,288
4	สหชันธ์	8	85	1	8,672	6,214	1,502,890	2,308	5,036,390	150	8,522	7,539,280	98.27	44	884
5	กุนินารายณ์	12	140	2	22,015	16,527	4,813,396	5,488	9,909,454	35	22,015	15,700,850	99.84	36	713
6	ท่าต้านโภ	6	59	1	6,003	4,562	1,544,066	1,426	3,626,154	15	5,988	6,200,420	99.00	52	1,035
7	สมเต็จ	8	91	1	12,497	8,611	4,907,258	3,880	35,595,727	-	12,497	41,642,493	100.00	167	3,332
8	เขาง	6	55	1	8,733	6,309	1,345,763	2,040	39,544,888	384	8,349	48,360,000	95.60	289	5,792
9	หัวเม็ก	9	81	2	10,283	8,504	593,010	1,779	6,548,078	-	10,283	8,120,088	100.00	40	789
10	คัม่วง	6	70	2	9,477	8,540	1,317,124	814	21,154,107	123	9,354	24,420,230	98.70	130	2,610
11	ร่องคำ	3	46	1	3,263	1,597	3,140,470	1,666	3,634,950	-	3,263	8,341,660	100.00	127	2,556
12	หนองกุ่ร	9	110	2	14,322	11,403	3,619,807	2,902	5,186,500	17	14,305	9,166,307	99.88	32	640
13	นา闷	5	66	1	7,195	2,641	1,395,927	4,464	3,533,640	90	7,105	5,600,560	98.61	40	788
14	ห้วยผึ้ง	4	52	1	5,859	5,467	4,597,750	392	3,024,332	-	5,859	9,232,400	100.00	79	1,575
15	ก. อ. สามชัย	4	47	-	5,131	4,891	2,243,974	240	8,044,699	-	5,131	14,200,644	100.00	138	2,767
16	ก. อ. นาคู	5	54	1	6,425	4,201	1,254,912	2,203	2,230,230	21	6,404	3,665,142	99.68	28	572
17	ก. อ. ดอนจาน	5	48	-	4,864	3,014	2,109,434	1,850	4,083,650	-	4,864	7,293,484	100.00	75	1,499
18	ก. อ. พ้องชัย	5	47	-	5,396	3,290	6,726,679	2,106	7,749,079	-	5,396	16,270,708	100.00	150	3,015
รวม		134	1,541	24	192,895	149,164	90,459,176	41,727	320,685,164	1,493	191,437	442,184,254	99.18	113	2,259

ตารางแสดง ข้อมูลการออมทรัพย์ของครัวเรือน

2. การลด ละ เลิกนโยบายมุข

ไม่มีการเล่นการพนันในงานศพ และมีกฎของหมู่บ้าน และความสำเร็จในการอาชนาความยากจน ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ยังสามารถพิจารณาจากสถิติคืออาชญากรรมของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น คืออาชญากรรมแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือ คดีอุบัติกรรมและสะเทือนหวั่น ได้แก่ ผู้อ่อนโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพา เรียกค่าไถ่ และวางแผน

กลุ่มที่ 2 คือ คดีประทุษร้ายต่อชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ผู้อ่อนโดยเจตนาและไม่เจตนา ประมาททำให้ตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเรา

กลุ่มที่ 3 คือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ได้แก่ ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ รีดเอาทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ชิง ทรัพย์นาดเจ็บ ชิงทรัพย์ไม่นาดเจ็บ ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

กลุ่มที่ 4 คือ คดีที่น่าสนใจ ได้แก่ จํอกรรมจํารายานยนต์ จํอกรรมรถจักรยานยนต์ จํอกรรมโคลกระเบื้อง ปล้นชิงรถโดยสาร ปล้นชิงรถแท็กซี่ ลักพาเรียกค่าไถ่ ข่มขืนแล้วฆ่า ฉ้อโกง และขักขอกทรัพย์

กลุ่มที่ 5 คือ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ อาชุธปืนธรรมดា อาชุธสงคราม วัตถุระเบิด การพนันทั่วไป ลักกิ่นรุ่น ยาเสพติด ค้าประเวณี สถานบริการ โรงเรม และลิ่งลามก

กลุ่มที่ 6 ผลการจับกุมคดีเก่า

จากตารางสถิติคดีอาชญากรรมที่รับแจ้งระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546 พบว่าการรับแจ้งคดีอาชญากรรมลดลง ในปีพ.ศ. 2544 การรับแจ้งคดีอาชญากรรมมีจำนวน 4,442 คดี ในปีพ.ศ. 2545 มีการรับแจ้งจำนวน 4,020 คดี ซึ่งลดลงประมาณร้อยละ 10 และในปีพ.ศ. 2546 มีการรับแจ้งจำนวน 3,199 คดี ลดลงจากปี พ.ศ. 2544 และ 2545 ประมาณร้อยละ 30 และร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางสถิติคดีอาชญากรรมที่รับแจ้งแยกตามกลุ่มประเภทความผิดระหว่างปี พ.ศ. 2544-2546

ปี พ.ศ.	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546
กลุ่มประเภทความผิด			
กลุ่มที่ 1 คดีอุบัติกรรมจําและละเทือนขวัญ	113	84	61
กลุ่มที่ 2 คดีประทุษร้ายต่อชีวิต	520	496	559
กลุ่มที่ 3 คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์	374	395	388
กลุ่มที่ 4 คดีที่น่าสนใจ	265	307	256
กลุ่มที่ 5 คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	3,170	2,438	1,935
รวม	4,442	4,020	3,199

ที่มา: ตำราจกุรจังหวัดกาฬสินธุ์ (2544-2546)

ตารางทั้ง 2 ตารางข้างต้น แสดงให้ผลสำเร็จของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชันและความยักษ์ในด้านการออมทรัพย์ที่เป็นไปตามเป้าหมาย กล่าวคือ การออมเพิ่มเกินร้อยละ 90 ขณะเดียวกันการรับแจ้งคดีอาชญากรรมและอาบายมุลดลง ส่วนการพนันในงานศพนั้นได้รับการยืนยันจากชาวกาฬสินธุ์ในการเก็บข้อมูลครั้งสุดท้ายเมื่อเดือนตุลาคม ปี 2547 ไม่ปรากฏว่ามีการพนันในงานศพ

3. กฎหมายบ้าน

1. ทุกหมู่บ้านออกกฎหมายบ้านโดยประชาชนหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสร้างพลังอำนาจให้แก่ประชาชนในการควบคุมลงโทษประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด ความไม่สงบเรียบร้อย การเล่นการพนันงานศพ เล่นการพนันบั้งไฟ เล่นการพนันตีไก่ และการเล่นมายตี้

2. การตั้งกฎหมายบ้านเพื่อสร้างและรักษาความสงบสุข ความปลอดภัย ความมั่นคงในสังคมและความเข้มแข็งของหมู่บ้าน โดยระดมความคิดเห็นจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตีมและขายสุรา กฎหมายบ้านที่นำออกใช้อยู่บนหลักการเดียวกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริงของแต่ละหมู่บ้าน

3. กฎหมายบ้านใช้เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมเหมือนกฎหมายของบ้านเมืองที่กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ บทลงโทษ การส่งเสริมอาชีพ การบริหารจัดการหมู่บ้าน การทำประชามติ การปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ความรู้ให้แก่เยาวชน การจัดสวัสดิการ เป็นต้น

3.5 ปัจจัยในความสำเร็จ

1. การสัมภาษณ์เจ้าลึก และการสนทนากลุ่ม ได้ผลดังต่อไปนี้

3.5.1 ปัจจัยทางสังคม

1. ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์การปกครองท้องถิ่น
2. ความศรัทธาในภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัด
3. โครงการฯ ที่สอดคล้องรับกับนโยบายของรัฐบาล
4. ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน
5. ความต่อเนื่องจากการอาชนาญาเสพติด
6. การจัดตั้งกลุ่มที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เช่น กลุ่มลัจจะเพื่อการออมทรัพย์ การส่งเสริมอาชีพตามนโยบาย OTOP
7. ความเข้าใจในบทบาทภารกิจของประชาชนเอง เช่น สถานภาพ วิถีชีวิต อดีตและอนาคต
8. จิตสำนึกของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความกตัญญูรักคุณต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดาครูบาอาจารย์ ตลอดถึงแผ่นดินเกิดของตน ความเสียสละตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน สร้างอาชีพสร้างรายได้
9. การประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงประชาชน
10. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
11. ความเป็นผู้นำ ความศรัทธาในตัวผู้นำ ความจริงจังในการทำงานและการเข้าถึงประชาชน เพื่อกระตุ้นประชาชนให้กล้าคิดกล้าทำ
12. วัฒนธรรมของประชาชน
 - การรักบ้านเมืองและรักการพัฒนา
 - เกียรติภูมิของประชาชนนำไปสู่การตระหนัก สร้างความรับผิดชอบ สร้างศักดิ์ศรีของตนจนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
13. การปลดยาเสพติดของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยั่งยืน จะต้องทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่ยากจน ไม่หันไปปล่อยยาเสพติดอีก
14. การสนับสนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณ
15. การทำงานแบบชนบท คือ การปกครองแบบพื้นเมือง กึ่งสามารถสื่อสารติดต่อกันได้ง่าย ทำให้ทราบว่าครัวเรือนไหนทำอะไร ฐานะเป็นอย่างไร
16. ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวกาฬสินธุ์
17. ความอดทน และความตั้งใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการ
18. ความเข้มแข็งของชุมชน

19. ความชื่อสัตย์
20. นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพต่างๆ
21. การปฏิบัติตามแผนงานของจังหวัดการพัฒนา
22. ความเข้าใจ เดิรพชั่งกันและกัน
23. ความเป็นเอกลักษณ์และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของจังหวัด
24. การสนับสนุน และการพัฒนาตนเองตามภูมิปัญญาชาวบ้าน
25. การไม่เอารัดเอาเปรียบชั่งกันและกัน
26. การมีคุณธรรม จริยธรรม
27. การพัฒนาชุมชนของทางจังหวัด
28. การติดตามผลงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

3.5.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1. ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการเล่นพนันและยาเสพติด
2. โครงการงดเหล้าเข้าพระราชทานใน 3 เดือนจะให้กู้โดยให้มالงชื่อสมัคร 3. การทำ การเกษตรแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุน ไม่ทำลายลิ่งแวดล้อมและไม่เบียดเบี้ยนผู้ บริโภค
4. ความยั่นและการประทัดของชาวอาชีพสินธุ์
5. การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และออมเงิน
8. การสนับสนุนส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และงบประมาณแก่กลุ่มอาชีพ
9. การลด ละ เลิกอุบัติ
10. การช่วยกันทำมาหากินภายในครอบครัว
11. มีกลุ่มอาชีพที่มีสินค้าคุณภาพระดับประเทศ OTOP
14. การมีสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรม
15. การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนัน และสิ่งผิดกฎหมาย
17. การมีงานทำ
18. การไม่เป็นหนี้

ผลการล้มภาระเจ้าลีกและลันทนาภกลุ่ม ประกอบด้วย ต้นทุนทางลังคอมและต้นทุนทางเศรษฐกิจ นำ มาสร้างแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการที่มีต่อองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอเช่นะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดการพัฒนา ด้านปัจจัยในความสำเร็จ โดยรวมและ เป็นรายชื่อ

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาชนະความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านปัจจัยในความสำเร็จ			
ด้านทุนทางสังคม			
1. ความร่วมมือของหน่วยงานราชการต่างๆ	3.55	0.603	มากที่สุด
2. ความครั้งท่าในภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัด	3.58	0.542	มากที่สุด
3. ความครั้งท่าในภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน	3.48	0.657	มากที่สุด
4. โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง สอดคล้องรับกับนโยบายของรัฐบาล	3.69	0.506	มากที่สุด
5. ความคาดหวังของประชาชนต่อโครงการอาชนະความยากจนกับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	3.44	0.637	มากที่สุด
6. การสร้างและขยายเครือข่ายระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาอาชีพ	3.70	0.502	มากที่สุด
7. ประชาชนมีจิตสำนึกและตระหนักรับบทบาท และเป็นความรับผิดชอบต่อการกิจการพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง	3.50	0.618	มากที่สุด
8. การประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่ออาชนະความยากจน	3.43	0.643	มากที่สุด
9. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่ออาชนະความยากจน	3.57	0.574	มากที่สุด
10. การประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดเป็นจังหวัดแรก เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโครงการอาชนະความยากจน และการปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืน นำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน	3.72	0.512	มากที่สุด
11. การทำงานอาชนະความยากจนทำแบบชนบท คือ แบบพื้นเมืองกันหรือเมืองภูมิภาคพื้นเมือง	3.52	0.548	มากที่สุด
12. ผู้นำเข้มแข็งระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	3.75	0.492	มากที่สุด
13. ประชาชนในชุมชนมีความรัก และความสามัคคี	3.72	0.468	มากที่สุด
14. ชุมชนมีความสงบเรียบร้อย เพราะประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน	3.60	0.543	มากที่สุด
15. การลดอุบัติภัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันทำให้อาชนະความยากจน	3.64	0.614	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่ออาชนະความยากจน	— X	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านปัจจัยในความสำเร็จ			
ด้านทุนทางเศรษฐกิจ			
16. การส่งเสริมอาชีพตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น OTOP	3.67	0.539	มากที่สุด
17. ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการพนัน และยาเสพติด	3.70	0.532	มากที่สุด
18. การสนับสนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้าน งบประมาณ	3.49	0.673	มากที่สุด
19. โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ภายใน 3 เดือนจะให้กู้เงิน	3.24	0.942	มาก
20. การทำการเกษตรแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุน และไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.52	0.691	มากที่สุด
21. สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มอาชีพต้องมี ความรู้ในการบริหารการจัดการ	3.59	0.577	มากที่สุด
22. นโยบายของสถาบันการเงิน เช่น ธกส. ธนาคารออมสิน ที่เอื้อต่อการกู้เงินของประชาชน	3.41	0.670	มากที่สุด
23. สร้างความร่วมมือภายในชุมชนและระหว่างชุมชน เพื่อ ใช้ลินค้าที่ผลิตได้	3.52	0.620	มากที่สุด
24. เมื่อมีรายได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ ต้องรักษาความเรียบ คุณค่าการออมเงิน	3.71	0.516	มากที่สุด
รวม	3.57	3.404	มากที่สุด

จากตาราง 6 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมขององค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาด้านปัจจัยในความสำเร็จ อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านปัจจัยความสำเร็จ (ทุนทางสังคม) ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “ผู้นำเข้มแข็งระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 รองลงมา “การประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดเป็นจังหวัดแรกเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโครงการอาชนະความยากจน และการปลดยาเสพติดอย่างยั่งยืน นำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน และประชาชนในชุมชนมีความรัก และความสามัคคี” “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ลดคล่องรับกับนโยบายของรัฐบาล” และการลดอภัยมุข

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันทำให้อาชนาความยากจน มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72, 3.72, 3.69 และ 3.64 ตามลำดับ

โดยพิจารณาความคิดเห็นด้านปัจจัยความสำเร็จ (ทุนทางเศรษฐกิจ) ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการและประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า “เมื่อมีรายได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ ต้องรู้จักออมและรักคุณค่าการออมเงิน” มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 รองลงมา “ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการพนัน และยาเสพติด” “การส่งเสริมอาชีพตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น OTOP” และสร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มอาชีพต้องมีความรู้ในการบริหารการจัดการมีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70, 3.67 และ 3.59 ตามลำดับ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เมื่อนำมาจัดใหม่ จะได้ 4 ตัว ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรวัตถุธรรม ทำให้เพิ่มพลังคิด โดยคิดจากสิ่งที่คิด กินและใช้จากสิ่งที่ทำได้ ทำให้พึงพาตนเองได้ เกิดความยั่งยืนในที่สุดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2. ความร่วมมือ ทำให้เพิ่มพลังคนโดยร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มอบอำนาจ เครือข่ายและการสนับสนุนด้านต่าง ๆ

3. การออม ทำให้เพิ่มพลังทุน โดยพัฒนาจิตเพื่อให้สามารถนำทุนทางสังคมไปพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้ไม่ยากจน

4. การจัดการ ทำให้เกิดพลังขับเคลื่อน พลังคิด พลังคน พลังทุน โดยการบูรณาการ ทำให้อาชนาความยากจนเพราะรู้จิต ทำให้เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ทำให้มีการออมและไม่จมน้ำแล้วไปเพิ่มรายได้ เป็นการสร้างศักดิ์ศรีแห่งตนนำไปสู่ความเกื้อกูลในชุมชน และความอบอุ่นบนพื้นฐาน ภารดรภาพ เสมอภาคและเสรียภาพ อันเป็นความ “สมสมัย” ซึ่งเป็นความยั่งยืนในที่สุด

3.6 ความเป็นสถาบัน

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม

1. ความภูมิใจที่ประกาศปลดยาเสพติดได้ผลในระยะที่น่าพอใจ และน่าจะทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี หมายความว่าต้องอาชนาความยากจน จึงเกิดโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองขึ้น

2. การเลิ่งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการที่นำมาปฏิบัติ คือ “มนุษย์ทุกคนเกิดมาเพื่อความสุขอยู่แล้วและนโยบายทำให้มนุษย์มีความสุข พากเราในฐานะที่เป็นมนุษย์ก็ต้องการความสุข ต้องการให้ชุมชนของเรามีความสุข เราจึงได้นโยบายตรงนี้มาปฏิบัติ”

3. ความต่อเนื่องของโครงการ เนื่องจาก

- การตั้งงบประมาณขององค์การปกครองท้องถิ่น ไม่ต่ำกว่า 5% เพื่อส่งเสริมอาชีพ
- การออม (98% ของอำเภอ) ของประชาชนเพื่อต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน และสอดรับต่อการสร้างความเชื่อถือต่อสถาบันการเงิน เช่น รอกส และธนาคารกรุงไทยที่ให้สินเชื่อวงเงิน 500,000 บาท
- การสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพของประชาชนที่มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ เงินทุน การบริหารจัดการ และความรู้วิชาการ

4. การบูรณาการแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ องค์กรท้องถิ่น ประชาชนเพื่อให้โครงการดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน

5. โครงการฯจะต้องต่อเนื่อง เพราะเป็นความต้องการของประชาชน เป็นความสุขของประชาชนทุกคนต้องดำเนินการต่อไป
6. ความภูมิใจในการได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ
7. ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำให้กลุ่มสามารถพิ่งตนเองได้ ทำเองได้ โดยมีกลุ่มเป็นตัวขับเคลื่อน
8. ความรักแผ่นดินของตน รวมพลังแผ่นดิน หลายฝ่ายต้องให้ความร่วมมือ ประสานใจกัน เช่น ราชการ ทางสังคม ประชาชน และโรงเรียน
9. การปลูกฝังให้เยาวชนคิด และกระทำแต่สิ่งดี ๆ
11. ความรักและความเข้าใจในครอบครัว ครอบครัวเข้มแข็ง
12. ความสามัคคีและร่วมมือกัน
14. ความอยู่ดีกินดี
15. การปราศจากโรคภัย
16. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
17. การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข
18. การให้คำปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
19. การมีนาใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ผลการสัมภาษณ์เจ้าลึกและสนทนากลุ่ม ได้องค์ประกอบของสถาบัน นำไปสร้างแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต้องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อ เอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านความเป็นสถาบัน โดยรวมและเป็นรายข้อ

องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเอาชนะความยากจน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านความเป็นสถาบัน			
1. ความเลี่ยสละเพื่อส่วนรวมตามพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	3.71	0.545	มากที่สุด
2. ความเป็นมา และประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัด ทำให้เกิดความภูมิใจ	3.67	0.513	มากที่สุด
3. การเล็งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่นำมาปฏิบัติ	3.44	0.559	มากที่สุด
4. ความต่อเนื่องของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง	3.59	0.560	มากที่สุด
5. การบูรณาการแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่าง ส่วนราชการต่าง ๆ กับชุมชน	3.48	0.607	มากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

องค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา	—	S.D.	ระดับ
เพื่ออาชนาจความยากจน	X		ความคิดเห็น
ด้านความเป็นสถาบัน			
6. โครงการฯ จะต้องต่อเนื่อง เพราะเป็นความต้องการของ ประชาชน	3.65	0.538	มากที่สุด
7. สิ่งไหนซึ่งผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไป ทำให้เกิดความยั่งยืน	3.75	0.462	มากที่สุด
8. ความภูมิใจของประชาชนที่สามารถแก้ปัญหาท้องถิ่น ของตนได้	3.63	0.559	มากที่สุด
9. การรักบ้านเมืองของตนนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น	3.71	0.487	มากที่สุด
10. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาคราชการกับ ชาวบ้าน	3.65	0.528	มากที่สุด
11. พัฒนาคนและใช้คนให้เหมาะสมกับงาน	3.59	0.557	มากที่สุด
12. ปลูกจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นคุณค่าของชุมชน	3.62	0.561	มากที่สุด
13. ประชาชนมีความหวังและครั้งท่าต่อชุมชน	3.53	0.586	มากที่สุด
14. ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมทุน	3.65	0.570	มากที่สุด
15. ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม	3.73	0.525	มากที่สุด
รวม	3.63	0.334	มากที่สุด

จากตาราง 7 ได้แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการที่มีต่อองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมขององค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาด้านความเป็นสถาบัน อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สิ่งไหนซึ่งผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไปทำให้เกิดความยั่งยืน มีระดับความคิดเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 โดยที่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การรักบ้านเมืองของตนนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ความเสียสละเพื่อส่วนรวมตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และความเป็นมาประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดทำให้เกิดความภูมิใจ อยู่ในเกณฑ์ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73, 3.71, 3.71 และ 3.67 ตามลำดับ

3.7 ความคิดเห็นของประชาชน

ในส่วนนี้จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามป้ายเปิดจากคำถาม 3 ข้อตามลำดับ ดังนี้

1. อะไร คือเรื่องสำคัญที่ทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถประกาศเป็นจังหวัดที่อาชนาจความยากจนได้

2. ทำอย่างไรจังหวัดการสินธุจึงยั่งยืนต่อไป ไม่กลับไปเป็นจังหวัดที่ยากจนอีก
3. “ครอบครัวอบอุ่น” ในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

ตารางที่ 8 คะแนนด้านปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจต่อการอาชนະความยากจนของจังหวัดการสินธุ ของสมาชิกกลุ่มอาชีพและไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ คำถามปลายเปิดข้อที่ 1 อะไร คือ เรื่องสำคัญที่ทำให้ จังหวัดการสินธุสามารถประกาศเป็นจังหวัดที่อาชนະความยากจนได้

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ	คะแนน		
	สมาชิก กลุ่มอาชีพ	ไม่ใช่สมาชิก กลุ่มอาชีพ	รวม
1. ปัจจัยทางสังคม			
- การปลดยาเสพติด	77	19	96
- ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน	57	15	72
- ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา	17	19	36
- โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง	19	3	22
- ความอดทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	21	0	21
- ความเข้มแข็งของชุมชน	13	2	15
- ความศรัทธาในผู้นำ	6	2	8
- ความชื่อสัตย์	6	0	6
- นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ	5	0	5
- การปฏิบัติตามแผนงานของจังหวัด	2	3	5
- ความสามารถ	4	0	4
- การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3	1	4
- ความเข้าใจ เคราะห์ชึ้นกันและกัน	3	1	4
- ภูมิปัญญาชาวบ้าน	3	0	3
- ความเป็นเอกลักษณ์และการอนุรักษ์มรดกโลกของ จังหวัด	2	0	2
- ความตั้งใจ	2	0	2
- การพัฒนาตนเอง	2	0	2
- การให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตั้งกฎติกาในหมู่บ้านตนเอง	1	0	1
- การดำเนินการเรื่องลักษณะที่ไม่ดีอย่างน้อย	1	0	1
- เศรษฐกิจพอเพียง	1	0	1
- การไม่เอารัดเอาเปรียบชึ้นกันและกัน	1	0	1
- การปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา	1	0	1
- ความรักชึ้นกันและกัน	0	1	1
- การวางแผนที่ดี	0	1	1

ตาราง 8 (ต่อ)

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ	คะแนน		
	สมาชิก กลุ่มอาชีพ	ไม่ใช่สมาชิก กลุ่มอาชีพ	รวม
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ			
- ความขยันและการประหยัด	90	15	105
- การลดรายจ่าย	54	0	54
- การออมเงิน	37	1	38
- การเพิ่มรายได้	33	0	33
- การสนับสนุนส่งเสริมด้านงบประมาณแก่กลุ่มอาชีพ	25	2	27
- การลด ละ เลิกอภัยมุข	22	1	23
- การช่วยกันทำมาหากิน	17	5	22
- การมีกลุ่มอาชีพที่มีสินค้าคุณภาพระดับประเทศ	13	2	15
- การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ	13	5	18
- การมีสินค้านึ่งตำบลนึ่งผลิตภัณฑ์	2	1	3
- การมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายแห่ง	1	0	1
- การมีศูนย์วัฒนธรรมผู้ไทย	1	0	1
- การมีงานทำ	1	0	1
- การอยู่ดี กินดี	0	1	1
- การไม่มีหนี้สิน	0	1	1

ตารางที่ 8 แสดงคะแนนด้านปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจต่อการเข้าชนะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพและไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ พบว่า จากผลรวมคะแนนของทั้ง 2 กลุ่ม ด้านปัจจัยทางสังคมต่อการเข้าชนะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1.การปลดยาเสพติด 96 คะแนน 2.ความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 72 คะแนน 3.ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา 36 คะแนน 4.โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง 22 คะแนน และ 5.ความอดทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 21 คะแนน สำหรับทางด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจนั้น คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1.ความขยันและการประหยัด 105 คะแนน 2.การลดรายจ่าย 54 คะแนน 3.การออมเงิน 38 คะแนน 4.การเพิ่มรายได้ 33 คะแนน และ 5.การสนับสนุนส่งเสริมด้านงบประมาณแก่กลุ่มอาชีพ 27 คะแนน ซึ่ง สอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ประกอบด้วยพลังคิด พลังคน พลังทุนและพลังการจัดการ

ตารางที่ 9 คะแนนด้านปัจจัยทางสังคม และเศรษฐกิจต่อการເเอกสารณาความยากจนอย่างยั่งยืนของจังหวัด
กาฬสินธุ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพ และไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ คำตามปลายเปิดข้อที่ 2. ทำอย่างไรจังหวัด
กาฬสินธุ์จะยั่งยืนต่อไป ไม่กลับไปเป็นจังหวัดที่ยากจนอีก

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ	คะแนน		
	สมาชิก	ไม่ใช่สมาชิก	รวม
	กลุ่มอาชีพ	กลุ่มอาชีพ	
1. ปัจจัยทางสังคม			
- การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	44	13	57
- ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน	29	14	43
- ความสามัคคี	27	3	30
- การพัฒนากลุ่มอาชีพ	16	8	24
- ความอดทน	17	1	18
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างยั่งยืน	15	0	15
- การปลูกจิตสำนักของสังคมให้กระทำการแต่สิ่งดีๆ	9	0	9
- การปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จ พระเจ้าอยู่หัว	8	1	9
- การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	5	3	8
- การมีคุณธรรม	6	1	7
- การพัฒนาตนตามภูมิปัญญาชาวบ้าน	6	0	6
- การปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน	4	0	4
- ความชื่อสัตย์	3	0	3
- การพัฒนาชุมชนของทางจังหวัด	2	0	2
- การปฏิบัติตามนโยบายจังหวัด	1	1	2
- การยึดถือหลักของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง	1	0	1
- การมีผู้นำที่ดี	1	0	1
- การอบรมเรื่องวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน	1	0	1
- การแก้ไขปัญหาต่างๆ	1	0	1
- การติดตามผลงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ	0	0	0

(ตาราง 9 ต่อ)

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ	คะแนน		
	สมาชิก	ไม่ใช่สมาชิก	รวม
	กลุ่มอาชีพ	กลุ่มอาชีพ	
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ			
- การขยันทำงาน	109	12	121
- การประหยัด ออดออม	88	12	100
- การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนันและลิ้งผิดกฎหมาย	42	6	48
- การล่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มและสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ	35	2	37
- ครอบครัวจะต้องมีรายได้ประจำและเพิ่มขึ้นในอนาคต	22	12	34
- หน่วยงานภาครัฐล่งเสริมด้านงานประมาณแก่กลุ่มอาชีพ	12	6	18
- การมีงานทำ	10	7	17
- การไม่เป็นหนี้	2	0	2
- การมีกินมีใช้จ่าย	1	1	2
- การจดหมายที่ทำกินให้กับประชาชนที่ไม่มีที่ทำกิน	1	0	1
- การหาตลาดรองรับลินค้าของกลุ่มอาชีพ	0	1	1

ตารางที่ 9 แสดงคะแนนด้านปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจต่อการเอาชนะความยากจนอย่างยั่งยืนของจังหวัดการสินธุ์ของสมาชิกกลุ่มอาชีพและไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ พบว่า จากผลรวมคะแนนของทั้ง 2 กลุ่มด้านปัจจัยทางสังคมต่อการเอาชนะความยากจนอย่างยั่งยืนของจังหวัดการสินธุ์ คะแนนสูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ 1. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 57 คะแนน 2. ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วน 43 คะแนน 3. ความสามัคคี 30 คะแนน 4. การพัฒนากลุ่มอาชีพ 24 คะแนน และ 5. ความอดทน 18 คะแนน ในส่วนของปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ นั้น ได้แก่ 1. การขยันทำงาน 121 คะแนน 2. การประหยัดและการออดออม 100 คะแนน 3. การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนันและลิ้งผิดกฎหมาย 48 คะแนน 4. การล่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มและสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ 37 คะแนน และ 5. ครอบครัวจะต้องมีรายได้ประจำและเพิ่มขึ้นในอนาคต 34 คะแนน

ซึ่งเป็นการยืนยันหรือตอกย้ำให้เกิดความชัดเจนว่า ปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยที่ทำให้จังหวัดการสินธุ์เอาชนะความยากจนได้ เป็นฐานในการยึดปฏิบัติจะไม่ทำให้จังหวัดการสินธุ์ลับไปยากจนอีก

ตาราง 10 คะแนนด้านวิธีคิด ทัศนคติและพฤติกรรมต่อความคิดเห็นในเรื่องครอบครัวบุคุณของสมาชิกกลุ่มอาชีพ และไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ คำตามปลายเปิดข้อที่ 3.“ครอบครัวบุคุณ” ในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

ความคิดเห็นในเรื่องครอบครัวบุคุณ	คะแนน		
	สมาชิก กลุ่มอาชีพ	ไม่ใช่สมาชิก กลุ่มอาชีพ	รวม
1. วิธีคิด			
- การปลูกฝังให้กระทำแต่สิ่งดี ๆ	10	0	10
- การมีความพร้อม	7	2	9
- การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	2	2	4
- ครอบครัวเข้มแข็ง	1	1	2
- การรู้จักความต้องการของตนเอง	1	0	1
- การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน	0	1	1
2. ทัศนคติ			
- ความรักและความเข้าใจในครอบครัว	190	36	226
- ความสามัคคีและร่วมมือกัน	68	28	96
- การมีอาชีพและรายได้มาก ๆ	29	1	30
- การอยู่ดีกินดี	20	0	20
- การปราศจากโรคภัย	10	0	10
- การไม่มีหนี้สิน	9	1	10
- ฐานะมั่นคง	7	1	8
- การมีเศรษฐกิจดี	6	1	7
- ครอบครัวเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา	4	1	5
- การศึกษา	1	2	3
- ความรักและความหวังแทนแผ่นดินเกิด	0	1	1
- การมีที่อยู่อาศัย	0	1	1
3. พฤติกรรม			
- การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข	44	8	52
- การไม่เกียจงับยาเสพติดและอบายมุข	37	12	49
- การช่วยเหลือกัน	36	13	49
- การให้คำปรึกษาหารือชี้กันและกัน	34	4	38
- การมีน้ำใจช่วยเหลือชี้กันและกัน	23	6	29
- การอยู่อย่างพอเพียง	11	4	15
- การมีเงินออม	11	3	14
- การช่วยกันคิดช่วยกันทำ	9	1	10
- ความซื่อสัตย์ชี้กันและกัน	9	1	9

(ตาราง 10 ต่อ)

ความคิดเห็นในเรื่องครอบครัวบ่อุ่น	คะแนน		
	สมาชิก	ไม่ใช่สมาชิก	รวม
	กลุ่มอาชีพ	กลุ่มอาชีพ	
3. พฤติกรรม (ต่อ)			
- การดูแลเอาใจใส่ชีงกันและกัน	4	4	8
- การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง	7	0	7
- การประหยัดและใช้จ่ายอย่างพอเพียง	5	1	6
- การให้อภัยกัน	5	1	6
- การเชื่อฟังเคารพอ่อนเมี้ยง	5	0	5
- การมีกิจกรรมทางศาสนา	2	0	2
- การหากิจกรรมยามว่างทำร่วมกัน	2	0	2
- การลดรายจ่าย	1	1	2
- หน่วยงานราชการมีส่วนส่งเสริมการอบรมแก่กลุ่ม			
อาชีพ	1	0	1

ตาราง 10 แสดงคะแนนด้านวิธีคิด ทัศนคติและพฤติกรรมต่อความคิดเห็นในเรื่องครอบครัวบ่อุ่น ของสมาชิกกลุ่มอาชีพและไม่ใช่สมาชิกกลุ่มอาชีพ สำหรับวิธีคิดที่ทำให้ครอบครัวบ่อุ่น 5 อันดับ ได้แก่ 1. การปลูกฝังให้กระทำแต่สิ่งดี ๆ 10 คะแนน 2. การมีความพร้อม 9 คะแนน 3. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง 4 คะแนน 4. ครอบครัวเข้มแข็ง 2 คะแนน และ 5. การรู้จักความต้องการของตนเอง และการเป็นแบบอย่างที่ดี ต่อชุมชน อย่างละ 1 คะแนนเท่ากัน

ในส่วนของทัศนคติต่อครอบครัวบ่อุ่น ได้แก่ 1. ความรักและความเข้าใจในครอบครัว 226 คะแนน 2. ความสามัคคีและร่วมมือกัน 96 คะแนน 3. การมีอาชีพและรายได้มาก ๆ 30 คะแนน 4. การอยู่ที่กินดี 20 คะแนน และ 5. การปราศจากโรคภัย และไม่มีหนี้สิน 10 คะแนน

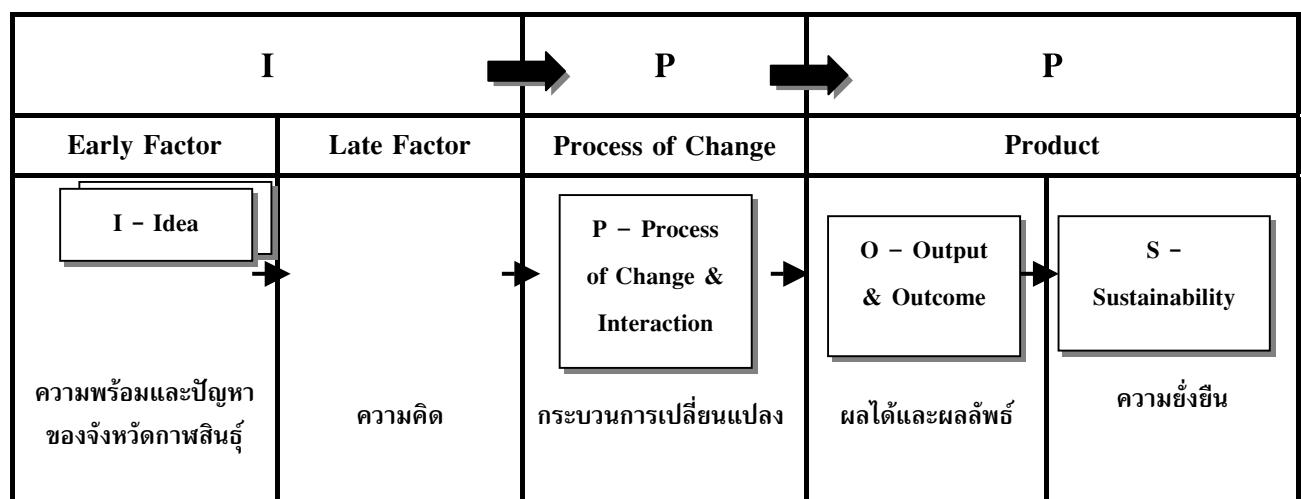
ทางด้านพฤติกรรมที่สร้างครอบครัวที่บ่อุ่น ได้แก่ 1. การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 52 คะแนน 2. การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข และ การขยันช่วยทำมาหากิน อย่างละ 49 คะแนน 3. การให้คำปรึกษาหรือชี้กันและกัน 38 คะแนน 4. การมีน้ำใจช่วยเหลือชี้กันและกัน 29 คะแนน และ 5. การอยู่อย่างพอเมื่อกิน 15 คะแนน

4. ตัวแบบการพัฒนาเพื่อเจ้าของความยกระดับจังหวัด

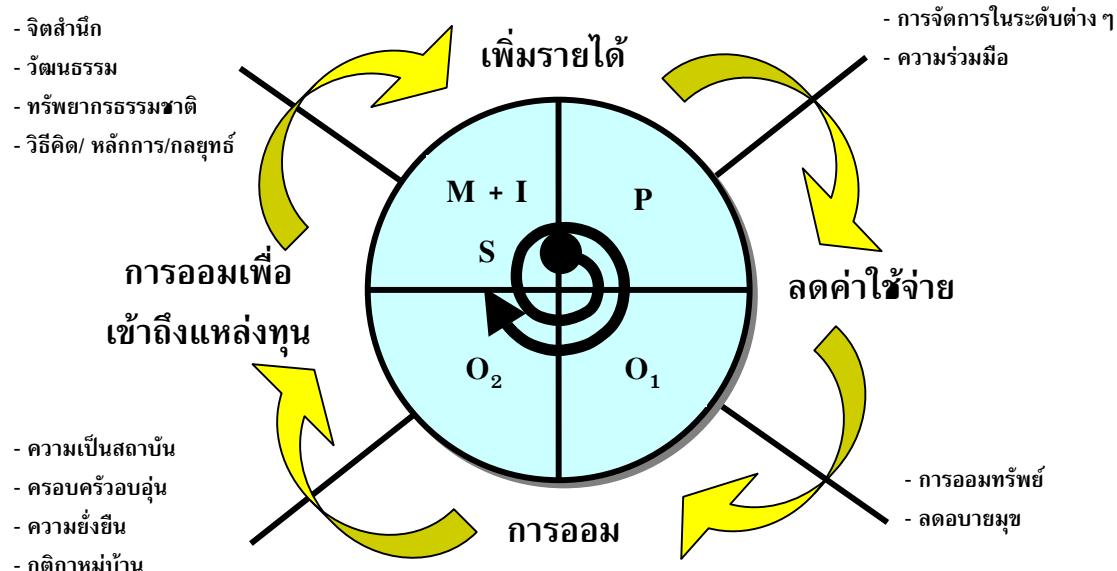
ตัวแบบเจ้าของความยกระดับที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ คือ ตัวแบบกาฬสินธุ์ (Kalasin Model)

1. เครื่องมือในการวิเคราะห์

อาศัยทฤษฎีระบบเป็นฐานแล้ว พิจารณาจากข้อมูลกระบวนการพัฒนาตามโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเจ้าของความยกระดับของจังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ MIPOS ซึ่งถูกนำไปใช้อิบยากระบวนการเจ้าของความยกระดับ ซึ่งมีความคิดหลักของจังหวัด คือ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย การออมและการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อสร้างและเพิ่มโอกาส

2. ตัวแบบกาฬสินธุ์ (Kalasin Model)

การศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจน ตามความคิดหลักของจังหวัดคือ การเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การออมและการเข้าถึงแหล่งทุนที่นำไปสู่การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาอาชนาความยากจน โดยอาศัยทฤษฎีระบบเป็นกรอบในการนำเอาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษามาจัดตามกลุ่มของตัวป้อน (Input) คือ ความพร้อมและปัญหาของจังหวัดการลินธุ์และความคิด ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าไปสู่กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Process) ที่ฝ่ายความร่วมมือ การจัดการในระดับต่างๆ ทำให้เกิดผลที่ได้และผลกระทบ (Output and Outcome) และความยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งตัวแบบดังกล่าวแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งอธิบายพฤติกรรมของความเป็นจริงทางด้านพุทธิกรรม และทั้งด้านกายภาพและด้านคุณลักษณะที่ชัดเจน ทดสอบได้ สามารถนำไปสู่โครงการใหม่และสามารถทำข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้ดังต่อไปนี้

M (Milieu) สภาพแวดล้อมที่เป็นความพร้อมและปัญหา

ความพร้อม

1. เป็นเกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำในกลุ่ม
2. มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. มีศิลปวัฒนธรรมและลิ่งแวดล้อม
4. มีศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. มีเครือข่ายองค์กรในจังหวัดเข้มแข็ง
6. มีแรงงานพอเพียง

โอกาส (Opportunity)

1. นโยบายของรัฐ ครัวของโลก ชีวภาพและ OTOP
2. กระแสเกษตรอินทรีย์
3. กระแสการค้าเสรีทวิภาคี
4. ถนนสายหลักเชื่อมสู่อินโดจีน
5. ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว
6. ความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

ปัญหา

1. ขาดการวางแผนและการบริหารแบบบูรณาการ
2. ประชาชนยากจน
3. การจัดการข้อมูลสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
4. ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน
5. ขาดการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูง
6. การคุณภาพไม่สอดคล้อง
7. การประชาสัมพันธ์ไม่ดีพอ
8. ขาดระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ

อุปสรรค

1. ภัยธรรมชาติ
2. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยาก
3. การพึ่งพิงเทคโนโลยีภายนอก
4. การกีดกันทางการค้า
5. ประชาชนถูกเอาเปรียบจากกลุ่มผลประโยชน์
6. ผลกระทบจากการค้าเสรี
7. ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ
8. ปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง
9. ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ
10. ตกงาน ไม่มีงานทำ
11. อุทกภัย (น้ำท่วม)
12. การคุณภาพไม่สอดคล้อง
13. ไม่มีที่ดินทำการ
14. ปัญหาเสพติด
15. แล้งจัด
16. โรคระบาดพืช

I (Idea) ความคิด แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ความคิดเริ่มจากการมองปัญหาและพัฒนาตนเอง
 - 1.1 ความยากจน คือ รายได้ไม่พอรายจ่ายทำให้เป็นหนี้
 - 1.2 ความยากจนและวิธีแก้ปัญหาความยากจนต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว
 - 1.3 ครอบครัวดีและเข้มแข็งเป็นพื้นฐานของความผาสุก และความเข้มแข็งของชุมชนที่อาชญากรรมยากจน
 - 1.4 การกระตุ้น ปลูกฝังจิตสำนึกรักในการพัฒนาชุมชนของข้าราชการและประชาชนอย่างต่อเนื่อง
 - 1.5 การเปลี่ยนแปลงให้เป็นประโยชน์ขั้ดหนี้โดยการเพิ่มเงินออม
2. ตัวแบบที่นำมาย้ายความคิด
 - 2.1 การนำแนวแนวทางพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.2 การสนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง
3. ความคิดที่มีความภาคภูมิใจเป็นฐาน
 - 3.1 แนวคิดการจัดความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบด้วย เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย ออกทรัพย์ และออกมหทรัพย์เพื่อเป็นทุน
 - 3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดโครงการและการตัดสินใจในทุกขั้นตอน
 - 3.3 ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานราชการในการพัฒนาชุมชน

- 3.4 ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชนาญาเตติ นำไปสู่การพัฒนาเพื่ออาชนาความยากจน
- 3.5 การใช้กลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ” ในการพัฒนาอาชนาความยากจน

4. ความคิดสู่การปฏิบัติ

- 4.1 การสร้างกลุ่มอาชีพใหม่เพื่อนำไปสู่การเพิ่มรายได้
- 4.2 การสนับสนุนด้านเงินทุนแบบให้เปล่าของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ
- 4.3 การสนับสนุนด้านเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ
- 4.4 วัดอบรมเพื่อประชาชนจะได้นำหลักธรรมไปเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
- 4.5 การลด ละ เลิกนโยบายมุขสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่ว่า “ให้ละความชั่ว และทำความดี”
- 4.6 หลักการของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือ การพัฒนาคนทางด้านจิตใจเพื่อนำไปสู่จิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 4.7 การสนับสนุนกลุ่มอาชีพเดิมให้เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมถือเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติม

P (Process) กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่ออาชนาความยากจน

ความร่วมมือและการจัดการในระดับต่าง ๆ ที่ทำให้ตัวป้อนถูกนำมาสู่การปฏิสัมพันธ์และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ระดับส่วนราชการ (ความร่วมมือ/การจัดการ)

- 1. ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอาศัยข้อมูลจาก จปส. และกชช 2ค
- 2. การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจนโยบายของจังหวัดก่อนเข้าไปปฏิบัติงานในชุมชน
- 3. เกิดความร่วมมือในการออมทรัพย์ก่อน เมื่อมีการออมเกิดขึ้นถึงได้รับความร่วมมือจากรัฐบาล
- 4. ช่วยให้คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งกลุ่มอาชีพว่าฝ่ายไหนดูแลจัดการเรื่องอะไรบ้าง
- 5. เป็นตัวกลางประสานระหว่างกลุ่มกับโลกภายนอก
- 6. ส่วนราชการสนับสนุนทางการตลาด และสนับสนุนทางการเงิน
- 7. การอบรมในแต่ละตำบลตามหลักสูตรที่ร่วมกันคิดเอง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน
 - การบอกข้อมูลรายละเอียดสถานการณ์และปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ รวมถึงการคาดหวังในความเป็นอยู่ของตน
 - การให้ความรู้และคำแนะนำจากกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จ
 - การให้ความรู้ในเรื่องของการออม (กลุ่มลังจะ) เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ควบคุมจัดการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกู้หนี้บ้าน

8. การสร้างหลักสูตรอบรมผู้นำชุมชน/หมู่บ้านโดยแบ่งออกเป็น 7 รุ่น ๆ ละ 10-15 คน โดยจัดวิทยากรเข้าอบรม
9. การอบรมแบ่งออกเป็น 3 วัน คือ

วันแรก การอบรมเกี่ยวกับโครงการฯ การสร้างกฎกติการ่วมกัน การอบรมปฏิบัติตามพระพุทธศาสนา

วันที่ 2 การศึกษาสภาพดีและปัจจุบัน การสร้างวิสัยทัศน์และการกิจร่วมให้แก่ผู้เข้าอบรม การเสนอโครงการในหมู่บ้าน

วันที่ 3 การให้ความรู้ด้านสาธารณสุขโดยหัวหน้าสาธารณสุข ด้านคุณธรรมโดยพระสงฆ์ ด้านการออมทรัพย์จาก ธ.ก.ส. และธนาคารออมสิน
10. การประเมินผลโดยการรายงาน สุ่มตรวจ ตรวจสอบทุกหมู่บ้าน
11. แผนงานของชาวบ้านต้องมีความชัดเจน และมีความอ่อนไหวต่อทางสังคม
12. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
 - การฝึกอบรมโดยวิทยากรมีจุดอ่อนคือ เป็นระเบียบมากไป ซึ่งอาจไปจำกัดวิธีคิด ดังนั้น ต้องพยายามฝึกให้เป็นวิทยากรกลุ่มของตนเองโดยตรง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างเครือข่าย
 - เริ่มแรกต้องเริ่มจากการพัฒนาคนก่อน เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นลิ่งที่สำคัญที่สุด ต้องมีการจัดคนให้เหมาะสมกับงานที่ทำ
 - เริ่มจากการพัฒนาคนให้เกิดความภูมิใจ เพราะพื้นฐานของคนพลิ้วไหวไม่ใช่คนขี้เกียจ
 - การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ทำให้คนเกิดการเรียนรู้ทั้งตัวเอง และลูกค้าหลาย ๆ ประเภท
 - การพัฒนาชุมชน ด้านวิชาการ
 - การเกษตรจัดให้มีการส่งเสริมการผลิต และการบริหารการตลาด
13. เปลี่ยนวิถีให้เป็นโอกาส
 - จากบทเรียนที่ผ่านมาทำให้รู้ว่า ปัจจุบันต้องดูความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมรอบด้าน โดยต้องมีการเรียนรู้ร่วมด้วย
 - จากวิกฤตทางเศรษฐกิจ ทำให้แรงงานกลับคืนมาสร้างอาชีพนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ท่องถิ่นของตนเอง
 - การประชาสัมพันธ์ในกลุ่มอาชีพในการประชาสัมพันธ์ ถึงแม้ไปจำหน่ายตามงานต่าง ๆ ขายไม่ได้แต่เท่ากับว่าได้เป็นการประชาสัมพันธ์
14. ทางด้านผู้นำ
 - อดีตเลือกโดยใช้เสียงส่วนมาก แต่ปัจจุบันกำหนดโดยใช้ความเหมาะสม มีการคุยกันก่อนว่าคุณไหนเหมาะสม มีพฤติกรรมอย่างไร อึ้งต่อชุมชนอย่างไร
 - ผู้นำต้องประกอบด้วย พฤติกรรม ความรู้จริง ความสามารถในการถ่ายทอด และความเป็นผู้จัดการที่ดี ขายความคิดให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข

15. แหล่งเงินทุน

- อบจ. ให้แบบประเมินสนับสนุนในโครงการใหญ่ ๆ
- อบต. ให้แบบประเมินสนับสนุนในโครงการเล็กลงมา เช่น โครงการกีฬาพื้นบ้าน แม่บ้าน และกีฬาเยาวชนทุกปี
- พัฒนาชุมชน
- กรมประชาสงเคราะห์
- ธนาคารออมสิน และเศรษฐกิจชุมชน

16. การตลาด

- ทางราชการหาตลาดและช่องทางในการจำหน่ายให้ตามสถานที่ต่าง ๆ
- ราชการสนับสนุน และส่งเสริมทางด้านเครื่องจักร และอุปกรณ์ต่าง ๆ
- ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอาศัยข้อมูลจาก จปส. และ กชช 2 ค
- การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายของ จังหวัด

17. มีการตกลงร่วมกันในชุมชนในองค์กร และมีข่าวสารข้อมูลช่วยชาวบ้านได้

2. ระดับสถาบันทางศาสนา (วัด)

1. ฝ่ายพระสงฆ์มีการให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ ประดับ การแนะนำหลักธรรมที่เป็นคำคล้องจองง่าย ๆ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดเลียงดัง ให้ระวังความสะอาด ดูแล้วสก
2. การปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญ ให้เกินครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด
3. การทำป้ายรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวคิด 5
 - ลดความโลภอย่างได้ดั่งผู้อื่น
 - รักตนเอง ชื่อสัตย์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น
 - ไม่ดื่มสุรา เพราะจะทำให้ขาดสติ
4. พระได้นำคำสอนของพระพุทธศาสนา (เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ) เพื่อให้ลั่นรายจ่าย ทำ ให้ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และมีความยั่งยืนเพียร
5. ตั้งค่ายพุทธธรรม ค่ายพุทธบุตรให้กับเยาวชน
6. พระสงฆ์เป็นกองทัพธรรม กองทัพไทย คือ พระสงฆ์ออกไปกับนายอำเภอ กับชาวบ้าน เพื่อร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหา
7. การใช้หลักศาสนาพุทธ (คีล 5) เป็นหลักปฏิบัติ นั่นก็คือ การลด ละ เลิก สิ่งอย่างมุข ทั้งปวง เช่น งดดื่ม หรืองดเสพย์ของมีนเมะ และการพนันทุกชนิด

3. ระดับสถาบันการศึกษา (โรงเรียน)

1. เยาวชนที่เคยเลือกโภยน้อย ทางราชการกีฬายามสร้างงานและหาช่องทางการ ประกอบอาชีพให้เยาวชนฝึกอบรม
2. จัดงบประมาณร่วมกับ อบต. จัดการฝึกอาชีพโดยขอจาก กศน. และร่วมมือกับโรง เรียนที่มีหลักสูตรเรื่องการงานอาชีพ

3. มีการประชุม และอบรมให้เด็กเห็นความสำคัญของผ้าฝ้ายพื้นเมือง โดยตัดผ้าให้เด็กใส่ทุกวันศุกร์
4. ทางโรงเรียน และทางกลุ่มอาชีพได้จัดทำโครงการประสาน กับทางโรงเรียนสอนวิชาพื้นฐาน กพอ. โดยให้พช. ไปเป็นวิทยากร และจัดประชุมให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็น
5. ทางโรงเรียนมีหลักสูตรการทอผ้า เพื่อให้เด็กมีความรู้ในภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอิงเทคโนโลยีสมัยใหม่
6. การเน้นเรื่องการป้องกันการเสพย์ยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา
7. บทบาทของครูที่จำกัดในเฉพาะเขตโรงเรียน
8. การลด ละ เลิกอบายมุขแบบบูรณาการภายในโรงเรียน
 - การแทรกเรื่องการลด ละ เลิกอบายมุขในเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน
 - การตั้งโครงการปฏิบัติเฉพาะ ควบคู่กับการเรียนการสอน
 - การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ และทุกชั้นตอนตามแบบฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ
9. กระบวนการเรียนการสอนในการอาชนาความยากจน
 - หมวดวิชาการรับผิดชอบการฝึกอบรมอาชีพ เช่น เลี้ยงปู ปลา เป็ด ไก่
 - การส่งเสริม และสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากองค์กรภายนอกมากขึ้น เช่น อบต. เทศบาล หน่วยราชการ และกศน. ที่ให้ความสำคัญต่อการกิจของสถานศึกษาในการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน
10. เด็กได้ใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอมมาทอผ้าหารายได้ให้ครอบครัว และอยู่กับครอบครัว เกิดความอบอุ่น ทำให้เยาวชนไม่ไปเที่ยวเตร่เมืองที่ความรับผิดชอบ

4. ระดับครอบครัว

1. การตั้งกழุหมู่บ้านเพื่อสร้างและรักษาความสงบสุข ความปลอดภัย ความมั่นคงในสังคมของหมู่บ้าน โดยระดมความคิดเห็นจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตีมและขายสุรา กழุหมู่บ้านโดยใช้หลักการเดียวกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นจริงของแต่ละหมู่บ้าน
2. บทลงโทษมาจากประชาชนของหมู่บ้าน
3. การจัดเรียนในชุมชนเพื่อจัดยาเสพติด และการเล่นพนันงานศพ
4. การประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เช่น เลี้ยงปลา ปลูกพืชสวนครัว เช่น ชุมชนม่านหวานได้ทำโครงการนำร่องปลูกผักเพื่อบริโภคและค้าขาย
5. การคัดเลือกสมาชิกกลุ่มและตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขาธุการ เหรัญญิก และสมาชิกกลุ่ม
6. ทุกหมู่บ้านออกกழุหมู่บ้านโดยประชาชนหมู่บ้าน เพื่อควบคุม ลงโทษประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด ความไม่สงบเรียบร้อย การเล่นพนันงานศพ เล่นพนันบังไฟ เล่นพนันตีไก่ การเล่นมวยตู้
7. การจัดเรียนหมู่บ้านเป็นประจำทุกคืนระหว่าง 20.00 น. – ตี 1 หรือ ตี 2

8. การการลด ละ เลิกอย่างมุข
9. การออมทรัพย์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ธนาคาร กองทุน เพื่อสร้างนิสัยการออม
10. การแจกคุ้ม โดยมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลคุ้ม และรายงานความผิดปกติไม่ชอบมาพากลที่เกิดขึ้นในคุ้มต่อผู้ปกครองท้องถิ่นทราบ
11. ชุมชนการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดรายจ่ายค่าปุ๋ยเคมี และชุมชนมีผักสวนครัวไว้ทานได้ถ้าเหลือก็ไว้ขายได้อีก
12. เตรียมเยาวชนคนรุ่นหลังให้ฝึกการขายผ้า เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สำคัญที่สุด เป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านของท้องถิ่น
13. การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกเผยแพร่ความรู้ให้แก่เยาวชน
14. การบริหารทางการเงิน
 1. การลงทุนทางการเงินยังไม่กล้าลงทุนเต็มที่
 2. เงินทุนในการประกอบอาชีพยังไม่เพียงพอ
 3. การจัดสรรงบประมาณตามวิถีราชการใช้เวลามากทำให้ไม่ทัน
 - ปรับกฎเกณฑ์
 - ปรับการวางแผน
 4. การบริหารการเงินของกลุ่ม การจัดทำบัญชี แบ่งกำไรปันผลให้สมาชิก ทุกสิ้นปีมีการประชุมซึ่งการใช้ไปของเงิน การจำหน่ายได้ และยอดเงินคงเหลือของกลุ่ม มีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ซึ่งมีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
15. โอกาสของชาวบ้านที่จะรักษาลิขสิทธิ์ทางปัญญา หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน
16. สวัสดิการของกลุ่ม
 - จัดสวัสดิการให้กับคนผู้ผู้เฒ่า คนแก่ คนพิการ และคนติดเชื้อ
 - จัดให้สมาชิกภูมิปัญญาจากเงินผลประโยชน์ชั้น 1 โดยการชำระคืนเงินภูมิปัญญาสามารถชำระคืนเป็นเงิน หรือเป็นของที่สมาชิกทำขึ้นก็ได้
 - จัดให้โรงเรียนส่วนหนึ่งเป็นสวัสดิการเวลาจัดกิจกรรม หรือทำบุญ
 - จัดสวัสดิการให้เด็ก คนชรา คนพิการให้ทั่วถึง โดยมีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นที่วัดหรือที่โรงเรียน
 - จัดให้คนว่างงานมาฝึกอาชีพ เพราะภูมิปัญญาชาวบ้านจะได้ไม่หมดไป
17. การตลาด
 - มีวิธีการพูดจาที่ดึงดูดผู้คนเข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์
 - ตลาดยังไม่กว้างพอ อยากได้วิทยากรมาฝึกอบรมการทำอาชีพเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาฝีมือ
 - กลยุทธ์ทางการตลาด คือ การให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมามีความสามารถสื่อความหมาย และสร้างความต่างจากสินค้าอื่น
 - การทำตลาดต้องดูความต้องการของลูกค้าว่าลูกค้าต้องการอย่างไร
 - นำคำติชมของลูกค้า มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

- ผลิตภัณฑ์ได้คุณภาพ ขายตรงราคา ของแรม มีบรรจุภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์

18. ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน

O (Output and Outcome) ผลได้และผลลัพธ์

ผลได้ (Outcome) ที่เป็นความสำเร็จ คือ มีผลให้ทุนทางสังคมเข้มแข็งขึ้น ดังต่อไปนี้ เงินออมที่เพิ่มขึ้น มีกลุ่มอาชีพเป็นแหล่งเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายโดยการลด ละ เลิกอبحายมุข โดยไม่มีการเล่นการพนันในงานศพ การออมของครอบครัวในชุมชนเพิ่มขึ้น และมีกฎหมายบ้านเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมที่เกิดจาก การทำประชามติในแต่ละหมู่บ้าน ทำให้เข้าสู่แหล่งทุนเพื่อส่งเสริมกลุ่มอาชีพทำให้มีเงินออม ความสำเร็จดังกล่าวเกิดจากปัจจัยต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางสังคม

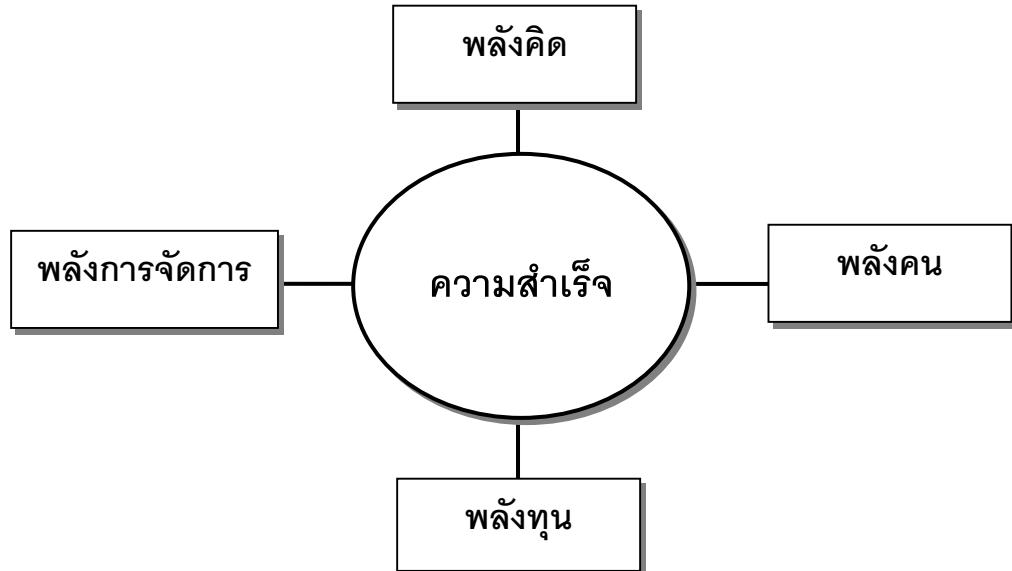
- โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองอาชนาความยากจน สอดคล้องรับกับนโยบายของรัฐบาล
- ความคาดหวังของประชาชนต่อโครงการอาชนาความยากจนกับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- การสร้างและขยายเครือข่ายระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาอาชีพ
- ประชาชนมีจิตสำนึกรักและตระหนักในบทบาท และเป็นความรับผิดชอบต่อการกิจการพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง
- การประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่ออาชนาความยากจน
- การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่ออาชนาความยากจน
- การประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดเป็นจังหวัดแรก เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโครงการอาชนาความยากจน และการปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืน นำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน
- การทำงานอาชนาความยากจนทำแบบชนบท คือแบบพื้น้องกันหรือเหมือนญาติพื้น้อง
- ผู้นำเข้มแข็งระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- ประชาชนในชุมชนมีความรัก และความสามัคคี
- ชุมชนมีความสงบเรียบร้อย เพราะประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน
- การลดอبحายมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันทำให้อาชนาความยากจน
- การปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนจะต้องทำให้ประชาชนมีรายได้ ไม่กลับไปยากจนและไม่หันไปสู่ยาเสพติดอีก
- ความรักและความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
- ความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหา
- โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง
- ความอดทนของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ความครั้งท่าในผู้นำ
- ความชื่อสัตย์
- การปฏิบัติตามแผนงานของจังหวัด
- ความสามารถ

- ความเข้าใจ เคราะห์ซึ่งกันและกัน
- ความเป็นเอกลักษณ์และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของจังหวัด
- การให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ตั้งกฎกติกาในหมู่บ้านตนเอง
- การดำเนินการเรื่องลักษณะโภชนาการ
- เศรษฐกิจพอเพียง
- การไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน
- การปฏิบัติตามหลักพุทธศาสนา
- การพัฒนาตนเองตามภูมิปัญญาชาวบ้าน
- การมีคุณธรรมและจริยธรรม
- การอบรมเรื่องวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน
- การติดตามผลงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ มีผลให้พัฒนาทางเศรษฐกิจได้ดังนี้

- ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการลักลอบพนันและยาเสพติด
- โครงการงดเหล้าเข้าพระราชภัยใน 3 เดือนจะให้กู้ โดยให้มาลงชื่อสมัครการลด ละ เลิก อย่างมุช
- การทำการเกษตรแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุน ไม่ทำลายลิ้งแวดล้อม
- การสนับสนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณ
- โครงการงดเหล้าเข้าพระราชภัย 3 เดือน จะให้กู้ยืม
- สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม โดยสมาชิกกลุ่มต้องมีความรู้ในการบริหารการจัดการ
- นโยบายของสถาบันการเงิน เช่น ธกส. ธนาคารออมสินที่เอื้อต่อการกู้เงินของประชาชน
- สร้างความร่วมมือภายในชุมชนและระหว่างชุมชนเพื่อใช้ลินค้าที่ผลิตได้
- ความขยันและการประหยัดของชาวอาชีพสินธุ์
- การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนัน และลิ้งผิดกฎหมาย
- การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- เมื่อมีรายได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ และรู้จักออมและรู้คุณค่าของการออมเงิน
- การลด ละ เลิกอย่างมุช
- การช่วยกันทำมาหากิน
- การมีกลุ่มอาชีพตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น OTOP
- การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ
- การมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง
- การมีคุณย์วัฒนธรรมผู้ไทย
- การมีงานทำ
- การไม่มีหนี้สิน
- การอยู่ดี กินดี

ซึ่งทั้งสองเป็นปัจจัยนั้นสรุปได้ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จคือ พลังคิด พลังคน พลังทุนและพลังการจัดการ ดังภาพ

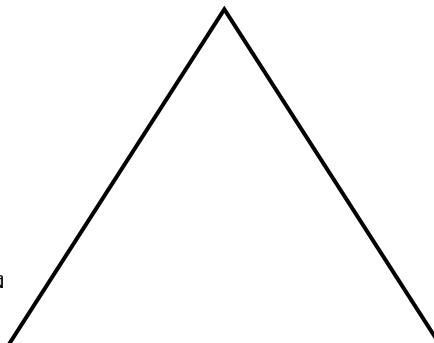
ตัวชี้วัด

ผลการพัฒนาอาชญากรรมพิจารณาจากดัชนี 3 ตัวสำคัญ คือ

- การออม จำนวนครัวเรือนไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ต้องมีเงินออม เพราะการออมทำให้ไม่เงินโดยไม่ผ่านการฝึกพัฒนาจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจที่ทำให้ไม่เงิน ไม่จนปัญญาและไม่จนเงิน
- การลด ละ เลิกอบายมุข พิจารณาจากคดีที่เกี่ยวข้องกับอบายมุข ซึ่งลดลงและการไม่มีการพนันในงานศพ
- กฎหมายบ้าน ที่สร้างขึ้นมาจากความร่วมมือของประชาชนและยอมรับจากฝ่ายราชการ เพื่อให้ใช้ในการควบคุมหรือเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรม

การออม :

การออมไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนครัวเรือน

การลด ละ เลิกอบายมุข :

- ไม่มีการพนันในงานศพ พนันบั้งไฟ และการพนันชนไก่
- คดีอาชญากรรมลดลง

กฎหมายบ้าน :

มีการออกกฎหมายเบี่ยงข้อบังคับของหมู่บ้าน

Outcome = O_2 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ (Outcome) ที่เป็นความสำเร็จที่เป็นผลต่อเนื่องจากผลได้ ซึ่งส่งผลต่อการอาชญากรรมจาก จัน ประกอบด้วย

ความเป็นสถาบัน

พลังคิด

- ความเสียสละเพื่อส่วนรวมตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ความเป็นมา และประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดทำให้เกิดความภูมิใจ
- การเล็งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่นำมาปฏิบัติ
- ความภูมิใจของประชาชนที่สามารถแก้ปัญหาท้องถิ่นของตนได้
- การรักบ้านเมืองของตนนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น
- ประชาชนมีความหวังและศรัทธาต่อชุมชน
- เปลี่ยนวิธีคิดสู่การเปลี่ยนแปลง

พลังคน

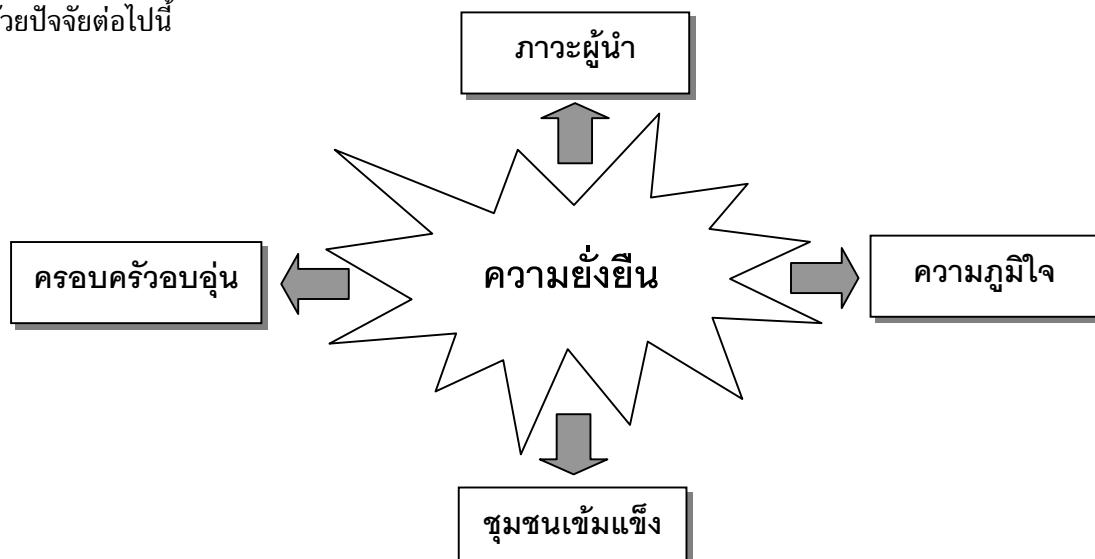
- การบูรณาการแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ กับชุมชน
- โครงการฯ จะต้องต่อเนื่องเพื่อเป็นความต้องการของประชาชน
- ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาคราชการกับชาวบ้าน
- ปลูกจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นคุณค่าของชุมชน
- ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำและร่วมทุน
- ความร่วมมือและสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ

พลังการจัดการ

- ความต่อเนื่องของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
- สิ่งไหนซึ่งผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไป ทำให้เกิดความยั่งยืน
- พัฒนาคนและใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
- ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมประเมิน วัฒนธรรมและลิ่งแวดล้อม
- มีกิจการที่ร่วมสร้างเพื่อควบคุมพุทธิกรรม
- ความเป็นสถาบันกับส่วนบุคคล
- กว่าหมู่บ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

S (Sustainability) ความยั่งยืน

มีองค์ประกอบสำคัญ คือ ภาวะผู้นำ ความภูมิใจ ชุมชนเข้มแข็ง และครอบครัวอบอุ่น ซึ่งถูกกำหนดด้วยปัจจัยต่อไปนี้

ภาวะผู้นำ

- การพัฒนาคนและใช้คนให้เหมาะสมกับงาน
- การบูรณาแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ กับชุมชน
- การพัฒนาชุมชนของทางจังหวัด
- การมีผู้นำที่ดี
- การปฏิบัติตามกฎหมายบ้านและนโยบายของทางจังหวัด
- การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน
- การติดตามผลงานและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
- การอบรมเรื่องวัฒนธรรมให้แก่ประชาชน
- ประชาชนมีความหวังและศรัทธาต่อชุมชน
- ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมและลิ้งแวดล้อม
- หน่วยงานราชการมีส่วนส่งเสริมการอบรมแก่กลุ่มอาชีพ
- การจัดทำที่ทำกินให้กับประชาชนที่ไม่มีที่ทำกิน
- หน่วยงานภาครัฐส่งเสริมด้านการอบรม และงบประมาณแก่กลุ่มอาชีพ

ความภูมิใจ

- ความเป็นมา และประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดทำให้เกิดความภูมิใจ
- ความภูมิใจของประชาชนที่สามารถแก้ปัญหาท้องถิ่นของตนได้
- ความภูมิใจในการได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ
- ความรักบ้านเมืองของคนกาฬสินธุ์นำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น
- การปลูกจิตสำนึกของคนไทยสังคมให้เห็นคุณค่าของชุมชน
- การเลี้งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการที่นำมาปฏิบัติ

ชุมชนเข้มแข็ง

- ความเสียสละเพื่อส่วนรวมตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำของชาวกาฬสินธุ์
- ความต่อเนื่องของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
- การเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างยั่งยืน
- ความสามัคคีและร่วมมือกันของภาครัฐและชาวบ้าน
- การพัฒนาเกษตรกรรมอาชีพ
- การพัฒนาตามภูมิปัญญาชาวบ้าน
- การสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- การหาตลาดรองรับสินค้าของกลุ่มอาชีพ
- การมีความพร้อม
- การส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มและสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ

ครอบครัวอบอุ่น

ครอบครัวอบอุ่น คือ “ครอบครัวที่เป็นพื้นฐานของความยั่งยืน ซึ่งองค์ประกอบของครอบครัวอบอุ่น นั้นประกอบด้วย หนึ่ง วิธีคิดที่ล่งเสริมให้ปลูกฝังการกระทำแต่สิ่งที่ดี ๆ การสร้างความพร้อมให้กับตนเอง การรู้จักหน้าที่ของตัวเอง การสร้างครอบครัวที่เข้มแข็ง การรู้จักความต้องการของตนเองและเป็นแบบอย่างที่ดีของ ชุมชน ส่ง ทัศนคติต่อครอบครัวอบอุ่น ประกอบด้วย ความรักความเข้าใจในครอบครัว ความสามัคคีร่วม มือกัน การมีอาชีพและมีรายได้มาก ๆ การกินดีอยู่ดี ปราศจากโรคภัยและไม่มีหนี้สิน สุดท้ายครอบครัวอบอุ่นในด้านพฤติกรรม ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข การขยันช่วยกันทำมาหากิน การให้คำปรึกษาหารือกันและกัน การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอยู่อย่าง พอมีพอกิน ทั้งหมดเป็นองค์ประกอบของครอบครัวอบอุ่นเป็นการยืนยันถึงความสำเร็จของโครงการฯ ที่จะ ดำรงความยั่งยืนอยู่ได้หากมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- ความรักและความเข้าใจในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา
- การอยู่ดีกินดี
- การปราศจากโรคภัย
- การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข
- การให้คำปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
- การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ความอดทน
- การปลูกจิตสำนึกของสังคมให้กระทำแต่สิ่งดี ๆ
- การมีคุณธรรม
- ความซื่อสัตย์
- การปลูกฝังให้กระทำแต่สิ่งดี ๆ
- การรู้จักหน้าที่และความต้องการของตนเอง
- การไม่มีหนี้สิน
- การศึกษา
- การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
- การให้อภัยกัน
- การเชื่อฟังเคารพพ่อแม่
- การมีกิจกรรมทางศาสนา
- การหากิจกรรมยามว่างทำร่วมกัน
- การขยันทำงาน
- การประหดด อดออม
- ครอบครัวจะต้องมีรายได้ประจำและเพิ่มขึ้นในอนาคต
- การมีงานทำ

- การไม่เป็นหนี้
- การอยู่อย่างพอ มีพอกิน
- การช่วยกันคิดช่วยกันทำ
- การลดรายจ่าย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ประกาศเป็นจังหวัดที่อาชนະความยากจนได้นั้น การวิจัยโครงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจนระดับจังหวัด ได้สรุปผลการวิจัยมุ่งถึงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจน โดยศึกษาจากองค์ประกอบในการอาชนະความยากจนในด้านต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดตัวแบบ MIPOS-Model ซึ่งผลการวิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ จะขอนำเสนอตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการศึกษา
2. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
3. วิธีดำเนินการศึกษา
4. สรุปผลการศึกษา
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ไม่ใช่การประเมินโครงการ แต่เป็นการศึกษาที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า จังหวัดกาฬสินธุ์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจนได้ เป็นความภาคภูมิใจของประชาชน กาฬสินธุ์และได้รับการยอมรับจากภายนอก ดังนั้นการศึกษาจึงเข้าไปศึกษาถึงเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาสร้างเป็นตัวแบบการพัฒนาอาชนະความยากจนระดับจังหวัด ซึ่งเป็นองค์ความรู้สู่การพัฒนา เพื่ออาชนະความยากจน โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ :-

1. เพื่อศึกษาวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์การดำเนินงานอาชนະความยากจน
2. เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วม การประสานความร่วมมือในโครงการแผ่นดิน ธรรม แผ่นดินทอง เพื่ออาชนະความยากจน
3. เพื่อศึกษาระบวนการในการจัดการในระดับต่าง ๆ เพื่ออาชนະความยากจน
4. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ทำให้โครงการประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสร้างตัวชี้วัด
5. เพื่อศึกษาความเป็นสถาบันกับตัวบุคคลของโครงการ จะได้เป็นแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับจังหวัดกาฬสินธุ์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป
6. เพื่อสร้างตัวแบบการพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอาชนະความยากจน

2. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และได้ตัวแบบการพัฒนาอาชนະความยากจนระดับจังหวัด ตามวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้
 - 1.1 ได้วิธีคิด วิธีการสร้างการมีส่วนร่วม กลยุทธ์และกระบวนการซึ่งแสดงแนวทางการพัฒนา จังหวัดกาฬสินธุ์แบบยั่งยืน

- 1.2 ได้ตัวแบบการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งผ่านการพิจารณา วิเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั่วประเทศที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการอาชนະความยากจนได้
 - 1.3 ได้ตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจน
 - 1.4 ได้รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการได้เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในการอาชนະความยากจน
2. กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์
 - 2.1 จะได้จัดปะชุมเพื่อเสนอตัวแบบการพัฒนา ระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นการนำผลงานการวิจัยสู่การรับรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาในระดับจังหวัดทั่วประเทศ
 - 2.2 จะได้เสนอแนะเชิงนโยบายต่อรัฐบาล ในการนำตัวแบบเผยแพร่และใช้ปฏิบัติทั่วประเทศ ต่อไป

3. วิธีดำเนินการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการແຜ່ນດິນຮ່ວມ ແຜ່ນດິນທອງ ເາຫະນະຄວາມຍາກຈນ ບ້ານເມືອງນ້ຳອູ່ ເຊີ້ມະນຸດຮ່ວມ ອັນປະກອບດ້ວຍ ສ່ວນຮາກຕ່າງໆ ໃນຈັງຫວັດ ກາພສິນີ້ ອົງຄໍາບໍລິຫານສ່ວນຈັງຫວັດ ອົງຄໍາບໍລິຫານສ່ວນຕຳນລ ເທັນາລ ອົງຄໍາປະຊາຊົນ ກລຸມອາຊີພ ໂຮງເຮັຍ ວັດ ອົງຄໍາພ່ອດ້າວະເຕີແຕ່ຕົວແທນພ່ອດ້າວະເຕີ

3.1.2 ກລຸມตัวอย่าง จะເລືອກແບບຈະຈາງ ຈຳນວນ 1,013 ດາວໂຫຼວດແບ່ງເປັນ

3.2.1 ກລຸມຜູ້ວ່າງໂຍບາຍ ຜູ້ບໍລິຫານ ຜູ້ດໍາເນີນງານ ຜູ້ສັນນັບສຸນແລະປະຊາຊົນທີ່ເກີ່ວຂຶ້ນ ເພື່ອສັນການຄົນເຈາລືກ ຈຳນວນ 59 ດາວໂຫຼວດ

3.2.2 ຜູ້ດໍາເນີນງານ ຜູ້ສັນນັບສຸນ ຜູ້ນໍາຊຸມຊົນ ແລະປະຊາຊົນທີ່ເກີ່ວຂຶ້ນ ເພື່ອລັ້ນການຄົນ ແບບກລຸ່ມສັນທານາ ຈຳນວນ 312 ດາວໂຫຼວດ

3.2.3 ປະຊາຊົນຜູ້ມີລ່ວນຮ່ວມ (ສາມືກກລຸ່ມອາຊີພ) ແລະປະຊາຊົນຜູ້ໄດ້ຮັບຜລັກ (ໄມ່ໃຊ້ສາມືກກລຸ່ມອາຊີພ) ເພື່ອຕອບແບບສອບຄາມ ຈຳນວນ 642 ດາວໂຫຼວດ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 การສັນການຄົນເຈາລືກ ແລະການສັນທານາກລຸ່ມ

1. ແນວທາງການສັນການຄົນແບບຈະລືກ ซື່ປະກອບດ້ວຍຫັ້ງຂ້ອປະເດີນທີ່ຜູ້ວ່າຍຕັ້ງຄາມດ້ວຍຄໍາຄາມທີ່ໄດ້ມາຈາກການศึกษาເອກສາຮ່ວມມືການວິຊາໃນບທທີ 2 ຕາມຫຼັກສົດທີ່ໄວ້ ດັ່ງນີ້

- ວິທີຄົດ ກັດການ ແລະກລຸ່ມທີ່ (ໃນການພັດທະນາຫຼືໃນໂຄງການທີ່ກຳ)
- ກັດການດໍາເນີນງານ
- ວິທີການດໍາເນີນງານ
- ພລການດໍາເນີນງານ
- ການປັບປຸງການກຳນົດການ
- ການແກ້ໄຂປຸ່ມຫາແລະອຸປະສົງ
- ການປະເມີນຜລກການດໍາເນີນໂຄງການ
- ຄວາມຍັ້ງຍືນຂອງໂຄງການ

2. แนวทางการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus group interview) ใช้แนวทางเดียวกันกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แต่เน้นในงานที่ผู้เข้าร่วมการสนทนาร่วมกันแล้วร่วมทางได้ทางหนึ่ง โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ใช้สัมภาษณ์เจาะลึกเป็นแนวทางในการสนทนากลุ่ม

3.2.2 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน และผลการดำเนินโครงการ

แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินโครงการได้มาจากภาระที่ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือส่วนแรก เป็นข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ตอบ ส่วนที่สอง เป็นข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนา เพื่อเออซนจะความยากจนระดับจังหวัด ส่วนที่สาม เป็นคำมายาไปเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นทั่วๆ ไป เกี่ยวกับการเออซนจะความยากจน คือ ความสำเร็จไม่กลับไปเป็นจังหวัดยากจนอีกและครอบครัวอบอุ่น

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งในเชิงลึกและเชิงกว้าง จึงได้ใช้เทคนิค และวิธีการต่อไปนี้

ขั้นเตรียมการก่อนภาคสนาม

การติดต่อขอข้อมูลส่วนที่เป็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของจังหวัดและส่วนของอำเภอต่าง ๆ 18 อำเภอ ซึ่งได้แก่

(1) ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดด้านต่าง ๆ เช่นด้านภูมิศาสตร์ ประชาราษฎร์ เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรม

(2) ข้อมูลการดำเนินการโครงการ “แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเออซนจะความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม”

(3) ข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น รายงานการประชุม เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา รายงานการวิจัย เอกสารและต่าง เป็นต้น

การจัดประชุมขอความร่วมมือและชี้แจงโครงการวิจัย ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ว่าราชการ จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นประธาน หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง 10 ท่าน และคณะผู้วิจัย

ขั้นเก็บข้อมูลภาคสนาม ในการเก็บข้อมูลภาคสนามนี้ได้ใช้วิธีการต่อไปนี้

สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลต่าง ๆ ใน 4 กลุ่ม จำนวน 59 คน

การสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม

ได้จัดการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มกับบุคคลต่าง ๆ ใน 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ดำเนินงาน กลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มผู้นำชุมชนและกลุ่มประชาชน ซึ่งได้แก่บุคคลต่าง ๆ จำนวน 312 คน

การใช้แบบสอบถาม

แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลผู้มีส่วนร่วมและได้รับผลกระทบใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประชาชน ผู้มีส่วนร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพอำเภอ/ กิจอำเภอ 409 คน และประชาชนไม่ได้ลังกัด กลุ่มอาชีพอำเภอ/ กิจอำเภอ 233 คน รวมทั้งสิ้น 642 คน

การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

คณะกรรมการได้เลือกโครงการที่ได้รับการเสนอจากอำเภอว่าเป็นตัวอย่างของโครงการที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี เพื่อเข้าไปสังเกตโครงการจริง ๆ อำเภอ 1 แห่ง รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง ในขณะเดียว กัน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับสมาชิกของโครงการ รวมทั้งได้สังเกตส่วนประกอบต่าง ๆ ของโครงการในภาพรวม

การพิจารณาความสมบูรณ์ของงานวิจัย

การนำเอาผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วกร่างเป็นผลงานวิจัยนำไปเสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็น วิจารณ์และเสนอแนะที่จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานครเพื่อหาความสมบูรณ์ของงานวิจัย โดยจัดการประชุมสัมมนาเพื่อหาความสมบูรณ์ของงานวิจัย แบ่งเป็น 5 ภาคทั่วประเทศไทย มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมทั้งสิ้น 153 คน ดังนี้

ครั้งที่ 1 จังหวัดฉะเชิงเทรา	ในวันที่ 22 มีนาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 16 คน
ครั้งที่ 2 จังหวัดกาฬสินธุ์	ในวันที่ 7 กรกฎาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 31 คน
ครั้งที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่	ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 26 คน
ครั้งที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช	ในวันที่ 4 สิงหาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 59 คน
ครั้งที่ 5 จังหวัดกรุงเทพฯ	ในวันที่ 2 พฤษภาคม 2547	จำนวนผู้เข้าร่วม 21 คน

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปสู่การพิจารณาความสัมพันธ์จากข้อมูล ดังนี้

- 1.1 ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการศึกษาเอกสารดำเนินงาน ตามโครงการของทุกอำเภอและกิจกรรม อำเภอ จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบสนทนาระและแบบสอบถาม มาทำการตรวจสอบ ดังนี้
 - 1.3 การตรวจสอบข้อมูลสามเล้า (Data Triangulation) เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องจริงดำเนินการตรวจสอบแหล่งที่มาใน 3 แหล่ง คือ เวลา สถานที่ และบุคคล
 - 1.3.1 การตรวจสอบแหล่งเวลา การเก็บข้อมูลตามกำหนดการในแผนงานวิจัย
 - 1.3.2 การตรวจสอบสถานที่ การเก็บข้อมูลแต่ละอำเภอและกิจกรรม อำเภอ
 - 1.3.3 การตรวจสอบบุคคล การเก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่กำหนดในแผนงานวิจัย
- 1.4 การตรวจสอบสามเล้าด้านผู้วิจัย (Researcher Triangulation) ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเข้าไปสัมภาษณ์ สนทนาระ สังเกตและใช้แบบสอบถามรวมรวมข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป
- 1.5 การตรวจสอบสามเล้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีคิด การมีส่วนร่วม การจัดการ ภาวะผู้นำ ความเป็นสถาบัน ตัวแบบ ทฤษฎีแรงจูงใจ ทฤษฎีความคาดหวัง และเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำไปยกร่างเป็นโครงสร้างในการวิเคราะห์ข้อมูล ตีความข้อมูล และสร้างสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) คือ MIPOS

- 1.6 การตรวจสอบข้อมูล ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และการใช้แบบสอบถาม ได้นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วน รวมทั้งความถูกต้องตรงกันกับประเด็นที่ตั้งไว้ หากพบว่ามีส่วนได้เสียขาดหรือไม่ครบถ้วนก็ได้มีการเก็บเพิ่มเติม เพื่อให้การเก็บข้อมูลมีความสมบูรณ์
- 1.7 การจัดกระทำข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้นำมาถอดเทปและจัดพิมพ์ในรูปเอกสาร เพื่อให้ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการนำไปวิเคราะห์ต่อไป ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตหรือได้จากการจดบันทึกการสนทนาก็ได้นำมาเขียนขยายเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ใจความสมบูรณ์มีความสอดคล้องตามที่เป็นจริงที่พิสูจน์ว่า การรายงานความยากจนของจังหวัดการพัฒนอันนั้น ประกอบด้วยอะไรบ้างแล้วนำมำจัดพิมพ์ในรูปเอกสารเพื่อใช้วิเคราะห์ต่อไป
- 1.8 การวิเคราะห์เนื้อหาและโครงเรื่องเพื่อสร้างตัวแบบ ผู้วิจัยอ่านและวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารทั้งที่ได้รวบรวมมาก่อนและที่ได้จัดเก็บจากภาคสนามที่สอดคล้อง และเมื่อนอกกันแล้วนำมำจัดเป็นหมวดหมู่ในลักษณะโครงเรื่องเพื่อสร้างเป็นตัวแบบการพัฒนาเพื่อรายงานความยากจนของจังหวัดการพัฒนอีก ทั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเชิงระบบเป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบ
2. การวิเคราะห์เชิงระบบ (System Approach) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อตอบวัตถุประสงค์ โดยอาศัยตัวแบบของทฤษฎีระบบมาจัดกระทำกับข้อมูลของโครงการ และวิเคราะห์โดย MIPOS แล้วนำผลที่ได้มาสรุปเป็น Kalasin – Model

4. สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปของจังหวัดการพัฒนอีก ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบรายงานความยากจน ของโครงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อรายงานความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา จังหวัดการพัฒนอีก สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลลัพธ์จากการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อรายงานความยากจน เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.5 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 อาชีพหลักของครอบครัวเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 86.4 มีรายได้จากการปฏิบัติงานต่อเดือนอยู่ระหว่าง 2,000 บาท หรือต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 50.2 และมีเงินออมของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ระหว่าง 500 บาท หรือต่ำกว่า โดยคิดเป็นร้อยละ 84.0

2. องค์ประกอบสำหรับการพัฒนา เพื่อรายงานความยากจนได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนาถ่วงกับผู้บริหารระดับสูง ระดับกลาง ผู้นำองค์กร ประสบการณ์ ครุ พ่อค้า และการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนที่เข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพ และประชาชนที่ได้รับผลลัพธ์จากการพัฒนา เพื่อรายงานความยากจนระดับจังหวัดกรณีศึกษา จังหวัดการพัฒนอีก คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมส่วนที่เป็นความพร้อมและปัญหา องค์ประกอบด้านวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม องค์ประกอบด้านกระบวนการในระดับต่างๆ องค์ประกอบด้านปัจจัยในความสำเร็จ และองค์ประกอบด้านความเป็นสถาบัน ความยั่งยืน ความเข้มแข็งและครอบครัวอบอุ่น โดยในแต่ละองค์ประกอบนั้น จะเกี่ยวข้องกับทุนทางสังคมและทุนทางเศรษฐกิจ ซึ่งถูกนำมาใช้จัดการกับเหตุผลและารมณ์ในการพัฒนาเพื่อรายงานความยากจน ออมทรัพย์ เข้าสู่แหล่งทุน เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายทำให้ไม่จน

โดยภาพรวม องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนาจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ และประชาชนที่ได้รับผลลัพธ์จากการ มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด โดยเมื่อแยกพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาด้านความเป็นสถาบัน มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมา องค์ประกอบด้านปัจจัยในความสำเร็จ ด้านวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ ด้านกระบวนการในระดับต่างๆ และด้านการมีส่วนร่วม มีระดับความเห็นด้วยต่่องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาอาชนาจของประชาชนมากที่สุด ตามลำดับ

พิจารณาองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนาจเป็นรายข้อ พบว่า องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาที่มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด มีจำนวน 7 ข้อ 3 อันดับสูงสุด ดังนี้ “สมาชิกในครอบครัวรู้จักประทัยด้วยพยาามช่วยกันหารายได้เพิ่ม” “ผู้นำเข้มแข็งระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” “สิ่งไหนซึ่งผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไป ทำให้เกิดความยั่งยืน” “ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล้วนเสริมประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม” “ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชนาจ เสพติด นำไปสู่การพัฒนาเพื่ออาชนาจ” “การประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดเป็นจังหวัดแรกเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโครงการอาชนาจของประชาชน และการปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืน นำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน” และ “ประชาชนในชุมชนมีความรัก และความสามัคคี มีการออม และทำให้ไม่จน”

ตัวแบบการพัฒนาอาชนาจของประชาชนระดับจังหวัด

การศึกษาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนาจของประชาชนนำไปสู่การพัฒนาตัวแบบการพัฒนาอาชนาจ โดยอาศัยทฤษฎีระบบเป็นกรอบในการนำเสนอปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบที่ได้จากการศึกษามาจัดตามกลุ่มของตัวปัจจัย (Input) ประกอบด้วย ความพร้อมและโอกาส (Milieu) และวิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ (Idea) กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Process) ผลที่ได้และผลลัพธ์ (Output and Outcome) และความยั่งยืน (Sustainability) ได้ดังนี้

Milieu = M สภาพแวดล้อมของจังหวัดการพัฒนาที่เป็นความพร้อมและปัจจัย
ความพร้อมและโอกาสของจังหวัดการพัฒนาที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของจังหวัดการพัฒนา เพื่อผลักดันโอกาสที่เลี่ยงไปในการสร้างชีวิตใหม่

Idea = I วิธีคิด หลักการและกลยุทธ์
วิธีคิด หลักการและกลยุทธ์เป็นวิธีคิดที่เปลี่ยนปัญหาให้เป็นประโยชน์ ดังนี้

- การมองปัญหาและพัฒนาตนเอง
- ตัวแบบที่นำมายายความคิด
- ความคิดที่มีความภาคภูมิใจเป็นฐาน
- ความคิดสู่การปฏิบัติ

Process = P กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง โดยยึดบ้านเป็นศูนย์กลางในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ดังนี้

- การมีส่วนร่วม
- ปฏิสัมพันธ์บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ และองค์กรชุมชน

- กระบวนการในระดับต่าง ๆ ที่เป็นการจัดการภายในแต่ละระดับ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ระดับส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- ระดับส่วนราชการ
- ระดับสถาบันทางศาสนา
- ระดับสถาบันการศึกษา
- ระดับครอบครัว
- ระดับองค์กรพัฒนาเอกชน หรือ NGOs

Output = O_1 ผลที่ได้

ผลที่ได้ที่เกิดขึ้นจากการกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการออมเพิ่มขึ้นจากปัจจัย คือ

- ปัจจัยทางลังคอม
- ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
- ตัวชี้วัด เพื่อยืนยันการบรรลุวัตถุประสงค์การพัฒนาเพื่ออาชนาจ ประกอบด้วย
 - การออม
 - การลด ละ เลิกอุบัติ โดยไม่มีการเล่นการพนันในงานศพ การพนันที่ผิดกฎหมาย
 - กฎหมายบ้าน

Outcome = O_2 ผลลัพธ์

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเพื่ออาชนาจ ความยากจน

1. ความเป็นสถาบัน
2. ความเป็นสถาบันกับตัวบุคคล
3. การเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการจังหวัด กับความเป็นสถาบัน

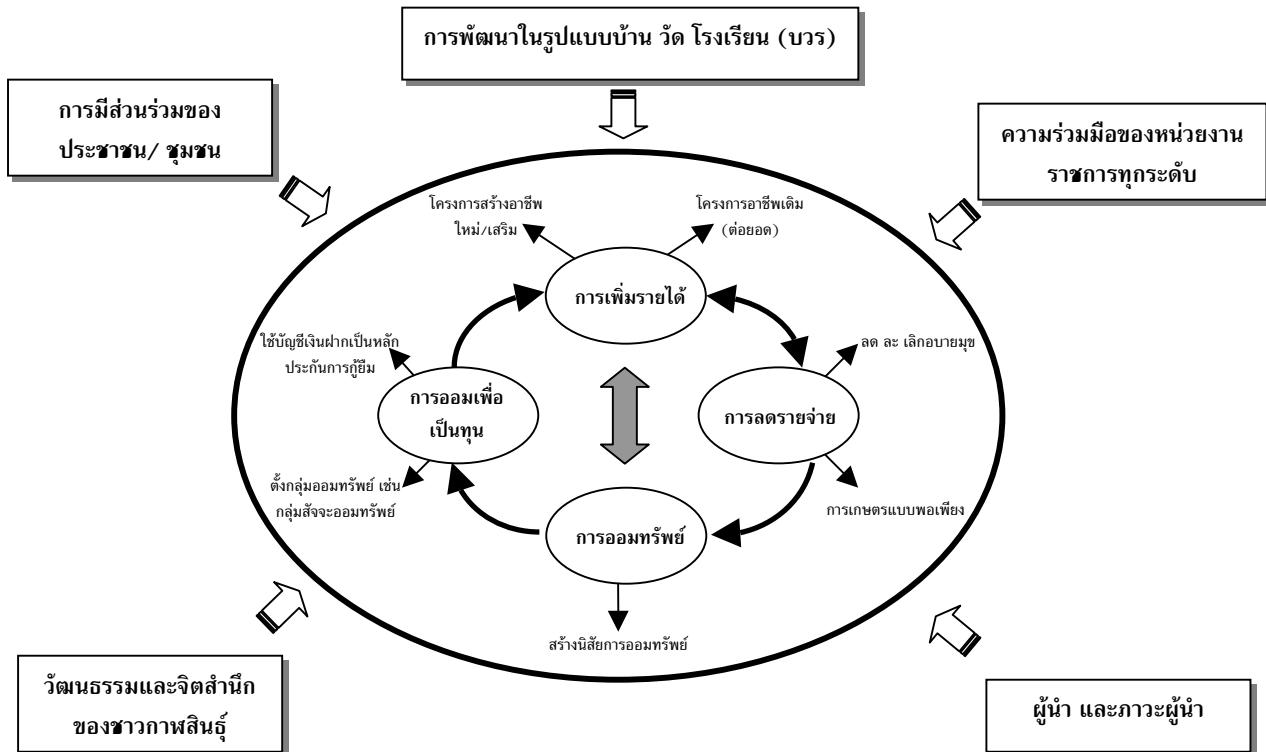
Sustainability = S ความยั่งยืน

ความยั่งยืนของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชนาจ ความยากจน ประกอบด้วย

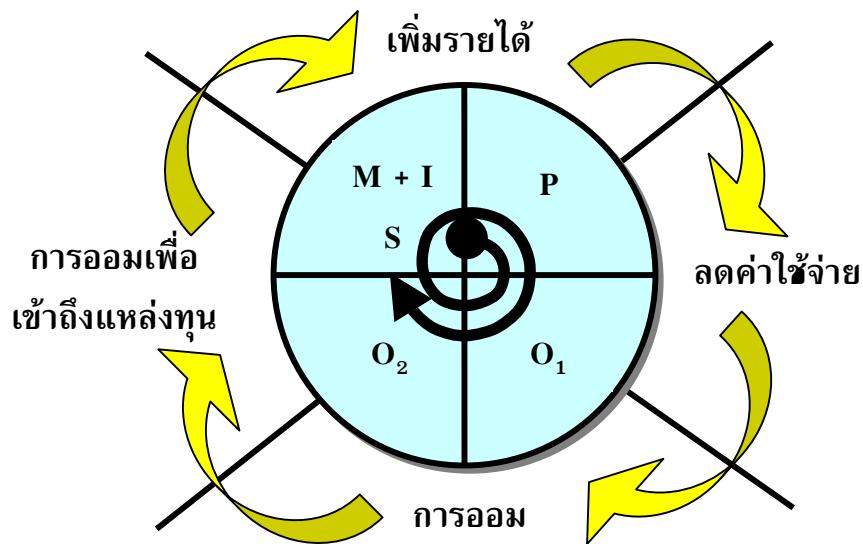
- ภาวะผู้นำ
- ความสำเร็จ
- ความภูมิใจ
- ความเข้มแข็ง
- ครอบครัวอบอุ่น

ปัจจัยทั้งหมดตัวนี้จะผลักดันให้วงจรการเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย มีผลทางเศรษฐกิจ ให้การออมเพิ่มและเงินออมทำให้เข้าถึงแหล่งเงินทุน มีเงินไปลงทุนขยายกิจกรรมของกลุ่มอาชีพ ทำให้รายได้เพิ่มและ การลด ละ เลิกอุบัติ ทำให้การออมเพิ่มทุนเวียนไปเพื่ออาชนาจ ความยากจน ๑ พื้อสร้างตัวแบบการพัฒนาอาชนาจ ความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้ :-

แผนผังการแก้ไขปัญหาความยากจน

เมื่อนำเอา MIPOS มาทำการวิเคราะห์เพื่อสร้างตัวแบบกาฟสินธุ์ (Kalasin Model) จะได้ตัวแบบใหม่ที่สมบูรณ์ ดังภาพ

MIPOS :

M = Milieu , I = Idea, P = Process, O₁ = Output, O₂ = Outcome, S = Sustainability

5. อภิปรายผล

5.1 สภาพแวดล้อมของจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เป็นความพร้อมและปัญหา (Milieu)

กาฬสินธุ์มีศักยภาพสูง ประชาชนกาฬสินธุ์ไม่ได้ขี้เกียจ แต่ไม่รู้จะทำอะไร ไม่มีโอกาส กาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่ร่าเริงมีการทางธุรกิจและวัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีท้องถิ่นและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เอกลักษณ์ทางธรณีวิทยา (กาฬสินธุ์ : 2542) ดังคำวัญของจังหวัดกาฬสินธุ์

“ฟ้าแಡดสูงยาง
โปงลงเลิศล้ำ
วัฒนธรรมผู้ไทย
ผ้าไหมแพรวา
พาเสวยภูพาน
มหาสารลำปาง
ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี”

นอกจากนี้ทางจังหวัดได้จำลองสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดไว้ที่พิพิธภัณฑ์ ณ ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า ที่เปิดโอกาสให้เข้าไปศึกษาและสัมผัสร่วมร่าเริงมีการทางด้านชีวภาพสินธุ์ได้ สิ่งเหล่านี้คือความภาคภูมิใจ และพื้นฐานสำคัญที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จในพันธกิจของชีวภาพสินธุ์ ดังคำกล่าวของประธานกลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพน คำgeoคำม่วง กล่าวว่า “พากดิจันได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระนางเจ้าที่ภูพานราชนิเวศน์ ทรงมีรับสั่งว่า ทำไม่จึงแต่งตัวไม่เหมือนกลุ่มอื่น ดิจันเรียนพระองค์ท่านว่า พากดิจันเป็นชาวผู้ไทย แต่งตัวตามที่บ่รรบบุรุษแต่งกันมา พระองค์ชั่นว่าสวยดี ชื่อมาจากการ ดิจันเรียนท่านว่าทอกันเองและใช้กันเอง นี่แหลกที่มาของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมแพรวาที่เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญาที่พากดิจันภูมิใจ” ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ได้ร่วมมือกันจัดทำโครงการจังหวัดปลอดยาเสพติด โครงการจังหวัดอาชันและความยากจนและจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดแบบบูรณาการ โดยช่วยกันระดมความคิดเพื่อถึงเอกศักยภาพของจังหวัด รวมทั้งปัญหาและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ (สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์ : 2546) ทำให้เห็นสภาพความพร้อมซึ่งเป็นทั้งจุดแข็ง (Strength) และโอกาส (Opportunity) ของจังหวัด และขณะเดียวกันก็มีด้านปัญหาซึ่งสหหันจุดอ่อน (Weakness) และอุปสรรค (Threat) ของจังหวัดที่ประมวลได้เป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นความพร้อมและปัญหา (Milieu)

1. สภาพแวดล้อมที่เป็นความพร้อมและโอกาสของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย :-

สภาพแวดล้อมที่เป็นความพร้อมและโอกาสทางสังคม ได้แก่ :

- ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เครือข่ายองค์กรในจังหวัดเข้มแข็ง

สภาพแวดล้อมที่เป็นความพร้อมและโอกาสทางเศรษฐกิจ ได้แก่ :

- แหล่งเกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำในกลุ่ม
- ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แรงงานพอเพียง
- นโยบายของรัฐ ครัวของโลก ชีวภาพ และ OTOP
- กระแสเกษตรอินทรีย์

6. กระแสการค้าเสรีทวิภาคี
7. ถนนสายหลักเชื่อมสู่อินโดจีน
8. ภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว
9. ความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

2. สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยและอุปสรรคของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย :
 สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยและอุปสรรคทางสังคม ได้แก่ :
 1. ขาดการวางแผนและการบริหารแบบบูรณาการ
 2. ประชาชนยากจน
 3. การจัดการข้อมูลสารสนเทศไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ
 4. ขาดบุคลากรเฉพาะด้าน
 5. การประชาสัมพันธ์ไม่ดีพอ
 6. ขาดระบบการจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ
 สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยและอุปสรรคทางเศรษฐกิจ ได้แก่ :
 1. ขาดการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีขั้นสูง
 2. การคุณนาคมไม่สะดวก
 3. ภัยธรรมชาติ
 4. การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยาก
 5. การพึ่งพิงเทคโนโลยีภายนอก
 6. การกีดกันทางการค้า
 7. ประชาชนถูกเอาเปรียบจากกลุ่มผลประโยชน์
 8. ผลลัพธ์จากการค้าเสรี
 9. ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ
 10. ปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืชราคาแพง
 11. ไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ
 12. ตกงาน ไม่มีงานทำ
 13. อุทกภัย (น้ำท่วม)
 14. การคุณนาคมไม่สะดวก
 15. ไม่มีที่ดินทำกิน
 16. ปัญหายาเสพติด
 17. แล้งจัด
 18. โรคระบาดพืช

จากสภาพแวดล้อมของจังหวัดกาฬสินธุ์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวว่า “ประชาชนกาฬสินธุ์ไม่ได้เข้าเกียจ แต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไร ไม่มีโอกาส” และในเรื่องดังกล่าวปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ขยายต่อว่า “กาฬสินธุ์เรามีศักยภาพสูงจริงๆ นะมีน้ำ แม้แต่ใกล้ๆ เรายังแล้งน้ำเลย สารคามนี่ แต่กาฬสินธุ์มันเป็นที่ดินด่าน้ำชุ่ม แม้แต่เชื่อมลำปาวมันดีแต่ผอมว่ายังเอามาใช้ไม่ถึง 30% อย่างภาคกลางเค้าสามารถปลูกต้นไม้เก็บกินได้ตลอดปี เก็บกินตามหนอง คลอง บึงได้ แต่ของเราปลูกข้าวแค่ 3-6 เดือน เริ่ม 30-40% มันยังห่างเป้าอยู่ จำเป็นต้องสร้างพลังความคิด” ในเรื่องดังกล่าวที่ปรึกษานายก

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวเสริมว่า “การพัฒนาการพัฒนาด้านความยุติธรรมเป็นหลักถ้าคนพัฒนามันคือ การพัฒนาทั้งมวล และควรจะเริ่มที่ความคิดและวิธีคิด เริ่มที่จิตใจเพื่อสร้างพลังในการอาชันความยากจน” สมาชิกกลุ่มหมู่บุบ อำเภอเมือง กล่าวว่า “ฉันอายอาจารย์มากที่ยอมได้เดือนละ 20 บาท แต่ได้ฟังอาจารย์บอกว่าอมได้เดือนละ 20 บาทดีกว่าเป็นหนี้เดือนละ 20,000 บาท ฉันภูมิใจกลับไปบ้านจะคุยกับผัวฉันเพื่อขอออมเพิ่มขึ้นให้ได้ทุกเดือน” ปรากฏการณ์ในลักษณะนี้คือ ความแตกต่างในความคิดการแก้ปัญหาความยากจนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการแก้ปัญหาความยากจนโดยการเพิ่มรายได้ แต่การพัฒนาด้านความยุติธรรมและการเพิ่มรายได้ไปสู่การออม โดยการควบคุมจิตใจเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายตามหลักการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพื่อใช้ความรู้ร่วมมือร่วมกันทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเพื่ออาชันความยากจน

จากการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติด เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2545 และเป็นจังหวัดอาชันความยากจนเมื่อเดือนพฤษภาคม 2546 ได้รักษาความปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนเสมอมา แต่การที่จะปลอดยาเสพติดได้อย่างยั่งยืนนั้น ประชาชนจะต้องมีความอยู่ดีกินดี มีฐานะมั่นคง และไม่ยากจน ดังนั้น จังหวัดกาฬสินธุ์จึงมีนโยบายที่จะจัดความยากจนให้หมด ภายใต้แนวความคิดของ นายชัยรัตน์ มากประณีต อธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ว่า “ครอบครัวใดมีเงินออม ครอบครัวนั้นไม่จน ไม่จนทั้งเงินไม่จนใจที่จะคิดก่อสร้างชีวิตและไม่จนปัญญาที่จะพัฒนาอาชีพให้มีรายได้มากขึ้น” โดยใช้กลยุทธ์ 4 ประการ คือ การเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การออมเงิน และการนำเงินออมมาเป็นทุนหมุนเวียน อันจะส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจนพ้นสภาพความยากจนได้

การที่จังหวัดกาฬสินธุ์อาชันความยากจนได้นั้นต้องอาศัยพลังจิตใจที่เข้มแข็งของประชาชน กองประกันความร่วมมือกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานราชการและไม่ใช่ราชการที่เกี่ยวข้อง และการมีผู้นำที่ดีและเข้มแข็งในทุกระดับที่سانต่อจากการปลอดยาเสพติด อีกทั้งสภาพความพร้อมของจังหวัดในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตอบรับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลอย่างทันท่วงที การเป็นแหล่งเกษตรอุตสาหกรรมชั้นนำในกลุ่มภาคอีสานตอนกลาง การมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เช่น เชื่อมลำปาง ความรู้ความสามารถในภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การทอผ้าแพรฯ การทอผ้าลายคำมาศ งานหัตถกรรมจักล้าน การมีเครือข่ายองค์กรในจังหวัดที่เข้มแข็ง การมีแรงงานพอเพียง กระแสสนับสนุนการทำการเกษตรอินทรีย์เพื่อแก้ไขปัญหาปัญหาและยาปารวนศัตรุพืชราคาแพง นอกจากนี้การตระหนักรถึงปัญหาต่างๆของจังหวัด เช่น การเข้าถึงแหล่งเงินทุนยากของประชาชน การไม่มีทุนในการประกอบอาชีพ การที่ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มผลประโยชน์ เป็นปัจจัยผลักดันให้จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถดำเนินการอาชันความยากจนได้ โดยดูได้จากตัวชี้วัด คือ จำนวนครัวเรือนที่มีการออมที่ทางจังหวัดได้ตั้งไว้ที่ร้อยละ 90 จากข้อมูลการออมทรัพย์ของครัวเรือนในโครงการรณรงค์การออมทรัพย์ของครัวเรือน ตามนโยบายจังหวัดแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในเดือนพฤษภาคม 2547 พบว่า จำนวนครัวเรือนที่มีการออมมี 191,437 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 192,895 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 99.18 ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างสูง ที่เกิดขึ้นได้ เพราะใช้ทุนทางสังคมนำทุนทางเศรษฐกิจ โดยพัฒนาจิตใจให้อยู่กับเหตุผลที่เน้นความคิดเชิงอนาคตแทนการใช้อารมณ์ที่ขาดความคิดเชิงอนาคต ซึ่งเป็นการควบคุมอารมณ์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

5.2 วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์

การศึกษาวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์จากการสัมภาษณ์เจ้าลีก การสันทนาກลุ่มและแบบสอบถามที่ตอบโดยประชาชนที่ได้ผลสรุปว่า ความคิดเริ่มจากการมองปัญหาและพัฒนาบนพื้นฐานที่รู้จักตนเอง ในการคิดต้องมีตัวแบบที่สามารถนำมายาความคิด และการคิดนั้นจำเป็นต้องมีความภาคภูมิใจเป็นฐาน แล้วความคิดที่ดีต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่จะอาชนาความยากจน “ครอบครัวได้มีเงิน ออม ครอบครัวนั้นไม่จนทั้งเงิน ไม่จนใจที่จะคิดก่อสร้างชีวิตและไม่จนปัญญาที่จะพัฒนาอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่ยืนยันว่าจะรวย”

การคิดนำไปสู่การสร้างความรู้ เป็นวิธีการสังเคราะห์ในสิ่งที่มีลักษณะตรงกันข้าม เช่น ภายใต้กิจิตร์เจกับกับองค์กร สั่งการลงมา กับเสนอขึ้นไป ลำดับขั้นของอำนาจกับการจัดทีมทำงาน ตะวันตกกับตะวันออก ผู้บริหารมีหน้าที่ในการสังเคราะห์สิ่งที่มีลักษณะตรงกันข้ามเพื่อสร้างความรู้ แล้วนำความรู้ไปจัดการเพื่อความสำเร็จของหน่วยงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศ เป็นต้น (Hirotaka, 2004 : 1-27) ชัยรัตน์ มาประณีต ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ (2546) สังเคราะห์ “หนี้สินและการออม” ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามทำให้ได้ความรู้ใหม่ “เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย โดยเพิ่มการออม เข้าถึงแหล่งทุน เพื่อจัดความยากจน”

“ในโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ และยกระดับคุณภาพของคนส่วนใหญ่เพื่อไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีความเป็นอยู่ที่ดี สร้างค่านิยมร่วมให้คนกาฬสินธุ์ตระหนักรู้ถึงความจำเป็นและปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด ทัศนคติ และกระบวนการทำงานตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ของการอาชนาความยากจนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นลักษณะแบบบูรณาการ ไม่ใช่การนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาปิดผุ่น แต่เป็นการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วหรือปัจจัยภายใน เช่น ความศรัทธาต่อพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัสจะปักร่องแผ่นดินโดยธรรม แนวคิดแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง พลังประชาชน กลุ่มอาชีพเดิม ภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่น มาพัฒนา กับปัจจัยภายนอก เช่น นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล นโยบายของจังหวัดรวมกับการสนับสนุนทางการเงินงบประมาณก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อฟื้นฟูโอกาสที่ถูกทำลายไปนำไปสู่การพัฒนาอาชนาความยากจน

1. ความคิดเริ่มจากการมองปัญหาและพัฒนาตนเอง

ความยากจนเพราะมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย ขาดแคลนทุนทางสังคม ขาดความมั่นใจในตนเอง การนำไปสู่ความคิดในการอาชนาความยากจน จึงเริ่มที่กำหนดเป้าหมายให้มีการออม เพราะ “ครอบครัวได้มีเงินออม ครอบครัวนั้นไม่จนทั้งเงิน ไม่จนใจที่จะคิดก่อสร้างชีวิตและไม่จนปัญญาที่จะพัฒนาอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้น” ซึ่งแก้ไขได้โดยการพัฒนาการพึงพาณิชย์และการลด ละ เลิกอนามุขเพื่อควบคุมตนเอง สร้างคุณธรรมอันเป็นทุนทางสังคม และร่วมมือกันในชุมชนเพื่อพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรมด้านความชื่อสัตย์ รู้รักสามัคคี ไม่เห็นแก่ตัว ไม่มัวเมากับนายมุข นอกจากนี้จะต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาในเรื่องต่าง ๆ มาประกอบกันในการพัฒนา ดังเช่น ระเบียบของกองทุนบ้านดงสว่าง ตำบลหัวยี่โภช อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ระบุไว้ว่า การพัฒนาของสมาชิกจะต้องให้เป็นคน “4 เก่ง” คือ

1. คนเก่งเรียน ไฟหัวความรู้ใหม่ ๆ
2. คนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
3. คนเก่งงาน ขยันการงาน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

4. คนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ๆ คน

การมองปัญหาและพัฒนาตนเองจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน เสร็จแล้วจะต้องมีการดำเนินการเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงภายนอกเพื่อให้มีกิจกรรมนำไปสู่การเพิ่มรายได้ โดยการสนับสนุนทางงบประมาณหรือให้มีกลุ่มอาชีพอันนำไปสู่การนำอาชีวกรรมาธิการที่เป็นภูมิปัญญามาใช้เพื่อเพิ่มรายได้และการออม ประธานกลุ่มเกษตรกรห้องชัย กล่าวว่า “ความจริงไม่เห็นด้วยกับการสนับสนุนทางการเงินจากภายนอก แต่คิดว่าสำคัญสำหรับกลุ่มที่ตั้งใหม่ และคิดว่าในระยะต่อไปเมื่อตั้งตัวได้แล้วต้องพึ่งพาตนเองเท่านั้น”

2. ตัวแบบที่นำมากายความคิด

เพื่อปลูกเร้าความรู้สึกจำเป็นต้องมีตัวแบบที่จะนำมาใช้เป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดความมั่นใจในตัวเอง เพื่อนำไปสู่การดำเนินการเพื่อพัฒนาอาชีวะและความยากจน โดยศรัทธาและเข้าใจคุณค่าของพระราชนารถ พระราชนารถภูมิปัญญาห้องถิน หลักธรรมทางศาสนาที่สามารถนำพาความเชื่อ และวิธีคิดพัฒนาตนเอง ผสมผสานกับแนวคิดแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ทำให้สามารถพื้นดินโอกาสที่ถูกทำลายไป กลับมาใช้โดยความสามารถควบคุมตนเองให้รู้เท่าทันต่อระบบเมือง และระบบโลจิสติกส์ที่กินได้และขายได้ทำให้พึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และเป็นการประทัยด้วยสอดคล้องกับความคิดรวบยอดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ “ประทัยด้วยรัฐวิริต คิดจากล่างที่มี ทำจากล่างที่คิด กินและใช้จากล่างที่ทำ นำมาราบเปลี่ยนกัน ทำที่ลະขົນที่ลະตอน ใช้สหกรณ์นำพา จากห้องนาสู่เมือง กระตือรือร้นสู่สากล ไทยทุกคนอยู่ดี ประโยชน์ทวีแก่ชาติและประเทศไทย”

กรรมการกลุ่มอาชีพบ้านหนองช้าง อำเภอสามชัย กล่าวว่า “กลุ่มมีผลผลิตจากปลา เราใช้ทุกส่วนของปลาให้เกิดประโยชน์ทั้งหมดจึงทำให้เกิดความประทัยดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง”

3. ความคิดที่มีความภาคภูมิใจเป็นฐาน

ลิ่งที่จะกระตุกหรือต้องใจแล้วบันดาลใจ (Inspiration) ให้กระทำต่ออย่างมุ่งมั่น คือ “ลิ่งที่ต้องใจ” ดังนั้น วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ของการอาชีวะและความยากจนในจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นลักษณะแบบบูรณาการ ไม่ใช่การนำลิ่งที่มีอยู่แล้วมาปิดผุ่น แต่เป็นการนำลิ่งที่มีศรัทธาและคุณค่าที่มีอยู่แล้วหรือปัจจัยภายใน เช่น พระราชนารถเศรษฐกิจพอเพียง พระราชนารถสังคมของรัฐบาล นโยบายของจังหวัดรวมกับการสนับสนุนทางการเงินงบประมาณ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีวะและความยากจน

จากการที่จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดได้แล้วนั้น ความพยายามที่จะรักษาความยั่งยืนของความปลอดยาเสพติดเป็นแรงกระตุนให้เกิด “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จังหวัดกาฬสินธุ์ ชนะความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม” ซึ่งต้องอาศัยลิ่งที่มีอยู่เดิมแล้วมาส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาขึ้น เทพุทธรูปที่สำคัญที่ทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเพื่ออาชีวะและความยากจนได้นั้นมาจากทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว นั่นคือ ความต่อเนื่องของพลังประชาชนที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการอาชีวะและเศรษฐกิจ ความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีวะและความยากจนได้ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ก้านน้ำ อำเภอเขาง่วง กล่าวว่า “ที่ทางจังหวัดกาฬสินธุ์เริ่มดำเนินโครงการเกี่ยวกับยาเสพติดมาตั้งแต่ปี 2543 มีการตั้งสมัชชา มีการตั้งคณะกรรมการคุ้มครองต่าง ๆ และก็มาประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติด

เสร็จแล้วเพื่อที่จะให้จังหวัดการสินธุ์ปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนและกีมานานต่อโครงการนี้ต่อ คิดว่าเป็นโอกาสที่ดีและเป็นจุดแข็ง” และเป็นทุนทางสังคม

ปลัดอำเภอ อำเภอหนองกุงศรี กล่าวว่า “จังหวัดการสินธุ์เรามีพลังที่สำคัญคือ พลังมวลชนที่จะมาช่วยกันอยู่แล้ว เป็นทุนเดิมนะครับ ก้าศัยพลังตรงนี้นะครับในการเอาชนะยาเสพติด มาเป็นหลักในการเอาชนะความยากจน”

นายชัยรัตน์ นาประณีต กล่าวว่า “การเอาชนะความยากจนต้อง “มีเงินออม” “ครอบครัวได้มีเงินออม ครอบครัวนั้นไม่จน ไม่จนทั้งเงิน ไม่จนใจที่จะคิดก่อสร้างชีวิตและไม่จนปัญญาที่จะพัฒนาอาชีพให้มีรายได้มากขึ้น” เป็นการมองผลสรุปของรายได้เพิ่มที่มีมากกว่ารายจ่ายในช่วงเวลาเดียวกัน และการจะทำดังนั้นได้ต้องผสมผสานระหว่างพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง พระราชดำรัส “ปกครองแผ่นดินโดยธรรม” แนวคิดโครงการแผ่นดินธรรมและแผ่นดินทอง นาปฏิบัติเพื่อให้ประชาชนพัฒนาจิตใจทำให้เกิดความยั่นประทัยด ลด ละ เลิกอย่างมุข การจะริเริ่มสิ่งเหล่านี้ต้องเริ่มจากครอบครัว เพราะชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องมาจากครอบครัวที่เข้มแข็ง มีพ่อแม่เป็นตัวแบบให้ลูก เพราะเด็กมีความเคารพผู้ใหญ่ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้เกิดความร่วมมือกันทำโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจน ตั้งค่ากล่าวของสมาชิกกลุ่มอาชีพ อำเภอร่องคำ

“เมื่อก่อนนั้น เยาวชนหนักไปด้านสิ่งเสพติดของมีนมาเป็นส่วนมาก การลักเล็กขโมยน้อยก็ลดลงไปมาก เพราะมีผู้ใหญ่เป็นตัวแบบและเป็นที่เคารพนับถือ เชื่อฟังคำสั่งสอน อันนี้เป็นผล เพราะแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง”

ผู้ใหญ่บ้านหัวนาคำ “ตอนแรกนั่นคือมีนโยบายของทางจังหวัดมาทาง อบต. กำหนด ผู้ใหญ่บ้านก็มาประชุมกันว่าทำอย่างไรจะเพิ่มรายได้ เพิ่มการออม และให้ทุกฝ่ายไปตามช้าบ้าน เรื่องการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ และออมทรัพย์ นั่นแหละคือ จุดเริ่มต้น”

ตัวแทนพระสงฆ์ อำเภอห้วยเม็ก “แผ่นดินธรรม หมายถึง แผ่นดินที่อุดมด้วยธรรมะ คือทั่วประเทศไทยในฐานะที่ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธ เป็นประเทศที่มีในหลวงที่นับถือพุทธศาสนา และตอนที่พระองค์จะขึ้นครองราชย์พระองค์มีราชโองการว่า เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม ดังนั้น ถ้าหากว่าประเทศไทยเป็นแผ่นดินธรรมขึ้นมาใน ทุกสิ่งทุกอย่างคงอุดมสมบูรณ์ขึ้นมาด้วย”

วิทยากร อำเภอห้วยเม็ก “ค่าว่า แผ่นดินธรรมนั้นแต่ก่อนหนู่บ้านเรามียาเสพติด มีกัญชา มีอะไร และมีคนเล่นไฮโล เล่นการพนัน ท่านผู้ว่าก็เลยเอาแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองมาทำก่อนที่อำเภอได้ให้ข้อมูลผู้นำ ให้มาเป็นวิทยากร มีหลายคนเข้าบอกว่าเป็นไปได้หรือ อย่างน้อยดีแน่นอนทำชาติค่อนแล้วพูด อย่างเช่นว่า จะเอาธรรมะเข้ามาให้ด ลด ละ เลิก เป็นสิ่งที่ดีอยู่แล้ว ท่านผู้ว่าก็บอกให้เทศบาลให้การส่งเสริมและสนับสนุนอาชีพ เพราะว่าแก่คนก็คุ้มแล้ว”

สมาชิกกลุ่มอาชีพ อำเภอเขางวง “การทำอะไรก็แล้วแต่เป็นการส่งเสริมให้สังคมอยู่ดีกินดี คือมันสะท้อนให้เห็นว่า ตรงนี้การลด ละ เลิกสิ่งเสพติดเป็นสิ่งที่ดีคือสามารถที่จะทำให้สังคมหรือประชาชนมีความสุขตรงนี้เป็นส่วนสำคัญ แต่ก่อนสิ่งที่ไม่ดี ตอนนี้คงจะไม่มี เพราะเป็นการส่งเสริมให้สังคมอยู่ในสภาพที่ดีแล้ว ก็คงไม่มีที่ไม่ดี”

หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการปกครองห้องถิน อำเภอเขางวง “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นโครงการที่จะพัฒนาคุณธรรมให้กับพื่นดงประชาชน การดำเนินการจริงๆ แล้ว มองว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดการสินธุ์ ได้มีโครงการนี้ขึ้นมาโดยน้อมนำเอาแนวดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เอามาเชิญชวนให้พื้นดงประชาชนได้มีคุณธรรมประจำใจ ขยันขันแข็ง ซึ่งมันก็ตรงกับดำรัสของพระบาท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับสั่งกับตัวกรมเมืองว่าก่อนที่จะมาทำงานตามแผนนี้นั้น ได้ทำงานกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่าน 13 ปี ก็เลยรู้ว่าแนวทางที่พระองค์ท่านอยากรให้ทำก็คืออย่างจะให้พื้นท้องมีคุณธรรมในประจำใจ และก็มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดจัดตั้งขึ้นมานั้น ก็สอดคล้องกับทางอำเภอ ที่ได้น้อมนำเอาแนวทางของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดพร้อมกับแนวทางของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดได้คิดได้ทำโครงการนี้ขึ้นมาในพื้นที่ของอำเภอ” และกล่าวเสริมที่ภูมิใจในความเป็นมุนุษย์ว่า

“ผมว่าอยู่ที่ตัวคนทุกคนแต่ละคนมีพื้นฐานจิตใจของทุกคน ไม่มีใครซักคนที่ไม่ต้องการการพัฒนาทุกคนนั้นต้องการความเจริญ อย่างมีความต้องการเจริญ ก้าวหน้า ประธานาที่จะมีมี ไม่มีใครซักคนที่ตื่นเช้ามาอย่างจะตะโภนบอกเพื่อนว่าฉันอยากยกงาน ฉันอยากล้ามาก มีแต่คนที่อยากรีทั้งนั้นในเมื่อทุกคนประธานาอย่างนี้แล้ว ถ้าน้อมนำเอาโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัด จริงๆ แล้ว ถือเป็นปฐมพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชดำรัสไว้ผลคิดว่า สิ่งที่ทุกคนประธานา ที่อยากระเจริญ อย่างจะก้าวหน้า อย่างจะพัฒนา และประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนได้”

วิทยากรอึกท่านของอำเภอเชียง “ในการที่เรารอออกไป ในส่วนของพัฒนาชุมชนเองที่เรารอออกไปให้การรณรงค์ประชาสัมพันธ์นี้ ในส่วนของการรวมกลุ่มอาชีพมันจะมีจุดอ่อนอยู่ก็คือออกไปหมู่บ้านแล้ว ไปถามเด็กว่าทำไม ไม่มีการรวมกลุ่มขาย แต่เป็นบางจุดนะค่ะที่ไม่มีการรวมกลุ่ม เด็กก็บอกว่าขาดเงินทุนที่จะรับซื้อสินค้าภายในกลุ่มเด็กว่าอย่างนั้นนะค่ะ ก็เลยได้ทำความเข้าใจว่าในกรณีที่เกิดกลุ่มจะมีผลดีมากกว่าผลเสียอย่างไร การรวมกลุ่มก็เพื่อให้มีพลังต่อรองกันกับพ่อค้าคนกลางใช่ไหมค่ะ จำเป็นต้องมีการสนับสนุนเงินทุนในเบื้องต้น”

วิทยากรประจำกลุ่มของตำบลบ่อแก้ว กิ่งอำเภอนาคู “จุดเริ่มต้นของที่นี่เริ่มจากความคิดของกลุ่ม เป็นการประชวิจารณ์กันในกลุ่มย่อยจะมีผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ทางด้านการออมมีผลสำเร็จอยู่ในระดับสูงมาก และการสร้างความตระหนักของคนในเรื่องด้านการออมและการลด ละ เลิกอบายมุข เดิมที่งานศพ พอจะเป็นห่วงนักเรียนมากในฐานะที่เป็นครู เพราะนักเรียนประพฤติเล่นพนัน ผู้ปกครองก็เล่น เล่นการพนัน ไฮโลเป็นหลักในงานศพ ส่วนที่พื้นที่นี้เป็นรอง เพราะว่าสำรับไฟไม่ก่อสำรับในงานศพ แต่ไฮโลนี่จะเป็นของที่มีในพื้นที่ที่นี่จะแหงได้เยอะ หลายวงและก็มีจากหลายห้องถิน” ความคิดและความรับผิดชอบดังกล่าว นำไปสู่ความตระหนักรดึงดักล่า ของวิทยากรท่านเดียวกันที่ว่า

“เป็นการสร้างความตระหนักให้แก่ประชาชนในกิ่งอำเภอ หรือในจังหวัดกาฬสินธุ์สร้างความตระหนักที่จะร่วมกันเป็นพลังแผ่นดิน เป็นพลังมวลชน ที่นี่โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และโครงการต่อต้านยาเสพติด ประสบความสำเร็จอย่างสูงมาก”

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอร่องคำ กล่าวถึงที่มาของความคิดของชุมชน เพื่อเอาชนะความยากจนว่า “เรื่องปัญหาเรื่องยาเสพติดในชุมชนตรงนี้ ค่อนข้างจะมีผลลัพธ์ต่อทุกการพัฒนา ทุกสาขการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นเยาวชนก็ตี เป็นผู้ใช้แรงงานก็ตี ไม่ว่าจะเป็นตัวเกษตรกรเอง บางคนที่หลงผิดที่ไปติดยาเสพติดเนื่องจากโดยตัวเองรู้เท่าไม่ถึงกัน ตั้งนี้ก็ตี ผลลัพธ์ตอนแรกๆ ก็ไม่เป็นอะไรแต่พอติดนานๆ แล้ว ปัญหาก็ริมที่จะตามมาเป็นความเห็นอยู่อ่อน ความชี้เกี้ยจ ความเห็นอยู่ล้าจะไร่ต่างๆ ทำให้เกิดความไม่ยั่นในการปฏิบัติงาน ติดแล้วก็อยากเสพอีกจะไร้อย่างนี้นะครับ ก็เป็นการล้วนเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในส่วนของเด็กเองด้วย ที่นี่ปัญหาเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรม ก็จะเป็นปัญหาเดิมๆ อีกเช่นเดียวกันมันก็จะมีเหตุผลสอดคล้องกันก็คือว่าถ้าเราให้มีงานทำตลอดปีนี้ ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานก็จะมีน้อยลง อีกปัญหานั่นก็คือ เรื่องของจุดคุ้มทุนในการประกอบอาชีพ ตัวนี้ก็คิดอยู่เล่นว่ากว่าที่เค้าจะได้ผลผลิตออกมาก็เด็กใช้เวลาเป็นหลายเดือน บางพืชอย่างน้อยๆ ก็ใช้เวลาเป็นเดือน

ทลายพืชขอบหนึ่งกีประมาณ 3 เดือนจะไร้ทำงองนั้นนะครับ ที่นี่เวลาที่เค้าไม่ได้ทำกิจกรรมเหล่านี้ พอเราคิดต้นทุนการผลิตออกมากแล้ว คิดรายรับผลตอบแทนที่ออกมากได้ ถ้ากำไรก็ไม่ใช่กำไร จะว่าขาดทุนก็ไม่เชิงแต่ว่าจุดคุ้มทุนมันมีน้อย ก็ค่อนข้างจะมีปัญหานิดหนึ่งนะครับ และก็ปัญหาด้านการตลาด”

ข้าราชการครู อำเภอร่องคำ มองถึงความยั่งยืนของโครงการอาชีวะความยากจนว่า “ตามปัจจุบัน อุดมการณ์ของโครงการนี้ค่าว่า ครอบครัวเป็นสุข ทุกชีวิตปลอดภัย หาทรัพย์ได้ใช้ทรัพย์เป็น เรายังไม่ต้องขายความหมาย ในส่วนตรงนี้ อีกปัจจุบันตัวหนึ่งว่า แผ่นดินไทยจะเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินไทยจะเป็นแผ่นดินทอง ต้องอาศัยแผ่นดินธรรมบันพืนแผ่นดินไทย ไม่ใช่แผ่นดินทรายโดย ความหมายแผ่นดินทราย คือทางผู้ว่าราชการจังหวัดได้นำแนวความคิดค่าว่า ทำส่วนนี้ เช่น ทำของยาเสพติดบ้าง ทำของการยืดติดสังคมสมัยใหม่บ้าง เข้ามาใช้สำหรับส่วนที่มันไม่ถูกต้องลดบทบาทของวัฒนธรรมเก่าๆ ของชาวอีสานลงไป เพราะความเป็นทำส่วนนี้จึงมีคำว่าโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้นั่น”

ตัวแทนของคณะลงชื่อ อำเภอสหสันธ์ มองความเป็นสถาบันและความยั่งยืนของโครงการอาชีวะความยากจนว่า “ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในเรื่องโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองในจังหวัดนี้ ก็อย่างจะท้าความถึงหัวสหสันธ์ในอดีตหนึ่ง โดยเฉพาะในส่วนของคณะลงชื่อ คณะลงชื่อในสหสันธ์นี้มี 2 คณะ ธรรมยุตินิกาย และมหานิกาย ก็เหมือนกับที่ ฯ ไป แต่ที่แตกต่างจากที่ไปก็คือ จำนวนของวัด ธรรมยุติและมหานิกายมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน ตรงนี้ก็มีผลสืบเนื่องตรงที่ว่า ทำที่ของวัดต่อชุมชนที่อาจจะเรียกว่า มีความหลากหลายเช่นกัน บางสิ่งบางประการนั้น ทำที่ของวัดต่อชุมชนก็เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเจริญของจิริธรรม ซึ่งจะบอกว่าโดยตรงก็ได้ ที่อาฒนาบกวนว่างานสิ่งนั้น ก็หมายความว่า เดียวเนี้ยน สังคมเปลี่ยนไป บางครั้งบางที่การจะวัดคนเป็นคนนั้นไม่ได้แล้ว ในอดีตที่ผ่านมาคนนั้น สหสันธ์นี้ เป็นทำงองว่าต่างคนต่างอยู่คือว่าเป็นชุมชนของโครงของมันไป ในส่วนของคณะลงชื่อคือล้ายๆ กัน คือเรียกว่าเป็น ปัจเจกบุคคล ครูบาอาจารย์ก็มีความสามารถเฉพาะตัว ช่วยเหลือชุมชนแต่ละชุมชนไป ถ้าชุมชนใดมีครูบาอาจารย์ที่ไม่มีความสามารถเฉพาะตัว ชุมชนนั้นส่งผลให้เหมือนห่างจากคุณธรรมพอสมควร อันนี้ก็เป็นในอดีตที่ผ่านมาทุกวันนี้หลังจากเริ่มโครงการนี้มา อาฒนาเองในฐานะที่เป็นเลขาฯ ดำเนินงาน พอดีทราบถึงนโยบายที่ทางจังหวัดส่งไปให้แล้ว ก็ติดใจ เป็นต้นว่า น่าจะเป็นโอกาสตี่ที่วัดเอง ศาสนาเองมีโอกาสร่วมด้วยช่วยกันกับชุมชนแสดงออกถึงความสามัคคี อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นความโชคดีก็ได้ ก็คือว่าสหสันธ์ได้อีกโอกาสทำบุญเรียกว่าทำบุญครบ 137 ปี ตรงนี้เองเป็นตัวที่เรียกว่าสร้างพลังใจหลาย ๆ หัวใจมาร่วมกัน ในระยะนั้นก่อนที่จะประกาศเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่อญว่าเราจะมายกันว่าจะทำกิจกรรมอะไรดี ที่จะเป็นแรงจูงใจการที่มีคนมาเยี่ยง นั้น ไม่ใช่ว่าเราไปเกณฑ์เค้ามา หรือทำวิธีการใด ๆ ให้เค้ามา เราต้องสร้างแรงจูงใจของความสำคัญของการประกาศ เรากำประกาศความดี เรากำบังคับคนมาประกาศความดีไม่ได้ อย่างนั้น ก็เลยนึกถึงว่าเรามีประเพณีของอีสาน บุญชาระ คือสละสาง ก็เลยถือว่าเรามาทำบุญเลี้ยงผีกัน ไม่ใช่ผีบ้านนะเป็นผีหลวง ที่นี่ก็เป็นแรงจูงใจชาวบ้านก็มากันใหญ่ ในช่วงที่ประสบงาน อาฒนาเองได้ไปเห็นอำเภอื่นในการร่วมระหว่างหัวหน้าส่วนอำเภอ กับสาธารณสุข พังจากคนผู้ดูแลคนนี้บ้าง รู้สึกว่าสหสันธ์จะให้ความสำคัญกับคณะลงชื่อ ตรงนี้ก็ต้องยกความดีความงามให้หัวหน้าส่วนและก็พ่อเมือง หมายความว่าทุกสิ่งทุกประการนั้น ท่านจะปรึกษาตลอด ว่าเราจะทำอย่างไรถึงจะประกาศเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองจริง ๆ มันก็ส่งผลให้วัดเองรู้สึกว่าวัดเองมีความสำคัญที่จะช่วยและก็เป็นมิติใหม่ว่า ชุมชนจะทำอะไรเรองต้องปรึกษาพระผลที่เกิดขึ้น ก็เป็นสิ่งที่เกิดความร่วมด้วยช่วยกันของคณะลงชื่อ 2 คณะ พากเราเคยศึกษาประวัติศาสตร์มาแล้วก็คงจะรู้ว่าอุปสรรคนานัปการ แต่จนถึงทุกวันนี้อำเภอสหสันธ์ ค้ายกับว่าคณะลงชื่อนี้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ นึกถึงความสำคัญของบ้านเมืองเป็นหลัก อาฒนาไม่ได้พูดเอง แต่สิ่งที่ปรากฏขึ้นที่อาฒนาทำงานตรงนั้น มันบอกว่าเราต้องช่วยกันนะสังคมมันแย่จัง โดยเฉพาะเจ้าคณะลงพื้นที่การดับอำเภอ เจ้าคณะอำเภอซึ่งท่านเป็น

ประธาน ในวันนี้ท่านติดภารกิจก็คุยกันตลอดจนถึงทุกawanนี้ว่าเราจะช่วยสังคมอย่างไร มันก็เกิดผลความผูกพัน นี่ก็เป็นผลอย่างหนึ่งที่ประชาชนหรือคนทั่วไปอาจจะนึกไม่ด้วยซ้ำไปว่า วัดเงองคณะสংฟ์เข้ามาร่วมด้วย นี่คืออาณิสংฟ์ของโครงการແພ່ນດິນໂຮຣມແພ່ນດິນທອງອາຕມາຮູ້ສຶກຍ່າງນັ້ນ ทີ່ນີ້ພ່ອປະກາດຂັ້ນມາແລ້ວກີ່ຄ້າຈະພູດ ถິ່ງຕ້າວ້ອດທ່ານພົມນາກາຮ່າເກອກີ່ພູດໄປແລ້ວ ອາຕມາຈະພູດถິ່ງຄວາມຮູ້ສຶກຈິງ ๆ ວ່າຈາກພາພີ່ທີ່ເກີດໃນສັນນີ້ ໜີ່ນີ້ກີ່ຄ້ອວ້າກີ່ຕຽບທີ່ວ່າຜູ້ນໍາຊຸມນັ້ນນີ້ ຈະທໍາອະໄວທີ່ເກີຍກັບໃນແໜ່ງຂອງຊຸມນັ້ນນີ້ ໃຫ້ເຫັນຄວາມສຳຄັນຂອງວັດມາຂັ້ນຈາກໃນອົດິຕເຮົາຕ້ອງຍອມຮັບວ່າມັນນ້ອຍ ຕອນນີ້ມີມາກຂັ້ນພະວະນີ້ກີຈອຍ່າວ່າພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມ ແພ່ນດິນທອງແລ້ວນະຈະທໍາຄວາມດີມັນໄມ່ຍ່າກ ແຕ່ຄ້າຈະຮັກມາຄວາມດີໄວ້ສີຍາກ ດານສັຫຼັບຂັ້ນຮູ້ ຈັງຫວັດກາພລິນຮູ້ ແຕ່ກ່ອນຜູ້ນໍາຊຸມນັ້ນໄຟໄດ້ນຳຄະສົງໄປເກີຍຂອງເທົ່າໃດນັກ ດານວ່າເຮາຈະວ່າມັນນ້ອຍ່າວ່າພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມແລ້ວນີ້ເຮົາກີ່ຈະວັດທີ່ຮ້ອຍ່າງນີ້ແລ້ວພລມັນເກີດຍ່າງນີ້ ໃນສ່ວນຂອງຄະສົງເອງກີ່ປະຊຸມຄຸກັນ ໃນແໜ່ງວ່າເຮາຈະວ່າຍ່າຍຸມນັ້ນໄດ້ອ່າຍ່າງໄຮ ຕຽບເດີຍກັນວ່າສັຫຼັບຂັ້ນຮູ້ປະກາດແລ້ວນີ້ ຄະສົງຈະນອນໃຈອູ້ຍ່າຍ່ານີ້ໄມ້ໄດ້ ໂຍມເຄົາເປົ່າຍືນທ່າທີ່ໄປແລ້ວເຮາຈະອູ້ເຊຍ່າ ໄມໄດ້ ຄລ້າຍ່າ ວ່າມັນຈະສ່າງຜົກນັ້ນໄປ ເພະະນັ້ນກາພຣວມອາຕມາເຂົ້າໃຈວ່າ ຕິ່ມັນຈະສັນຖົງໃໝ່ຮ້ອຍເປົວເຊີນຕີ ແຕ່ສິ່ງທີ່ຈະເປົ່າຍືນແປ່ລິນໄປກີ່ຄ້ອງຈັງຫວັດກາພລິນຮູ້ທີ່ອ່າສັຫຼັບຂັ້ນຮູ້ ກົງຮູ້ສຶກວ່າເຄົາເປົ່າຍືນທ່າທີ່ໄປແລ້ວເຮາຈະອູ້ເຊຍ່າ ແລ້ວເຂົ້າໃຈວ່າມັນນ້ອຍ່າວ່າພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມແລ້ວນີ້ຂັ້ນ ຂອງເຈົ້າພົມພົງແມ່ນແກ່ນີ້

นายก อบต. นิคมຫ້າຍື່ງ ກລ່າວຄົງພື້ນຖານຄວາມຄິດອັນເປັນທີ່ມາຂອງຄວາມຮ່ວມມືອ່ານື່ອເຂົ້າຮ່ວມໂຄງການເອງຈະຄວາມຍາກຈານວ່າ “ເກີຍກັບເຮືອງໂຄງການແພ່ນດິນໂຮຣມແພ່ນດິນທອງ ກີ່ສືບເນື່ອງມາຈາກໂຄງການປລອດຍາເສີບຕິດ ຂອນຫຼຸມແນະນຳດ້ວຍສັກນິດທີ່ນ່ອຍນະຄົບ ກະພມນາຍສົມຫຍ່າ ຄົກ່ານໝາຍໜ່າ ນາຍກອງຄົກກອງປະຊຸມທີ່ມີຄວາມສຳເນົາສຳເນົາ ຕຳບັນຄົມຫ້າຍື່ງ ສັບເນື່ອງຈາກປ່າຍຫາຂອງຊຸມນັ້ນຂອງປະຊານໃນພື້ນທີ່ວ່າ ເນື່ອກ່ອນນັ້ນ ກວະສັນນັ້ນມີປ່າຍຫາເກີຍກັບເຮືອງຍາເສີບຕິດ ປ່າຍຫາແຮກຄື່ອງປ່າຍຫາຍາເສີບຕິດ ທ່ວງໜ່າງກີ່ມີການປຣານຍາເສີບຕິດປະຊານກີ່ເບາໃຈ່ວ່າ ບໍ່ໄດ້ພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມແລ້ວນີ້ ພວກເຮາແວິ່ມມີສັນນັ້ນທີ່ດີ່ຂຶ້ນ ປ່າຍຫາກີ່ເກີດຂຶ້ນວ່າປະຊານທີ່ລົດອາບາຍນຸ່າ ທີ່ຮ້ອຍເລີກຍາເສີບຕິດໄປແລ້ວ ປ່າຍຫາມັນຍັງເກີດວ່າ ຮາຍໄດ້ໄໝພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມແລ້ວນີ້ ປ່າຍຫາເກີດຂຶ້ນວ່າປະຊານທີ່ລົດອາບາຍນຸ່າ ທີ່ຮ້ອຍເລີກຍາເສີບຕິດໄປແລ້ວ ປ່າຍຫາມັນຍັງເກີດວ່າ ຮາຍໄດ້ໄໝພວກເຮາແພ່ນດິນໂຮຣມແລ້ວນີ້ ດັ່ງນັ້ນການສັນສັນນັ້ນ ປະມານ ເພື່ອໃຫ້ຮາຍໄດ້ເພີ່ມຈິງເປັນຈຳເປັນ ນາຍກ อบต. ຈຶກລ່າວຕ່ວ່າວ່າ

“ອາຍາຈະໃຫ້ທາງອົງປະກອດຄອງສ່ວນທົ່ວອົ້ນ ຈັດສຽງປະປາມາລືກ່າຍື່ງຕ່າງໆ ເພື່ອລ່າງເສີມກຸລຸ່ມອາຊີພຕ່າງໆ ເພື່ອລ່າງເສີມກຸລຸ່ມອາຊີພຈິງໆ ແລ້ວແພ່ນດິນໂຮຣມແພ່ນດິນທອງກີ່ມີ 2 ເຮືອງ ບໍ່ໄດ້ກີ່ຄ້ອແພ່ນດິນໂຮຣມ ຄົວໃຫ້ອົບຮມຄຸນໂຮຣມ ຈິຍີໂຮຣມໃຫ້ປະຊານ ສ່ວນແພ່ນດິນທອງກີ່ສ່ງເສີມການປະກອບອາຊີພຂອງປະຊານໃຫ້ມີຮາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນກີ່ມີ 2 ເຮືອງໃໝ່ໆ ຄົວໃຫ້ຈາກປລອດຍາເສີບຕິດແລ້ວ ເຮົາກ່ອຍາກໃຫ້ປະຊານຂອງເຮາມີຮາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນ ປະກອບກັນມີຄຸນໂຮຣມແລະຈິຍີໂຮຣມທີ່ດີ່ຂຶ້ນ ປະກອບກັນທາງຜູ້ວ່າຮາຍກາຈັງຫວັດມີນີ້ໂຍບາຍອ່າຍາກໃຫ້ປະຊານມີຄຸນໂຮຣມແລະຈິຍີໂຮຣມທີ່ດີ່ແລະກີ່ມີຮາຍໄດ້ທີ່ເພີ່ມພູນໃຫ້ກັບປະຊານ ສິ່ງເຫຼຸ່ນທີ່ຫຍາຍ່າ ທ່ານກີ່ໄດ້ວິເຄາະທຳມາແລ້ວໄດ້ພູດມາແລ້ວ ດຳວ່າປະຊານມີຮາຍໄດ້ ມີຄຸນໂຮຣມເປັນປ່າຍສຳຄັນໃນການປົກກອງບ້ານເມືອງ ຄ້າປະຊານໄມ້ມີ ຄຸນໂຮຣມແລະໄມ້ຮາຍໄດ້ທີ່ດີ່ຂຶ້ນແລ້ວກີ່ທີ່ໃຫ້ສັນນັ້ນເລື່ອມໄທຮົມລົງໄປທັນໄປພື້ນອາບາຍນຸ່າຕ່າງໆ ໄນວ່າຈະເປັນຍາເສີບຕິດ ການພັນອ່ານີ້ນະຄົບ ຄົວສິ່ງທີ່ສັນນັ້ນຈະດູແລຕຽບນີ້ວ່າອ່າຍາກຈະໃຫ້ສັນນັ້ນເຮົາມີຄຸນໂຮຣມ ເປັນແພ່ນດິນໂຮຣມ ແພ່ນດິນທອງ ພມວ່ານ່າຈະທໍາໃຫ້ຕ່ອນເນື່ອ ໂຄງການແພ່ນດິນໂຮຣມ ແພ່ນດິນທອງ ໃນເຮືອງອາຊີພນັ້ນທຸກໆ ທ່ານກີ່ໄດ້ພູດໄປແລ້ວກີ່ທີ່ເນື້ອນກັນວ່າ ອ່າຍາກຈະໃຫ້ທຸກຄົນມີອາຊີພທຸກລຸ່ມ ອ່າຍາກຈະໃຫ້ທຸກຄົນມີອາຊີພຕ່າງໆ ກີ່ມີປະມານທີ່ໃຫ້ອົກເໜືອຈາກນັ້ນ ນິມອົງເກອກຫ້າຍື່ງໄດ້ຈັດສຽງປະປາມາກຸລຸ່ມທີ່ຜູ້ວ່າຮາຍກາຈັງຫວັດມີຄໍາຮັ້ອງຂອງໃຫ້ອົງປະກອດສ່ວນທົ່ວອົ້ນຕົ້ນຕັ້ງປະປາມາ ເພື່ອສັນສັນກຸລຸ່ມອາຊີພດ້ວ່າ ເພະບໍ່ຕ້ອງກັນທີ່ທ່ານຈະຂອງເຮາໄປ ວ່າໃຫ້ຕັ້ງໃຫ້ຄົກລຸ່ມທີ່ເຮົາຕ້ອງປະປາມາ ເກີຍກັນເຮາມີປະມານສ່ວນທີ່ເກີຍກັນ ກອງທຸນເສົງສູກີ່ຈຸມນັ້ນ ກີ່ມີປະມານກອງທຸນຂອງພົມກີ່ມີປະມານ 1.5 ລ້ານບາທ ໄກສຸມອາຊີພໄດ້ກູ້ມື້ໄປ ສິ່ງ 5 ປີ ປິລະ 20% ຍື່ນໄປແລ້ນທີ່ກີ່ສິ່ງປິລະ 2 ມິ່ນ ຕຽບນີ້ເກີດໃໝ່ກຸລຸ່ມມາກັນ ແຕ່

ลัษสาขาวาชีพก็คงไม่เหมือนกันแต่ละคน คนที่อนันดาบานก็ถือตั้ดเย็บเสื้อผ้า บางคนก็ถือนัดทำการเกษตร ปลูกพืชหมุนเวียน ปลูกพืชผักสวนครัว ก็มีการเลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงปลา ก็มีหลายอาชีพที่สำเร็จก็มี ที่ไม่สำเร็จก็มี ที่นี่ที่สำเร็จก็มีมากประมาณ 50% ขึ้นนะครับที่สำเร็จ อย่างกลุ่มม่วงแซ่บ อร่อยม่วงดองอะไรอย่างนี้ กลุ่มนี่นิคมหัวยังผึ้งที่ขึ้นชื่อ ก็ได้ อย. ได้ขายที่ห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆ อย่างเช่น เม็คโคร โลตัส ก็ขึ้นนะครับ ที่นี่กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นกลุ่มที่สร้างรายได้ดีมากสุด ครับว่ารายได้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มอาชีพตรงนี้ได้ออนหนึ่งก็มีรายได้ 3-4 พันบาท พื้นเศรษฐกิจให้กับประชาชนชาวนี้ก็มีเงินทุนหมุนเวียนอยู่ประมาณ 2 แสน ครับ”

4. ความคิดสู่การปฏิบัติ

การศึกษาความคิดความยากจนมีความหลากหลายทั้งทฤษฎี ผลการวิจัยและแนวคิดทางวิชาการ ทำให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหา มีความเชื่อมโยงกันจนหาจุดเริ่มต้นและจุดสุดท้ายไม่ได้ ทำให้มีปัญหาในการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา เพราะว่าเมื่อไม่ทราบจุดเริ่มต้นของปัญหาก็ไม่สามารถกำหนดแนวทางเริ่มต้นในการแก้ไขปัญหาได้ ดังนั้นจึงหัดการผลินธุรกิจให้ความสำคัญกับ “การออม” เพื่อแก้ไขความยากจน ภายใต้กระบวนการ ดังนี้

1. จัดกลุ่มอาชีพและสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อเพิ่มรายได้
2. ให้ประชาชนลดรายจ่าย ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และลด ละ เลิกอบายมุข
3. ให้ประชาชนมีการออม เพื่อควบคุมรายจ่ายให้น้อยกว่ารายได้
4. นำเงินออมเข้าสู่แหล่งทุนประกอบอาชีพ โดยนำเงินมาให้กู้หรือเป็นหลักประกันในการกู้เงินกับธนาคาร

จากพื้นความคิดดังกล่าว นำไปสู่การอบรมความคิดแบบองค์รวมที่บูรณาการความคิด และความร่วมมือ ของทุกภาคส่วนที่นำไปปฏิบัติได้จริงที่จังหวัดนำไปดำเนินการ

วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ที่ก่อ威名น นายนชาลี บุญหนุน องค์กรภาคประชาชน บ้านหนองแปน อำเภอปลา姊妹 ได้นำเอาตัวอย่างที่กระตุกหรือต้องใจของชาวบ้านมาก่อไว้อย่างน่าสนใจว่า “บ้านผมเป็นบ้านทำอยู่ทำกิน ข้าวนาขามปลา เหล้าปลาปี๊ นวดคลึงจับเลัน ชุมยารากไม้ เข็นฝ่ายตำแหน่ง ผูกไหมแพรพรรณ ยึดมั่นเกษตรกรยั่งยืน พลิกผืนแผ่นดินอีสาน การผลินธุรกิจเรื่องเหลืองเลือบครับ” และตามด้วย “พี่น้องเอี่ยเราะเปี้ด เราะบีด เราะบีปี มันบีแม่น จะคอยของดีเหลห้าย ชิรวยได้ห่วงจังได้ เรยาต้องมาอุ่นตุุ่ม ชุมกันหมัดหมู่ หาปล่องทาง หาปล่องใช้ เรยาซีได้อยู่ยี้น ผู้บีเป็นกีให้ถามผู้รู้ ผู้บีเป็นครูให้สอนสั่ง อย่าไปขังอังไว้ตัวเจ้าผู้เดียว ภูมิปัญญาเขามีกิให้นำเขามาใช้ ของขี้เดียดจังไรให้พากันทึ่งปล่อย มากค่อยคิด มากค่อยใช้ มากค่อยแกะ ค่อยไง เรยาซีได้ค่อยทำ เรยาบีทำ เรยาบีด เรยาบีปี มันบีรอด ทางจะอดทุกวันนีต้องมาสร้างช่วยกัน ตั้งกลุ่มนั้นแล้วก็ตั้งกลุ่มนี้ นารวมรัดถักทอ น้ำหมากยอไวน์แดงมาอีกแพงกันไว้ กลุ่มทอไหมฟ้าย กลุ่มเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มสุราเหล้า ชุมหมู่เรยาให้ช่วยดูกันเดือ อย่าได้ปะป่องทึ่งมันชิรังอยู่บ่คง”

5.3 กระบวนการที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง

1. การมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่มและผลจากแบบสอบถาม พนบฯ หลักการและวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการปฏิสัมพันธ์ของ “บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ และองค์กรชุมชน” ทั้งนี้ต้องเริ่มที่ใช้ “บ้าน” เป็นศูนย์กลางในความร่วมมือ การจัดให้มีประชาชนและให้โอกาสฝ่ายต่างๆ

เข้ามีส่วนร่วมมาคุย มาปรึกษาหารือกับโดยใช้ประโยชน์จากความสนใจของแต่ละฝ่ายบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อก่อให้เกิดพลังในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ความร่วมมือเป็นปัจจัยสำคัญในการมีส่วนร่วม และเริ่มกิจกรรม คำกล่าวที่ว่า “ให้ตีเหล็กขณะที่กำลังร้อน” การให้ที่มีคุณค่า คือให้ในขณะที่ผู้รับมีความต้องการ ความเข้าใจที่ตรงกันนำมายังความร่วมมือ รองปลัด อบต. หนองช้าง กิ่งอำเภอสามชัย กล่าวว่า “โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจนเป็นโครงการที่สืบทอดมาจากโครงการจังหวัดปลอดยา อำเภอปลอดยา และตำบลปลอดยา ประชาชนมีส่วนร่วมในความสำเร็จดังกล่าว เขามีความภูมิใจจึงให้ความร่วมมือ” กำนันตำบลหนองช้างกล่าวเสริมในทำนองเดียวกันว่า “ชาวบ้านเข้าให้ความร่วมมือสนับสนุนไม่ว่าจะงานไหนส่วนใดก็ตาม เพราะว่าได้ประสานกันได้คุยกัน ชาวบ้าน เข้าใจ มีครู มีพระ มีตำรวจด้วยครับ” กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาความเห็นที่สอดคล้องกันว่า “ความสำเร็จใน โครงการปลอดยาเดพติด” เป็นสิ่งเร้าที่อยากร่วมมือความสำเร็จในเรื่องอื่นซึ่งเป็นความคิดของมนุษย์ คือผลการศึกษาของ David McClelland (สำเร็จ อุดมไฟจิตรภูมิ. 2544 : 82-85) ว่ามนุษย์มีแรงจูงใจให้สำเร็จ ซึ่งสามารถกลุ่มอาชีพ หลายกลุ่มกล่าวตรงกันว่า “เมื่อประสบความสำเร็จในโครงการจังหวัดปลอดยาเดพติด จังหวัดเอาชนะความยากจนและอยากรำงการอื่นๆ ต่อ และยังหวังว่าท่านผู้ว่าท่านใหม่คงจะมีโครงการที่ต่อเนื่อง” แสดงให้เห็นว่าความร่วมมือนั้นมีสาเหตุ มีเป้าหมายและกระตุ้นได้อยู่ที่ความสามารถในการจัดจวยโอกาสตัดสินใจในขณะที่ประชาชนมีความต้องการ และอยากร่วมมือความสำเร็จ ซึ่งเป็น “ความพร้อม” ที่จะนำไปสู่ความร่วมมือ เพราะทำให้เกิดพลังที่เรียกว่า “พลังคน”

1.1 การจัดการเพื่อรับผิดชอบร่วมกัน

โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและสัมฤทธิ์ผลตามที่ตั้งเป้าไว้ อันเนื่องมาจากการสั่งการ การปฏิบัติตามและการรับผิดชอบต่อภารกิจที่ได้รับมอบหมายในระดับต่างๆ เริ่มตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานของรัฐหรือประชาชนตามที่ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

กิ่งอำเภอสามชัย รองปลัด อบต. หนองช้าง “การทำงานระดับตำบล ในช่วงแรกด้านของอำเภอจะมีการประชุมของหัวหน้าส่วนราชการต่างๆ เพื่อออกคำสั่ง เป็นฝ่ายบริการ และฝ่ายชุดปฏิบัติการต่างๆ ในระดับตำบลคือ ซึ่งประกอบด้วย เกษตร สาธารณสุข ตำรวจ ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง เรามีตารางการปฏิบัติงาน เพื่อไปทำความเข้าใจกับชาวบ้าน เกี่ยวกับโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจน

“ในระดับหมู่บ้าน เรายังเลือกแกนนำ หมู่บ้านละ 15 คน มาทำขบวนการ แนวคิดมาระดมทำงาน หลักของตำบลเราว่า ตำบลเรามีจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง การอบรมใช้เวลา 3 วันนะค่ะ โดยเป็นว่าโครงการนี้มีแนวคิด 4 ข้อด้วยกัน ก็คือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เพิ่มการออมและสร้างเครดิตของหมู่บ้าน สำหรับการทำงานเป็นการทํา “ประชามติ” เพื่อให้ได้โครงการที่เห็นผลได้ ไม่ใช่เพราะว่าเขียนโครงการมาแล้วพอยังไม่ได้แล้วก็หายนะค่ะ

กำนัน อำเภอเขางวด “ผมได้รับนโยบายและได้รับมอบหมายภารกิจจากทางราชการอันดับแรกก็คือ การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการระดับหมู่บ้าน และก็เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการพัฒนาชุมชนฯ เผื่อนำไปสู่แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองซึ่งมีคณะกรรมการดำเนินการในหมู่บ้านทั้งหมด ผู้รับผิดชอบในระดับตำบล คือผู้รับผิดชอบเป็นระดับตำบลด้วย และก็จะมีคณะกรรมการระดับหมู่บ้านคณะกรรมการนี้ก็ประมาณ 25 คน และก็แบ่งกันคณะกรรมการในนั้นลงไปช่วยเหลือคนในหมู่บ้าน ในการส่งเสริมทำ”

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของและความสำเร็จของโครงการพัฒนาอีกครั้ง ในการชุมชนด้วย ดังนั้นการร่วมกันคิด ร่วมกันทำและร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนถือเป็นเหตุผลสำคัญอย่างหนึ่ง ในการอาชันความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

วิทยากรกระบวนการ อำเภอหนองกุงศรี กล่าวถึงการมีส่วนร่วมที่เอกสารครอบครัว หรือบ้านเป็นสำคัญ ดังนี้ “ในส่วนทางนโยบายของรัฐบาลนั้นให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมเข้ามาแก้ไขปัญหา ... เเลยคัดเอาครอบครัวละ 1 คน เป็นอย่างน้อย เพื่อวัตถุประสงค์ว่าในครอบครัวนั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว ตนเอง ที่เกิดขึ้นกับหมู่บ้านกับชุมชนนั้นไม่มีใครทราบดีเท่าตัวเอง และครอบครัวในหมู่บ้านเอง เมื่อทราบปัญหาแล้ว ย่อมสามารถมีวิธีอยู่ในใจอยู่ว่า จะแก้ปัญหาด้วยวิธีใด ครอบครัวจะหนึ่งคนทุกหมู่บ้านทุกหลังค่า เรือนมาปรึกษาว่า อาชีพที่น่าเกิดขึ้นได้ในหมู่บ้านเรา น่าจะเป็นอะไร ให้มีการสมัครกัน เสนอกันขึ้นมา”

กำนันตำบลหนองเที่ยง กิ่งอำเภอสามชัย พูดถึงความสำคัญในความสำเร็จได้รับความร่วมมือจาก “ครอบครัว” ดังนี้คือ “ผมให้มีการลด ละ เลิกอบายมุข โดยการรณรงค์ให้ชาวบ้านราชภัฏรู้จักเป็นทุกเป็นตา ด้วย ในพื้นที่ของผมทางด้านอบายมุข หรือทางด้านเล่นการพนันในงานศพ หรืองานต่าง ๆ ก็ไม่มีนะครับ หมดไปเลย” นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมโครงการทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มจักสาน โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมพัฒนาชุมชนครับ ให้เป็นโครงการจัดสรรส่วนหนึ่งก็มีขององค์กรบริหารส่วนตำบลครับ ให้เงินมาสนับสนุน มีรายได้อีกอยู่ก็ได้วันละ 50 บาท ก็อยู่ได้ครับ ต่อคันครับ”

กำนันตำบลหนองช้าง นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือต้องเริ่มที่การสร้างความเข้าใจของครอบครัว ในชุมชน ดังคำกล่าวของ “ชาวบ้านเข้าก็ให้ความร่วมมือนะครับ ไม่ว่าจะในส่วนไหนก็ตาม เพราะว่าได้ประสานกันได้คุยกัน ชาวบ้านเข้าใจ มีครู มีพระ มีตำรวจ สาธารณสุขด้วยครับ”

และคำกล่าวนี้สามารถยืนยันจากประสบการณ์ของผู้ใหญ่บ้านหัวนาคำ ออำเภอทางต่อ “กลุ่มจะมีการประชุมกันอยู่เรื่อย ๆ ถ้ามีปัญหาอะไรเราจะมาประชุมกัน คุยกันในที่ประชุมแก้ปัญหาร่วมกัน”

การประชุมอย่างเดียวคงไม่เพียงพอจะต้องมีกิจกรรมให้ทำด้วย จึงจะเกิดความร่วมมือที่ดีขึ้น ดังคำกล่าวของสมาชิกกลุ่มอาชีพอำเภอห้วยเม็ก “อย่างกลุ่มต่าง ๆ ของอำเภอห้วยเม็กนี้ก็มีกลุ่มทอเลือก กลุ่มทำขนม กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำดอกไม้ประดิษฐ์ค่ะ จะร้อยเครื่อข่ายเข้าหากัน เวลามีงานที่จังหวัดหรือที่ไหน ก็จะมีการรวมกลุ่มกันไปขาย ไปดูงานที่ต่าง ๆ มาก็จะฝึกฝนและถ่ายทอดต่อ ๆ กันไป”

ความร่วมมือจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าต่างคนต่างอยู่ ต่างคนต่างทำ ดังคำกล่าวของ เจ้าคณะตำบลพังช่องชัย พัฒนา ซึ่งเป็นวิทยากรของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง “สภาพแต่ก่อนนี้มันลุ่ม ๆ ตอน ๆ บ้าง ปัญหายาเสพติดบ้าง อบายมุขบ้าง เราย่วยกันทุกคนตั้งแต่ก่อนมีตำรวจ ก็ไม่สามารถที่จะมองเห็น พลังกันทั้งหมด ต่างคนก็ต่างช่วยกัน ในที่สุดมันก็ลดลงแต่ก็ไม่ใช่หมด แต่ก็เกือบหมด” และพัฒนาชุมชน อำเภอพังช่องชัย ก็ยืนยันในทำนองเดียวกันว่า “แต่เมื่อก่อนทำภาระจัดกระจายไม่ได้รวมกลุ่มค่ะ ทำพอยใช่ เราเมื่อพื้นฐานอยู่แล้ว กลุ่มทอผ้านั้นคือ ชาวบ้านนั้นพื้นฐานเดิม เรามีอาชีพเลิกจากการทำงานนั้น เป็นอาชีพเสริม ทำได้อยู่แล้ว เราเก็บรวมตัวกันขึ้น หลังจากเกิดโครงการนี้ขึ้นมา เราเก็บรวมตัวกัน ระดมหุ้นกัน รวมกันปรึกษา หารือ ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ว่าเราจะทำอะไรให้เกิด รายได้ เราไม่ต้องไปทำอย่างอื่น ในพื้นที่ก็เลยรวมกลุ่มกันขึ้นมา ทำการทอผ้า ผ้าลายพื้นเมืองนะค่ะ ลายโบราณค่ะ ทำให้สามารถแพรก็มี 10 กว่าคน ตอนนี้ก็มีเฉพาะในหมู่บ้านนะค่ะ ตอนนี้มี 68 คน เราเก็บรายได้ขายกัน เราเก็บรายได้ขายกันรวมกลุ่มกันเป็นระดับตำบล ขยาย เครือข่ายกันออกไป แม่บ้านทุกหมู่บ้านมีอาชีพทำ มีอาชีพรองรับหลังจากเราเลิกการทำมาแล้ว

เวลาว่าง แม่บ้านก็จะทำห่อผ้า พ่อบ้านก็จะทำกลุ่มจักสาน ไม่มีเวลาที่จะไปทำอย่างอื่น มีแต่จะหาเงินก็ทำให้เกิด รายได้กับครัวเรือนนะค่ะ”

นอกจากนี้ความภูมิใจในความสำเร็จ และความต่อเนื่องของงานก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือ ดังคำกล่าวของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลลำชี กิ่งอำเภอพ้องชัย “โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนี้ ก็สืบเนื่องมาจากโครงการปลอดยาเสพติดของจังหวัดกาฬสินธุ์นั่นเอง โดยท่านผู้ว่าชัยรัตน์ มาประณีต ได้นโยบายจะให้จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดปลอดยาเสพติด เมื่อปี 2545 เป็นโครงการต่อเนื่อง นั่นเอง เพื่อจะทำให้จังหวัดปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืนนั่นเอง จังหวัดก็มีโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เอาชนะความยากจนก็สนองนโยบายจังหวัด ด้วยการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ กลุ่มหมู่บ้าน โดยสนับสนุนเงินทุนให้กับหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 20,000 บาท”

นอกจากนี้ความร่วมมือย่อมมีผลมาจากการผู้มีส่วนร่วมต้องได้รับประโยชน์ และรับผิดชอบต่อโครงการที่ทำ ดังคำกล่าวของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนและเป็นประธานของอชม. กิ่งอำเภอห้องชัย “โครงการแผ่นดินธรรมะแผ่นดินทอง เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาหมู่บ้านกับผู้ใหญ่บ้าน กำนันครับผม การจัดเรียนรำครับ รักษาเรื่อง รักษาภาระ มีการแบ่งเรื่อง แบ่งภาระครับ”

นอกจากนี้ความรักและอยากรับบทบาทบุญคุณแผ่นดินเกิด ย่อมมีผลต่อความร่วมมือ ดังคำกล่าวของพระคุณเจ้า อำเภอท่าคันโถ “สมัยนี้ไม่น่าจะเป็นไปได้แล้วไม่น่าจะประการใด แต่เราทำอย่างเต็มความสามารถทั้งทางพระ เจ้าวัวส คนในหมู่บ้าน เช่น อาทิตยาเดย์ไปไหว้พระ สาดมนต์ตามวัด งานศพทุกวันนี้ การพนันไม่เห็นมี แสดงว่าการปราบปรามของเจ้าหน้าที่นั้นเข้มงวดจริง ๆ ส่วนเรื่องอื่น ๆ สุรา ยาเสพติดก็มีบ้างประปราย อันนี้อาทิตยาถือลับสนุนทั้งการวิจัย ลับสนุนทั้งกำลังทรัพย์ เพื่ออำเภอท่าคันโถ ทั้งแผ่นดินที่ตัวเองอยู่ อาทิตยาไปตามอำเภอต่าง ๆ ศูนย์ต่าง ๆ อย่างนี้คือตัญญูคุณ เช่น ให้รู้จักกตัญญูบิดา มารดา พ่อแม่ ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณ และผู้บังคับบัญชา ตลอดจนถึงผืนแผ่นดินเกิดที่ตัวเองอยู่มา ให้รู้จัก กตัญญูต่อแผ่นดินเกิด เพราะฉะนั้นชาวท่าคันโถเน้นเรื่องนี้ ความกตัญญู กับความเสียสละ ตามนโยบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชโภต โครงการที่อาทิตยาได้ร่วม นาพูดในสถานที่แห่งนี้ อาจจะได้ตัวแบบที่ไม่ลึกซึ้งเพริ่งสถานที่มั่นไม่安心วัย มีระดับปัญญาตามความลึกซึ้ง ความรับผิดชอบที่กระทำร่วมกับทางอำเภอ แต่อาทิตยาสามารถให้ความรักกับนักวิจัยได้ อาทิตยาขอพอดแต่เพียงเท่านี้ก่อน”

และท้ายที่สุดความร่วมมือนี้เกิดขึ้น เพราะทำแล้วตอบสนองความต้องการ ดังคำกล่าวของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอร่องคำ “เพื่อเสนอความต้องการของชุมชนขึ้นไปว่าเด็กต้องการที่จะทำอะไร อันดับหนึ่งก็คือว่าต้องการฝึกอาชีพในระยะสั้นจะทำอะไร ระยะยาวจะทำอะไร ระยะปานกลางจะทำอะไรเป็นต้น”

2. ปฏิสัมพันธ์บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ และองค์กรชุมชน

การใช้ครอบครัวเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาespedit ปัญหาความยากจนนับว่าเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ เพราะหน้าที่อย่างหนึ่งของครอบครัวคือการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีของสังคม ช่วยเหลือกันและกัน และนำพาครอบครัวให้มีความสุขและเกิดความอบอุ่น ผลที่สุดคือความสงบสุขของสังคม

ดังเช่นการใช้บ้านเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยมีการรณรงค์ให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักการใช้เงินอย่างมั่ยสัตต์ การลด ละ เลิกอุบัty มุข การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำและการประกอบสัมมาชีพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง กิ่งอำเภอห้องชัย “ชุมชนต้องเป็นชุมชนที่ปลอดยาเสพติดนั่นคือมีการประชาสัมพันธ์จัดเวทีประชาคมนั่นคือ ลดอย่างมุขทางชุมชนมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลผลิต การออมทรัพย์ระดมเงินออมทุกเดือนให้สมาชิกในหมู่บ้านภูมิปัญญา นัดออกเบี้ยที่ต่าและก็มีการรณรงค์เรื่องเกี่ยวกับปัญหาของยาเสพติดในชุมชนนั่นคือตอนนี้ไม่มีเลย์ปลอดยาเสพติด เป็นองค์ตั้งต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างทุกวันพระ ต้องให้ชุมชนเข้าร่วมฟังธรรมกับเจ้าคณะตำบล และทางชุมชนจัดตั้งเครือข่ายประจำคุ้ม มีกรรมการประจำคุ้มรับผิดชอบ ประชาคมคนหนึ่งรับผิดชอบ 7 ครัวเรือนนั่นคือรับ ว่าในครัวเรือนนั้นปลอดไหม ทำให้เป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้ ในชุมชนมีศูนย์สาธิตทางการตลาด มีการรวมตัวกันรวมหุ้นกัน มีการปันผลสมាជิກนั่นคือและก็มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลผลิต และมีกิจกรรมกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือนนั่นคือ ก็ต้องทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เน้นการลงทุน มีการระดมเงินออมตลอด และก็ที่สำคัญก็คือ กรรมการเครือข่ายประจำคุ้มนั่นคือ ของแต่ละคุ้ม ต้องมีการจัดเวทีประชาคม จัดคุ้ยกันบ่อย ๆ ชุมชนทุกหมู่บ้าน กิจกรรมที่ทำก็คือ เวรยามต้องมีตลอด ต้องมีประธานของคุ้มแต่ละคุ้ม หรือเครือข่ายของแต่ละคุ้ม ที่จัดเวรยาม มีผู้หญิงเข้าไปร่วมด้วย อย่างติดตันเป็นอบต. ต้องเข้าไปร่วมมือตลอด ต้องไปร่วมมือกับชุมชนพอดีเราเป็นหัวหน้าคุ้มจะ อย่างเรา อย่างติดตันได้รับเป็นประธานหัวหน้าคุ้ม ต้องมีสมุดบันทึก ที่ทำมาต้องมีตลอดนั่นคือ เพื่อดูแลความปลอดภัย ชุมชนที่ปลอดจริง ๆ นั่นคือ อย่างนุช การพนันก็ไม่มีค่า แต่ก่อนก็ถือว่าในชุมชนเยอะนั่นคือ เกี่ยวกับการเล่นการพนันทุกอย่าง ทุกวันนี้คือไม่มีเลย์นั่นคือ ปลอดจริง ๆ น้อยมากของผู้ว่าดีมากเลยค่ะ ทุกวันนี้”

1) บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ และองค์กรชุมชน

ตัวแทนครู อำเภอห้วยเม็ก กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนว่า “ในส่วนของครูนั่นคือรับนั้นเรามีโครงการโรงเรียนสีขาวนั้น และมีการให้เด็กเดินรณรงค์เกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชนต่าง ๆ มีการขึ้นป้ายเชิญชวน และมีคำขวัญตามหมู่บ้านต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบ สำรวจอาชีพผู้ปักครองนักเรียน การเคยเข้าอบรมอาชีพเสริม เพื่อประสานกับภาคราชการในการทำงานของโครงการ”

ตัวแทนพระสงฆ์ อำเภอห้วยเม็ก กล่าวถึงบทบาทของวัดต่อชุมชนว่า “พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงสั่งสอนสู่สั่ง คือ ต้องไปเพื่อความสุขของมหาชนเป็นอันมาก นี่คือ นโยบายของพระพุทธเจ้าอันแรก ตราบได้ที่ไตรมาอยู่ในวงพระสงฆ์นี้ จะต้องเอาตัวนี้มาใส่ไว้ในความรู้สึก โครงการบ้าน วัด โรงเรียน ต้องไปด้วยกัน ปัจจุบันอาตมาภิโครงการพุทธศาสนาวันแล้ว มีโครงการอบรมที่ทำเป็นประจำทุกปี ปัลส์หลาย ๆ ครั้ง คือค่ายพุทธธรรม ค่ายพุทธบุตร”

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขกล่าวถึง บทบาทของหน่วยงานต่อชุมชนว่า “ทางสาธารณสุขก็ให้การอบรมให้รู้จักรักษสุขภาพในครัวเรือนของตัวเอง การซื้ออาหาร การซื้อของใช้ เพื่อให้รักษาตัวเองได้ไม่ต้องไปหาหมอ ประหยัดค่าใช้จ่าย มีศูนย์อาสาจากนักเรียนกำจัดลูกน้ำ”

การมีส่วนร่วมดังกล่าวคือ “บ้าน” หรือ “ครอบครัว” เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่ทุกภาคส่วนนำมาร่วมหลักในการทำงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ประธานกลุ่มแม่บ้าน บ้านกุดสิมคุ้มใหม่ อำเภอเขางานกล่าวว่า “มีค่าคือทางกลุ่มของเราปีปั้นผลกำไร ก็จะมีทุนให้นักเรียนทุกปี ปีละ 5,000 บาท สำหรับเด็กที่สอบชิงทุนได้และก็มีส่งเคราะห์สมาชิก และก็ในกลุ่มของตัวนี้มีสาธารณะประโยชน์นี้ มีเงินขยายโอกาสและก็มี เงินปั้นผลให้กับสมาชิก และก็ช่วยเหลือชาวบ้านด้วยค่ะ”

คณะส่งฟ้า อำเภอเขางาน กล่าวว่า “หลักสูตรที่หนึ่ง ส่วนมากที่จะทำเป็นในหลักสูตร ซึ่งเป็นระดับมัธยมมากกว่า และก็พระอาจารย์จะอุปโภคในระดับประถม ปีกัญช์นี้อุปโภคในระดับประถม 80 โรงเรียน และปีนี้ก็

ใน ragazzi คือการแฝงดินธรรมแฝงดินทอง เรารู้สึกว่าเราไม่ตัดโครงการนี้ออก เรายังไม่สามารถชุมชนก็เป็นการสนองแนวคิดผู้ว่าให้เราสามารถคืน ไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายอำเภอรับแผนมาจังหวัดและจัดประชุมระดับอำเภอ มีองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนราชการ มีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ประชุมและกิจกรรมแผนกันและก็มีโครงการถักท่อเครื่อข่ายเกิดพลังแฝงดินด้วย ปัจจุบันนี้ก็ทำกันอยู่”

เจ้าคณะตำบลห้องชัยพัฒนา อำเภอห้องชัย กล่าวว่า “ เพราะว่าเราทั้ง 3 สถาบันอยู่ด้วยกัน ชาติศาส�패 พระมหาชัตติรย์ ปี 2530 ได้อบรมวิทยากรที่วัดบวรนิเวศ อบรมแฝงดินธรรม แฝงดินทอง และก็ได้ทรายถึงวิทยากรกระบวนการ โครงการแฝงดินธรรม แฝงดินทองนั้น เกี่ยวกับศาสนา เพราะเราร้องมีวัด บ้าน โรงเรียน ชุมชนต่าง ๆ ช่วยกัน คือ ตรงนี้เน้นว่า พลังแฝงดินครับ คำนี้ถูกต้อง ถ้าจะขาดคนใดคนหนึ่งไม่ได้ นอกจากจะใช้พลังแฝงดินแล้ว อย่างอื่นคงไม่ได้ ”

คณะสงฆ์อำเภอเชียงใหม่ กล่าวว่า “ การอบรมกลุ่มอาชีพก็คือเสริมหลักธรรม สักจะนำชีวิต ฉะนั้นก็มีการอบรมผู้นำกลุ่มด้วยโครงการก็มีตั้งแต่โครงการอบรมครูอาสา โครงการอบรมครูอาสา มีพระอาจารย์เชิญผู้ว่ามาที่วัด มาอบรม มีผู้มาร่วมอบรม 320 คน เชิญผอ. โรงเรียนทั้งหมด ” แล้วยังกล่าวเพิ่มเติมว่า

“ เพราะว่าเรารักษาสันติสุขทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายพระสงฆ์ ถ้าชาวบ้านเดือดร้อนเกี่ยวกับอบายมุข ยาเสพติด คอรัปชั่น เรื่องความยากจน ถ้าประชาชนยากจนแล้วพระเราจะช่วยเหลืออะไร ถ้าประชาชนวุ่นวาย พระเราจะอยู่ได้อย่างไร พระต้องมีส่วนรับผิดชอบในส่วนนี้ ถ้าประชาชนขาดศีลธรรมพระต้องเข้าไปอบรม ทำอย่างไรให้อบรมการสอนให้เอ斛ลักษณะไปเผยแพร่ ไปสอนประชาชน ให้ประชาชนมีจิตลับนึก มีความผูกพันกับวัด สิ่งเหล่านี้ก็คือ มันเป็นการดำเนินมาแต่อดีตนะ ”

โรงเรียน

ผู้อำนวยการโรงเรียนทางงานวิทยาถึงอำเภอคุ้งตะเภา กล่าวว่า “ สำหรับเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานศึกษา ตรงนี้เราสนใจอย่างของทางรัฐบาลอย่างเต็มที่ ตั้งแต่สมัยท่านสมศักดิ์ให้นโยบายโรงเรียนสีขาวมา ที่นี่ในส่วนของโรงเรียนประถมนี่ค่อนข้างปัญหาจะไม่มี สิ่งเสพติดทั้งหลายนี้จะไม่มี โรงเรียนพมนี้มีนักเรียน 220 คน ประถมมีประมาณ 180 คน ก็เป็นเด็กครับพูดง่าย ๆ ส่วนใหญ่โรงเรียนเรานี่จะสร้างความตระหนักให้เด็กคำว่าสร้างความตระหนักนี้ โรงเรียนเรามีการตั้งกรรมการนักเรียน แต่ละปีเราจะมีการเลือกและก็ตั้งกรรมการนักเรียนดูแล สอดส่องและก็มีครูรับผิดชอบ อีกสิ่งหนึ่งที่เราสร้างความตระหนัก ก็คือจัดสอดแทรกการสอนของครูแต่ละวิชาจะให้ครูสอดแทรก และเราจะประสานกับสถานศึกษานี้อย่างเพริ่งอยู่กับเด็กนักเรียน 2 ครั้ง จะให้ท่านมาและก็ประสานกับตัวเรา ที่นี่ตัวเราจะมีตัวเราในโรงเรียนจะอยู่อย่างนี้ มาให้ความรู้ในภาคเช้า และให้ช้าให้เห็นถึงโทษว่าถ้าติดยาหรือค้ายานี่จะได้รับโทษจะมีอย่างไร คือทางสถานศึกษาจะให้เกี่ยวกับสุขภาพว่าถ้าสูบไปแล้วจะเป็นอย่างไร สมองจะเป็นอย่าง แต่ถ้าตัวเราที่นี่จะได้รับโทษอย่างไร ทางเราตระหนักอย่างนี้ เกี่ยวกับสิ่งเสพติด สำหรับเรื่องประสานกับชุมชนในหมู่บ้าน เราจะสนองนโยบายจากที่ว่าการอำเภอ หมู่บ้านหน่วยงานทางกระทรวงศึกษา คือเราส่งครูเป็นวิทยากรเป็นพี่เลี้ยงประจำคุ้มกันจะมีไปประจำ ไปพูดไปคุยอะไรอย่างนี้ ส่วนทางเด็กเราจะให้เด็กสอดส่องว่ามีไหม แต่ว่าในตัวเด็กคงไม่มีปัญหาแล้วแต่ว่าคงเป็นทุกเป็นตา โดยเฉพาะเยาวชนในระดับรุ่นพี่เด็กในระดับมัธยมใกล้เคียงห่างในระดับกิโลกรั่ว ๆ ก็อาจจะสอดส่องดูแลส่วนใหญ่และผูกพันกับเราติดต่อกับทางมัธยม ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นศิษย์เก่า ถ้ามีปัญหาที่ประสานกันส่วนอีกหนึ่งโรงเรียนเราก็เป็นจุดบริการอย่างหนึ่งก็คือalan กีฬา อย่างเล่นกีฬาทางเราระบุการอุปกรณ์กีฬา อย่างเบตองอย่างนี้ ตะกร้อ พุตบลล ก็จะให้เด็กมาเล่น โดยเฉพาะถ้าหลังเลิกเรียน จะบริการตลอดพูดง่าย ๆ ในบางครั้ง

ทางอำเภอที่ใช้สถานที่ในการแข่งขันกีฬาต่อต้านยาเสพติดของเยาวชน ในส่วนของนโยบายแผ่นดินธรรรม แผ่นดินทองโครงการนี้ในส่วนของโรงเรียน โดยเฉพาะในส่วนของแผ่นดินธรรรมจะแยกเป็นอย่างนี้ครับ โรงเรียนก็จะสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยตอนเข้าไปประจำอยู่แล้ว กิจกรรมหน้าเสาธง กิมการสวดมนต์ ให้พระก็แผ่เมตตาทุกคนและก็นิมนต์พระคุณเจ้า อย่างกิจกรรมวันสำคัญอย่างวันแม่ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมและนิมนต์พระคุณเจ้าไปให้ความรู้ เกี่ยวกับพระคุณของแม่กับลิงเสพติดให้มั่นสอดคล้อง กัน คุณธรรมจริยธรรม สำหรับในส่วนของแผ่นดินทองนี้โรงเรียนของเรานอนนโยบายที่จริงเรามีโครงการอยู่แล้ว เพราะว่ามีบ่อของกรมประมงก็จัดโครงการเลี้ยงปลา โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคเอกชนเข้ามาให้เงินสนับสนุนมา 2 หมื่นครับปีนี้ จากมูลนิธิพูนพลังและก็ได้รับการสนับสนุนจากสถานีประมงน้ำจืดของ ก้าพสินธุ์เรา ให้พันธุ์ปลามาโดยประสานงานกับท่าน สจ.มาให้อีก 1 หมื่นตัว เรามีส่องบ่อ ก็โดยให้เด็กแบ่ง เวรกันให้อาหารปลาอย่างนี้ และก็มีโครงการเสริมกีดี ปลูกพืชผักสวนครัวรอบๆ สระ ผักนุ่ง ช่วงนี้จะเป็นผักนุ่ง แต่เดือนนี้จะเป็นพวงกหอม” และเพิ่มเติมอีกว่า

“เราทำต่อเนื่องมาและก็เป็นตัวหนึ่ง ที่สอดคล้องกับโครงการอาหารกลางวันและกิจกรรมได้เด็ก การปลูกผักนี้พอตอนท้ายๆ นี่ผักมันโตแล้วก็แบ่งส่วนหนึ่งเข้าโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งให้เด็กไปจำหน่ายก็จะได้ ประมาณคนละ 100 บาทโดยเฉลี่ยน้ำครับ พากผักพากจะไร้พากนี้ สำหรับปลาที่โรงเรียนก็จะนำมาประกอบอาหาร ที่นี้อีกด้วยกันนี่ก็มันจะสอดคล้องกันคือโครงการออมทรัพย์ของโรงเรียนนี่ โรงเรียนจะใช้มันจะมีกิจกรรมสหกรณ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โรงเรียนก็จัดกิจกรรมให้เด็กที่ขอเงินจากผู้ปกครอง ที่มานี่บางคน ก็ได้วันละ 10 บาท บางคนก็ได้ 5 บาท 3 บาท ก็แล้วแต่ตามฐานะ โรงเรียนก็มีเจ้าหน้าที่สหกรณ์รับเงินฝาก จากเด็ก บางคนก็บาท บางคนก็สองบาทจะมีทะเบียนคุณ กระจายในแต่ละห้องพออาทิตย์ก็สามารถฝากที่ รกส. สหกรณ์น้ำครับ ส่วนย่อยของ รกส. ส่วนย่อยออมทรัพย์ของการเกษตร พอเปิดภาคเรียนหน้ากีฬา บางคน ก็สะสมถอนไปซื้อเสื้อกีฬา จะเป็นคล้ายๆ เก็บเงิน ออมเงิน บางคนปลายปีเปิดภาคเรียนใหม่ก็ได้เป็นค่า หนังสือ ก็จะสะสมไปเรื่อยๆ”

ตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการของข้าราชการครู อำเภอรองค้า กล่าวว่า “โดยมุ่งให้เด็กได้ศึกษา หลักธรรมและวัฒนธรรมประเพณีที่พ่อแม่ได้มีอยู่เดิม เพื่อที่จะชัดเจนาเด็กให้มีสภาพจิตใจที่อ่อนน้อมและรู้จักสำนึก ในส่วนของการเป็นนาปเป็นบุญตามศาสนานั้นๆ”

วัด

เจ้าคณะตำบลห้องชัยพัฒนา อำเภอห้องชัย “อาทมาได้ร่วมกับทางราชการ รณรงค์การต่อต้านยาเสพติดตามหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน พร้อมทั้งนัยนำอำเภอ ทำให้กิจกรรมของชุมชนนี้มีความต่อต้านยาเสพติดตามหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้าน พร้อมทั้งนัยนำอำเภอ ทำให้กิจกรรมของชุมชนนี้มีความต่อต้านยาเสพติดและกิมพัฒนา ในด้านคุณธรรมให้ประชาชนทุกโรงเรียน ทั้งหมู่บ้านร่วมกันพัฒนา อบรมทางด้านศีลธรรม จริยธรรม ให้มีศีล 5 โดยดาวร และทางด้านแผ่นดินธรรรมแผ่นดินทอง กิพยาภยามปลูกฝังประชาชน ตั้งแต่เด็กและให้ผู้ใหญ่ ทุกคน เยาวชนให้หันมาพัฒนาบ้านเมืองตนเอง พัฒนาพื้นแผ่นดินของตนเองให้เป็นแผ่นดินธรรรมแผ่นดินทอง เอาชนะความยากจน ช่วยกันแก้ไขทุกอย่างให้ดีขึ้น”

เจ้าคณะตำบลหนองอ้ออี้ อำเภอรองค้า “ได้เข้าไปให้การศึกษาฝึกอบรมเยาวชนตามโรงเรียนอยู่เป็นประจำและกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติโดยทุกวันพระ และผลที่ได้รับแก่ชุมชนนี้ก็คือ ชุมชนนี้ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลด ละ เลิกอบายมุกุชนิดเป็นส่วนมาก ปลดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและพร้อมกันนี้ ครอบครัวก็ร่วมเย็นอยู่เย็นเป็นสุข ชุมชนเข้มแข็งประชาชนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรม เอื้อเพื่ออาทรแก่กันไม่เห็นแก่ตัว สังคมก็มีความระเบียบนำอยู่และสังคมก็มีความสุข อันนี้เป็นเพราะผลมาจากการแผ่นดินธรรรม แผ่นดินทองที่มีพระสังฆไปให้ความสนับสนุนอบรมคุณธรรมและจริยธรรมแก่ประชาชน”

พระครู กิ่งอำเภอต้นajan “เมื่อจังหวัดนั้นทุกคนมีธรรมะเพิ่มขึ้นไม่ใช่ว่าจะไม่มีคนไม่ดี แต่ว่าเราเก็บลดลงลดคนไม่ดีนั่นลงบ้าง เพิ่มศีลธรรมให้กับชุมชนก็เป็นชุมชนที่มีธรรมะมีศีลธรรม เมื่อมีศีลธรรมแล้วสติปัญญาเกิด เกิดความชอบ ความเห็นชอบ คิดชอบ ความสำเร็จชอบ การงานชอบ เจรจาชอบ มีมิตรในทางที่ดีชอบ และก็ในที่สุดครอบครัวก็ร่วมเย็นพากสุก พระเทคโนโลยีสุกเพราธรรม นี่การอยู่กับธรรมที่จะให้ความสุขทุกชีวิต ทุกคนจึงต้องการธรรมะ เมื่อมีธรรมะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขยายไปอย่างนี้แล้ว ผลออกมาก็มีความสุข สังคมก็ร่วมเย็นพากสุกจึงเรียกว่า แผ่นดินธรรม หวานนี้แผ่นดินทอง เมื่อเรามีอาชีพชอบ คิดชอบ มีสติปัญญาชอบแล้ว ตั้งใจชอบแล้ว ทุกคนต่างมุ่งที่จะพัฒนาชีวิตและการงานของตนเองในทางชอบธรรม ไม่เอรัดเอราเปรียบบุคคลอื่นๆ เราต่างที่จะพึงพาอาศัยเป็นครอบครัวที่พึงพาอาศัยกัน เป็นหมู่บ้านที่พึงพา เป็นหมู่บ้านที่พึงพาอาศัย เห็นอกเห็นใจกัน ใจเข้าใจเรา ทุกอย่างเห็นสัจธรรมในชีวิตและทรัพย์สินเหล่านี้ก็จะเพิ่มขึ้น ด้วยตั้งใจ มุ่งมั่นเพื่อพัฒนาอาชีพ สาขาอาชีพ หน่วยงานราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนา เสริมอาชีพที่เรามีอยู่ mgrดกตกทอดที่เรามีอยู่ ช่วยทางรัฐบาลก็ส่งเสริม ทางอบต.ก็ส่งเสริมอาชีพต่างๆ ที่เรามีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ให้เป็นปีกแผ่นมากขึ้น ทุกสิ่งอย่างการใช้จ่ายในครอบครัว การเงินการทองก็เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายทุกสิ่งทุกอย่างเราก็รู้เหตุผลที่จะใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้ชีวิตของพี่น้องการสิ่งที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิ่งอำเภอต้นajan ดูแล้วก็สบายใจและพร้อมที่จะเสียสละ เพื่อพื่น้องไม่ว่าจะยากแค่ไหน ก็ตาม หนักแค่ไหนก็ตามก็พยายามที่จะให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกับคณะผู้ทำงานเกี่ยวกับโครงการ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ถือว่าเป็นพลังแผ่นดิน เพื่อที่จะทำให้ทุกตารางนิ้วของกิ่งอำเภอต้นajan หรือของจังหวัดกาฬสินธุ์ของเรา หรือของประเทศไทยของเราให้เต็มไปด้วยธรรมะและมีชีวิตที่ดีขึ้น มีสุขภาพจิต สุขภาพกาย สุขภาพใจดีขึ้น ถือว่าเป็นผลสำเร็จอย่างที่น่าภาคภูมิใจที่สุด”

“โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง สรุปใจความว่าชีวิตทุกชีวิตนี้ของจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิ่งอำเภอต้นajan ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาล ตามจริงแล้วโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองก็มีมานานแล้วแต่รัฐบาลก็จะส่งเสริมให้ดีขึ้น ผลที่เกิดขึ้นชีวิตทุกชีวิตก็ต้องการธรรมะ ต้องการความเป็นธรรมทุกชีวิตต้องการความเป็นธรรม ต้องการความชอบธรรม ที่นี่เมื่อทุกคนมีธรรมะในการดำรงชีพทุกครอบครัว ทุกชีวิตมีธรรมะมากขึ้น และก็มีจิตใจดีขึ้น มีความสุขเพิ่มขึ้น ทั้งสามีและภรรยาพร้อมด้วยบุตรและครอบครัว เป็นครอบครัวมีธรรมะเมื่อครอบครัวมีธรรมะก็ขยายไปเป็นคุณเป็นคุ้มเป็นคุ้มธรรมะและก็เป็นหมู่บ้านธรรมะ เมื่อหมู่บ้านมีธรรมะก็ขยายไปถึงตำบล เมื่อตำบลก็ขยายไปกิ่งอำเภอ กิ่งอำเภอไปเป็นจังหวัด เมื่อจังหวัดนั้นทุกคนมีธรรมะเพิ่มขึ้นไม่ใช่ว่าจะไม่มีคนไม่ดี แต่ว่าเราเก็บลดลงลดคนไม่ดีนั่นลงบ้าง เพิ่มศีลธรรมให้กับชุมชน ก็เป็นชุมชนที่มีธรรมะมีศีลธรรม เมื่อมีศีลธรรมแล้วสติปัญญาเกิด เกิดความชอบ ความเห็นชอบ คิดชอบ ความสำเร็จชอบ การงานชอบ เจรจาชอบ มีมิตรในทางที่ดีชอบและก็ในที่สุดครอบครัวก็ร่วมเย็นพากสุก พระเทคโนโลยีสุกเพราธรรม นี่การอยู่กับธรรมที่จะให้ความสุขทุกชีวิต ทุกคนจึงต้องการธรรมะ เมื่อมีธรรมะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขยายไปอย่างนี้แล้ว ผลออกมาก็มีความสุข สังคมก็ร่วมเย็นพากสุกจึงเรียกว่า แผ่นดินธรรม สาขาอาชีพ หน่วยงานราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนา เสริมอาชีพที่เรามีอยู่ mgrดกตกทอดที่เรามีอยู่ช่วยทางรัฐบาลก็ส่งเสริม ทางอบต.ก็ส่งเสริมอาชีพต่างๆ ที่เรามีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ให้เป็นปีกแผ่นมากขึ้น ทุกสิ่งอย่างการใช้จ่ายในครอบครัว การเงินการทองก็เพิ่มขึ้น การใช้จ่ายทุกสิ่งทุกอย่างเราก็รู้เหตุผลที่จะใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น เป็นต้น ดังนั้นจึงทำให้ชีวิตของพี่น้องการสิ่งที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิ่งอำเภอต้นajan ดูแล้วก็สบายใจ

และพร้อมที่จะเลี้ยงลูกเพื่อพื่น้องไม่ว่าจะยากแค่ไหนก็ตาม หน้ากಡาหนา ก็ตามก็พยายามที่จะให้ความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกับคณาจารย์ทำงานเกี่ยวกับโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ถือว่าเป็นพลังแผ่นดิน เพื่อที่จะทำให้ทุกตารางนิ้วของกิ่งอำเภอตอนบนหรือของจังหวัดกาฬสินธุ์ของเรารือของประเทศไทยของเราให้เต็มไปด้วยธรรมะและมีชีวิตที่ดีขึ้น มีสุขภาพจิตสุขภาพกาย สุขภาพใจดีขึ้น ถือว่าเป็นผลลัพธ์ของย่างที่น่าภาคภูมิใจที่สุด”

ประธานกลุ่มทอผ้าตำบลคุ้มเก่า อำเภอเชียง กล่าวว่า “จะรวมตัวกันเข้าอบรมวิปัสสนากรรมฐานที่วัด เพื่อว่าจะมีเป็นประจำที่วัด ในตำบลคุ้มเก่าและกีทางด้านประเพณีวัฒนธรรมก็จะช่วยเหลือตลอดค่ะ”

ราชกิจ

ผู้แทนจากชุมชนอีสานบ้านเข่าว่า “ในแห่งนี้เรื่องของงบประมาณ ตัวหนึ่งที่มีปัญหา การทำงานระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กอาจจะเป็นช่องว่างหนึ่ง ตัวเราวง ตัวองค์กรเอง ผสมเชื้อถือได้ว่าเป็นอุปสรรคตัวหนึ่ง ในที่มาของงบประมาณเราเองก็มีการประชุมกัน ประชุมมาระดมทุนของกลุ่ม เพื่อจะไม่เป็นปัญหาสำหรับกลุ่มคนทำงานระดับตำบล ระดับอำเภอ แต่ส่วนใหญ่แล้ว เค้าจะมองในเรื่องการแจกทุนจากองค์กรบริหารส่วนตำบล มุ่งมองของคนที่ทำงานในชุมชนทุกคนมองไปที่ อบต. แต่ตัว อบต.เองก็มีปัญหาไม่น้อยในการจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรต่าง ๆ ยิ่งองค์กรของเรามาเป็นองค์กรอิสระ เช่น องค์กร NGO, อย่างนี้ยิ่งลำบาก เรายินดีทำงานร่วมกับ อบต.เพื่อที่จะพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น

องค์กรชุมชน

นายชาลี บุญหันุน องค์กรภาคประชาชน บ้านหนองเป็น อำเภอคงลาไยก ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจ ว่า “บ้านผมเป็นบ้านทำอยู่ทำกิน ข้าวนาชามปลาก เหล้าปลาปิ้ง นวดคลึงจับเส้น ชุมยารากไม้ เข็นฝายต่อก ผูกไหมแพะพรพรรณ ยืดมั่นเกษตรรยั่งยืน พลิกผืนแผ่นดินอีสาน การสินธุ์ให้รุ่งเรืองเหลืองเลื่องศรี” และตามด้วย “พื้นของเรื่อยเรานี่เป็น เราก็ได้ เราก็ไป มันบ่แม่น จะคอยของดีเลขท้าย ชิราวยได้ห่วงจังได้ เข้า ต้องมาสูมตุ้ม ชุมกันหมดหมู หาปล่องทาง หาปล่องใช้ เข้าชีได้อยู่เย็น ผู้บ่เป็นก็ให้กามผู้รู้ ผู้บ่เป็นครูให้สอน ลั่ง อย่าไปขังอังไว้ตัวเจ้าผู้เดียว ภูมิปัญญาเขามีก็ให้นำเขามาใช้ ของขี้เตี้ยดจังไรให้พากันทึ่งปล่อย มาค่อย คิด มาค่อยใช้ มาค่อยแกะ ค่อยไง เข้าชีได้ค่อยทำ เข้าบ่ทำ เข้าบ่ได้ เราก็ไป มันบ่รอด ทางจะรอดทุกวันนี้ ต้องมาสร้างช่วยกัน ตั้งกลุ่มนั้นแล้วก็ตั้งกลุ่มนี่ marrow รัดถักทอ น้ำมากยอไวน์ แคงมาอีกแพงกันไว้ กลุ่มทอก ใหม่ทอกฝ่าย กลุ่มเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มสุราเหล้า ชุมหมู่เข้าให้ช่วยดูกันเด้อ อย่าได้ปะ ปล่อยทึ่งมันชิรังอยบ่คง”

3. กระบวนการจัดการระดับต่าง ๆ เพื่ออาจนความยากจน

ผลการวิเคราะห์กระบวนการในระดับต่างๆ เน้นสร้างความร่วมมือของทุกส่วน โดยส่วนราชการนำนโยบายมากำหนดการใช้ปัจจัยแล้วสร้างความเข้าใจทุกระดับด้วยการฝึกอบรม และสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและสนับสนุนด้านเงินทุนในการปฏิบัติ สร้างผู้นำ และตลาดเพื่อรองรับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาด้านลด ละ เลิกอบายมุข โดยกระบวนการศาสนา (วัด) รวมทั้งสร้างความร่วมมือให้สามารถนำเอาหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการใช้กฎหมายท่องถี่นเพื่ออาชีพและหลีกหนีอบายมุข รู้จักใช้เวลาว่างในการประกอบอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ ครูก็เข้าไปช่วยซัมชนนอกเหนือหน้าที่ในโรงเรียน สถาทัยระดับครอบครัวเน้นการไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มรายได้ ลดราย

จ่าย โดยการสร้างกฎหมายบ้านเพื่อมาควบคุมให้ลด ละ เลิกความมุข และดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน ระเบียบข้อบังคับกองทุน เพื่อการบริหารการเงิน การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อจูงใจให้เกิดความร่วมมือและทุ่มเทเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การพิจารณาตัวป้อน (Input) อันเป็นปัจจัยนำเข้าเรื่องสภาพแวดล้อมจังหวัดการสินธ์ที่เป็นความพร้อม และปัญหาตามวิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์ การมีส่วนร่วม ลิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากน้อยแค่ไหน อยู่ที่การจัดการเพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Process of Change) ที่ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

3.1) ระดับส่วนราชการ

หน่วยงานราชการนับว่าเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมมากที่สุดกว่าองค์กรอื่น ๆ ทั้งในด้านงบประมาณ ความรู้ทางวิชาการและเทคนิคต่าง ๆ กว่าองค์กรอื่น ๆ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนมากที่สุดด้วย ดังนั้นการสนับสนุนของหน่วยงานราชการในด้านต่าง ๆ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนกางสินธ์ต้องการให้หน่วยงานราชการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประธานกลุ่มทอผ้าใหม่แพรวา อำเภอคำม่วง กล่าวไว้ว่า “เจ้าหน้าที่กีเข้ามาช่วยให้ความคิดแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้งกลุ่ม จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นว่าฝ่ายนั้นดูแลอันนั้น ฝ่ายนี้ดูแลอันนี้”

แล้วยังกล่าวเพิ่มเติมโดยสมาชิกกลุ่มทอผ้า กิ่งอำเภอห้องชัยว่า “เมื่อก่อนทอผ้าจะจัดประจำกันไม่ได้รวมกลุ่มกัน ทำพอยใช้ เรายังพื้นฐานอยู่แล้ว กลุ่มทอผ้านี้คือชาวบ้านนั้นพื้นฐานเดิม เรายังอาชีพเลิกจากการทำงาน เป็นอาชีพเสริม ทำได้อยู่แล้ว หลังเกิดโครงการนี้ขึ้นมา เราก็มาร่วมตัวกัน ระดมหุ้นกัน ปรึกษาหารือตั้งคณะกรรมการขึ้นมาว่าเราจะทำอะไรให้เกิดรายได้ เรายังต้องไปทำอย่างอื่น เลยรวมกลุ่มทำการทอผ้าลายพื้นเมืองโบราณ ตอนแรกมีสมาชิก 10 กว่าคน ตอนนี้มี 68 คน เราก็ขยายเครือข่ายรวมกลุ่มเป็นระดับตำบล แม่บ้านทุกหมู่บ้านมีอาชีพทำ มีอาชีพรองรับ หลังจากเลิกทำงานแล้ว เวลาว่างแม่บ้านก็จะทอผ้าไม่มีเวลาไปทำอย่างอื่น มีแต่จะหาเงินทำให้เกิดรายได้กับครอบครัว คนที่ขยันหน่อยก็ 1,000 กว่าบาท ไม่ต่ำกว่าพัน หรือ 2 พันขึ้น โครงการยังมากก็ได้มาก โครงการยังน้อยก็ได้น้อย”

หน่วยงานราชการควรส่งเสริมความรู้และประสบการณ์เรื่องการตลาดแก่กลุ่มอาชีพและการพัฒนาทักษะอาชีพโดยจัดหาผู้ฝึกสอนด้านอาชีพ จำกัดจำนวนนักพัฒนาชุมชน 6 อำเภอรองค้ำใต้ค้ำตوبว่า “มีปัญหาด้านการตลาดและด้านคุณภาพสินค้า ในการแก้ไขปัญหาด้านนี้ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ได้ประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางด้านการตลาดกับประสานงานเข้าไปทางหน่วยงานพัฒนาชุมชนที่เข้าไปให้ความรู้กับกลุ่มและกีการพัฒนาคุณภาพสินค้า ยกตัวอย่างเช่น ต.สามคัคเมืองค้าที่เด่น ฯเป็นลินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ หมอนขิด แต่คุณภาพไม่ดีอยู่ได้มาตรฐานเท่าไหร่ก็เลยประสานงานกับทางอุตสาหกรรมจังหวัด พัฒนาตรงนี้ให้ลินค้ามีคุณภาพและสามารถเพิ่มพูนมูลค่าได้”

ผู้ใหญ่บ้านและประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำตำบล อำเภออย่างตลาด ย้ำถึงความต้องการของชาวบ้านว่า “ปัญหาเรื่องการตลาด ทอผ้ามีมือเดือร์สั่งมาทางสส.บัง ประชาชนเคราะห์สั่งมาที่ห้วยฯร้อยผืนบัง ทำเสร็จส่งขายก็ยังไม่ได้เท่าไหร่ เพราะว่าตลาดเรายังไม่กว้างพอ ตลาดไม่เต็มที่พอมีสั่งบัง เรื่องฝีมือเรายังไม่ได้เท่าที่ควรนัก เรายากได้คุณมาสอนได้วิทยากรมาแนะนำ มาสอนการทอผ้าอะไรต่าง ๆ นี่คือที่อยากรได้มาก นี่คือปัญหา”

นอกจากต้องส่งเสริมความรู้และประสบการณ์เรื่องการตลาด หน่วยงานราชการเป็นตัวกลางประสานกับตลาดภายนอก ซึ่งปลัดอำเภออาชูโส อำเภอคำม่วง กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “เราจะเป็นตัวกลางระหว่างกลุ่มกับ

โลกภายนอก อาจจะเป็นระดับจังหวัดกับประเทศไทยที่ส่วนกลางเค้าติดต่อกันแน่นำ ให้ทางกลุ่มนำสินค้าออกไปแนวโน้มโลกภายนอกว่ากลุ่มทำหมายอย่างเราก็ช่วยหาตลาด หาอะไรให้ครับ”

นอกจากนี้พัฒนากร บ้านยอดแกง อำเภอ漫 ได้เสริมว่า “การตลาดของกลุ่มกีทางอำเภอได้ประชาสัมพันธ์ว่าที่นี่ให้ไปค่า กับกว่าให้ไปขายว่าจังหวัดมีงานกิ่ไปค่า”

หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชนและกลุ่มอาชีพในด้านเงินทุนและการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ดังค่ากิจกรรมของประชาชนส่งเสริมอาชีพ อำเภอห้วยผึ้งว่า “กลุ่มส่งเสริมอาชีพบ้านหนองมีบุดเป็นกลุ่มเล็กๆ ที่ตั้งหลังจากอบรมแผ่นดินทอง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดสรรงบประมาณให้เป็นการส่งเสริมอาชีพของประชาชน หมู่บ้านละ 2 หมื่นบาท ที่นี่ทางหมู่บ้านก็ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นมา กลุ่มส่งเสริมอาชีพมีสมาชิกประมาณ 20 คน ด้วยเงิน 2 หมื่นบาท ได้ให้อาไปเป็นทุนในการส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับอาชีพให้ประชาชนนำไปใช้ในการปลูกถั่วลิสง”

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอห้วยผึ้ง ก็เห็นด้วยกับเรื่องดังกล่าวโดยชี้แจงให้ทราบว่าได้ทำเรื่องนี้ไว้ ดังต่อไปนี้ “อ.บ.ต.ห้วยผึ้งได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ ตั้งให้คือกลุ่มนี้เป็นแสน เป็น 4-5 หมื่นทั้งหมด 7-8 กลุ่มนอกเหนือจากกลุ่มที่เราตั้งไว้ในส่วนนี้แล้ว ก็ยังมีอีกหลายกลุ่มที่เราตั้งงบประมาณเกี่ยวกับกองทุนเศรษฐกิจชุมชนก็มีประมาณ 1.5 ล้านบาท ให้กลุ่มอาชีพได้กู้ยืมไปส่ง 5 ปีฯ ละ 20 เปอร์เซ็นต์ ยืม 1 แสนก็ส่งปีละ 2 หมื่นบาท ตรงนี้ทำให้เกิดกลุ่มมากขึ้น”

นักพัฒนาชุมชน 6 อำเภอรองค่า กล่าวถึงประสบการณ์ที่จัดทำที่อำเภอรองค่า ดังนี้ “ในการเข้าไปรณรงค์การออมทรัพย์ของกลุ่มออมทรัพย์ เริ่มดำเนินการให้ทุกหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อเป็นฐานแหล่งเงินทุนของหมู่บ้าน และก็สำรวจว่ากลุ่มออมทรัพย์ไหนต้องการเงินทุนที่จะนำไปประกอบอาชีพ ใน การสนับสนุนกลุ่มสมาชิกก็ให้สมัครเป็นสมาชิกโครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท ซึ่งธนาคารออมสิน กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ได้จัดสรรงบประมาณมาให้ นี่คือข้อดีที่เราเข้าส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ถ้ากลุ่มไหนต้องการเงินไปทำธุรกิจหรือส่งเสริมการประกอบอาชีพของกลุ่มสมาชิกก็สามารถกู้ได้ 5 เท่าของเงินออมสักจะ โดยไม่มีหลักทรัพย์ โดยนำสมุดเงินรวมของกลุ่มออมทรัพย์มาค้ำประกันกับธนาคารได้ 5 เท่า”

หน่วยงานราชการยังให้การสนับสนุนประชาชนและกลุ่มอาชีพในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตสินค้า จากคำสั่งภาษณ์ของประธานกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา อำเภอคำม่วงที่ว่า “ทางเจ้าหน้าที่ก็ช่วยหาเครื่องจักร เครื่องໄล เครื่องอะไรมาทำ...เจ้าหน้าที่ก็ช่วยหาพั้นธุ์หม่อนมาให้ เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือดีค่ะ”

หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชนและกลุ่มอาชีพในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อขยายตลาดให้กว้างขึ้น ดังเช่นคำสั่งภาษณ์ของประธานกลุ่มทอผ้าไหมแพรวา อำเภอคำม่วงที่ว่า “อย่างมีคอมพิวเตอร์ อินเตอร์เน็ตอะไร ถ้ามีคนสั่งของอยู่ต่างประเทศ ถ้าเค้าอยากรได้ของเราให้เค้าสั่งจากตรงนั้น เดี๋ยวนี้มันก็มีอยู่สั่งไปไกลแต่เรามีมีตั้งนี่ให้เค้า”

นอกจากนี้ ก่อนปฏิบัติงานตามโครงการฯ ได้มีการจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายจังหวัดก่อนเข้าไปทำงานในชุมชน การกระจายข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ การส่งเสริมหลักสูตรผู้นำของประชาชน จัดเป็นกระบวนการราชการที่สำคัญในการอาชีนาความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์

3.2) ระดับสถาบันทางศาสนา

การพัฒนาจิตใจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาสังคม และเศรษฐกิจ ศาสนามีความสำคัญต่อการทำหน้าที่ดังกล่าวโดยศาสนาเป็นเครื่องป้องกันประโภ บำรุงจิตใจของมนุษย์ให้เกิดความกล้าหาญ เด็ตเดี่ยวเป็นเครื่องยืดเหี้ยวยาทางใจ ดับทุกชั้นและนำความสุขมาให้มนุษย์ เป็นเครื่องนำทางเป็นหลักให้มนุษย์ยึดถือปฏิบัติหรืออภินัยหนึ่งเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ ตามหลักการอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ที่มุ่งการพัฒนาจิตใจของคนโดยใช้คำสอนของศาสนา นำไปสู่การพัฒนาสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองจังหวัดกาฬสินธุ์ เอาชนะความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ได้ตอกย้ำว่าศาสนามีอิทธิพลด้านการสร้างสรรค์ส่วนทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมและเศรษฐกิจของมนุษย์ โดยเน้นการให้ความรู้และอบรมหลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตของพระภิกษุสงฆ์ ดังจะเห็นได้จากคำอุปถัมภ์ของพระสงฆ์ อำเภอสามชัยว่า “ได้รับรุ่งค์ในการชักชวนให้ประชาชนได้เข้าวัด พิธีธรรม รักษาศีลและกิริยารุ่งค์ให้ประชาชนงดเหล้า บุหรี่”

เช่นเดียวกับที่อำเภอเขางวด พระสงฆ์ เล่าให้ฟังว่า “เด็กมานิมนต์พระไปงานศพ ก็กลับไปเห็นเด็กเล่นการพนัน อดมักษือบิณฑาตันะ ถ้าเล่นการพนันจะไม่ไปเล่นนะ ถ้าเด็กครัวท่าเราเด็กต้องนิมนต์ไปให้ได้ ต้องไปบอกราให้เด็กเลิก ต้องเลิก ถ้าไม่เลิก พระไม่ไป พระต้องแข็งนะถ้าพระไม่แข็ง จะพูดถ้าเด็กไม่เลิก เราก็ไม่สวัสดิ์ เด็กก็ยอม”

พระสงฆ์ วัดภูแล่นช้าง อำเภอนาคู กล่าวว่าวนอกจากสอนชาวบ้านแล้ว สอนลูกชาวบ้านด้วย โดยกล่าวว่า “ถ้าจะพูดถึงฝ่ายพระสงฆ์ที่มีโครงการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สนับสนุนและอบรมแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ก็ขอให้ญาติโยมลด ละ เลิกอบายมุขต่าง ๆ ผู้นำชุมชนก็สนับสนุนด้วย และก็ให้มีการออมเยอะ ๆ ส่วนที่เหลือจากนั้นอาตมา ก็ได้ไปสอนเด็กตามโรงเรียน และก็ให้เด็กเยาวชนเลิกอบายมุขและยาเสพติดอะไรทุกสิ่งทุกอย่าง ทุกวันนี้เดียวันอ่อนนุ่มวันจันทร์ พุ พุหัส วันจันทร์นี้จะเป็น หมู่ 1 วันพุธจะเป็นหมู่ 2 วันพุหัสนี้จะเป็นหมู่ 3 จะเข้าไปอบรมและจะให้เข้ามานั่งสมาธิประมาณ 10 นาที 5 นาทีก็ว่าไป ผู้ใหญ่จะเป็นทุกวันพระจะเป็นเทศบาลเข้าพธรรมชาติ”

ที่อำเภอร่องคำพระสงฆ์ตัวแทน เล่าให้ฟังว่า “เรื่องเด็ก ๆ ส่วนมากเป็นเยาวชนที่อยู่ในโรงเรียน ลูกหลานที่อยู่ในโรงเรียน เด็กสัยก่อนตั้งแต่ก่อนเกิดแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ค่อนข้างจะชนิดหน่อย ตามใจตนเองนิดหน่อย เมื่อได้รับการอบรมมาฝึกสามารถแล้ว เด็กก็รู้สึกว่าอันไหนมันดี อันไหนไม่ดี อันไหนมันถูก อันไหนมันไม่ถูก และเด็กก็รู้สึกว่าพัฒนาขึ้นเยอะ ส่วนมากเด็กมีอยู่ที่ อ.ร่องคำมีประมาณ 2 พัน กว่าคน ใช้เวลาอบรมเป็น 2 ผลัด ผลัดเข้าเป็นเด็กมีอยู่ต้น ผลัดบ่ายเป็นเด็กมีอยู่ปลาย หมุนเวียนกันแบบนี้ รู้สึกว่าเด็กมีคุณธรรม มีศีลธรรม มีจริยธรรมขึ้นเยอะ”

พระสงฆ์อำเภอห้วยเม็กกล่าวให้ฟัง โดยรวมถึงบทบาทของศาสนาได้อย่างน่าสนใจว่า “การดำเนินการสนับสนุนโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของพระสงฆ์ คือ ให้วิชาการความรู้ในเรื่องการลด ละ เลิกอบายมุข การไม่รู้จักแยกแยะในเรื่องการใช้จ่ายที่ทำให้รายจ่ายเพิ่มขึ้น พระก็จะแนะนำวิธีการว่าทำอย่างไรจะทำให้รายจ่ายลดลงบ้าง การหาทรัพย์ด้วยความขยันหมื่นเพียร ได้มาแล้วต้องรักษา ไปคบเพื่อนที่เด็กไม่ทำให้ทรัพย์ที่หามาได้ใช้ในทางที่เสียหาย อีกส่วนก็คือได้มาพอแล้ว ก็วางแผนให้มีส่วนแบ่ง ไม่ใช่ว่าจากที่มี 100 บาท หามาได้แล้วใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย พระก็มีส่วนช่วยเหลือ นี่คือหน้าที่ส่วนหนึ่งที่ทำ เดี่ยวนี้โรงเรียนได้นำเด็กมาอบรมทุกวันเสาร์ ประมาณ 100-200 คน เด็กประมาณ P.4-6 ก็ให้ความสนใจ และผู้ปกครองก็ส่งเด็กมาทุกวันเสาร์ อันนี้คือส่วนหนึ่งของหน้าที่ของพระที่ทำ เราต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ อาตมา ก็ทำมาจริง ๆ แล้ว มันเป็นหน้าที่ก็คิดว่าได้ประโยชน์ในจุดนี้ เด็กที่เด็กมาวัดเห็นว่าบางคนพ่อแม่บอกว่าพระอาจารย์ทำดีมาก พวกรู้ไม่เคยให้ไว้พ่อแม่เลยไปแล้วตกลง เป็นครั้งแรกที่เด็กได้เข้ามาวัดกลับไปเกิดพุติกรรมใหม่ คือจากที่เคย

มั่นสุม เล่น ดูโทรทัศน์ทั้งวัน ก็มาทำการบ้าน กลับบ้านไปให้ว้าวอ่แม่ กราบพระ นี่คือกิจกรรมที่อาทมาทำ พ่อแม่บางคนตกใจจากลูกที่ไม่เคยให้ว้าวพระเลย กลับไปบอกให้พ่อแม่จัดห้องนอนของตัวเองและจัดที่ให้ว้าวพระ สามารถตีให้ อันนี้คือความเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่งที่พระได้ทำ ในเรื่องของจิตใจก็คิดว่าได้ผลในระดับหนึ่ง”

3.3) ระดับสถาบันการศึกษา

หน้าที่ของสถาบันการศึกษาไม่ใช่มีเพียงแต่การให้ความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว จะต้องสอดแทรกความรู้ทางด้านการอาชีพด้วยเพื่อสร้างความเตรียมพร้อมให้แก่นักเรียนเมื่อจบออกไป อีกทั้ง ในการอาชีวะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์นั้น มิติทางการศึกษามิได้ถูกกล่าวถึง กลับได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ส่วนราชการ กลุ่มอาชีพ มีการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพและจัดโครงการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นการลุ่งเสริมการหารายได้เสริมช่วงปิดเทอมของนักเรียนให้แก่ครอบครัวอีกทางหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของท่านอาจารย์อำเภอท่าคันโภ ที่กล่าวถึงบทบาทของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน ดังนี้

“ในส่วนของสถานศึกษาอาชีวะความยากจนได้อย่างไร สถานศึกษาในสังกัดก็มีหมวดวิชาการต่างๆ ที่สอนที่จะฝึกอบรมในส่วนนี้อยู่แล้ว พомาพ่วงกับโครงการนี้ของผู้ว่าราชการจังหวัดนี้ ก็เป็นส่วนตีที่เราได้รับการลุ่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรภายนอกมากขึ้น เช่น เทคบາล องค์กรบริหารส่วนตำบลและส่วนราชการต่างๆ ให้ความสำคัญที่จะมองเห็นความสำคัญของการกิจในบทบาทของสถานศึกษาจะทำอย่างไร ถึงจะเป็นเรื่องราวของอาชีพที่เกิดขึ้นของเด็กนักเรียน นักศึกษาที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ในส่วนนี้ทางโรงเรียนก็จะปฏิบัติในส่วนนี้ อย่างเช่น การฝึกอาชีพต่างๆ ในโรงเรียนก็เสริมกันไป เกิดเป็นโครงการที่เป็นกิจกรรมสายอาชีพที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา เช่น เลี้ยงปู เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่”

นอกจากนี้ กระบวนการเรียนการสอนยังแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้แก่นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องประโยชน์ของการออมทรัพย์ การลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการอาชีวะความยากจนได้ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

คำยืนยันของผู้อำนวยการโรงเรียน อ้ำเกอนาคต ดังต่อไปนี้ “โครงการออมทรัพย์ของโรงเรียนเรานี้ โรงเรียนจะใช้มันจะมีกิจกรรมสหกรณ์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โรงเรียนก็จัดกิจกรรมให้เด็กขอเงินจากผู้ปกครอง ที่ mana ก็ได้วันละ 10 บาท บางคนได้ 5 บาท 3 บาท ก็แล้วแต่ตามฐานะ โรงเรียนมีเจ้าหน้าที่สหกรณ์รับเงินฝากจากเด็ก บางคนก็บาท บางคนก็ 2 บาท จะมีทะเบียนคุณกระจายในแต่ละห้อง พ่ออาทิตย์ก็เอามาฝากที่ อกส. สหกรณ์อนาคต พอดีภาคเรียนหน้า บางคนก็ถอนไปซื้อเสื้อกีฬา จะเป็นคล้ายๆ กันเงินออมเงิน บางคนปลายปีปิดภาคเรียนใหม่ก็ได้เป็นค่าหนังสือ ก็จะสะสมไปเรื่อยๆ บางคนลิ้นปีป.6 ได้เงิน 1-2 พันบาท อันนี้ก็เป็นโครงการที่โรงเรียนเราดำเนินการ”

ตัวแทนสถาบันการศึกษา อ้ำเกอนาคต ได้กล่าวในฐานะผู้ปฏิบัติไว้ดังนี้ “ในส่วนของแผ่นดินธรรม ตามนโยบายหลักที่สถานศึกษาได้รับเพื่อให้เป็นแผ่นดินธรรมก็คือ นโยบายลด ละ เลิกอบายมุขในสถานศึกษา เราได้ดำเนินการในส่วนของการบูรณาการ การปรับกระบวนการเรียนให้เข้ากับบทเรียนเป็นเบื้องต้นก่อนให้แทรกซึมก่อน วิธีการสอนให้แทรกเรื่องราวด้วยที่เกี่ยวกับการลด ละ เลิกอบายมุข รวมอยู่กับเนื้อหาสาระกระบวนการเรียนการสอนตลอดเวลา”

3.4) ระดับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุด แต่มีอิทธิพลต่อสังคมมากที่สุด เป็นพื้นฐานของการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ มีหน้าที่อบรม สั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีจิตสำนึกระ

ความประพฤติที่ดี รู้จักหน้าที่ของตน ดังนั้นการที่อาชนาความยากจนได้นั้นสมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักประยัดและขยันช่วยกันทำมาหากิน ช่วยกันหารายได้เพิ่ม ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อ้าเงอเขาง “ในส่วนของจุดแข็งของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง จุดเดี๋ยวนี้ว่า ในชุมชนลูกหลานที่ว่างงานหลังจากเรียนจบ บางคนไม่ได้เรียนต่อ ลูกหลานก็ไปมอมแมกับยาเสพติดนั้น ได้หันมาประกอบอาชีพ อีกส่วนหนึ่งเยาวชนที่ว่างจากการทำงาน ได้มายังกับอาชีพเลี้ยงไก่ เพื่อจะไปสร้างรายได้เสริมภายในครอบครัว”

และเสริมต่ออีกว่า “มีโครงการเสริมสร้างในการประกอบอาชีพเยาวชน การเลี้ยงไก่ เพาะเห็ด เลี้ยงปลาในกระชัง ให้โรงเรียนนำผลผลิตที่ได้ขายให้โครงการอาหารกลางวัน และขายให้ชุมชนด้วย สมมติว่า มีรายรับอยู่ประมาณ 100 บาท ให้แบ่งซัก 60 เปอร์เซ็นต์ ให้ร่างวัลกันเด็กหรือเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้เด็กรู้ว่า เมื่อเด็กนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ปลูกฝังเด็กนักเรียนทำงานและเรียน ไม่ใช่หนูจะแบบมือขอเงินจากพ่อจากแม่อย่างเดียว”

การเตรียมเยาวชนให้ฝึกอาชีพในท้องถิ่น เช่น การทอผ้า นอกจากเป็นการสร้างรายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัว ยังเป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านและการปลูกจิตสำนึกของเยาวชนให้เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังการตอบคำสัมภาษณ์ของประธานกลุ่มทอผ้าใหม่แพรวา บ้านโนน ดังนี้

“เราก็เตรียมพากเยาวชน อย่างพากทอผ้าก็มีการสอนให้ค่ะ อย่างหมู่บ้านโนน มีศูนย์การเรียนการสอนของครู เราเปิดให้เด็กนักเรียนเข้าไปฝึกในช่วงฤดูแล้งประมาณ 20-30 คน เราร่วมกับทางโรงเรียน ทั้งฝ่ายปกครอง ร่วมกันทุกฝ่าย ด้วยความสามัคคีของพากเราค่ะ เด็กนักเรียนก็ทำตั้งแต่ผ้าพันคอด ผ้าสไบ เวลาเด็กไปเรียน เวลาที่เด็กหดปิดเทอมก็มาทอผ้าขายเอาเงิน ทอผ้าใหม่ช่วยพ่อแม่ค่ะ วัฒนธรรมของชาวผู้ไทยถ้าบ้านไหนมีผู้หญิงทอผ้าไม่เป็น จะเป็นผู้หญิงไม่เก่ง ไม่เก่งการบ้านการเรือน บ้านนี้จะไม่นับถือกัน ต้องให้เป็นทุกคนผู้หญิง ขอโทษนะค่ะ ชาเหยียบหูกได้ก็ทอผ้าเป็นเลยผู้ชายนี่ทอผ้าก็เป็น สามตະกร้า สามแท ถ้าทำจักสานไม่เป็นก็ไม่ใช่ผู้ชายผู้ไทย”

พัฒนาร่อง Ago อ้าเงอนามน ได้กล่าวถึงบทบาทของครอบครัวที่จะเข้ามามีส่วนพัฒนาเด็กไว้ดังนี้ “ในด้านของการเตรียมคนรุ่นหลัง ทอผ้าเป็นตัวนี้เป็นลิ่งที่ดี เป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านท้องถิ่นไว้ให้คนรุ่นหลังได้โดยเฉพาะเด็กเยาวชนจะมองอีกมุมหนึ่ง อาจจะใส่เสื้อผ้าสัมภัยใหม่เราต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์การปลูกจิตสำนึก การแพร่ความรู้ให้กับลูกหลานของเราให้ได้เห็นคุณค่าตัวนี้เป็นลิ่งสำคัญที่ชุมชนนี้มีการให้เด็กเห็นความสำคัญของผ้าฝ้ายพื้นเมือง ทางโรงเรียนจะชี้อัตราฝ่ายจากเราไปตัดเสื้อผ้าให้เด็กใส่ในวันศุกร์ จะเห็นผ้าของเรารองไม่ได้ไปซื้อจากที่อื่นๆ”

ทีมงานนายกอบจ. “เท่าที่ผมสังเกตเห็นตั้งแต่ได้มาร่วมงานกับท่านนายก 2-3 เดือน ที่เปลี่ยนไปก็คือเปลี่ยนความคิด ท่านนายกเองก็เปลี่ยนความคิด ท่านเองก็ให้ความคิดมาว่าที่ทำให้ท่านนายกเปลี่ยน ฝ่ายข้าราชการประจำ อบจ. ก็มีส่วนให้ข้อมูลให้ความคิดว่า อบจ. และนายกอบจ. ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ต้องเปลี่ยนไปแล้วจากความคิดของท่านนายก จากการได้สัมผัสนี้มีการระดมสมองอยู่ตลอดเวลาว่า ผมจะเป็นนายกอบจ.ยุคใหม่ ผมจะต้องเปลี่ยนอะไรบ้าง ท่านยอมรับตรงนี้เลยว่าท่านหาข้อมูลไปลึกความคิด เช่น ท่านบอกว่าพูดตั้งแต่ไหนแต่ไรมาว่าจังหวัดก็เหมือนกลุ่มคนต้องอาคนเป็นหลัก ถ้าคนพัฒนานั้นคือ การพัฒนาทั้งมวลเพระจะนี้ในนโยบายที่เขียนไว้ทุกอย่างต้องถามว่า ถ้าพัฒนาคนต้องพัฒนาอะไรบ้าง หนึ่งคือ ความคิดของ อบจ.เปลี่ยนไปแล้ว สองคือ วิธีการคิด หนึ่งเปลี่ยนวิธีการคิดไปแล้วคืออาคนเป็นหลักก่อน ถ้าถามว่าจะพัฒนาคนอย่างไรมันมากมายเกินกว่าที่จะมากำหนด”

3.5) องค์กรพัฒนาเอกชน หรือ NGO_s

การสนับสนุนของ NGO นับว่าเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนองค์กรเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการอาชันะความยากจนเสริมจากหน่วยงานราชการ เช่น หอการค้าจังหวัด เหล่ากาชาดจังหวัด สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิง สมาคมสตรีนักธุรกิจวิชาชีพ มูลนิธิในการสนับสนุนให้มีอาชีพเสริม และสร้างรายได้ เช่น การทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม การสนับสนุนจัดเรียนผ้าใบยังกลุ่มอาชีพสตรีและรูปแบบ การทอเลือดปรับรูปเป็นของใช้ อีก ๑ และการผลิตดอกไม้ป่า เป็นต้น ดังจากคำกล่าว ของอดีตนายกเหล่ากาชาด และนายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจังหวัดกาฬสินธุ์ว่า “สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงได้ส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมให้แก่กลุ่มสตรีที่ทอผ้า นอกจากจะทอผ้าอย่างเดียวควรจะสามารถเปลี่ยนผ้าเหล่านี้ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาที่สูงขึ้นไปอีก เช่น การตัดเสื้อผ้า ผ้าห่ม ผ้าพันคอ กระเบ้าผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าเช็ดมือ ทางสมาคมฯ จึงจัดทำจัดเรียนผ้าให้แก่กลุ่มอาชีพเหล่านี้ โดยขอความสนับสนุนในเรื่องของจัดเรียนผ้ามายังองค์กรสตรีต่างๆ เช่น สภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์”

นอกจากจะหาอุปกรณ์ในการตัดเย็บแล้ว การหาตลาดที่จะมารองรับผลิตภัณฑ์เหล่านี้ยังเป็นกิจกรรมที่สมาคมฯ ได้ทำอีกด้วย อดีตนายกเหล่ากาชาด และนายกสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจังหวัดกาฬสินธุ์กล่าวเพิ่มเติมต่อไปว่า “แน่นอนว่าเมื่อมีผ้าและผลิตภัณฑ์แล้ว การขายสินค้าย่อมเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะนั่นคือ รายได้ การหาตลาดนับว่าที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ทางสมาคมฯ จึงได้จัดงานวิจิตรแพรวา ราชินีแห่งใหม่ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการหาตลาดและสร้างเครือข่ายการตลาดอีกด้วย งานวิจิตรแพรวาฯ เป็นงานที่ดึงดูดผู้คนจากทั่วทุกสารทิศมาชิงการแสดงวัฒนธรรม และเลือกซื้อสินค้าในงานมากมาย นอกเหนือจากนี้ทางสมาคมฯ ร่วมมือกับจังหวัดจัดโดยรัฐสิรินดาไปยังต่างประเทศ เช่น งานสถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเบรน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก็ได้มีโอกาสนำผ้าไหมแพรวา และผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมและผ้าฝ้ายมาแสดงและออกขาย นับว่าได้รับการตอบรับที่ดีจากคนไทย และชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก”

การรณรงค์ และสนับสนุนให้มีการใส่ผ้าไทยมาทำงานนับว่า เป็นบทบาทสำคัญของสมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจังหวัดกาฬสินธุ์ ดังที่นายกสมาคมฯ กล่าวเสริมต่อไปว่า “ทางสมาคมได้ร่วมมือกับจังหวัดในการรณรงค์ให้มีการใส่ผ้าไทย โดยเริ่มจากสมาชิกของสมาคมฯ ก่อนจนขยายวงกว้างไปยังองค์กรต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นการเพิ่มความต้องการผ้ามากขึ้น และสร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชีพอีกด้วย”

5.4 ผลได้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ปัจจัยในความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านลัษณะประกอบด้วยมรดกทางวัฒนธรรม ผู้นำเข้มแข็ง ระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง ความภูมิใจในความสำเร็จในโครงการจังหวัดปลดปล่อยสตรี ความสอดคล้องของโครงการในทุกระดับ และสิ่งสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและสามารถปฏิบัติได้ สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจคือ ความสมบูรณ์ของทรัพยากร และประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ การรู้คุณค่าของการออมและการออมอันเป็นผลมาจากการได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ การลดค่าใช้จ่ายในอุบัติภัย ความสามารถในการบริหารการจัดการและสามารถเอาภัยปัญญาท้องถิ่นมาใช้สร้างผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มรายได้

ความสำเร็จที่จากโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองตามกลยุทธ์ ๔ ด้าน คือ การมีรายได้เพิ่ม การลดรายจ่าย การออมทรัพย์ และใช้การออมทรัพย์เพื่อเป็นเครื่องมือเข้าสู่แหล่งทุนนำมารัฐนากลุ่มอาชีพเพื่อสร้างรายได้

1. การมีรายได้เพิ่ม มี ๒ แนวทาง คือ การจัดตั้งโครงการอาชีพเสริมหมู่บ้านและอย่างน้อย ๑ โครงการ และการสนับสนุนโครงการอาชีพเดิม เพื่อใช้ภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นทุนทางสังคมนำทุนทางเศรษฐกิจ

1.1 การจัดตั้งโครงการอาชีพเสริมหมู่บ้านอย่างน้อย 1 โครงการ ดังเช่น เกษตรกรรมหนึ่งในอำเภอdonjan กล่าวว่า “เกี่ยวกับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ปัจจุบันครอบครัวของผมนี้รู้จักการออม การประทัยด ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ รายได้ที่เพิ่มขึ้นในครัวเรือนของผมหรือในหมู่บ้านของผมปัจจุบันมีการออมทุกหลังค่าเรือน รายได้ที่เพิ่มขึ้นคือหนึ่งในส่วนของผมได้จากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมตอนนี้รายได้ของผมอย่างต่อเดือนประมาณ 2,000 บาท เข้ามาสู่ครัวเรือนเป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากเพิ่มขึ้นมาจากโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง อีกส่วน”

1.2 การสนับสนุนโครงการอาชีพเดิม เป็นการช่วยเหลือทางด้านงบประมาณสนับสนุน ด้านการส่งเสริมทักษะมืออาชีพ สอนเทคโนโลยีใหม่ๆ และการอบรมด้านการบริหารจัดการและการตลาดให้แก่กลุ่มอาชีพที่มีอยู่ก่อนแล้ว เช่น กลุ่มทอผ้าฝ้ายลายดอกแก้วเบญจรงค์ที่ตำบลมหาชัย อำเภอสมเด็จ ได้รับการสนับสนุนให้เป็นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และยังได้รับการช่วยเหลือในการตลาด โดยผ่านการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างจังหวัดและแสดงสินค้าตามสถานที่จัดงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ

ความสามารถในการบริหารการเงิน

ความสามารถในการบริหารการเงินนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืน เป็นเพราะว่าการที่สมาชิกมีความรู้ในการจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การบันผลจะทำให้เกิดความโปร่งใส การมีทุนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มต่อไป และการแก้ไขปัญหาการเงินที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ย่างตลาด เห็นกลุ่ม คุณย์ จำนำย ผลิตภัณฑ์หัวนาคำ “การบริหารการเงิน เราจะมีการทำบัญชี บัญชีรับ-จ่าย ซื้อขาย การบันผล พอกลืนเดือนเราจะมีการประชุมซึ่งจะแจงว่าเราใช้ไปอย่างไร เหลือเท่าไร ทั้งบัญชีเงินฝากของเราด้วยค่ะ การทำบัญชีจะมีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ระเบียบการเงินของกลุ่มที่ปฏิบัติกันทุกคนเข้าใจหมดค่ะ ใช้เป็นแนวทางเดียวกัน เราจะชำรุดคืนเป็นเงินสดหรือเป็นสิ่งของก็แล้วแต่ความสามารถความพอใจของสมาชิก

สมาชิกกลุ่มทอผ้าบ้านยอดแกง อำเภอโภน “อีกส่วนหนึ่งที่เราคิดกันก็คือ กลุ่มอยู่ร่วมคิดอยู่ว่า เราจะก่อกลุ่มปลูกฝ้ายอยู่อีกตำบลหนึ่งนะค่ะ เราจะเชื่อมโยงไปทางเด้าเราจะซื้อฝ้ายจากเด้าแล้วนำมาทอ ทอมือ นะค่ะ ตัวนี้รู้สึกว่ากลุ่มอื่นๆ ยังไม่ได้ทำ เราจะมีแผนว่าเราจะทำตัวนี้ อย่างจะผลิตสินค้าที่ไม่เหมือนเพื่อนเราเริ่มตั้งแต่เข้าฝ้ายเป็นเล้นๆ มีกลุ่มหลักเหลี่ยมเราก็จะประสานงานกับเข้าไปทางนั้น เราก็จะพยายามทำให้เป็นผ้าฝ้ายจริงๆ

การตลาดของกลุ่มกิจทางอำเภอได้ประชาสัมพันธ์ว่ามีงานที่นั่นที่นี่ให้ไปค่ะ ก็บอกให้ไปขายว่าจังหวัดมีงานกิจไปค่ะ

จะวางแผนตลาดที่งานเกษตรโลกชุมชน ถ้าเด้ามีหนังสือมาให้ไปขาย ก็ไปค่ะที่ขอนแก่นก็ไป ขับรถไปเองเลยไปขาย

เวลาเราส่งไปขายมีค่าใช้จ่าย ขายก็เป็นสมบัติของกลุ่มไม่ใช่ของเรานะ แล้วเราเป็นคนไปขายมีค่าใช้จ่ายแล้วให้ไปอร์เชนต์คนไปขายก็ไปอร์เชนต์ล่ะ 5% ค่ะ เพราะจะนั่นในกำไรที่เกิดขึ้นต้องจัดสรรว่าต้องให้คนขายกิจไปอร์เชนต์ ให้เงินบำรุงกลุ่มกิจไปอร์เชนต์ เรายังคิดเป็นส่วนไป

ที่นี่เราก็มีเงินบำรุงกลุ่มเราแล้ว หลายๆ แห่งเด้าก็เอาเงินของกลุ่มที่มีมาเป็นสวัสดิการให้สมาชิก ที่นี่ทำอย่างนั้นด้วยไหม และสวัสดิการที่เราให้สมาชิกที่นี่เราให้ในรูปของอะไรบ้างครับ

สมาชิกกลุ่ม : ที่นี่ก็เป็นอย่างนี้ค่ะ โดยให้สมาชิกกลุ่มกู้ยืมตอนที่ลูกเปิดเทอมค่ะ และก็เวลาเงินป่วยก็ให้ยืมไป ให้ทอผ้ามาขายให้กลุ่ม

เพราะฉะนั้น วิธีการชำระบนีนี้ให้ชำรุดด้วยของ ทั้งเงินทั้งของค่า ให้เลือกสองอย่างว่าจะใช้เป็นเงินสดหรือของก็ได้ให้ความสะดวกของสมาชิกของกลุ่ม อย่างไรทำมากก็ได้มาก ใครทำน้อยก็ได้น้อยค่า

แล้วที่กลุ่มทำได้ประสบความสำเร็จ มีอะไรเป็นหัวใจสำคัญครับ ตัวแรกเลยล่ะครับที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ตัวแรกเลยคือขายดี ตลาดได้ดีค่า ของราชภัฏการสินธุ์เด็กมานสั่งค่า

เราใช้ผ้าฝ้ายเป็นหลักนะ เน้นสินค้าเราให้มีคุณภาพ เป็นลายโบราณ ผ้าเกล็ดเต่า อันนี้ทำยากค่า ถ้าทำไม่เป็นก็ไม่เป็นลาย แล้วแต่ลูกค้าเด็กมาสั่งว่าเด็กชอบสีไหนค่าและเราก็มีการทอผ้าขิดเพื่อมาตัดแต่ง

ผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวถึง การบริหารเงินออมในเชิงพุทธิกรรมที่ทำให้เกิดความร่วมมือในสังคมความว่า “....เงินออมได้มาช่วยเหลือกัน ทำให้มีส่วนร่วม จัดสวัสดิการให้สังคม การออมเริ่มเป็นการประนีประนอมความคิดต่อสังคมทำให้หันหน้าเข้าหากัน ถึงยังไม่เดินเข้าหากันก็ยังเข้าหากันให้แน่นขึ้น ในเชิงพุทธิกรรมได้ศึกษาแล้วว่า ทำให้ชาวบ้านหันหน้าเข้าหากัน เด็กทำอะไรกัน ร่วมทำอะไรกัน เริ่มสนใจในสิ่งเดียวกันเริ่มอยู่ในความคิดไม่โดยตรงโดยอ้อม เริ่มจ้องมองว่าเด็กทำอะไร มีความคิดว่าเด็กออมอะไรกัน”

นอกจากนี้เลขานุการกลุ่มออมทรัพย์ บ้านสิงห์สะอาด อำเภอสหสันธ์ ได้กล่าวถึงหนี้สินกับการของลูกหลานว่าสามารถแก้ไขด้วยการออม ดังนี้ “.....เวลาตายมีหนี้อยู่ ถ้าคุณไม่ทำเรื่องเลี้ยงชีวิตไว้ หนี้จะตกสู่ลูกหลานถ้าท่านมีเงินออม เมื่อตายก็เอาไปลดหนี้ได้ ทำให้ไม่ผลักภาระหนี้ไปยังลูกหลาน และผู้สำเร็จก็ไม่เดือดร้อน มีปัญหาอะไรทุกวันที่ 3 ของเดือนเรามาคุยกัน เรายังเป็นภาษาเดียวกันอยู่ร่วมกันได้....”

2. การลดรายจ่าย การพัฒนาจิตใจโดยหลักศาสนาเพื่อให้สามารถใช้เหตุผลเห็นอารมณ์ มากจะเน้นไปที่การลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆ เช่น พนันมายตู้ พนันบั้งไฟ พนันงานศพ เล่นหวยใต้ดิน ดื่มสุรา สูบบุหรี่และเสพยาเสพติด นอกจากนี้การทำการเกษตรแบบยั่งยืน คือ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษปลา ยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี ซึ่งมีราคาสูง อีกทั้งยังทำลายลิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนด้วย ดังการตอบคำสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอสามชัย ข้างล่างนี้

“พอประกาศเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองแล้วนะครับ ต่างคนก็ต่างทำมาหากินในทางสุจริต โดยพึ่งพาตัวเอง เดี่ยวนี้บ้านผมมี 1,118 คน มี 216 ครัวเรือน ที่ออมทรัพย์มีอยู่ 175 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 75 ในครัวเรือนนั้นก็ทำกันอย่างต่อเนื่องในช่วงประกาศจัดเรวยามขึ้น และก็หัวหน้าชุดตรวจสอบทุกคืน แต่ตั้งคณะกรรมการขึ้นมา 5 คน ดูแลพวกที่นำของผิดกฎหมายเข้าสู่หมู่บ้าน เช่น ยาบ้า กัญชา กวนะครับ ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย ได้แนะนำชาวบ้านให้วิจักรด ละ เลิกอบายมุข ไม่ให้กินแหลม一枚 มีความสมานสามัคคีกัน รู้จักเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน”

กำนัน อำเภอสหสันธ์ กล่าวถึงการลดค่าใช้จ่ายไว้ว่า “โครงการประกาศตนของเป็นหมู่บ้านปลอดอบายมุข ชื่งบางครั้งก็ขออภัยในฐานะผู้ปกครองหมู่บ้านว่า ขณะนี้อยู่ในช่วงของการลดลงมาก อย่างเช่นการพนันงานศพ เมื่อก่อนนี้สูงขึ้นในหมู่บ้าน แต่ตอนนี้ขออภัยนั่นว่าไม่มี การเล่นบั้งไฟนอกเทศบาล การชนไก่นอกขอบอนุญาต ขออภัยนั่นว่า ในหมู่บ้านของข้าพเจ้าไม่มีแล้ว สำหรับเรื่องของอบายมุขและก็ห่วยใจติดนกหมัดไป”

ตัวแทนผู้นำ อ.ดอนจัน กล่าวถึงด้วยความยินดีว่า “เยาวชนในหมู่บ้านรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ลดอบายมุขลง ใช้เวลาเล่นกีฬาและเต้นแอโรบิค ทำความสะอาดในบริเวณบ้านเรือน เลิกยาเสพติดทุกอย่าง ไม่มีในหมู่บ้าน”

กำนัน อำเภอสามชัย ยืนยันในเรื่องดังกล่าวว่า “หลังจากประกาศเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง รู้สึกว่าจะลดรายจ่ายลง เพราะว่าเราปลูกกันเอง อย่างน้อยๆ ทางส่วนราชการก็ได้ประกาศประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านว่า ให้ช่วยปลูกพืชผักสวนครัว ห้อม ข่า ตะไคร้ ทำให้ลดรายจ่าย”

กิ่งอำเภอสามชัย กำนันตำบลหนองห้าง กิ่งอำเภอสามชัย “ขณะนี้ตำบลหนองห้างได้ลด ละ เลิก อบายมุขทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นงานศพ แต่ก่อนมีการเล่นการพนันต่างๆ เดี่ยวนี้ไม่มีแล้วครับ การพนันลด อย่างสิ้นเชิง ไม่มีครับ ไม่ว่าจะเป็น hairy ใต้ดินก็ตาม ไม่มีครับ”

“ชาวบ้านของผมได้ปลูกฝังส่วนครัวลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ เมื่อก่อนบ้านผมผักก็ต้องไปซื้อ ปลูกผักพืชส่วนครัว ห้อม ข่า ตะไคร้ ทำให้ลดรายจ่าย เค้ารู้สึกว่าดีขึ้น มีการออม เดี่ยวนี้หมู่บ้านผมมีการออมมี 95% ครับ

ย่างตลาด โครงการฝึกอบรม โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง (2546) เป็นวิธีการทำงานโดยการ มีส่วนร่วมเพื่อกำหนดเป้าหมาย และวิธีการทำงานร่วมกัน ในการส่งเสริมอาชีพ หมู่บ้านในฝัน การดำเนินชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน จัดทำข้อตกลงร่วมกันและทำเป็นข้อตกลงร่วม ซึ่งเป็นพันธสัญญาที่ต้องนำไปปฏิบัติ

กำนัน อำเภอเชียง “ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้น คือ ชาวบ้านผู้ป่วยบัตติ ผู้ทำอยู่จะไม่เข้าใจเท่าไร จะไม่เข้าใจแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ต้องทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน แต่ก่อนบ้านต้องประกอบไปด้วย อะไรบาง ว่าจะต้องให้บ้านนี้เมื่อนี้จะสามารถต่อไปได้ ที่ต้องลดลง เรื่องรายได้ก็ต้องเพิ่มขึ้นนั่น คือถ้าเราไม่มีรายได้ส่วนอื่นเราก็ต้องลด ค่าใช้จ่ายลง ยกตัวอย่าง เช่น การปลูกผัก ทำพืชผัก ธรรมชาติมากินเอง และที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แม้แต่ในพื้นที่ตำบลหนองห้องผู้ของผมจะแนะนำให้ชาวบ้านถึงการจัดเลี้ยงที่เคยใช้สุรา ของมีนeme โดยการนำอาเครื่องดื่มมาแทนเครื่องดื่มที่เราทำเองได้ จากผลไม้ จากน้ำหวานต่างๆ มาแทนก็ลดลงได้ยอด พอกงานเลี้ยงถ้าไม่มีเครื่องหมายงานนั้นจะมีแต่ความสุข มีแต่ความอบอุ่น ไม่มีเสียงดัง ไม่มีการทะเลาะเบาะแส อันนี้คือสิ่งที่ผมทำตรงนี้จะทำได้ เมื่อก่อนค่อนข้างจะสนุก เฮฮา กันครับ”

“ก็หมายถึงว่าห้ามเด็ดขาดเลยครับ คือผมไปพูดว่าในงานศพ ชาวบ้านเค้าเข้าใจว่าอย่างนี้ คือการเล่นการพนันในงานศพชาวบ้านถือว่าเป็นประเพณี เค้าถือมานานแล้วว่าเป็นประเพณี ที่นี่ผมจะห้ามไม่ให้เล่น บอกว่าไม่ได้นะมันผิดกฎหมาย เค้าก็เลยว่าผมเลยว่า ถ้าอย่างนั้นคืนนี้กำนันมาเฝ้าศพเองเลยนะ พากผู้จะกลับถ้าไม่ให้เล่นการพนันเป็นลักษณะนั้นเลย แต่สุดท้ายแล้วเค้าก็ทำได้ เช่น ผมเริ่มจากที่ผมก่อนเลย ผมแต่งงานลูกผู้ชายที่ไม่มีเครื่องดื่มมีนeme สุดท้ายแล้วในตำบลหนองถ้าเป็นงานลักษณะนี้จะมีเครื่องดื่มเป็นน้ำส้ม เป็นน้ำอ้อยไป พากเบียร์ พากเหล้า สรุว่าไม่มีขึ้นต้องครับ ไปดูได้เลยครับ”

พระครู อำเภอเมืองชัย “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หลังจากที่มีการประกาศแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง อันดับแรก หลังจากปี 2543 เป็นต้นไปแล้ว รู้สึกว่าประชาชนไม่ค่อยจะสนใจในเรื่องนี้ แต่พอถึง เค้าประกาศแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เอาชนะความยากจน รู้สึกว่าหันจากกลิ่นเสพติดทุกอย่าง หันกลับมาประกอบอาชีพ ประกอบกับมีกองทุนหมู่บ้าน และมีเงินมาสนับสนุนกองทุนหมู่บ้าน แต่ละกลุ่มแต่ละกลุ่ม มีการทำกลุ่มไม่เหมือนกัน กลุ่มสตรีก็ทอผ้า เย็บผ้า กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มการเกษตร กลุ่มเลี้ยงปลา เลี้ยงโค กระเบื้องอย่างนี้ครับ แต่ปรากฏว่าได้ผลดีพอสมควร พากยานเสพติดหลังจากที่ประกาศไปแล้ว”

รองอบต. อำเภอสมเด็จ “วิธีการก็คือ หลังจากให้ลด ละ เลิกอบายมุข เรายกให้มีการออมทรัพย์มาทางด้านพัฒนาชุมชน เรามีการส่งเสริมให้ออมทรัพย์มาตั้งแต่ปี 2517 ไปเรื่อยๆ และที่นี่พอมีนโยบายรัฐบาลให้มีการออมมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้าน เรายกมาระดมการออมขึ้นมาค่าและก็ประจำบหมายกับโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่ให้ลด ละ เลิกและให้มีการออม และก็ส่งเสริมการออมขึ้นมาและในเรื่องส่งเสริมอาชีพ ในเรื่องหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลก็มีจากหมู่บ้าน จากชุมชน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อย่างที่ตำบลมาชัยก็มีผ้าฝ้ายลายดอกแก้วเบญจารัตน์ค่ะ เรายกได้ประสานงานให้มีการคัดสรรมีคณะทำงานระดับ

อำเภอให้มีการคัดสรรผลิตภัณฑ์เพื่อเข้าสู่ระดับชาติ ระดับจังหวัดระดับประเทศ และกีฬาส่งเสริมราชบุรีมีการแลกเปลี่ยนสินค้าและแสดงสินค้าค่าย แลกทักษิรส่งเสริมอาชีพต่อไปก็อาจจะมีปัญหารื่องการหาตลาด ทางเราก็มีเครือข่ายค่าย เดียว呢่กำลังจะพัฒนาเครือข่ายต่างๆ ของกองทุนหมู่บ้าน เพราะว่ากองทุนหมู่บ้านนี้ทางรัฐบาลให้เงินมาแล้วเราก็จะมาสนับต่อในเรื่องเครือข่าย เพราะว่ามีอาชีพแล้วทำอย่างไรเราก็จะมีตลาด ทำอย่างไรจะมีการบริโภคในขั้นพื้นฐานนี้จะให้ช่วยกัน อย่างสินค้าในชุมชนนั้นค่ายก็จะมีการรณรงค์กันให้ใช้สินค้าในชุมชนค่าย เพราะว่าการผลิต การตลาดนี้ส่วนมากจะผลิตโดยพื้นบ้านค่าย โดยขณะนี้ทางกลุ่มต่างๆ กำลังคิดอยู่ว่าทำอย่างไร เมื่อมีงานบุญประจำปีประมาณในเดือน กุมภาพันธ์หรือมีนาคมนี้ เด้าเรียกว่าบุญเดือน 4 นั้นค่ายก็อย่างจะให้มีสินค้าในชุมชนนั้น ไม่ต้องไปซื้อในตลาด เราก็น่าร่อง โดยการให้วางสินค้าในศูนย์ผลิตภัณฑ์สินค้าในอำเภอค่าย”

อำเภอร่องคำ “โดยเฉพาะการพนันทุกประเภท เช่น หวยใต้ดินและกีฬาปลูกฝังให้เด็กแรกเกิดอายุตั้งแต่ 1 ปีถึง 18 ปีนั่นรับ ให้รู้จักคุณค่าของเงินออมทรัพย์ด้วยบังคับไม่ไฝของตนเอง”

ประธานกกต. อำเภอเมือง “การเล่นการพนันในงานศพ เป็นการสร้างบาป ตอนนี้แฉกรมลาไสย พวกร้อยเอ็ดมาเหมาเป็นเจ้าภาพในงานศพ เหมาเลยเล่นการพนัน ถ้าเจ้าของลูกหลานทำพิธี 5 วัน ก็ขอต่อให้อีกเป็น 6-7 วัน เพราะว่าถ้าเอกสารไปตำราจะจับ ผู้ก็เลยไปพูดว่าคนที่เนรคุณที่สุดก็คือลูกหลานนั่น แหลก เอกสารพ่อแม่ตัวเองไปขายกิน ลำบากแต่เห็นท่านจะสาปแข่งแค่ไหน ที่จริงผู้ก็เป็นนักเล่นการพนัน แต่ก็ต้องไปพูด เพราะว่าความคิดมันเกิดอย่างนั้น ก็ไปพูดนะอาจารย์ เพราะเราเล่น”

อำเภอเขางาน “ทางผู้ก็เหมือนกับท่านกำนันพุด การเล่นการพนันในงานศพ ไก่ชน Majority อะไร ก็ลด ละ เลิกตามที่ได้ประกาศเป็นตัวบล อำเภอ จังหวัดแพร่ดินธรรม แผ่นดินทอง เอาชนะความยากจนได้ จัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมกลุ่มทุกกลุ่ม ทางแม่บ้านก็ได้จัดทำกลุ่มอาชีพขึ้นมา เช่น การทอผ้าหรืออะไรต่างๆ ครับ”

สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลาเลิง อำเภอฟ้องชัย “ตอนนี้ก็มีรณรงค์ให้พื้น้องเรา ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ตอนนี้ชุมชนเน้นการทำปุ๋ยชีวภาพค่าย ทำเพื่อลดรายจ่าย เป็นการเพิ่มรายได้ในค่าย สมาชิกก็รวมกลุ่มกันทำปุ๋ยขึ้นมาเอง คือจัดติวิทยากรมาอบรมนะค่าย ให้สมาชิกที่ทำคือทำนาอยู่แล้ว เมื่อชุมชนทำก็คือลดปุ๋ยเคมีลงค่าย ก็ถือว่าปีที่ 2 ปีที่ 3 ไม่ใช่ปุ๋ยเคมีเลยนะค่าย ที่ชุมชนทำเยอะตอนนี้ โรงเรือนปุ๋ยที่ตำบลสร้างเสร็จพอตั้งค่าย ต่อไปก็จะเป็นการอัดเม็ด ประทัดเพิ่มขึ้นมากเลยค่าย ปกติไร่นี่เราจะใส่ปุ๋ยเคมีกัน 2-3 กระสอบ ถ้าเราทำปุ๋ยชีวภาพ กระสอบหนึ่งก็ตก 1,000 เลยค่าย ถ้าเราปุ๋ยชีวภาพครับ 3 ปี”

อำเภอเขางาน “ครอบครัวดี ตัวดีดีนเป็นคนรับโครงการเป็นคนเอาเงินจากโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองมาหอผ้า หอผ้าและขาย ขายเอาเงินมาเลี้ยงครอบครัว แต่ในฐานะที่ดีดีนทำอย่างนี้ สามีของดีดีน ก็เอาเงินล้านเอาเงินจากกองทุนเงินล้าน มาชี้อ้วว่าให้สามีนี่เป็นคนเลี้ยงวัว ตัวดีดีนนี่เป็นคนหาเงินเลี้ยงลูก เลี้ยงครอบครัว ในฐานะที่ตัวดีดีนหาเงินเลี้ยงลูก สามีดีดีนก็เลี้ยงวัวจะเริ่มต้นโดยตัวเอง มีลูกมีดอกมีผลค่าย อันนี้คือมันเป็นโครงการต่อเนื่องกันในโครงการเงินล้าน โครงการยาเสพติด โครงการลด ละ เลิกอบายมุข อย่างสามีก็ไปเลี้ยงวัว ไปอะไร ก็ไม่ได้มายุ่งเกี่ยวกับไก่ชน ไก่ตีอะไร แล้วอย่างตัวเราก็เป็นคนหาเงินเลี้ยงลูก และก็รอดูเงินก้อนโตกองเงินล้านที่มันจะออกดอกออกผลต่อไป”

ปลัดอำเภอสหสันธ์ “ทางเรามีปัจจัยในหมู่บ้านในอำเภอสหสันธ์ ก็คือมีแหล่งอาหาร เช่น แปรรูปปลา และก็มีทางกรมส่งเสริมการเกษตรอำเภอ เน้นการทำปุ๋ยชีวภาพ โครงการได้ออกประชาสัมพันธ์ร่วมกับทางท่านนายอำเภอหลังเลิกงานช่วงทุ่มครึ่งถึง 3-4 ทุ่มครับ ส่วนทางเกษตรอำเภอได้รณรงค์ปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยใช้หัวปลา เศษปลา หรือปลาสดที่มีจำนวนมากผสมหมักในถังน้ำตาล โดยจัดทำทุกตำบลเพื่อนำร่อง โดยท่านนายอำเภอของบสันบลนุนจากโรงงานมิตรผลนั่นรับ ได้ 5,500 ลิตร โดยแบ่งเป็นตำบลๆ แล้วก็ลาริท

และก็ทำกันเพื่อรับรองค์เน้นปุ่ยชีวภาพเพาะมีปัจจัยพื้นฐาน และเป็นนโยบายรัฐบาลที่ได้ทำการเกษตรอินทรีย์”

“แหล่งท่องเที่ยวก็ถือว่ามีมากกว่าทุกอำเภอครับ ที่ได้เปรียบก็เพราะว่าอยู่ริมเขื่อนลำปาง มีแหลมพรหมวิเศษเชื่อมไปได้ มีชากฟอลซิลไดโนเสาร์ที่ชุดพบ พระพุทธรูปนั่งแणงชัย โบสถ์ไม้สัก โบสถ์ไม้ทั้งหลังนั่นครับ โครงการที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรครับ อันนี้จัดทุกปีจัด โดยใช้สถานที่วัดที่มีฟอลซิลไดโนเสาร์ครับ และก็มีจักรยานเลือกใช้ที่การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้ความร่วมมือ และก็เพื่อดึงดูดนักแข่งทางต่างจังหวัดให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยว ด้วยครับ”

ความร่วมมือและสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ เพื่อผล ละ เลิกนโยบายมุข

ส่วนของทางฝ่ายปกครอง อำเภอเชียง “ในอย่างแรกที่ดำเนินการก็คือ ต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในระดับอำเภอ ไม่ว่าจะเป็นของหน่วยงานราชการ ภาครัฐก็คือ ในส่วนของห้องลินจากการร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หลังจากนั้นจะมีการประชุมคณะกรรมการในการดำเนินการถึงนโยบาย ที่ทางจังหวัดได้ดำเนินการว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไร ที่จะให้ดำเนินการให้ประกาศเป็นจังหวัดแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้ผมจะยกตัวอย่างเช่น หลักเกณฑ์ในการที่จะประกาศเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้นั้น ประชาชนจะต้องมีการออม ลด ละ เลิกนโยบายมุข อย่างนี้เป็นต้น หลังจากนั้นเมื่อมีการประชุมเพื่อทราบหลักเกณฑ์ที่จะออกมาดำเนินการ ได้อย่างเต็มรูปแบบที่ปฏิบัติได้จริง หลักเกณฑ์ทั้งนั้นก็จะเป็นการออกปฏิบัติการ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดดำเนินการส่งเสริมอาชีพ และก็มีพัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ เป็นต้น ในการดำเนินการตรงนี้ให้เป็นรูปธรรม หลังจากนั้นปฏิบัติเสร็จแล้วจะต้องมีการประเมินผลลัพธ์ที่ได้กระทำว่า ทำให้ประชาชนดีขึ้นจริงไหม ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จริงไหม ซึ่งตรงนี้จะมีมาตรการทางกฎหมายด้วย”

กำนันตำบลหนองปือ อำเภอเชียง “ก็ได้รับการอบรมและก็ไปชี้แจงภายในชุมชน และก็ให้ชุมชนแต่ละหมู่บ้านของผมโดยได้ตั้งเป็นหัวหน้า หมายถึงว่า 10 หลังคาเรือน จะต้องมีคนรับผิดชอบ มีหัวหน้าอย่างนี้นั่นครับ ให้รับผิดชอบดูแลกัน มีปัญหาอะไรก็นำมาปรึกษาหารือกับคณะกรรมการอีกครั้งหนึ่ง ถ้าไม่มีปัญหาก็ไม่เป็นไร ในชุมชนของผมจะแบ่งเป็น 10 หลังคาเรือนต่อหัวหน้าหนึ่งคนที่รับผิดชอบ ถ้ามีปัญหา ก็มาแจ้งให้ดำเนินการและก็มีการจัดดูแลเรื่องยาเสพติดอย่างต่าง ๆ มีการรับผิดชอบการอยู่เรียนมาอะไรต่าง ๆ ดูแลในส่วนนี้ให้มีความปลอดภัย ผมก็คิดว่าผมทำมากก็ไม่ยากนั่นครับ ง่าย ๆ เมื่อเดามีปัญหาเด็กก็มาแจ้งให้คณะกรรมการทราบ คณะกรรมการก็จะพิจารณาว่ามันเป็นปัญหาอะไร ตรงไหนครับ”

ส่วนของผู้บริหารห้องถิ่น อำเภอเชียง “การลงไประดูพื้นที่หลังจากที่เราแกนนำเข้ามารับการอบรมแล้วนี้ ในฐานะที่เป็นผู้บริหารห้องถิ่นก็อนุมัติงบประมาณลงไประดูกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ว่ากลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับอนุมัติงบประมาณลงไประดูได้ทำตามที่เสนอขอเข้ามาหรือไม่ เสนอเราไปแล้วต้องเราไปดำเนินการอย่างจริงจัง และได้ผลอย่างไร จะติดตามในเรื่องของงบประมาณเป็นหลักครับ ในเรื่องของกลุ่มอาชีพหรือว่ากลุ่มแกนนำที่ดำเนินการของงบประมาณเข้ามาแล้ว มาดำเนินการในหมู่บ้านในเรื่องของงบประมาณก็จะไปเพิ่มให้ในส่วนที่คิดว่าไม่พอจะใช้ตรงไหน ในเรื่องของผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตที่กลุ่มทำขึ้นมากนั้น มีการจำหน่ายได้ผลเพียงได้ เราจะติดตามอยู่อย่างนี้เรื่อยๆ ไปทุกกลุ่ม เรื่องงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพจะตั้งไว้ทุกปี ปีละไม่ต่ำกว่า 3 แสนบาทครับ”

กำนันตำบลลูกสิงห์ อำเภอสหสันธ์ “สำหรับเรื่องของโครงการหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองบ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ของจังหวัดกาฬสินธุ์ ก็ได้ต่อเนื่องจากที่โครงการของรัฐบาลและก็ท่านผู้ว่าจังหวัดกาฬสินธุ์ มีนโยบายให้จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดอำเภอปลอดยาเสพติด อันนี้ก็เริ่มจากประชาชนถึง

ระดับอำเภอ ส่วนอำเภอทั้งถึงระดับตำบล จากระดับตำบลลงถึงระดับหมู่บ้าน ส่วนหมู่บ้านก็ได้รับนโยบายจากท่านผู้ว่า หรือของนายกทั้งหมด ชินวัตร ก็ได้ลงเวทีประชาคมแต่ละหมู่บ้าน ไปทุกหมู่บ้าน ส่วนผู้รับผิดชอบในระดับตำบลเป็นคณะกรรมการ ที่ดูแลคุณของตัวเองและมีการจัดเตรียมคุณ แต่ละคุณเป็นผู้รับผิดชอบ วันนี้ก็มี วันที่ 1 เวลาคนไหน หัวหน้าคุณใด เวลาคนใด ก็จะเปลี่ยนเรื่อย ๆ จัดกันอย่างนี้ไป การอยู่เริ่มต้น ก็เนื่องจากช่วงระยะเวลาดีมีมากช่วงที่ลัด ละบ้ายมุข ก็เลยทำให้เป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เลยทำต่อเนื่องกันมาโดยตลอด ตั้งแต่หมู่บ้านปลอดยาเสพติด จนถึงหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง”

วิทยากร อำเภอรามลาไสย กล่าวถึงรายละเอียดการจัดการเพื่อการรับผิดชอบร่วมกัน ดังนี้

1. ลด ละ เลิก อบายมุขทั้งปวง และเพื่อให้อำเภอแต่ละอำเภอปลอดยาอย่างยั่งยืนนั้น รับ เพื่อให้ประชาชนดำเนินชีวิตด้วยเศรษฐกิจที่พอเพียง และมีการพัฒนาจิตใจคนโดยนำหลักคุณธรรมและพุทธศาสนา และพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจในทางปฏิบัติ มีการพัฒนาสังคม ครอบครัว ชุมชน มีความรัก ความห่วงใยอ่อนอาทรต่อกัน มีความรับผิดชอบต่อชุมชนนั้น รับ มีการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้ประชาชนอยู่อย่างมั่นคง เพิ่มรายได้หมายความว่า มีการออม การเพิ่มรายได้ในส่วนนี้ ต้องมีการเงินออมก่อน การออมไม่ใช่ว่าต้องออมมาก ออมวันละ 10 บาทก็ได้ เรายังมีการออมมาก บางคน บอกว่าเรามีเท่านี้เราจะออมอย่างไร ถ้ามีน้อยก็ออมวันละ 10 บาท เป็นการสร้างนิสัยในการออมจากน้อย ๆ จนมากขึ้นเรื่อย ๆ และท่านบอกว่าถ้ามีเงินออม อย่างเช่น ถ้าออมกับธนาคารออมสินนั้น ท่านบอกว่าถ้ามี โครงการดีมีการออมตลอดทุก ๆ เดือน เดือนละ 1,000 บาทจนถึง 1 ปี และท่านให้เวลาไปกู้ยืมจากธนาคารออมสินให้เราเงินออมประจำนี้จะนำไปประกัน โดยเอาบัญชีเงินฝากตัวเองไปประกัน ซึ่งการดำเนินงานแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของอำเภอรามลาไสยนั้น ได้นำนโยบายของทางจังหวัดมาปฏิบัติ โดยนายอำเภอได้จัดทีมงาน มืออาชีวะ ดำเนิน ประการคือทีมงานว่าแบ่งงานกันทำว่าใครจะทำตรงไหน ส่วนไหน และ เชิญวิทยากร นายอำเภอมาให้ความรู้กับราษฎรนั้น ซึ่งในการ อบรมนั้น ในอำเภอรามลาไสยมี 8 ตำบล มี 3 เทศบาล ซึ่งเราก็ได้ทำการอบรมทั้ง 8 ตำบล และก็แยกไปเทศบาลอีก 3 เทศบาล 11 แห่งนั้น ซึ่งผู้อุปนายก รัฐมนตรี ประจำอำเภอในชุมชน ตัวแทนในแต่ละชุมชนแต่ละตำบล กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน หัวหน้ากลุ่มต่าง ๆ โดย กฎหมาย ที่เข้ามาอบรมตรงนี้ ซึ่งในการอบรมนั้นเราทำการอบรมทั้งหมด 3 วัน ในกระบวนการ หัวข้อในการอบรมนั้นเป็นหัวข้อการอบรมแบบกระบวนการ

วันแรกนั้น เราจะมีการอบรมเกี่ยวกับนโยบายแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง และมีการสร้างกฎกติกา ร่วมกันนั้นและช่วงบ่ายก็มี การอบรมปฏิบัติตามรอยพระโพธิบาทและมีการศึกษาสภาพดีตและปัจจุบัน วันนี้คือวันแรก

ส่วนในวันที่ 2 นั้น มีการสภาพในอดีตและปัจจุบัน และส่วนในช่วงที่สองนั้น มีการดำเนินการฝันที่ เป็นจริง หรือสร้าง Vision ให้กับผู้เข้าอบรม เช่น อบรมให้อยู่ด้วยคุณธรรม ในช่วงบ่ายเป็นการสร้าง ภารกิจ หรือเป็นข้อตกลงร่วมกันกับชุมชนที่เราได้จัดวิสัยทัศน์หรือฝันที่เป็นจริงขึ้นมา มาดำเนินตามภารกิจว่าจะ ดำเนินอย่างไรให้เป็นจริง และในช่วงสุดท้ายของวันที่สองนั้นคือเป็นการร่วมทำกิจกรรมร่วมโครงการ เราจะ ให้ผู้เข้าร่วมเสนอ กิจกรรมร่วมโครงการแต่ละโครงการในหมู่บ้าน ของตนเองว่าในหมู่บ้านตนมีโครงการอะไร ที่หมู่บ้านอยากรู้ ให้ที่ขาด ให้เค้าเสนอมา ให้เสนอเป็นโครงการและเสนอ กิจกรรมขึ้นมาเสนอต่อที่ประชุมโครงการ อบรม

ต่อไปในวันที่สาม เราจะเน้นในเรื่องความปลอดภัยการเลี้ยงชีวิตและเศรษฐกิจ จะมีธนาคารเพื่อการ เกษตร และธนาคารออมสินมาให้ความรู้เกี่ยวกับการออม และช่วงบ่ายหัวหน้าสานักงานสุจะมาให้ความรู้ เกี่ยวกับสานักงานสุ เรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมและวัฒนธรรมโดยคุณเจ้าหน้าที่รับมาให้ความรู้ และเราก็จะทำ

การบันทึก ไม่เกินตารางที่เราได้อบรมไม่เกินประมาณ 3 วัน จากผลที่เราทำการอบรมนะครับ ผลการดำเนินงานที่เราได้อบรมผ่านมา ทุกหมู่บ้านจะมีออกกฎหมายข้อบังคับของหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน เพื่อจะลงโทษราษฎรเกี้ยว กับยาเสพติด ความไม่สงบนะครับภายในหมู่บ้าน ซึ่งกฎหมายข้อบังคับนั้นต้องผ่านเวทีประชาคมมาก่อน ซึ่งตั้งว่า 111 หมู่บ้านในอำเภอคลาไทรนั้น ก็ได้ดำเนินการในส่วนนั้นนะครับ

1. ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้านของตนทุกหมู่บ้านนั้นๆ ซึ่งแผนนี้ก็ต้องผ่านประชาชนหมู่บ้าน และเพื่อที่จะเสนอให้กับองค์กรกรกุศลท้องถิ่นเพื่อจะได้ทำการแก้ไขปัญหาต่อไปนั้นๆ
 2. จะให้ในแต่ละหมู่บ้านจะมีการจัดเรียนรู้ประจำทุกคืน เราจะอยู่ตั้งแต่ประมาณ 2 ทุ่มถึงประมาณตีหนึ่งนั้นๆ บางหมู่บ้านก็ประมาณตีสองนั้นๆ
 3. เราจะไม่ให้มีการเล่นพนันในงานศพ ถ้ามีเราจะให้จับทันที เราจะไม่มีการผ่อนพนนั้นๆ คือในงานศพเราจะไม่ให้มีการเล่นการพนันเลย ถ้ามีแล้วมีคนแจ้งมา ถ้าเราทราบเราจะให้เจ้าหน้าที่ไปดำเนินการทันทีนั้นๆ และการพนันบ้างไฟก็จะไม่ให้มีด้วย จะให้เจ้าหน้าที่สำรวจไปเฝ้าติดตามตลอดนั้นๆ
 4. เราจะมีการรณรงค์เกี่ยวกับการลด ละ เลิกการดื่มสุราและครับและพวกรายัง เพื่อที่จะให้ราชภารมีที่ยึดเหนี่ยว คือ เราจะให้ราชภารมีแต่ละหมู่บ้านทำการสอนกิจ ในวันสำคัญ ๆ ซึ่งจะให้ประมาณเกินกึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน

5. รายวาระจะมีการออมทรัพย์ทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการออมทรัพย์ในรูปแบบต่าง ๆ หรือกับธนาคาร กองทุนต่าง ๆ เรายังให้ทุกครัวเรือนได้มีเงินออม อย่างที่พูดมาข้างต้นว่า ไม่ใช่ว่าเราออมมาก เราออมวันละ 10 บาท 20 บาท เมื่อมีการสร้างนิสัยในล้วนนี่จะครับ เมื่อเรารู้ได้คำแนะนำการณรงค์การออมทรัพย์ ตามโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ตั้งแต่ตุลาคม 2545 ถึง มีนาคม 2546 เรายังสอดส่องว่า ครัวเรือนออมทรัพย์ ได้มีการออมรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็น 14,085 ครัวเรือน กรณีที่เป็นการออมทรัพย์ มีการออมทรัพย์ กรณีที่ยังไม่มีการออมทรัพย์ 261 ครัวเรือน นี่คือผลที่เราได้คำแนะนำการโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนานะครับ ซึ่งในล้วนของคนผู้ว่าทやりกผู้รับผิดชอบ ขอนำเสนอเพียงเท่านี้ก่อนครับ เป็นขั้นต้นแค่นี้ ก่อนครับ

ผู้ใหญ่บ้าน ตำบลโนนนาجارย์ กิ่งอำเภอนาคู “ผมขอพูดถึงเรื่องโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่เกิดขึ้นตอนนี้ผมคิดว่าโครงการนี้ดีแต่ก่อนนี้ก็ยังไม่ดีเท่าไร ผมพูดถึงบ้านผมเศรษฐกิจทุกอย่าง เมื่อโครงการของรัฐบาลจัดตั้งขึ้นมาเนี่ก็ถือว่า การอยู่ดีกินดีผ่านไปถึง 70% เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ครับ บ้านผมมีอาชีพทำนา แหล่งน้ำส่วนมากไม่มีสัมปทาน มีแต่ฝ่ายเล็กๆ พอหน้าแล้งบ้านผมก็ปลูกถ้วลิสิ่ง เค้าก็เอาทุนจากโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ผมได้จัดการออมเงิน สามาชิกของผมมี 107 หลังคาเรือน ก็ออมเงินทุกหลังคาเรือนออมทุกเดือน ก็ถือเงินหุ้นกันให้ยืมไปลงทุนกันในหน้าแล้ง พอปลูกถ้วลิสิ่ง พอหน้าแล้งก็เกี่ยวข้าวและก็ทอผ้า ก็อาเจนก้อนนั้น ที่ออมกันไว้มานาน ถึงเวลาทำไรก็เข้ากองทุนไปปันผลกันรอบปี พูดถึงเรื่องแผ่นดินธรรม การลักเล็กขโมยน้อยก็ไม่มี เพราะว่าเราได้จัดเรียมจัดเป็นคุ้ม เนื่องจากยาเสพติดบ้านผมทั้งหมด 7 คุ้ม จัดตั้งกรรมการคุ้มขึ้นมาประชุมกันว่าจะเอาอย่างไหน รับผิดชอบแต่ละคุ้มแต่ละโซน เมื่อเกิดเหตุการณ์ไหนก็วิงหากัน สำหรับเรื่องของกลุ่มต่างๆ บ้านผมก็มี 4-5 กลุ่ม คือตลาดชุมชน ซึ่งผมก็ได้ถือหุ้น เพื่อว่าจะได้ไม่ต้องซื้อของผ่านพ่อค้าหรือจัดขายเอง พอสิ้นปีก็ปันผลและก็ชาวบ้านก็รู้ว่าการจัดรายจ่ายของแต่ละครอบครัวล้วนปีจะมีบิลมา มีเช็คมา เค้าก็ประหยัดลง กำไรปันผลก็ได้คืน เกี่ยวกับเรื่องเยาวชนเดี่ยวโน้นี้เค้าก็เลิกเกี่ยวกับ เรื่องยาเสพติด หันมาเล่นกีฬา ทางสภากำลังจัดกีฬาขึ้นแต่ละปีทางตำบล และก็เราก็จัดนักกีฬาเยาวชนเข้าในแต่ละหมู่บ้าน ผมขอสรุปว่า โครงการนี้ดีครับ”

ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลล่ายน้ำวัง กิ่งอำเภอคู เกี่ยวกับโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้ก็ วิธีปฏิบัติ ก็คล้ายๆ กันทำตามนโยบายของท่านผู้ว่า แต่ละกบบ้านจะมีเทคนิคในการทำ สิ่งแรกก็ทำความเข้า

ใจกับชาวบ้านให้รู้จักกติกา รู้จักกฎระเบียบในการรวมกลุ่มครับ ตอนแรกก็จะหาตัวแทนก่อนแยกเป็นคุ้มเป็นหมู่ พอดีเป็นคุ้มเป็นหมู่แล้ว ก็มีการตั้งประธานคุ้ม มีรองหัวหน้าคุ้ม มีกรรมการคุ้ม แต่ละคุ้มมันจะทำการแบ่งขันกันเอง ทางผู้นำคุณภาพการกลางก็จะทำการดูแลให้นโยบายแนวทาง คือแล้วแต่หมู่บ้านครับ หมู่บ้านใหญ่ก็หลายคุ้ม อย่างบ้านผมนี่มี 4 คุ้ม คุ้มหนึ่งก็ 20 กว่าหลังเอกสารับ ก็มีกรรมการดูแลกันครับ พอทำความเข้าใจมันจะง่ายขึ้น รู้จักกฎ รู้จักระเบียบ ประสานงานง่าย ทำกิจกรรมร่วม แล้วทุกอย่างอย่างที่ผมทำมาแต่ก่อนตั้งแต่ปี 45 เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ ตั้งแต่เริ่มได้รับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านใหม่ๆ มีทำศูนย์สาธิตการตลาด และออมทรัพย์ทำควบคู่กันไป กิจกรรมร่วมและก็มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีอีรักษ์อาชูนย์การศึกษาระดับตำบล แล้วก็มาโครงการเกษตรพอเพียงโครงการพระราชดำริ เอยากรถยนต์มาป่าด ครัวเรือนละ 6 เส้นมาปลูกผัก ข้างล่างจะทำเป็นบ่อคอนกรีต เลี้ยงปลาดุก พอด้วยน้ำ เลี้ยงปลา ก็เอามารดผัก ปลูกผัก และพอดีมาเสริมกับโครงการแผ่นดินทองของท่านผู้ว่าต่อเนื่องกันมาก็ง่าย ขึ้นหน่อย เวเรยามก็จัดเป็นเวรยามจัดไสวันตั้งแต่วันอาทิตย์ถึงวันเสาร์ หมุนเวียนกันครับ ผู้ตรวจเวรยามก็ตั้ง คณะกรรมการและก็บอร์ด คณะกรรมการ ผู้ช่วย คืนละ 2 คนครับ หมุนเวียนกันครับ ส่วนแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี่ผมก็เห็นว่าดี ทำให้คนมีกิจกรรมร่วมกัน ถ้าหากหน่อยต้องอาศัยทางวัดประสานลงไปทางวัด หรือ นัดแนะไปทำกิจกรรมร่วมกันในวัด คือรวมกลุ่มกันให้ได้มันจะง่ายขึ้นครับ สำหรับผมก็คงแค่นี้ครับขอบคุณครับ”

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง หมู่ที่ 7 บ้านโนนสูง กิ่งอำเภอนาดู “ในส่วนของเรื่องแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง หลังจากที่ทางจังหวัดมีนโยบายและก็ได้มอบการกิจในส่วนของอำเภอ ตำบล ผมก็จะขอพูดในเรื่องในชุมชนในหมู่บ้านเลยก็ได้ดำเนินการเกี่ยวกับแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หลังจากได้มีการอบรมประชาชนเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ เป้าหมายอะไรต่างๆ ก็ได้มีการดำเนินการคือ จัดกลุ่มประชาชนเป็นคุ้ม”

3. การออมเงิน

ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวถึงการออมว่า “เรื่องการออมนี่คือลักษณะ กับว่า ออมมาเงินมาเยอะๆ และสะสมหรือหาเงินมากๆ และฝากเยอะๆ นี่คือ แนวคิดการออมสมัยใหม่ แต่แนวคิดการออมสมัยเก่าเค้าไม่พูดว่าออม เพราะว่าเค้าบอกว่า ลดรายจ่าย ลดการบริโภค อย่าพูดเรื่องเงินนะเคยอยู่ กินอย่างนี้ ชาวนาอยู่ตามบ้านนอกไม่มีเงินก็อยู่ได้ เพราะเค้าบริโภคตามที่เค้ามี ในช่วงหลังซื้อผงชูรสมากขึ้น วัฒนธรรมช่วงหลังกินน้ำปลา กันมากขึ้น ถ้ามีแยกมาเค้าเอาน้ำปลามาให้กินด้วย เพราะเค้ามีเงินมากพอที่จะซื้อน้ำปลามาให้แยกกินแล้ว นี่คือแนวคิดของการออม ไม่ต้องพูดเรื่องการออม เพราะไม่รู้ว่าจะออมอะไรให้พูดถึงว่า ลดการบริโภค การบริโภคนี่คือในสภาวะที่เค้าเคยอยู่อย่างไรเค้าก็อยู่อย่างนั้น พ่อแม่เคยพาอยู่อย่างนี้ก็อยู่อย่างนี้ การลดการบริโภคไม่ใช่ว่าลดที่ตัวเองมี เช่น ที่บ้านเลี้ยงปลาฟ้อแม่บอกว่าให้จับปลา กินวันละ 5-6 ตัวให้ลดลงเหลือ 2 ตัว คือสิ่งที่มีกินไป คือลักษณะอย่างนี้ไม่เกี่ยวกับเงิน รู้บานอบอกให้เรียนพรีก์พอ แล้วพระตอนนี้พ่อแม่ต้องหาเงินส่งลูกเรียน และก็ในส่วนที่ฟุ่มเฟือยออกจากสบู่ แซมพู น้ำปลาพุดจ่ายๆ คนที่อยู่ตามนา 5-10 ปีเข้ามายังไม่จนนะพวกที่จนคือ พวกที่อยู่ในหมู่บ้าน และพวกที่อยู่ในชุมชนเมืองยัง จนกว่านั้นอีกพระคนที่อยู่ในชุมชนเมืองมันไม่มีความเอื้ออาทร

ผู้ใหญ่บ้านหัวนา คำ ย่างตลาด “เราเริ่มจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีทุกหมู่บ้านในตำบลหัวนา คำ ชาวบ้านมาร่วมกลุ่มเป็นกลุ่มสักจะออมทรัพย์กันทุกเดือนและได้เงินประมาณจากบอร์ด มาสนับสนุนหมู่บ้านละ 2 หมื่นบาท ทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น โดยทุนของตัวเองบ้าง บอร์ด บ้าง อย่างกลุ่มบ้านดงกลางตอนนี้มีเงินสักจะ 1 แสนกว่าบาท พยายามทำอะไรหลายๆ อย่างปล่อยให้กู้ฉุกเฉินบ้าง กู้ซื้อปุ่ยบ้าง”

ผู้นำกลุ่มอาชีพ อำเภอห้วยเม็ก “ผมในนามประชาชนมี 117 หลังคาเรือน ผมได้อธิบายให้ชาวบ้านออมให้ได้อย่างน้อย 90% ของครัวเรือนตามนโยบายของผู้ว่าฯ ก่อนหน้านี้กลุ่มเป็นแค่นารถรม เพราะมีกลุ่มเจยฯ ครับ แต่เดี๋ยวนี้เป็นรูปธรรมแล้ว เกิดการตื่นตัวขึ้นมาทันทีครับ ตื่นขึ้นมาทันทีจากคนที่เอาหูไปนา เอาตาไปไว้ ก็มีความตื่นตัวให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ปี 44 มีเงินอยู่ 2 พันกว่าบาท เดี๋ยวนี้มีเงินอยู่ 4 หมื่นกว่าบาท โดยการออมแต่ละเดือน”

พัฒนามุ่งชู อำเภอเชียง “จังหวัดจะรับนโยบายจากท่านผู้ว่ามาและจะมีการรณรงค์การออมทรัพย์ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นการออมทรัพย์เพื่อการผลิต ออมทรัพย์ของกองทุนหมู่บ้าน ที่เกิดการออมและกีดลุ่มอาชีพต่างๆ เราก็จะไปรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในส่วนตรงนี้ อย่างน้อยๆ ที่ประมาณ 90% ขึ้นไปในส่วนของอำเภอเชียง เดือนนี้จะได้การออม 95.98% ของครัวเรือนทั้งหมดในอำเภอเชียง ที่ไปประชาสัมพันธ์ในส่วนนี้ และได้เป็นวิทยากรประจำอำเภอตัวย “

4. และออมทรัพย์เพื่อเป็นเครื่องมือเข้าสู่แหล่งทุน เป็นการปรับวิธีเข้าหาวิถี ซึ่งยึดหลักการพึงพาตันเองให้สามารถอยู่ได้ในสังคมโลกกว้างนี้ โดยมุ่งไปที่การกำหนดและดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงิน โดยได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะให้ครัวเรือนมีบัญชีเงินออมให้ได้ร้อยละ 90 ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมีกลยุทธ์ คือ การออมทรัพย์เพื่อใช้เป็นหลักประกันการกู้เงิน จันทำให้เกิดการออมเงินของชุมชนมากขึ้น ดังคำตอนการสัมภาษณ์ของพัฒนากร คำเรื่องสมเด็จ ดังนี้

“โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ในส่วนที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเด็จรับผิดชอบคือ การล่งเสริมการออมทรัพย์และการส่งเสริมอาชีพ ในฐานะผู้ล่งเสริม ผู้สนับสนุน ผู้ประสานงาน การออมทรัพย์ทางอำเภอเด็จอยู่ที่ 99.17 เปอร์เซ็นต์ ที่ออมแล้วมีประมาณ 11,200 ครัวเรือนทั้งหมด ยังไม่ออมประมาณ 100 ครัวเรือน และก็คิดว่าจะให้มีการรณรงค์การออมครบ 100 เปอร์เซ็นต์”

ผู้นำชุมชน อำเภอร่องคำ ก็ยืนยันในเรื่องดังกล่าวว่า “พ่อเริ่มมีนโยบายแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเข้ามาปรากฏว่าทุกวันนี้ ผลชี้วัดปรากฏออกมากอย่างชัดเจนว่า ประชาชนสามัชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีการออมเพิ่มขึ้น ทั้งกลุ่มมีสามัชิกทั้งหมด 338 คน รวมกลุ่มแล้วมีเงินออมรวมกันเดือนละ 8-9 พันบาท ตั้งแต่ประกาศใช้ตำบล หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ชาวบ้านสามัชิกรู้จักออมทรัพย์ รู้จักประยุต ทางทรัพย์ได้ใช้ทรัพย์เป็นนำเงินฝาก บางคนก็จาก 50 บาท ที่เป็นเดือนละ 100 บาท 200 บาท นำเงินออมเข้ามาออม บางคนก็ 500-600 บาทแล้วแต่ความสามารถของลูกค้า ครอบครัวของสามัชิก”

ผู้ใหญ่บ้านและประธานคณะกรรมการพัฒนาสตรีประจำตำบล อำเภออย่างตลาด กล่าวถึงขั้นตอนการออม และการเข้าถึงแหล่งทุนไว้ดังนี้ “เป้าหมายของจังหวัดว่าทุกหมู่บ้านจะต้องมีกลุ่มออมทรัพย์ มีกลุ่มสังคมของตัวเองทุกหมู่บ้านมีข้อบังคับกลุ่ม แต่จะสมัครเงินสังคมอย่างไร หมู่บ้านเรามีสมัคร 20 บาท ครึ่งแรก คนละ 100 บาท เดือนต่อมา 20 บาท หรือ 50 บาท ถ้าคนไหน 50 บาทก็ 50 บาทตลอด แล้วการกู้ยืมของสมาชิกต้องปล่อยกู้บ้าง มติที่ประชุมว่าดูกอกเท่าไร ออกเบี้ยร้อยละ 1 บาทต่อเดือน ก็ตกลงกับสมาชิกกลุ่ม มีเงินปันผลให้กับสมาชิก มีเงินช่วยเหลือสังคม คืนสูงสังคม และก็ค่าตอบแทนคณะกรรมการบ้าง 10 หรือ 5 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่คืนสังคมด้วยการช่วยเหลือเด็กกำพร้าหรือเด็กยากจน ผู้สูงอายุเป็นสวัสดิการให้ไปเลี้ยง คนละ 500 บาท โดยทางคุ้มคัดมาเลยว่าผู้สูงอายุที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มส่วนราชการ เด็กกำพร้าที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากส่วนราชการมีคู่คุณ”

วิทยากรประจำกลุ่มของตำบลบ่อแก้ว กิ่งอำเภอนาคู ยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเพิ่มเติมว่า “อันนี้ มันได้ฝังเข้าไปในหมู่บ้าน กลุ่มต่างๆ มันได้เกิดขึ้นแล้ว อย่างเมื่อวันสองวัน ไหนจะกองทุนหมู่บ้านต้องมา เกี่ยวข้องกับตุรนตุราย คณะกรรมการหมู่บ้านที่เป็นกองทุนอาชีพ ฉะนั้นเราได้ฝึกคนไปแล้ว ต้องผลิตตัวชาว

บ้านจะเป็นลักษณะประชากมได้ระดับนั้น ตั้งกฎกติกาตนเอง อย่างบ้านที่ผมอยู่นี่ที่แรกเก็บดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 1 บาท ที่นี่มันไม่พอค่ากระแสไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายอะไรต่าง ๆ เดิมทีคิดว่า เรายังแค่เอามาแบ่งกัน เถอะความคิดมีอยู่แค่นั้น พอก็ปรับร้อยละบาท มาขึ้นร้อยละสองบาทยังไม่พอในการดำเนินการ ซึ่งชาวบ้านยังไม่คิด เรื่องบ้านดำเนินการนี้เลยที่แรก คราวที่ทำเพื่อหมู่บ้าน แต่พอคราวนี้มีค่าใช้จ่ายขึ้นมา เค้าสามารถแยกบัญชีและค่าใช้จ่าย และแบ่งส่วนหนึ่งไปเป็นสาธารณประโยชน์ชั่วคราว และเป็นกองทุนส่วนที่เป็นกองทุนก็มี และก็มีศูนย์สาธิตการตลาด ทำให้หลายหมู่บ้านมีกำไร และสามารถนำไปบำรุงสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้านได้ เช่น หมู่บ้านศรีราชา หมู่ 8 มีทุนที่จะสร้างสำนักงานเพิ่มขึ้นปีนี้เกือบ 6 หมื่นบาท จากปั้นผลเงิน เงินเหลือจากการทุนต่าง ๆ แล้ว ร้านค้าซึ่งของในหมู่บ้านแทบจะปิดหมดเลย เค้าถือว่า อย่างหมู่บ้านมีทุนที่จะสร้างเพิ่มขึ้นจะปั้นผลจากการเหลืออะไรต่าง ๆ ร้านค้า เดียว呢ในหมู่บ้านแทบจะปิดหมดเลย โดยเฉพาะหมู่บ้านศรีราชา หมู่ 8 ซึ่งสมัยก่อนนี่อยู่ที่กุฉินารายณ์ อยู่ตำบลปอแก้ว ซึ่งผมไม่คาดคิดมันเป็นล็อกเล็ก ๆ ประสบความสำเร็จอย่างสูงเลยครับ”

นักพัฒนาชุมชน 6 สังกัด สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอร่องคำ “โครงการสินเชื่อเพื่อการพัฒนาชนบท ชี้ธนาการออมสินกับอ.ก.ส. จัดสรรงบประมาณให้ นี่คือข้อดีที่เราเข้าไปส่งเสริมจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ถ้ากลุ่มไหนต้องการเงินไปทำธุรกิจหรือส่งเสริมการประกอบอาชีพของสมาชิกกลุ่ม ก็สามารถถูกได้ 5 เท่าของเงินออมสักจะ โดยไม่มีหลักทรัพย์ โดยนำสมุดเงินรวมของกลุ่มออมทรัพย์มาคำนึงกันแล้ว ให้กู้ 5 เท่าและก็จุดที่ว่าสำเร็จของกลุ่มที่ไปส่งเสริมก็มีอยู่ 4 กลุ่มที่กู้เงินธนาคารเอ้าไปให้สามารถได้กู้ไปเพื่อประกอบอาชีพ อีกช่วงหนึ่ง ซึ่งเป็นโครงการที่ดีตัวหนึ่งนะครับ อันนี้คือแนวทางที่พ่วงผลเข้าไปส่งเสริมในฐานะที่เป็นสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่องคำ”

ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “....เราคงไม่ปฏิเสธการเปลี่ยนแปลง หรือการที่มันจะเข้ามาแต่ต้องปักป้องตัวเอง ต่อมาก็พัฒนาเงินออมไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีหรืออาชีพที่ชาวบ้านทำ โดยใช้การจัดการเข้ามาช่วย โดยการจัดการสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีคุณค่าเพิ่มขึ้น แต่ต้องจัดการให้เป็นเช่น กลุ่มทอผ้า ปักติทำคนเดียวอย่างหากำทำก็ทำพ่อรวมกันเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ลงทุนลงแรงกัน เราจะไม่ขายไม่ได้ เพราะเป็นหุ้นส่วน เศรษฐกิจเค้าก็ขยายตัว ขยายก็ขยายการทอ ขยายสายการค้า ลายที่ตัวเองทำ ที่นี่ทำได้แต่ปัญหาเค้ามีอยู่ว่า ถ้าเค้าพอได้แล้วตลาดครื้นเครงกลับสู่ปัญหาที่ส่งผลถึงกลุ่มอาชีพ ถ้าตามว่าเรามาถูกทางหรือไม่ ถูกทางที่สุดและเริ่มเป็นรูปเป็นร่างก็ช่วงนี้แหละ....”

5.4.1 ปัจจัยทางสังคม

ปัจจัยทางสังคมที่ทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถเอาชนะความยากจนได้ คือ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง เอาใจใส่เสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นนักพัฒนาและกล้าที่จะตัดสินใจ มีความจริงจังในการทำงานและการเข้าถึงประชาชน เพื่อกระตุ้นประชาชนให้กล้าคิดกล้าทำ นั่นคือ ผู้นำเข้มแข็ง ระบบเข้มแข็ง ทุกระดับเข้มแข็งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเอาชนะความยากจนได้ สนับสนุนโดยคำตอบการสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่บ้าน อำเภอสุมเด็จ ดังนี้ “ซึ่งโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ก็เป็นหน้าที่หนึ่งที่ผู้นำท้องถิ่นนั้นต้องนำโครงการเหล่านี้ไปสอนเพื่อให้ชุมชน ให้ประชาชนในตำบล ในหมู่บ้านของตนเอง ให้มีการจัดกลุ่มประกอบอาชีพเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายในชุมชน จัดให้มีการออมในชุมชน ให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน และก็ลดอบายมุขและก็ลดรายจ่ายต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง และก็เป็นผู้ที่ติดตามและนำพาชุมชน ประชาชนในชุมชนตัวเอง ให้เข้มแข็ง ตลอดจนสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง”

ประธานกลุ่มทอผ้าลายเกร็ดเต่า อำเภอสมเด็จ กล่าวถึงความสำคัญของผู้นำว่า “เป็นจุดยืนให้พี่น้องประชาชนในหมู่บ้าน ถ้ามีหลักแหล่งหรือมีผู้นำที่เข้มแข็งก็จะพาสามารถไปถึงจุดหมายปลายทาง”

ชาวบ้าน อำเภอท่าคันโถกยืนยันเช่นเดียวกันว่า “ความเจ้าจริงเจ้าจังของผู้นำ ครรภ์ตามที่จะประสบความสำเร็จ คือ ต้องทำจริงหรือต้องทำอย่างนี้”

นอกจากนี้การที่จังหวัดกาฬสินธุ์ประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติด ยังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการอาชนาจความยากจน เพราะในเมื่อสามารถปลอดยาเสพติดได้ ความยากจนก็ต้องอาชนาจได้เช่นกัน ดังที่รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อ.กมลาไสย กล่าวว่า

“การประกาศเป็นอำเภอ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่ออาชนาจความยากจน ตรงนี้จะเกิดขึ้นได้ ต้องเกิดขึ้นทั้งหมู่บ้านและทุกครัวเรือนของจังหวัดกาฬสินธุ์ จะต้องเป็นหมู่บ้านเป็นครัวเรือนที่ปลอดยาเสพติดก่อน ซึ่งถ้าสามารถปลอดยาเสพติดได้ ก็จะสามารถอาชนาจความยากจนได้”

การปักครองแบบพื้นท้องซึ่งเป็นแบบฉบับการทำงานในชนบท นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ สามารถช่วยให้การทำงานเป็นถ้อยที่ถ้อยอาศัย ร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อ.กมลาไสย ที่ว่า

“จะทำอย่างไรให้จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดปลอดยาเสพติด และเป็นจังหวัดแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ลักษณะการทำงานที่ทางจังหวัดกาฬสินธุ์ถ้าจะพูดแล้วมันเป็นการปักครองแบบชนบท คือแบบพื้นท้องกัน หรือแบบเพื่อน สามารถสื่อและติดต่อกันโดยง่าย สามารถรู้ว่าครัวเรือนนี้ ท่านมี ท่านทำ ท่านประกอบอาชีพ อะไร”

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางสังคมอื่นๆ เช่น ชุมชนมีความรักความสามัคคีสามารถอาชนาจความยากจนได้ การสร้างและขยายเครือข่ายระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการพัฒนาอาชีพ และการประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวถึงความเสี่ยงภัยในการมีอาชญากรรม

5.4.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการอาชนาจความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ การส่งเสริมอาชีพ ตามนโยบายล่างเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของพัฒนากรอำเภอ อำเภอ漫 ที่ว่า

“การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะ OTOP เป็นตัวที่จะทำให้ประชาชนของเรามีรายได้เพิ่มจากเดิมนั้นจะมีรายได้จากการทำการเกษตร ทำไร่ ทำสวน แต่พอมีโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นมา ทำให้ประชาชนของเรามีการใช้ความรู้เดิม ความรู้ดังเดิมที่เรียกว่าภูมิปัญญา ผลิตหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้นมา ให้ประชาชนมีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้น”

นอกจากนี้ยังมีปัจจัยทางเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น เมื่อมีรายได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ ต้องรู้จักออมและรู้คุณค่าของการออมเงิน การเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการพนันและยาเสพติด สามารถกลุ่มอาชีพควรรู้ในการบริหารจัดการเพื่อความเข้มแข็งของกลุ่ม ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ คือ การออมความร่วมมือ การจัดการและทรัพยากรธรรมชาติกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม

5.4.3 ตัวชี้วัด

ผลการพัฒนาอาชนาจความยากจน พิจารณาจากดัชนี 3 ตัวสำคัญ คือ

1. การออม จำนวนครัวเรือนไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ต้องมีเงินออม เพราะการออมทำให้ไม่จน โดยไม่ผ่านการฝึกพัฒนาจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจที่ทำให้ไม่จน ไม่จนปัญญาและไม่จนเงิน

2. การลด ละ เลิกօบายมุข พิจารณาจากคดีที่เกี่ยวข้องกับօบายมุข ชี้งลดลงและการไม่มีการพนันในงานศพ
3. กฎหมายบ้าน ที่สร้างขึ้นมาจากการร่วมมือของประชาชนและยอมรับจากฝ่ายราชการ เพื่อให้ใช้ในการควบคุมหรือเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรม

ผู้ช่วยสาธารณสุข อำเภอรองค่า “เสร็จแล้วท่านก็จะให้ตัวชี้วัดของงานมาให้ ก็ทางด้านเศรษฐกิจต้องมีแบบนี้ทางด้านสังคมต้องมีแบบนี้นะ นอกจากนั้นท่านยังให้ไปคิดต่อเองในส่วนของแต่ละงานนั้น ยกตัวอย่างเช่น ทางด้านสาธารณสุขของผมเองนั้น ทางด้านสุขภาพก็ต้องกำหนดตัวชี้วัดขึ้นมาว่า ด้านสุขภาพ ด้านอาหาร ด้านการออกกำลังกาย ด้านโรคเดอดส์ ด้านยาเสพติด เป็นต้น”

กำหนดน้ำหนักลดลงพยุง อำเภอตอนจัน “เกณฑ์ชี้วัดของเรานั้นตั้งไว้ ที่อำเภอได้ตั้งไว้มีประมาณ 10 ด้าน นะครับ คือ

1. การเล่นการพนัน ที่ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย เช่น การพนันชนไก่ การพนันในงานศพ การพนันบุญบั้งไฟ หรือแบ่งบุญบั้งไฟในหมู่บ้านอย่างนี้ไม่มีนะครับ
2. เป็นหมู่บ้านที่ออกกฎหมายเบียบ ข้อบังคับ เพื่อไว้ใช้ลงโทษราษฎรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด อย่างเช่น ทางด้านสาธารณสุขของผมเองนั้น กฎหมายเบียบ ข้อบังคับดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากเวทีประชาคมของหมู่บ้านด้วย
3. มีการออมทรัพย์ทุกรูปแบบ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของ ครัวเรือนที่มีในหมู่บ้าน
4. ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์รายได้ไม่น้อยกว่า 2 หมื่นบาท ต้องมีการออมหรือเป็นสมาชิกสินเชื่อของ กส. หรือกลุ่มอาชีพที่ตั้งขึ้นใหม่เพื่อการประกอบอาชีพตามความประสงค์
5. ประชาชนในหมู่บ้านต้องมีการปฏิบัติศาสนา เช้าวัดฟังธรรม หรือร่วมกันปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน
6. มีการจัดทำความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อย ภายในหมู่บ้านอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง อันนี้ก็ได้ทำทุกตำบล ได้ดำเนินการมา
7. มีการอยู่เรียบราบหมู่บ้าน เพื่อปลดจากอาชญากรรมและปลดยาเสพติดอย่างเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง
8. ประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันลงประชามติ ก่อนที่จะประกาศประชามติ ต้องลงประชามติประการ เป็น หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านลงประชามติ แต่ละหมู่บ้านได้ ประการ ลงนามประกาศเป็นหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านลงประชามติ แต่ละหมู่บ้านลงประชามติ ที่จะมอบให้ท่าน
9. ชุดปฏิบัติการประจำตำบลของอำเภอ ต้องให้ความเห็นชอบในการประกาศเป็นหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านลงประชามติ ที่จะมอบให้ท่านและชุด ประเมินผลได้มอบให้แล้วนะครับ

ประธาน กพสม. หมู่บ้านที่ 11 ตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ “ถ้าพูดถึงผลลัมภ์ที่ต้องมองถึงตัว ตัวชี้วัดของเรานั้นที่สำคัญตามที่เราทำมา เป็นนโยบายของรัฐบาลใหญ่ ๆ ก็มีอยู่ 4 ตัว

ตัวชี้วัดตัวแรก ก็คือเรื่อง ประชาชนมีงานทำชัดเจนจริง ๆ มันเริ่มต้นตรงนี้ ใช้ครับ ถ้าสามารถเพิ่มขึ้น อย่างไร การเกษตร เทคโนโลยี ให้เงินสนับสนุนให้กับชุมชน ชุมชนละ 2 หมื่นบาท นั้นคือปัจจัยที่รัฐบาลได้ สนับสนุนก่อให้เกิดอาชีพ นี่คือตัวชี้วัดตัวที่หนึ่ง

ตัวชี้วัดตัวที่สอง ก็คือการลด ละ เลิกօบายมุข ถ้าเห็นได้อย่างชัดเจนจะมีตัวชี้วัดอยู่ 3 ตัว ก็คือตัวที่หนึ่งก็คือ การพนันจะไม่ให้มีเด็กขาด อันที่สองก็คือเรื่อง บังไฟเล่นการพนันเหมือนกันจะไม่ให้มีการพนัน อีกสิ่งหนึ่งก็คือ ไก่ชนที่นโยบายเชื่อมโยงมา ถ้าจะเล่นต้องไปเล่นที่บ่อนที่มีการพนันอย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดตัวที่สาม ก็คือ การออม คนเราถายกจนจริง ๆ คงมีเงินออม เดือนสิงหาคม 2546 ที่เก็บข้อมูลไว้มี 8,672 ครัวเรือน ยังไม่มีการออมเพียง 170 ครัวเรือน ซึ่งความจริงก็เป็นไปได้ความจริงที่เป็นไปได้ เฉลี่ยเงินออมจะอยู่ที่ 176.77 บาทต่อครัวเรือน อันนี้คือตัวเลข และเป็นเงินออมทั้งหมดของอำเภอสหัสขันธ์ 747.70 บาททั้งหมดทุกครัวเรือน 8 พันกว่าครัวเรือน

ตัวชี้วัดตัวที่สี่ ก็คือเรื่อง ต้องเชื่อมบูรณาการ เพิ่มเงินออมเพื่อให้เงินยืมเพิ่มขึ้น

หัวยเม็ก “ถ้าไครเดิมสุราและทะเบอะວิວาทกัน เด้าจะมีการปรับปรุง ซึ่งผมเป็นกรรมการคอยพิจารณาอยู่ครับ และก็ทาง อบต. มีการนัดประชุมชาวบ้านด้วย เดี่ยวนี้มีโครงการเลิกสูบบุหรี่

อำเภอตอนจาน “คืออย่างนี้ครับ ทางหมู่บ้าน ตำบลก็ได้ตั้งกฎระเบียบขึ้น ถ้าหมู่บ้านใดมีการจัดงานบุญงานประเพณี ห้ามให้มีการนำสุราไปจำหน่ายจ่ายแลก จำหน่ายในสถานที่จัดงาน นอกจากที่ร้านจำหน่ายโดยเฉพาะ นอกจานนั้น ยังมีการรณรงค์และก็ประกาศขยายผลไปทุกหลังคาเรือน ได้มีกฎระเบียบข้อบังคับไปทุกหลังคาเรือน บอกลูกสอนห้านวนนั่นคือ กฎระเบียบหมู่บ้านตำบล หลังจากนั้นมาวิธีสึกว่าบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปเยอะไม่ว่าจะเป็นเด็กวัยรุ่นเดย์กินเหล้า เดย์สูบบุหรี่ก็ลดลง เนื่องจากหมู่บ้านมีกฎระเบียบ เช่น ยิงปืนกลางบ้านก็ปรับไม่ต่ำกว่า 500 บาท ทะเบอะວิວาทกต่ออยกันก็ปรับไม่น้อยกว่า 2 พันบาท ถ้ามีงานเทศกาลประจำปีและมีเด็กวัยรุ่น หรือผู้ที่มาชอบอาละวาดชกต่อยกัน จนที่จัดงานเสียหาย จนกระทั่งมหัสพกไม่สามารถแสดงได้ ผู้ร่วมกันกระทำความผิดต้องใช้จ่ายค่าเสียหายทั้งหมดให้ผู้จัดงาน ระเบียบนี้จัดส่งให้ทั้งหมดทุกหลังคาเรือนได้เข้าใจ เดี่ยวนี้มีงานบุญไม่มีการตีกัน นอกจานนั้น ยังทำคุณชั่งเคลื่อนที่เป็นกรงเหล็กเป็นการปرمจะได้กล่าวว่า กำนันเองจริงแล้วพวกเรารอย่ากินเหล้าอย่าตีกันนะ ตำบลลงพญสร้างคุณชั่งเคลื่อนที่ 2 ที่ เค้าก็จะจัดวันลอยกระทงว่า ประกาศว่า ตำบลลงพญมีกฎระเบียบข้อบังคับและมีคุณชั่งเคลื่อนที่ เดี่ยวนี้นักเรียน นักลงงด เกือบจะไม่มีคำว่านักลงแล้ว ทางอบต. และทางฝ่ายปกครองก็เชิญนักเรียนมาเล่นกีฬา มีงบประมาณสนับสนุนหมื่นบาทสองหมื่นบาทเพื่อให้กำลังใจ ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดปัญหาขึ้น ไม่ว่าจะเป็นรถมอเตอร์ไซค์เลียงดังปรับ 500 บาท ตอนนี้ในตำบลก็รู้สึกว่ามีกฎระเบียบ ทุกคนถือปฏิบัติได้ผล เพราะได้ผลพ่อแม่ก็สบายใจ ลูกไปไหนไม่ต้องคิดไม่ต้องกังวล ก็มีสิ่งนำเสนอเท่านี้ครับ

“ส่วนตำบลพม ถ้าเด็กวัยรุ่นหรือผู้ใดขึ้นมาต่อรือไซค์เลียงดัง ผมจะประกาศและก็ให้เบอร์โทรศัพท์ชาวบ้านและเยาวชนทุกคน ว่าบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านให้โทรศัพท์แจ้งจะเบ็ดโทรศัพท์ไว้ตลอด 24 ชม. จะไปร่วมกันแนะนำให้ลูกหลานว่า อย่าไปทำนั้น อย่าไปเล่นนั้น เค้าตั้งกฎระเบียบขึ้นมา เป็นตัวอย่างคือรายหนึ่ง พ่อชื่อมอเตอร์ไซค์ให้ลูกขี่แข่งกันประมาณ 6 ทุ่ม ด้วยความเร็วจัดมอเตอร์ไซค์มันไปเกาะกัน ถล่าไปชนต้นไม้ ตายคาที่ หลังจากวันนั้นมา กฎระเบียบข้อบังคับก็ประกาศใช้ร่วมกัน รู้สึกว่าไม่มีเลียงดังแม้แต่นิดเดียว”

อำเภอท่าคันโถ “เอาหลักของความเป็นจริง เอาหลักความสงบสุขในสังคมเป็นพื้นฐาน จะมีการปรับกันนั้นนะครับ อย่าง อบต. คุณสมบูรณ์ ปรับ 5,000 นะครับ ถ้าคุณไม่เสียค่าปรับจะถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์ ถูกกดดันโดยสังคมนะครับ โดยที่ไม่มีผู้ใดผู้หนึ่ง จะต้องไปเป็นผู้ชั่นนำหรือซึ่งแนะนำเรื่องนี้ขอกฎหมาย ไม่มีใครซึ่งน้ำซึ่งแนะนำ มันเป็นกฎกติกาที่เป็นอยู่ เพราะฉะนั้น กฏ 15 ข้อ ของชุมชนก็ต้องมาเป็นกฎของตำบล นำมาเป็นกฎของอำเภอที่นี่ นำมายังชุมชนทั้งหมด 50 ชุมชนของท่าคันโถ มันเป็นข้อบังคับ และก็ปฏิบัติได้ผล ด้วยนะครับ เรื่องของการขึ้นโรงขึ้นศาลเรื่องของการที่จะมาถึงตัวรวมมันจะมีคณะกรรมการผู้ที่ตั้งขึ้นนี้แหล่ครับ กรณีเป็นผู้ไก่เล็กเลี้ยงปัญหา ถ้าไก่เล็กเลี้ยงไม่ได้จริง ๆ กรณีนี้ก็จะถึงตำรวจ ถึงโรงลิงศาล”

“เช่น ถ้ามีคนยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือค้ายาเสพติด เค้าจะลงโทษ ห้ามรับเงินกองทุนของหมู่บ้าน ห้ามรับสวัสดิการหมู่บ้านไปทั้งสิ้น นี่คือข้อปรับ หรือข้อลงโทษอีกวิธีหนึ่ง นอกจากที่พูด ก็จะมีข้อนี้ด้วย

จากระดับตำบล ระดับอำเภอ ก็มีข้อนี้ด้วย เช่น ถ้าคนนี้ฝันกภู ห้ามให้หัวส่วนราชการช่วยเหลือในทุกด้าน เพราะฉะนั้นเราก็จะมีบทางโภชในด้านของสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยครับ มีกภูและมีข้อชี้ตรงนี้ด้วย”

“กภูของหมู่บ้าน ปรับจริงทำจริง แล้วเค้าก็จากประชุมของชาวบ้านในหมู่บ้านแล้วนี่ ขันที่สองที่เค้าใช้เป็นข้อบังคับของหมู่บ้านแล้วว่า ข้อบังคับ ข้อบัญญัติของชุมชน ตั้งปฏิญาณร่วมกันว่ากภูอันนี้ต้องปฏิบัติจริง เพราะจะช่วยแก้ปัญหาสัยนี้ก็คือ มีงานบุญ งานทาน แล้วทะเละเบะแวง ตีไก่กัน หมอลำก็ไม่ได้ฟังอะไรอย่างนี้ครับท่านอาจารย์ครับช่วยแก้ปัญหาได้มากในเขตอำเภอท่าคันโถ จริงจัง เราทำจริงนะครับ ทั้งหมู่บ้าน ประชุม ประชุมเหมือนเป็นตัวแทนหมู่บ้านทุกคนยอมรับ ถ้าใครทำผิดทำอะไร กำหนดไว้อยู่แล้ว

ขออนุญาตนะครับ เพราะความเป็นธรรม กภูประการแรกที่เห็นได้ชัด การดำเนินการตามกภูหมายถ้าหลุดออกจากแล้วจะดำเนินงานตามกภูหมาย ประการที่สอง ไม่ต้องแจ้งประโยชน์อะไรที่จะได้รับ อะไรก็ตามที่เป็นสังเคราะห์คงจะลดไป”

“การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนที่นี่ พื้นท้องประชาชนแต่ตั้งขึ้นนี้ ผนเมืองถูกแต่ตั้งให้เป็นผู้สังเกตการในเขตเทศบาลที่เป็นชุมชน ปัญหาที่ท่านถามว่าขนาดประชุมกันแล้ว แล้วมีการลูบหน้าปั้ดจนมูก คืออย่างนี้ไม่มีครับ เพราะว่า ผลที่ตั้งขึ้นมันเขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ให้ชุมชนรับรู้ว่าเป็นความผิดนั้น แต่เดียวถ้าจะลดราคาต่ำลงไป ถ้าจะลดราคาต่ำลงไปกว่านี้ต้องประชุมชาวบ้านก่อน ว่าจะลดให้คุณหรือไม่ พอกลับตอนนี้ผู้กระทำผิดยอมรับไปโดยปริยายว่า ที่ทำผิดนี้ไม่ได้เป็นญาติกับคนนู้นคนนี้ไม่มีครับ และอีกอย่างที่สำคัญนะครับ ที่เค้าคนภายนอกมาทำผิดกภูหมู่บ้าน เค้าก็บอกว่าไม่ใช่กภูหมาย คุณจะมาตัดสินได้อย่างไรว่าผิดอะไร นี่เป็นความผิดไม่เห็นเป็น ข้อกภูหมาย มีระเบียบวิธีปฏิบัติตามที่สังคมยอมรับ คณะกรรมการก็เห็นว่าเวลานี้ ข้อกภูหมายเป็นกภูสังคมที่ยอมรับ ถ้าจะพูดเรื่องข้อกภูหมายย่อมไปสถานีตำรวจนี่ถ้าเรามาประนีประนอมกัน พูดกันด้วยเหตุด้วยผลว่า เวลาหนึ่งสังคมที่นี่เค้าทำกันอย่างนี้ แน่นอนเค้าจะต้องส่งตัวไปหาเจ้าหน้าที่ตำรวจนี่ถ้าถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจนี่ ไปผิดกภูชุมชนอะไรครับ เจ้าหน้าที่ตำรวจนำดำเนินการตามเงื่อนไขที่วางไว้ ขอบคุณครับ

ไม่มีข้อยกเว้นทางกภูหมาย ทุกคนเสมอภาคกัน ยกตัวอย่างว่า ถ้าระหว่างหมู่ที่ 1 กับหมู่ที่ 2 ทะเลกัน คือไม่มีข้อยกเว้น 5,000 บาทต้องจ่ายແน่นอน จะแบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนหนึ่งจะส่งเข้าอบต. ส่วนหนึ่งจะเป็นของหมู่บ้าน แต่ถ้าคณะกรรมการบอกว่าฝ่ายไหนผิด มาจากหมู่บ้านไหนผิด ส่วนหนึ่งส่วนที่ปรับจะเป็นของหมู่บ้านที่ถูกค่า หนูกลัวท่านอาจารย์จะไม่เข้าใจค่ะ ถ้าคนที่ถูกจะเป็นผู้รับ แต่เป็นของหมู่บ้านไม่ใช่ของคนที่ถูกค่า ขอบคุณค่ะ” ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมการออมได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีผลต่อการล่งเสริมและสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัวมีประสิทธิภาพ รวมทั้งอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงได้มีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน อย่างกรณีของกองทุนหมู่บ้านดังสร่วงได้จัดทำ “ระเบียบกองทุนหมู่บ้านดงสว่าง” โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งเงินทุนที่มาจากกองทุนโดยการออมโดยการถือหุ้น เพื่อเป็นที่บริการเงินกู้แก่สมาชิกและใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและมีคุณสมบัติตามที่พึงประสงค์ โดยกำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการออมและการกู้เงิน การบริหารการเงิน คุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของกรรมการกองทุน เป็นต้น

เท่าที่กล่าวมาทั้งหมดจะสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดผลการพัฒนาอาชันะความยากจนประกอบด้วย 3 ตัว คือ การออม การลด และเลิกอบายมุข และกภูหมู่บ้าน

5.5 ผลได้

1. ความเป็นสถาบัน

George H. Axinn (1978 : 164) กล่าวถึงการสร้างความเป็นสถาบันนี้มีมานานแล้ว ตั้งแต่เมื่อนุชย์เริ่มเรียนรู้ที่จะพูดคุยและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านหรือคนอื่น ๆ โดยเริ่มกระบวนการจากการเก็บข้อมูลเพื่อทำความเข้าใจเพื่อสร้างความเป็นสถาบัน ซึ่ง Milton I. Esman และ Hans C. Blaise สรุปกระบวนการสร้างสถาบันไว้ดังนี้

1. ต้องมีการเปลี่ยนค่านิยม หน้าที่ เทคโนโลยีทางสังคมและภาษาภาพ พิจารณาจากวิธีคิด การจัดการที่เกิดขึ้นในโครงการฯ
2. สร้างคุ้มครอง ปกป้องความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นมาใหม่ให้ดำรงอยู่และปฏิบัติได้ ศึกษาได้จาก การสร้างกฎหมายบ้าน ระเบียน ข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้าน
3. เปิดรับการสนับสนุนและเกื้อกูลจากสภาพแวดล้อม การสนับสนุนจากฝ่ายต่าง ๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียน ราชการที่ปรากฏในโครงการ

ดังนั้น การสร้างความเป็นสถาบันนั้นจึงไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตโดยลำพัง จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากภายนอกและมีกฎกติกาที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้ความเป็นสถาบันดำรงอยู่และเป็นประโยชน์กับชุมชน ซึ่ง Axinn ได้เน้นว่าความเป็นสถาบันจะถูกสร้างขึ้นมาได้ด้วยปัจจัยที่สำคัญ คือ “ความเป็นผู้นำ” หรือ “ภาวะผู้นำ” เพราะผู้นำนั้นมีความสามารถทางเทคนิคและการนำเทคนิคไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อจัดวิถีการที่จะทำให้เกิด “กติกา” (doctrine) ขึ้นในสังคมโดยสมาชิกของประชาคมจะมีผลให้กติกานั้นถูกนำมาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสมาชิกในสังคม ทำให้เกิดความเข้มแข็งของโครงการภายใน ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจแก่สมาชิกและชุมชน จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพในการเกี่ยวข้องกับชุมชนอื่น ๆ ในการใช้ “ทรัพยากร” ซึ่งถือเป็น “ปัจจัยป้อน” ในการส่งเสริมให้กติกาที่กำหนดขึ้นมาันนั้น ทำหน้าที่ได้ภายนอกต่อการนำหรือภาวะผู้นำได้ตลอดเวลาเพื่อคงความเป็นสถาบันเอาไว้

2. ความเป็นสถาบันกับตัวบุคคล

ความเป็นสถาบันนั้นเริ่มจากการสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นภายในตนก่อน เพื่อจะให้การใช้ภาวะผู้นำ กติกา ทรัพยากรเกิดความเชื่อมโยงเข้าด้วยกันให้เกิดพลังที่มาจากประชาคมจะทำให้การทำหน้าที่ของสถาบันอยู่บนปฏิสัมพันธ์ภายในที่ดี (Lenski. 1989 : 25, 31, 47-49) ดำเนินการต่างบรรลุเป้าหมายและมีความยั่งยืน

การที่จะทำให้โครงการนี้ต่อเนื่องยั่งยืน ถึงแม้จะไม่ใช่ผู้นำราชการคนเก่า ข้าราชการที่ทำงานอยู่เดิม จะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การสนับสนุนของผู้นำคนใหม่ หรือ การที่ส่งให้ผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไปทำให้เกิดความยั่งยืน ดังที่ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดกล่าวว่า

“คนเราถ้าผู้นำเริ่มกลุ่มระบบเข้มแข็งแล้ว อย่างของภาพลินธุ์ท่านผู้นำไว้ในท่านต่อจากนั้น แล้วก็ พลังเชื่อมต่อ กันไม่ได้ยกเลิกอะไรไม่ได้เพิ่ม ผมก็เห็นด้วยนะท่านเจริญอาจัง เพราะสร้างไว้เข้มแข็งแล้ว”

นอกจากนี้ การรักบ้านเมืองของตนจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและความยั่งยืนของโครงการ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

ประธานเครือข่ายองค์ตำบลและอำเภอ อ.สมเด็จ กล่าวว่า “ประชาชนและราชภูมิคือความตื่นตัว ขึ้นมาก กระแสต่อรับขึ้นมาก โครงการอย่างให้ยั่งยืน อยากให้สนับสนุนไปช่วยลูกชั้วylan อยากจะให้ทำไปเรื่อย ๆ อยากจะให้ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ ถึงลูกถึงylan”

วิทยากรกระบวนการ อำเภอสมเด็จ กล่าวว่า “โครงการนี้คงจะเพิ่มความตระหนัก จิตสำนึก รวมถึง อุดมการณ์ที่จะมาร่วมกันให้เกิดเป็นรูปธรรมและเกิดความยั่งยืนในการดำเนินการต่อไป โครงการแผ่นดิน ธรรม แผ่นดินทองจะเป็นโครงการที่ยั่งยืน เกิดแบบการในชุมชน...เกิดจากความศรัทธาในตัวบุคคล จิต สำนึกของคนที่มีอยู่เดิมแต่ขาดการกระตุ้น ขาดส่งเสริม ขาดสนับสนุน”

วิทยากรกระบวนการ อ.ท่าคันโถ กล่าวว่า “ประชาชนของท่าคันโถได้รับการปลูกจิตสำนึกให้รักคุณ ธรรม พื้นแผ่นดินบ้านเกิด รักบรรพบุรุษ และรักลูกหลานในอนาคต เรียกว่าได้รับการปลูกจิตสำนึกมาอย่าง ต่อเนื่อง”

การเลี้งหินถึงประโภชน์ของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่นำมาปฏิบัติจะช่วยให้โครง การฯยั่งยืนต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

วิทยากรกระบวนการ อ.ห้วยเม็ก กล่าวว่า “ประชาชนให้ความร่วมมือมาก โครงการนี้เป็นโครงการ ต่อสู้กับความยากจน เค้าชอบตรงที่ต่อสู้กับความยากจน ถ้ามีความรู้ใหม่ ๆ มีวิธีการใหม่ ๆ มีแนวทางใหม่ ๆ เค้าจะชอบ เพราะว่าในส่วนหลักของชาวบ้าน คือ ความยากจนเป็นปัญหาหลักของเค้า ถ้ารู้ว่ามีอะไรที่จะทำให้ ช่วยເเอกสารความยากจนได้ เค้าจะชอบ ไม่ว่าจะเป็นโครงการนี้นะครับ เต็มเป็นทุกโครงการเลย”

ผู้ใหญ่บ้านหนองฝ่าย ต.ภูสิงห์ อำเภอสหสันน์ “ผู้รู้สึกภาคภูมิใจในโครงการนี้เป็นอย่างมากนะ ครับ เนื่องจากได้รับประโภชน์อย่างมากจากโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง และที่ทำให้ปลูกจิตสำนึกของ คนให้รู้จิตสำนึกของตนเองในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีต่อสังคม สิ่งที่ภาคภูมิใจก็คือชุมชนมีความรัก ความ สามัคคี มีความโอบอ้อมอารีต่อกัน และมีการสร้างสรรค์ทางสังคม มีการเลิกการพนันอย่างเด็ดขาดในชุมชน ของผม สำหรับการพนันเมื่อก่อนนี้รู้สึกว่าเยอะหาที่เปรียบไม่ได้ สำหรับ ต.ภูสิงห์ ทุกวันนี้เมื่อโครงการนี้เข้า มาแล้ว หมดไปโดยปริยาย รู้สึกว่าติดไม่มีเลิกครับ ชุมชนมีการสร้างสรรค์ ช่วยเหลือตนเองได้ ของผมมีการจัด กิจกรรมเบียบหมู่บ้าน มีกิจกรรมเบียบของหมู่บ้านควบคุณ ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีการพนันโดยเด็ดขาด ถ้า ฝ่าฝืนเป็นกิจกรรมเบียบของคณะกรรมการหมู่บ้านที่ร่างกฎหมายของหมู่บ้านร่วมกัน มีการตัดสิทธิ์ทางสังคมรู้ สึกว่าจะหนักหน่อยหนึ่ง ผลกระทบก็จะมีในส่วนนี้ มีการจัดตั้งกลุ่มภายในหมู่บ้าน ที่เด่น ๆ ของหมู่บ้านของผม ก็คือ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารจากปลา ไล่ตั้งแต่สมุนไพร ที่มีชื่อเสียงพอใช้ได้สำหรับหมู่บ้านของผม การอยู่ เวเรยามกีรติธรรมคุ้กคัก ช่วยกันอยู่เรวยาม แผ่นดินธรรมนะครับ มีการรณรงค์กันเข้าวัดฟังคีลตตลอด เดียวัน ผู้เฒ่าผู้แก่ไปรักษาศีล เป็นผู้นำทางธรรมชาติที่พาลูกหลาน พึงพาดเป็นมิ่งที่ดีมา แผ่นดินทองนะครับ มีการ จัดตั้งกลุ่มอาชีพช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจิตใจโอบอ้อมอารีกันและการสร้างสรรค์ทางสังคมในทางที่ดี”

3. การเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการจังหวัดกับความเป็นสถาบัน

กำนันนามเชือ อำเภอสหสันน์ “ก่อนอื่นต้องขอชื่นชมกับท่านผู้ว่าการสินธุ์เป็นอย่างมากนะครับ ที่ท่านเป็นต้นแบบของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนะครับ ที่เราได้สันของนโยบายของท่านมาด้วยดี เรื่องแรกโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นโครงการสืบเนื่องมาจากโครงการปลดยาเสพติด ซึ่งจะ เป็นเกี่ยวข้องเกี่ยวกับมาโดยตลอด โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ครั้งแรก ๆ เน้นประชาชนเป็น หลัก ทางกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือทางหัวหน้าส่วนราชการให้โอกาส ร่วมเข้าไปแสดงความคิดเห็น เราจะปล่อย ให้ประชาชนในทุกครัวเรือนมีส่วนร่วมในแนวความคิด คือ เราจะแบ่งเป็นคุ้ม คุ้มหนึ่งจะมีหัวหน้าคุ้ม กรรมการคุ้ม เพื่อดูแลสอดส่องปัญหาเกี่ยวกับ ครัวเรือนที่ยากจน เค้ามีปัญหาอะไรบ้าง หมู่บ้านเราจะ สามารถประกาศเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองได้หรือไม่ อันนี้จะเป็นนโยบายที่เข้าถึงจุดของชุมชน ในเรื่องแผ่นดินธรรมนี่ ทางผู้นำชุมชนจะมาคุณธรรมเข้าไปเป็นหลัก ในการปกป้องดูแลกับราชภูร ในเรื่อง การให้ครัวเรือนให้มีการออมหรือรู้จักรับผิดชอบตัวเอง รู้จักลด ละ เลิกอบายมุข รู้จักใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์

ไม่สุรุ่ยสุร้าย ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น ในการออมนั้นผมรู้สึกภาคภูมิใจกับรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ยกห่วยให้ดินขึ้นมาอยู่บนดิน อันนี้เป็นหลักมาก ๆ ที่เราจะประยัดค่าใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่ต้องใช้จ่ายมากคือ ห่วยได้ดิน ปัจจุบันที่ยกด้วยอ่างเช่น กระผมเป็นคนชอบซื้อห่วงมาต่อกัน งานหนึ่งประมาณ 1-2 พัน แต่ในปัจจุบันนี้ ผมไม่รู้เลยว่าห่วงมันอกรวบในหนึ่งวันจริง ๆ ครับ ผมขอทำได้เลย เพราะนั้นโดยบานี้เป็นนโยบายที่รัฐบาลทำได้ดีที่สุด ในแนวความคิดของผมเอง มันจะมีผลพวงถึงรายภูมิคือ ซื้อห่วงมาตอนนี้มันเป็นห่วงบันดินถูกต้องตามกฎหมายแล้วนี่ รัฐบาลเคยเห็นห่วยได้ดินที่เราซื้อมาตอนนี้ปัจจุบันไม่ถูกหักครับ ไม่มีครับ มีแต่ห่วยกับห่วย เอาเงินที่เราซื้อมาออมดีกว่า เริ่มปี 2544 ต้นปี 2545 บ้านนามะเชือ หมู่ 1 มีทั้งหมด 298 ครัวเรือน เราเริ่มตั้งกลุ่ม กกลุ่มแรก ทอผ้าพื้นเมืองที่เรารอเรียกว่า หรือผ้าห่มรถทัวร์ครับ ผืนหนึ่งก็ 60-70 บาท ตั้งกลุ่มแล้วให้สมาชิกลงหุ้น ๆ 100 บาทต่อครัวเรือน แล้วตั้งเป็นกลุ่ม ที่นี่หุ้นละ 100 บาทเราเอาไปทำอะไร เราเป็นกลุ่มแล้ว คือ เราจะจ่ายให้สมาชิกภายนอกกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพ เช่น อาชีพเสริมเด็กจะนำไปปลูกถั่วลิสงสัก 1 ไร่ขอ ยืม 1,500-2,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 50 立场ค์ต่อเดือน หรือ 1 บาทต่อเดือน เพื่อไปบำรุงสมาชิกในการส่ง สมาชิกเราจะคุยกันว่า จะส่งพร้อมกันได้ไหม หรือจะแบ่งส่ง เราจะมีการประสานกันอยู่เรื่อย ๆ กลุ่มที่สอง ในการออมเรานั้นให้สมาชิกทุกท่าน ให้มีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกในการออมทรัพย์เข้ามาเรื่อย ๆ ในปัจจุบันนี้ทั้งเงินออม เงินดอก และผล ในเดือนกันยายน เป็นเงินอยู่ 160,000 บาท หลังจากเงินเริ่มต้นแค่ 27,000 บาทเท่านั้น อันนี้ผมคิดว่าลำเร็วไปอีกขั้นตอนหนึ่ง กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองนี่ ผมเป็นผู้ประสานหน่วยงานแรกคือ หน่วยงานที่มีงบประมาณมาก คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อจะทำโครงการแทนกลุ่มแม่บ้านที่เป็นกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น เตรียมการให้เด็กไปยื่นกับองค์กรบริหารส่วนตำบล ปีแรกองค์การให้เงินเป็นเงินกู้ระยะสั้น 30,000 บาท แต่ให้ส่งเป็นสองงวด ปีหนึ่งให้ส่งเป็นสองงวด ต่อมาทางองค์กรบริหารส่วนตำบลได้ติดตามประเมินผลดูแล้วว่า ผ้าพื้นเมืองจะมีความร่วมมือด้วยดีในการส่งอะไรก็แล้วแต่ ให้ทางองค์กรบริหารส่วนตำบล ปี 46 ทางองค์กรบริหารส่วนตำบลได้ให้การสนับสนุนโดยจ่ายขาด นโยบายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ และเป็นนโยบายของทางองค์กรบริหารส่วนตำบลเสริมเข้าไปอีกนะครับ เพื่อที่จะให้กลุ่มแข็งแรงขึ้น และทางองค์กรบริหารส่วนตำบลจัดซื้อกลุ่มที่กระตุก จำนวน 15 หลัง แต่ในขณะเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกัน ในการทอผ้าห่มออกมากแล้วเราจะจะนำไปขายให้ใคร ถึงจะมีรายได้ให้กลุ่ม ฉะนั้น 5 ฉันวา เป็นวันที่องค์กรบริหารส่วนตำบลพบคนชรา เพื่อทำการบริจาคผ้าห่มผู้สูงอายุ ทางจังหวัดกาฬสินธุ์นำเงินงบประมาณมาซื้อผ้าห่มตรงนี้แหละครับ เพื่อไปแจกให้คนชรา ดังนั้นกลุ่มที่ผมจัดตั้งขึ้นมาจะมีรายได้ในกลุ่ม แต่เวลาต่อคนจะเป็นบางเดือนนะครับ บางเดือนที่เราทำอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำไร หลังจาก เม.ย.-ก.ค. เป็นเดือนที่ทำนา หลังจากเดือน ม.ค.-เม.ย. เป็นเดือนที่เราจะมีรายได้ต่อหัวทำการทอผ้าตากเดือนละ 1,900-2,000 บาท ในการทอผ้า ฉะนั้น โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเป็นโครงการที่ยอดเยี่ยมที่สุดของจังหวัดกาฬสินธุ์ และท่านผู้ว่า นำเข้ามา หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วนที่มีส่วนร่วมให้ข้อมูล และก็ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบล ที่เราได้รับวิทยากรที่มาให้คำแนะนำ คือ เรื่องทุก ๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็น ปศุสัตว์ เกษตร พัฒนาการ พัฒนาชุมชน อะไรก็แล้วแต่ ไปให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำอะไรต่าง ๆ กับภูมิภาค ปัจจุบันนี้ทุกครัวเรือนได้มีการออมครับทุกเดือน เดือน ๆ 20 บาท หลังจากนั้นเงินที่เราออม เราได้กลับคืนสู่สมาชิกได้ขออภัย จากดอกเบี้ยเพียงน้อยนิดต่อเดือน ดอกเบี้ยตัวนั้นย้อนกลับคืนมา ทำนุบำรุงสาธารณประโภชน์ เช่น หนึ่ง หอกระจายข่าว สอง ให้ทุนการศึกษาของเด็กเรียนดี สาม จัดซื้อผ้าห่มขนหนูผืนเล็กให้คนแก่สำหรับไปวัดไปว่า นักศึกษาที่ส่วนเล็ก ๆ ที่ได้จากการออมกันมา สำหรับนโยบายแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรมนี้ ผมทราบว่าท่านผู้ว่าคนนี้จะจากไป สำหรับผู้ว่าคนที่มาใหม่นี้ ผมก็ขอภูมิใจว่า ให้ท่านปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น สนองนโยบายที่เรากระทำมา หลังจากที่เราได้ประกาศเป็น

หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดปลดปล่อยยาเสพติด เราก็ได้ประกาศเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดแห่งเดียวในประเทศไทย แห่งเดียวในประเทศไทย เพื่อเป็นต้นแบบในการดำเนินการตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ ให้ได้รับการยอมรับและยกย่องในระดับชาติและนานาชาติ ให้ได้รับการยอมรับและยกย่องในระดับชาติและนานาชาติ

5.6 ความยั่งยืน

ประธานกลุ่มทอผ้าตำบลคุ้มเก่า อำเภอเชียง “ปัจจุบันนี้ทางกลุ่มที่ได้ทำก็คือ ผ้าลายเกล็ดเต่าและกี ผ้าลายสายฟันเป็นผ้าลายพื้นเมืองค่ะ ทางกลุ่มไม่มีโครงสร้างแต่จะคิดขึ้นมาเอง โดยสมาชิกในกลุ่มรวมตัว กันขึ้นมาและก็ออกแบบกันเอง ปัจจุบันก็คิดว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะทุนทรัพย์ที่ทางกลุ่ม ยังไม่มีเลยค่ะ แต่ก่อนก็ไม่มีค่ะไม่มีเลย เงินสนับสนุน 2 หมื่นบาทก็ยังไม่ได้ ขอไปค่าแต่ยังไม่ได้รับ ขณะนี้ ทางกลุ่มยังไม่มีโครงสร้าง แลทางกลุ่มก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เพราะว่ามีปัญหามาก สมาชิก ภายในกลุ่มก็จะขัดแย้งกันเล็กน้อย เพราะว่าทอผ้าก็เป็นงานที่กว่าจะได้ขาย กลุ่มสมาชิกก็จะไม่เข้า มาที่กลุ่ม จะมีส่วนน้อยที่จะเข้ามาทอ ทางตลาดก็มีปัญหา เพราะว่าไม่มีตลาดรองรับ ถ้าสมมติว่า ที่กลุ่มนี้เงิน ทุนพอที่จะซื้อของสมาชิกไว้ ดิฉันก็คิดว่าจะประสบความสำเร็จมากกว่านี้ ค่ะ”

ประธานกลุ่มแม่บ้าน บ้านกุดลิมคุ้มใหม่ อำเภอเชียง “ดิฉันมีกองทุนอยู่ทั้งนี้และทั้งของตัวเองมีเงินหมุนเวียนอยู่ 1,230,532 บาท กลุ่มดิฉันทอผ้าเป็นผ้าสีตะกอลายประยุกต์ค่ะ ผ้าของดิฉันมีลวดลายที่สวยงาม มีชื่อว่าผ้าเบญจมาศทอด้วยกีชัยรัตน์นะค่ะ คือว่าดิฉันมีกีใหญ่นะค่ะทำเป็นผ้าคลุมเตียง ชื่อลายผ้าว่า ผ้าเบญจมาศ ดิฉันขออนุญาตท่านผู้ว่าในฐานะที่ท่านอนุญาตให้ดังชื่อว่าผ้าเบญจมาศค่ะ และท่านให้ทางอุตสาหกรรมจังหวัด ชื่อให้ทุนมาทำกีใหญ่กีชัยกษ์กีเลยพังชื่อว่ากีชัยรัตน์ค่ะ อย่างเห็นกีไปที่ศูนย์ผลิตภัณฑ์บ้านกุดลิมคุ้มใหม่ค่ะ และก็มีหลายลวดลายและหลายลายให้ชม มันเป็นทั้งผ้าห่มและผ้าโอนกประสงค์ แล้วแต่เรามีหลายประโภชน์ใช้สอยนะค่ะ”

“วิถีการบริหารการจัดการในรูปแบบของการส่งเสริม ให้เป็นรูปแบบที่สืบทอดเนื่องจากรูปแบบโครงการ แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ซึ่งไม่ได้หมายความว่าโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองจะยกเลิก แต่ถ้าจะยกเลิกก็ยกเลิกในรูปแบบของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง แต่พุทธิกรรม กิจกรรมหรือหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ โดยหน้าที่แล้วของทุกคนในสังคมไทยเราจะต้องสืบสานในส่วนนี้ ซึ่งทุกองค์กรเราจะต้องมีเป้าทั้งหมด โดยเฉพาะในส่วนนี้นั่นผมเชื่อว่าเราพัฒนาศักยภาพขึ้นมาในระดับหนึ่งในทุก ๆ ห้องถิน เราสามารถที่จะสานต่อในนโยบายตรงนี้ไม่ว่าจะเป็นนโยบายของทางจังหวัดหรือของชาติ”

คณะสังฆ อำเภอเชียง “มีความรู้สึกที่ว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมาก ซึ่งอดีตก็เคยทำมาแล้ว ก็ไม่เป็นที่พึงพอใจเท่าที่ควรและท่านผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ท่านชัยรัตน์ มาประณีต ท่านก็ได้มีแนวคิด ริเริ่มแนวคิดขึ้นมา ชาวกาฬสินธุ์ก็มีความอยุติภินดี ในการทำงานส่วนนี้ ส่วนราชการฝ่ายเอกชน ประชาชนทั่วไปทุกฝ่าย อย่างเช่น โครงการบ้านวัดโรงเรียน ทุกส่วนก็พร้อมกันหมดที่จะรับโครงการนี้มาทำ เพื่อให้เกิด สันติสุข เกิดความร่วมยั่งในพื้นที่ของจังหวัดกาฬสินธุ์และประเทศไทย ก็พยายามให้ชั้นงานที่ประสบความ สำเร็จนั้น ได้ไปเผยแพร่ให้คนทั้งหลายได้รับรู้”

ผู้ช่วยสาธารณสุข อำเภอร่องคำ “การจัดตั้งกกฎติกาของหมู่บ้านขึ้น ทางด้านสาธารณสุขก็มีการจัดตั้ง เกี่ยวกับเรื่องลูกน้ำย่างลายประมาณนี้ จะมีทักษะบ้านที่มีการจัดตั้งเพื่อให้สังคมเป็นสังคมที่น่าอยู่ หรือ

เป็นสังคมที่ความสมานฉันท์ นี่ก็คือสิ่งที่อยากจะบอกว่าจับต้องได้จริงๆ ในส่วนอื่นเราก็พยายามที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมต่อไปอยู่นั่นคับ”

กิ่งอำเภอตองajan “ที่จริงโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้เคยทำมาตั้งแต่ปี 2526-2527 ประมาณนั้น ทำมานานแล้ว แล้วก็หายไป ตอนนี้จังหวัดกาฬสินธุ์พยายามทำแล้วก็ได้ดังนั้นคับ แต่ก็ยังไม่มีความรู้สึกว่า มันจะมีอะไรที่จะเป็นเครื่องชี้หรือบอกว่าอนาคตจะเป็นเหมือนเดิม ที่จริงแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองนี้เริ่มที่จังหวัดเลย”

“สิ่งที่บอกให้รู้ว่าข้างหน้า โครงการเหล่านี้มันจะพัฒนาไปได้จริงหรือเปล่า และจะยังยืนได้ไหม ปัญหานี้เกิดขึ้นว่าการปรับเปลี่ยนข้าราชการ ผู้นำเป็นสิ่งที่บวกว่าจะไปได้หรือไม่ดีขึ้นอยู่กับผู้ที่ควบคุมดูแล และเอาใจใส่ต่อนโยบายที่วางไว้แล้ว ผู้ที่วางไว้แล้วก็หนีไปคนใหม่ที่เข้ามานั้นจะสืบเนื่องหรือเปล่าเป็นปัญหา หนึ่ง แต่ว่าดูจากสภาพสิ่งแวดล้อมทั่วๆ ไป อย่างไรก็ตาม ถ้าหากคนที่เข้ามาไม่ดำเนินการ แต่ประชาชนทั่วๆ ไปค่อนข้างที่จะเข้าใจในจุดประสงค์และความต้องการของสิ่งเหล่านั้น นั่นก็คือความเป็นธรรมบ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม คำว่า บ้านเมืองน่าอยู่ก็คือเป็นสิ่งที่เป็นของประชาชน ต่างคนก็อยากอยู่ดีกินดี ต่างคนก็อยากรักษาความสุข และมีสุภาพประชารัฐโดยเท่าเทียมกัน นั่นคือ จุดประสงค์ของชาวบ้าน แต่ถ้าหากคนที่เข้ามาไม่ดำเนินการตามนโยบาย ผนวคันนั้นก็จะโดนทันทีเลย เพราะอะไร เพราะว่ามวลชนเคารพรักนั่นที่หนึ่ง อันที่สอง ก็คือข้าราชการที่อยู่ประจำไม่ว่าตำแหน่งหรือว่ารายอื่นๆ ก็จะไม่สามารถดำเนินการ ต้องสืบเนื่องนโยบาย”

ทีมงานของนายก อบจ. อำเภอเมือง “จะยังยืนได้จะต้องมีองค์ประกอบสองอย่าง ก็คือ ผู้นำ และ สองก์คือ ประชาชนกับระบบ สังเกตดูเมื่อกี้ท่านพูดถึงกฎหมายบ้าน ถ้าผู้นำเหล่านั้นทีมงานเหล่านั้นตอกย้ำ ความคิดว่า สักวันหนึ่งพวกพมกต้องไป สักวันหนึ่งเหตุการณ์เหล่านี้อาจจะผกผันกลับมาจะทำอย่างไร เราจึง จะมีระบบรองรับการพัฒนาที่ยังยืนได้”

ปลัดอำเภอสหสันธ์ “นโยบายนี้สืบเนื่องมาจากโครงการปราบปรามยาเสพติด ประชาชนทั้ง อำเภอสหสันธ์ ไม่ต้องการจะให้มียาเสพติดแม้แต่รายเดียว คงจะรักษาโครงการนี้ไว้ตลอดไป โครงการนี้สืบเนื่องมาจากยาเสพติด ไม่ให้มีคนขาย ไม่ให้มีคนเสพ นอกจากทำให้รายได้แล้ว ยังทำให้มีอาชีพ ไม่ให้มีอาชญากรรม การพนัน เพราะอาจจะมีข้อมูลเกิดขึ้นถ้ามีการพนัน ประชาชนในเขตอำเภอสหสันธ์คงรู้สึกค่า และ รู้ประโยชน์แล้ว และคิดว่าคงจะรักษาโครงการนี้ตลอดไปครับ”

ยกกอง กลุ่มพัฒนาอาชีพสตรี บ้านกุดหว้า อำเภอภูนิหารายณ์ “สะสมไว้พอให้เรามีงานทำมีรายได้ ให้ครอบครัว ภูมิใจที่ช่วยตัวเองได้ ภูมิใจที่ได้ทำอย่างนี้ มีจะนั้นก็มีรู้ว่าจะทำอะไรจะ ให้ช่วยเหลือครอบครัว ได้ เพราะว่าไปทำสวน ทำไร่ก็ทำไม่ได้ ถ้าคนหนุ่มก็จะทำสวนได้ คนแก่ก็เลี้ยงหลานและก็ท่องฟ้า ฝ่าบ้าน อันที่ไม่ได้มาร่วมกลุ่มที่นี่ เพราะทอยอยู่บ้านใครบ้านมัน ได้เลี้ยงหลานทอผ้าอยู่บ้าน ทอยได้แล้วก็เรามาร่วม ก็จะได้มีคนอยู่บ้าน และก็ไม่เปลืองที่ด้วย”

พระครูปริยัติวารภิรักษ์ เจ้าคณะอำเภอห้วยผึ้ง “อาฒมาฐานะที่เป็นตัวแทนของสงฆ์นี้ภูมิใจว่า เรา เป็นคนกาฬสินธุ์ เป็นเมืองพ้าเดดสองยาม ไปกลางเดือนแล้ว วัฒนธรรมภูไท ก็ยังไปพาเสวยภูพาน มหาราชลำปาง ได้โนเนาร์สัตว์โลกล้านปี ภูมิใจว่า เราเป็นคนกาฬสินธุ์ อาฒมาเมืองที่เป็นพระสงฆ์เมืองที่เป็นเทคโนโลยี ดูภูมิคุณ ดูภูมิเดิมดูความรู้และคุณธรรม ดูพระให้ดูที่ศีลารวัตร คำว่า ศีลารวัตร มีศีลทั้ง 3 คำ มีศีล มีอาจารและมีวัตร เรียกว่ามีศีล มีอาจาร มีวัตร นั้นให้ดูที่ความชยัน อย่างคุณโยมท่านเมื่อตระกึกท่านมีความชยัน ดูพระต้องดูที่พัดอันนั้นเป็นส่วนประกอบ อันนั้นเป็นคำสโลแกน ให้ดูที่ความชยัน ดูวัดให้ดูที่ฐานคือ สั่ง สมการต้องดูวัด ดูเ不像 ดูบ้านต้องการดูครัว เป็นการดูคน เพราะฉะนั้น อาฒมาภูมิใจว่าเราเป็นคนไทย ต้องภูมิใจในเอกลักษณ์ของไทย เอกลักษณ์ของไทยมี 10 ประการ คือหนึ่งคนไทยทุกคนต้องนับถือพระพุทธ ศาสนา ส่องคนไทยทุกคนต้องถือธรรมเนียมไทย สามคนไทยทุกคนต้องถือประเพณีไทย สี่คนไทยทุกคนต้อง

ถือมารยาทของคนไทย ตอนนี้อัตมาภูมิใจว่าเราได้มีโอกาสได้ทำหน้าที่เป็นพระที่ดี จะขอຍกว่าแผ่นดินนี้มี 4 แผ่นดิน คือ แผ่นดินหาด แผ่นดินไทย แผ่นดินธรรม และสี่แผ่นดินทอง วันนี้บรรยายเรื่องแผ่นดินธรรม และแผ่นดินทอง ขอเจริญพรว่า วันนี้ขอเทศน์หน่อยนะท่านดร. ขอเทศน์หน่อยแล้วค่อยตามที่หลัง เรื่องแผ่นดินธรรมนี้ คำว่าแผ่นดินธรรม หมายเอา บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินนั้นๆ เช่น คนไทย และคน ต่างชาติ ที่ได้พากันมาอาศัยหากินเลี้ยงชีพอยู่ในประเทศไทย คนทั้งหลายทุกชาติทุกภาษาที่อาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินนั้น เป็นคนดี มีศีลธรรม ท่านบอกว่าเป็นคนมีศีลดี มีธรรมดี เมื่อทุกๆ คนต่างเป็นคนมีศีลมีธรรมแล้ว ต่างคนก็ ต่างอยู่อย่างมีความสงบอยู่อย่างมีความสุขภายในใจ เพราะคนทุกคนต่างไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ ข่มเหงกัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่ใช่ดีซึ่งเด่นกัน ไม่ท่าจะวิวาทกัน ไม่แก่งแย่งกัน ไม่ช่ารัดฟันแทงกัน ไม่ลักทรัพย์สมบัติของกันและกัน ไม่เอาของของคนอื่นมาเป็นของฯ ตน ไม่ทำผิดในประเวณี เรื่องประเวณี กับประเพณีคนละอย่างกันนะ ไม่ประพฤติผิดในประเวณี ไม่พูดปด ไม่พูดเท็จ รักษาสัจจะไว้เหมือนเกลือ รักษาความเด็ด ไม่ดีมีสุราเมรัย งดเว้นอบายมุขทั้ง 6 อบายมุขทั้ง 6 ได้แก่ ดีเมเหล้า สุราเมรัย จนถึงเกียจ คร้านทำการงาน เป็นคนไทยอย่าเกียจคร้านไม่เป็นคนอ้มมองเท้าอันนี้ เป็นต้น ต้องเว้นจากอบายมุขทั้ง 6 อย่างเป็นเด็ดขาด ทั้งนี้ก็ เพราะทุกคนยึดมั่นอยู่ในศีล 5 วันนี้อัตมาภีข้อมูลมา ท่านให้พระรองค์ให้ญาติ โยม เชิญชวนประชาชนร่วมกันปฏิบัติธรรม ศีล 5 ข้อ ข้อหนึ่ง ไม่มุ่งร้ายทำลายผู้อื่น สอง ไม่ทุจริตฉ้อโกง สาม ไม่ประพฤติผิดในการ สี ไม่ก่อกวนเท็จ และห้าไม่เกี่ยวสิ่งเสพติดให้โทษชัดเจนมากเลย อันนี้คือเกี่ยวกับ เรื่อง แผ่นดินธรรม เพราะฉะนั้น ขอโอกาสหนาท่านปลดขอข้อมูล ยังไม่จบเมื่อกี้นี้ แผ่นดินธรรมยังไม่จบ ต้องรักษาศีล 5 เป็นนิจ เป็นนิจ คือเป็นประจำนั่นเองไม่ให้ขาดตกบกพร่อง ศีล 5 นี้ ท่านเรียกว่า มนุษยธรรม แปลว่า ธรรมะ เป็นเครื่องทำให้คนเป็นมนุษย์ ตามแผ่นดินทอง คำว่า แผ่นดินทอง ในที่นี้ไม่ได้ หมายความว่าแผ่นดินโดยตรง แต่หมายความว่าแผ่นดินในประเทศไทย คำว่า แผ่นดินทอง ไม่ใช่กับทอง หรือเหมือนกับ ทองคำ เพราะเป็นแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรนานาประการ อุดมสมบูรณ์ไปด้วยคนดีๆ คนชัวๆ คนเลวๆ ไม่มี คนไม่ดีอยู่ในศีลในธรรมจะไม่มีเลย แต่ท่องคำธรรมชาติในพื้นแผ่นดิน เป็นของมีอยู่ในทุก ประเทศทุกที่โลก แต่ในแผ่นดินนี้ หมายเอาถึงบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นแผ่นดินนี้เป็นผู้มีความประพฤติี ประพฤติชอบ ดึงอยู่ในศีลในกัลยาณธรรม ท่านบอกว่าสรีระร่างกายก็เป็นธรรมดานี้เอง แต่คนผู้นั้นๆ ท่าน นั้นๆ เป็นคนมีศีล มีธรรมประจำกาย วัว ใจจิงๆ และ แม้กระทั้งชีวิตก็ยอมสละได้ โดยเห็นแก่พระธรรม สมดั่งพุทธภาษิตที่พระพุทธเจ้าสอนเอาไว้ในพระไตรปิฎก เล่มที่ 28 หน้าที่ 147 ว่า “บุคคลพึงสละทรัพย์ มี เงินเพื่อรักษาอวัยวะ เมื่อรักษาชีวิตต้องสละอวัยวะ เมื่อคำนึงถึงธรรมะ ก็พึงสละอวัยวะและทรัพย์ด้วย” ทั้ง ชีวิตก็ยอมสละได้ทุกอย่าง อันนี้อัตมาดีใจ วันนี้ขอโอกาสสืบด้วยธรรมะ พอเป็นแนวทางในช่วงระยะที่ อัตมาได้ทราบข้อมูลนี้ความจริงแผ่นดินทองนี้มีนานาน สมัยอัตมาอยู่กรุงเทพฯ ก็ศึกษาอยู่มหานครฯ จาก กรุงเทพฯ ก็มาพัฒนามาศึกษาร่วมกับ อพป. แปลว่า อาสาและพัฒนาป้องกันตนเอง การสิ้นสุดของเรานี้ ห่วย ผึ้งของเราร ตำบลหนองมีบุดนีชัณฑ์ชนะเลิศชนะเจริญพร ปี 2537 เอาไปแล้ว ต่อมาปี 2542 ตอนในหลวงของเรา ครองราชย์ครบ 50 ปี หนองมีบุดของเรารเอาไปแล้ว กนช. คือ กองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ ดึงพระเข้า มาร่วมในโครงการนี้ เพราะฉะนั้น ห่วยผึ้งนี้เป็นเมืองสามอ่าง เมื่อวันที่ 10 มีนาคม เจริญพระทางห่วยผึ้งของ เรานี้ ก่อนจะถึงตรงนี้มันมีที่มาอย่างไร มีที่มาดีอ้วนที่ 25 เมษายน 2545 ประกาศจากอำเภอปลดยาสพ ติดต่อเนื่องมา 10 มีนาคม 2546 ประกาศอำเภอปลดยาสพแผ่นดินทองในเดือนกันยายน 2546 ประกาศ จังหวัดแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพราะฉะนั้น อัตมาคิดว่าโครงการนี้มีนานาน เรายังได้พ่อเมืองกาฬสินธุ์คือ นายชัยรัตน์ มาประณีต ท่านเป็นพระ อุกคิษย์พระ อยู่กับพระมานานนิมนต์พระสงฆ์มาสัมมนาให้พระคุณเจ้า ช่วยในโครงการนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทุกอำเภอท่านช่วยงานทางบ้านเมืองเดียงบ่าเดียงไหล่ อันดับแรกนี่ อัตมาคิดเห็นเกี่ยวกับทางพัฒนาการเข้ามาหาพระคุณเจ้า หลวงพ่อขอใช้คำวัดนน จะจดมีกลุ่มต่างๆ กลุ่ม

ออมทรัพย์ต่างๆ นึกว่าจะไม่มาถึงขนาดนี้ ต่อมากๆ จะให้ พระคุณเจ้าไปเกศน์ เจ้าคณะอำเภอห้วยผึ้งน้ำโชคดี นั้นเป็นพระมาเกศน์ ท่านบอกว่า นักเทคโนโลยีเป็นเพื่อนยามสบาย เป็นสหายยามโศกเศร้า นักเทคโนโลยีเป็นมิตรนิจ นิรันดร์ นักเทคโนโลยีเป็นขวัญของคนจน การฟังธรรมเหมือนเรารสั่งและให้เกียรติตัวเอง ท่านบอกว่า การฟัง นั้นหนึ่งได้ฟังเรื่องใหม่ ได้วิจัยเรื่องเก่าได้บรรเทาความกังขา พัฒนาความคิด จิตของเขาก็แจ่มใส ฉะนั้น ทาง ห้วยผึ้งของเรานั้นโชคดี ที่เรามีทางเจ้าคณะอำเภอชั้นพิเศษ ได้นำแกนชาวบ้าน ได้นำท่านนายอำเภอทุกคน ทุกท่าน ที่มารับตำแหน่งในหัวยผึ้งนี้ ถ้าไม่รู้จักกับพระสงฆ์แล้วอยู่ไม่ได้ เพราะพระสงฆ์เป็นกองทัพธรรม ท่านเป็นกองทัพไทยไปด้วยกัน กองทัพธรรมกองทัพไทยไปด้วยกัน รู้จักกัน สู้ตาย พระเจ้าพระสงฆ์ต้องออก ไปกับท่านนายอำเภอออกไปกับชาวบ้าน แสดงธรรมเป็นธรรมสัญจร เจริญพรมีหลักฐานเจริญพร ไม่ใช่ อาทมาหรือลงนะเนี่ย แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอาชานะความยากจน หัวยผึ้งน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ในวันที่ 10 มีนาคม 2546 พญา อุรุวรรณ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม มีหลักฐานอีกอันหนึ่งแต่ ละตำบล มีตำบลคำบงเป็นตำบลแม่ ตำบลไคคุ่นเป็นตำบลลูก ตำบลหัวยผึ้งหลาน ตำบลหนองมีบุดเป็น ตำบลเหลน มีสี่ตำบลเปรียบเหมือนธรรมสี่ขา อำเภอห้วยผึ้งนี้เปรียบเหมือนสี่ขา จะมีการโครงการฝึกอบรม อุดมการณ์แผ่นดินธรรม แผ่นดินทองครั้งที่ 1 วัดหนองมีบุด อันที่สอง คำบง อันที่สาม ไคคุ่นกับหัวยผึ้งรวม กันมีการจัดงานยิ่งใหญ่ ท่านผู้ว่าของเราก็ย้ายไป ท่านก็มีหน้ามีตา ท่านนายชัยรัตน์ นาประณีต ท่านได้มาระเบิด หนองมีบุดอบรมญาติโยมเจริญพรมีการเทียนป้ายใหญ่โต ลูกศิษย์พระนี้ไม่ต้องนอนน่ำจะได้สัก 3 ขั้นนะ ขยันทั้งนั้น หลวงพ่อมีอะไร เงินไม่มีเหลือพ่อช่วยเหลือ อนิสังข์ลูกศิษย์พระ แต่ละตำบลจัดมาต้องอาศัยหลวง พ่อ ต้องการเทียนเล่มใหญ่จะจด 9 เล่ม ก็หาให้ก็ต้องไปซื้อจากร้านตลาดมันแพง ก็หาให้วันที่ 10 มีนาคม หัวยผึ้งงานใหญ่จัดงานนี้หน้าบ้านเจริญพร จะได้เป็นเจ้าคุณหรือเปล่านะ ดูแล้วก็ส่งงานเจ้าคุณนะ ก็สอบตาม ได้นะ ก็ขอเจริญพรนะ

อัมภิชนกุ่มศรี โครงการนี้จะครับ อัมภิชนกุ่มศรีนี้ โดยระบบจะครับ โดยการตรวจสอบ ต่อเนื่องกัน ก็คง ยังอยู่ครับ ยังอยู่ ถ้าหมดงบประมาณนั้น องค์กรล้วนห้องถินได้ขอรับ และตั้งงบประมาณไว้ ไม่ต่ำกว่า 5% ของรายได้ในเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมอาชีพก็คือ ความต่อเนื่องจะครับ รวมทั้งในการออมนั้น ขณะนี้เรามีการออมไว้ 98% ของอัมภิชนกุ่มศรีก็คงไปต่อยอดกองทุนหมู่บ้าน และไปสอดรับกับยุทธศาสตร์ ซึ่งความยั่งยืนดังกล่าวเกิดขึ้นโดยปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำ

หัวยเม็ก ตัวแทนกลุ่มอาชีพ “ดิฉันเป็นตัวแทนกลุ่มอาชีพ เริ่มแรกโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดิน ทองของหมู่บ้าน ถ้าเราจะจากงบประมาณช้าๆ พอบรุณเสร็จเราก็มารวมทุนสมาชิกเริ่มแรกจากเงิน 400 บาท เราก็มาทำกิจกรรมแล้วรู้สึกว่า มันดี แต่ก่อนมีเวลาว่างเราก็พักผ่อน พ้อว่างก็เล่นไปเล่นอะไรกัน นั่งคุยกัน มีแต่เสียพอมากำหนดกิจกรรมแล้วเราไม่มีเวลาว่างและต้องอดทน แต่พอสองเดือนเรามีรายได้ 500 บาท 1 พัน บาท พอมีค่าน้ำค่าไฟ ทุกวันนี้เรามีรายได้เพิ่มจากโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง”

พัฒนาการกิจกรรมอาชีวศึกษา “ท่านได้นำเอาแนวคิดที่เป็นแนวคิดที่มีประโยชน์กับพื้นที่ชาวจังหวัด กาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอุดมการณ์ของแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ก็คือในเรื่องการลด ละ เลิกอบายมุข ที่จริงแล้วแนวอุดมการณ์นี้เรารับทราบมานาน แต่มาตอนหลังมานี้มันก็ชาๆ ลงไป ท่านก็ได้หยิบยกตรงนี้มาเป็น จุดประกายความคิดของภาคราชการและก็ภาคเอกชนได้นำแนวคิดอุดมการณ์ของแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ไปขยายผลซึ่งจริงๆ แล้วท่านก็ได้วางแนวทางหลักๆ ในเรื่องของการลด ละ เลิกอบายมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อบายมุขที่ต้องเลิกเต็ดขาด”

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด “มันก็ไปด้วยกันได้ทั้งจังหวัดครับ เราได้ผู้นำดีท่านชัยรัตน์นี่ เรามีความคิดริเริ่มที่ดีในจังหวัดกันนำไปปฏิบัติตาม อบต.ก็ทำตามข้าราชการทุกหมู่เหล่าทุกกระทรวง ทบวง กรมก็ปฏิบัติตาม แม้กระทั่งสส. เป็นสิ่งที่ดีเค้าก็ทำด้วยกัน ความคิดที่ดีเราก็ต้องทำตามกัน ประชาชนจะซึมซับใหม่ เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ที่นี่ผมคิดว่าคนเรานี่จะพัฒนาจริง ๆ จัง ๆ ต้องพัฒนาที่คนก่อน สำคัญที่สุดคือพัฒนาคนใช้คนให้เหมาะสมกับงานตั้งเป้าไว้หลังจากแต่ง ซึ่งตอนนี้กำลังร่างอยู่”

2. ความสำเร็จ

หัวยเม็ก “ครับในเรื่องของทางด้านการศึกษานะครับ ทางโรงเรียนมีความเชื่อว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมากและดีเยี่ยม เป็นโครงการระดับประเทศที่ถึงแม้ว่าท่านเกษย์สนใจเป็นนี้ ก็เชื่อมั่นว่าโครงการของท่านยังไม่เกียรติอย่างตามท่านไป คงจะดำเนินอยู่ต่อไป จะสังเกตว่าทุกวันนี้ประชาชนในเขตบริการชุมชนนี้ เค้ามีความกระตือรือร้นมาก มีความคิด ความรู้เปลี่ยนไปจากแต่ก่อนเคยมองอื่นเท่า เสร็จภารกิจทำมาแล้ว ก็เล่นการพนัน ทุกวันนี้เข้าทำงาน และไม่ร่องบประมาณจากรัฐบาลได้แต่เพียงอย่างเดียว เค้าจะช่วยตัวเองให้มากที่สุดโดยการรวมกลุ่ม โรงเรียนเข้าไปเสริมหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบให้การศึกษาแก่ชุมชน และที่โรงเรียนก็จัดตั้งเป็นชุมรมเรื่องการเกษตร งานการประดิษฐ์ของใช้ ของเล่น”

“สมัยก่อนเขามาสั่งให้ทำ ชาวบ้านไม่มีความรู้จะทำได้อย่างไร ไม่เหมือนทุกวันนี้ชาวบ้านมีความรู้ ได้ไปทำ ไปดูงาน เค้ารู้ว่าทำอะไรได้ ทำมาแล้วมีประโยชน์ เข้าตื่นตัวตรงนี้ อย่างครอบครัวของดิฉัน นา ก็ไม่มีไร ก็ไม่มีแค่รับจ้าง เมื่อก่อนแฟนก์เล่นไฟ ทำงานก่อนสร้างเลิกมาตอนเย็นเล่นไฟถูกตำรวจนับ ก็เสียค่าปรับ พ่อรู้เรื่องแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เรata ต้องเริ่มที่บ้านของเราก่อนนะ เราก็มาคุยกันมีปัญหามาคุยกัน การปักครองบ้านเป็นอย่างไรเราก็ปักครองกับที่บ้านเราก่อน เรามาคุยกันพอ มีปัญหา ก็มาคุยกัน เราก็มาได้ความรู้บวกกับวัฒนธรรม ลองมาทำดู ทำอาชีพและเกิดความรู้มาร่วมตัวกันทำอุปกรณ์ ออกสตางค์รวมกัน ล้วนเดือนมีกำไรมาแบ่งกัน เดือนนี้เรามีสตางค์เลี้ยค่าไฟแล้ว เราก็เพิ่มกิจการ เรามีรายได้เพิ่มขึ้น นี้คือประสบการณ์จากตัวเองจริง ๆ แฟน เค้าก็เลิกสูบบุหรี่ประหดสตางค์ค่าสูบบุหรี่ แต่ก่อนกินเหล้า เค้าก็เลิกประหดตั้งนั้น เราก็เก็บสตางค์ให้ลูกเรียน เดี่ยวนี้ชาวบ้านเค้าดีขึ้นมาก เค้ามีจิตสำนึกที่ทำให้เขารักชุมชนของตัวเอง เค้าจะเอาแต่ตัวอย่างที่ดีมาทำ คนที่ไม่ดีก็อย่าเลี้ยวเลิกทำ อย่างครอบครัวดิฉันพูดได้ว่าตอนนี้ ปลดอุบัติ ไม่เล่นการพนัน ไม่สูบบุหรี่ เหล้าแฟน เค้าก็เลิก รักษาสุขภาพดี ไม่ต้องเสียสตางค์ เราเป็นครอบครัวตัวอย่าง ลูกสาวได้รับทุนด้านสวัสดิการ ลูกชายคนเล็กได้ทุนอุปถัมภ์จากพระเทพฯ สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้โดยพลังคิด พลังคน พลังทุนและพลังการจัดการ

3. ความภูมิใจ

กิ่งอำเภอสามชัย กำนันตำบลหนองช้าง “เมื่อก่อนยาเสพติดมีเยอะ เดียวเนื้อดได้ครับ ฉะนั้น ผมจึงคิดว่าเป็นส่วนที่ดีที่ทางจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ประกาศปลดยาเสพติด และประกาศลด ละ เลิกอุบัติ ต่าง ๆ ครับ

รองปลัด อบต. หนองช้าง “โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากโครงการจังหวัดปลดยาเสพติด อำเภอปลดยา และตำบลปลดยา ซึ่งเราทำเมื่อปี 45 ซึ่งประชาชนในพื้นที่ของเราราได้ทราบ โครงการดังกล่าวแล้วและก็เกิดความภูมิใจ ว่าเค้าได้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการทำโครงการดังกล่าว

ผู้ใหญ่บ้านหัวนาคำ “ผลประโยชน์ที่ดีนี้สูงสุดด้วยการช่วยเหลือเด็กกำพร้า ผู้สูงอายุ

วิทยากรประจำกลุ่มของตำบลบ่อแก้ว กิ่งอำเภอนาดู “เริ่มแรกด้านยาเสพติดนีคล้ายๆ กันว่าไม่มีมัน ใจ พอโครงการนั้นสำเร็จมันจะเป็นแรงบันดาลใจ มันเกิดพลังมวลชนอย่างที่เราคาดไม่ถึง”

พระครูอินทสโรภาส เจ้าคณะตำบลหนองอ้อดี อำเภอร่องคำ “ในส่วนคณะสงฆ์มีส่วนช่วยเหลือโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเยอะ เพราะว่าในชุมชนของอำเภอร่องคำเป็นชุมชนที่เล็ก เป็นชุมชนที่เล็กก็จริง แต่เป็นชุมชนที่เข้มแข็งเป็นชุมชนที่มีคุณธรรมมีศีลธรรมและมีประลิทธิภาพ คุณภาพไม่น้อยกว่าชุมชนใหญ่ ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพราะว่าชุมชนของอำเภอร่องคำ เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในคุณธรรมขั้นพื้นฐานมาตั้งแต่เดิม แต่เมื่อทางชุมชนมีคุณธรรมและทางฝ่ายคุณธรรมขั้นพื้นฐานมาแต่เดิมแล้ว มันก็ไม่ยากเท่าไหร่ เพราะว่า ไม่มีปัญหาในการที่เราจะไปสอนธรรมะ เข้าไปอบรมธรรมะตามสถานศึกษาต่างๆ”

นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตร อำเภอร่องคำ “ปีแรกก็เรื่องยาเสพติดก็จับต้องได้ ปีที่สองก็เรื่องโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองก็จับต้องได้”

4. ชุมชนเข้มแข็ง

พระครูตัวแทนทางพระพุทธศาสนา อำเภอท่าคันโถ “การลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ จากนโยบายแนวทางของการออม หลักตรัตน์ก็เป็นชุมชนเราโดยพื้นฐานเดิมก็คือว่า หลักของประเทศไทยคือ พระพุทธศาสนาที่ชุมชนยึด เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวเองกับชุมชนตัวเอง ความซื่อสัตย์ ความเลี่ยสละ ความรับผิดชอบ ความไว้วางใจ ความเป็นห่วงเป็นใย เป็นพื้นฐานของมนุษย์ปุถุชน สามัญชนปกตินี้ โดยพื้นฐานเรามีอยู่แล้ว ซื่อสัตย์นี่คือความที่ไม่ซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ทุกคนและครับ ความเลี่ยสละก็เหมือนกัน ดูความเลี่ยสละที่ให้ครอบครัวตัวเอง ให้ชุมชนตัวเอง หลักตรัตน์เด็กเรียกว่า มนิธรรม ซึ่งปัจจุบันมีโดยพื้นฐานเราต้องมาเติมเข้าไปอีก ในหลักพุทธธรรม เข้าไปว่า ทุกคนถ้าเรามีหลักคุณธรรมอย่างนี้ ก็คือสิ่งที่เราจะมีตามมาก็คือ ความมีสังจะ ความจริง สังจะความตรงไปตรงมานี่และครับ ที่จะรักษาตัวเองให้มีสังจะ เราเอาหลักคุณธรรมตัวนี้และครับ หลักสังจะมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตัวเอง ก็คือ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ตัวเอง ก็คือ สังจะเราก็ มาตกลงกันว่าเราจะออมอย่างไร สังจะ เอาตัวสังจะเป็นตัวจิตใจ ตัวเงินนะครับเป็นตัวตัตุเป็นตัวตามนะครับ พอมีหลักสังจะตัวนี้ก็ ก็มีหลักเราว่าตตุเป็นตัวเงินเข้ามา ตัวการนี้ก็เป็นหลักกระบวนการขึ้นมา เพราะกระบวนการออมตรงนี้เข้าสู่ว่า ออมแล้ว มีเงินแล้วมีทองแล้วก็เอาไปลงทุนแก่ปัญหาในชีวิตประจำวัน นำไปลงทุนประกอบอาชีพ เพราะฉะนั้นกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่เราทำอย่างต่อเนื่อง พอมากว่าโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองเกิดขึ้นมาเราก็มาเน้นย้ำ มากเพิ่มเติมขึ้น มาทำกระบวนการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ด้วยการออมโดยสังจะ ฝ่ายราชการที่โครงการพัฒนาชุมชนที่ผู้รับผิดชอบ ทำหน้าที่ส่งเสริมให้ทำมาอยู่แล้ว โดยมีกลุ่มออมทรัพย์เป็นพื้นฐาน แต่พอมีโครงการนี้มาทางสงฆ์ ทางพระคุณเจ้า ทางพระอาจารย์ เรามีงบหลวงที่พื้นที่ของเรา ทำน้ำดื่ม แนวทางสังจะสะสมทรัพย์ มาเป็นแนวทางเครื่องมือช่วยในการพัฒนาคน ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณธรรมด้วย และหลวงพ่อที่ใช้หลักตรัตน์ในการรักษา สิ่งแวดล้อม การตัดไม้ทำลายป่า ตรงนี้จะช่วยในการพัฒนาเป็นอย่างดี ตรงนี้ถือว่าเป็นจุดแข็งได้ พอตัวนี้มามีทุนมีอะไรขึ้นมา นโยบายหนึ่งซึ่งองค์กรปกครองท้องถิ่นเข้ามาร่วมกันการออม การมีอาชีพได้ส่งเสริมเงินทุนเข้าไปให้กับ กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ จากนั้น เทศบาล อบต. จังหวัด ประจำเข้าไปเสริมให้เป็นฐานกุลุ่ม ตามว่าชุมชนนี้มีกลุ่มใหม่ มีแล้วก็ไป จะเข้าไปแก่ปัญหาตรงนี้ให้ เพราะฉะนั้น อบต. เทศบาล และนายอำเภอจึงให้ความสำคัญในตรงนี้ไป เสริมกับกิจกรรมกลุ่มน้ำครับ พอเงินทุนเข้าไปพื้นฐานเดิมมีอยู่แล้ว พัฒนาทางด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นมา ก็เป็นกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งมีผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน ก็เข้าไปสู่นโยบายหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่รับน้ำใจเราทำ ค่อนข้างจะตรงกับของเดิมที่การพัฒนาแบบยังไม่ตื้นเดินเท่าไหร ยังเรียนร่าง่าย แต่พอหลังจากนโยบายนี้เข้ามา ก็เห็นเป็นรูปธรรมชัดขึ้น มีอาชีพ มีรายได้ชัดเจน สินค้าที่กลุ่มทำขึ้นมาเนี่ยนะครับ ได้รับการรับรองจากจังหวัดจาก

คณะกรรมการจังหวัด ให้คะแนนและมาตราฐานสินค้า เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เค้าจะมีมาตรฐาน เค้าจะมีมาตรฐานเลยว่า หนึ่งดาว ส่องดาว สามดาว สีดาว ห้าดาวนะครับ ของท่าคันโภมีสามดาวเป็นจำนวนมาก และก็มีสีดาวเป็นจำนวนไม่น้อย แต่ยังขาดห้าดาว ยังสูงไม่โกลอินเตอร์เรยังอยู่ในพื้นที่เรารอยู่ในลุ่มน้ำครับท่าน อาจารย์ และก็อันหนึ่งที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นเครื่องมืออันหนึ่งก็คือ ทางกลุ่มอาชีพของอำเภอท่าคันโภ ในระดับตำบล หมู่บ้าน ข้องเกี่ยวกันและมารวมกลุ่มกัน สร้างที่เป็นรูปธรรม ก็คือเครือข่ายของกลุ่มอาชีพ เรายังชื่อเหมือนตามที่ล่างกลิ้งกันก็คือ วิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชน คือ กลุ่มอาชีพ กลุ่มกิจกรรมที่มีในแต่ละหมู่บ้านชุมชนที่ก่อเกิดขึ้นมา และเราก็สร้างเป็นเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในระดับอำเภอ และก็มีที่ทำการ มีศูนย์จำหน่ายสินค้าของอำเภอครับ ชัดเจนกลุ่มอาชีพนูกจากจะผลิตสินค้ามา นอกจากส่งขาย แล้วยังส่งไปที่ศูนย์วิสาหกิจอำเภอ เรายังการรับสมัคร มีการระดมทุน ระดมทุนเข้าไป อันนี้คือรูปธรรมหนึ่งในการทำอาชีพ และเป็นเครื่องมือ การเสริมสร้างอาชีพท่องถิ่น พลังชุมชน ร่วมพัฒนาชุมชน ทางด้านเศรษฐกิจ

ทางด้านการออมทรัพย์ครับใน 5 หมู่บ้านมีสมาชิกกลุ่มลักษณะสมมทรัพย์พัฒนาคุณธรรม นี้คือชื่อกลุ่มยาวมาก มีการพัฒนาคุณธรรมการดำรงชีวิต และที่กลุ่มออมทรัพย์เดี่ยวนี้ มีการพัฒนาไม่เฉพาะการมีส่วนร่วม คือให้การส่งเสริมการตั้งกลุ่มเราให้ชาวบ้านเป็นคนคุ้ม รวมกลุ่มกันมาร่วมตัวกัน ที่นี่เมื่อมีการออม 100 กว่าบาทต่อเดือน กองทุนนี้ประมาณ 10,000 กว่าบาท บางคนมีน้อยบางคนมีมาก เงินกองทุนนี้เอาไปไหน เงินกองทุนกลางนี้ไว้ช่วยเหลือสมาชิก เจ็บป่วยก็โกรมาให้ช่วยเหลือ นี่ที่ออกกลุ่มลักษณะสมมทรัพย์ ที่ในรูปธรรมโดยอาศัยคุณธรรมนั่นเอง ที่สามารถทำได้และทำได้เป็นจริง อาศัยคุณธรรมโดยมีพระเป็นที่ตั้ง นะครับ

ถ้าสามาชิกคนนั้นได้มีเรื่องเด้าจะดำเนินการในส่วนนี้ หรือว่าความจริงค้านกับกฎหมาย ถ้าไม่มี
ระเบียบวินัยของชุมชน เรายังฝ่าฝืนกันอันนี้คือกฎหมายของชุมชน การเข้ากลุ่มอาชีพมานาน เรายังมีระเบียบ
สามาชิกที่จะมาอยู่กับเรานี่ตั้งกับระเบียบใหม่ จะมาอยู่ด้วยกัน ทอผ้ากัน และก็ขาย แล้วก็มีกำไร
และก็มีรายได้ ที่นี่เรายังตั้งเป็นกลุ่ม ตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ติดจันเป็นประธานที่อำเภอค่า ทุกวันนี้เราได้
นำข้อตกลงกันมาที่อำเภอ มีรายได้ของกลุ่มของสามาชิกมาลงทุนกันที่ร้านวิสาหกิจชุมชนของเราค่า ที่กลุ่ม
ที่อำเภอฟ้องวง ทุกวันนี้มีรายได้ที่ดีขึ้น ขายผ้าได้ดีขึ้น ครอบครัวก็ดีขึ้นนั่นค่า เรายังกลุ่มกันได้ เพราะข้อตกลง
กันได้ เรื่องระเบียบกันได้ เรายังคุณลักษณะที่ก็ประชุมกันก่อนว่าคุณทำอะไรได้ใหม่ ถ้าคุณทำได้ก็มาอยู่กับเรายัง
ตกลงกัน 6 อำเภอค่า แล้วก็ตั้งร้านขึ้นมา แล้วเอาด้วยมาลงให้ขาย ทำและก็มีรายได้ และก็มีรายได้มาปัน^{ผล} ลิ้นป้า 100 บาท หักไป 60 บาท เหลือ 40 บาท เป็นการว่าเงิน 40 บาทเอาไปให้กลุ่มกู้เงินลูกเจนนั่นค่า
เงินลูกเจนป่วยเราไว้ให้ช่วยกลุ่มของเราค่า ตกลงกันว่าทุก 40 บาทนี่จะทำอะไร พากกลุ่มเราก็จะเอา^{ไป}ให้กู้ยืมนะค่า เอาไปให้สามาชิกยืม เสียดอกเบี้ยร้อยละบาทต่อเดือน ให้ลูกเราจะไปเสียค่าเทอมก็ช่วยกันใน
กลุ่มนะค่า ทุกวันนี้กลุ่มก็มีรายได้ที่ดีขึ้น เพราะว่ามีกำไรก็ช่วยกันทุกคน ถ้าไม่ทำอย่างนั้น กลุ่มก็ไม่มีอะไร
ประชานก็ไม่เข้มแข็ง กลุ่มเด้าก็จะบอกว่ากลุ่มของเราเข้มแข็งขึ้น มีรายได้ที่ดีขึ้น เมื่อก่อนก็ทำอยู่
นะค่า กลุ่มของเรา มาทำงานพากทอผ้า พอกบ้านก็มาช่วยแม่บ้านเวลาจางหลังจากทำไว้ทำนา และได้สามาชิก
คนหนึ่งก็มีรายได้ 2,500 บาทต่อคนนะค่า สามาชิกก็ได้ทอกคนค่า ก็มีเท่านี้แหล่ะค่า

พระคุณเจ้า อำเภอท่าคันโง “ที่ท่านได้นำเสนอว่า คือเริ่มตั้งแต่ให้มองการเปลี่ยนแปลง มองให้ออกว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นมันกระทบต่อชีวิตอย่างไร เพื่อให้เห็นผลดี ผลเสีย และผู้ที่ประชาชนครัวท้องก็ไปให้ความรู้เพื่อให้เค้าเข้าใจว่าทำอย่างนั้นมันไม่ดี พึงจากท่านท่านก็คือคนที่ประชาชนครัวท่า โดยผู้คนตัวอย่างท่าน ผมใช้คำทั่วไปว่า แล้วก็สิ่งที่จะต้องให้มีในคนก็คือ ในเรื่องของจิตสำนึก ในเรื่องของความกตัญญูรักคุณ รักสามัคคี แต่สิ่งเหล่านี้ ก็คือส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของจิตใจที่จะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ ลด ละ เลิกก่อน จึงจะไปสร้างรายได้”

5. ครอบครัวอบอุ่น

คำตอบที่สมาชิกกลุ่มอาชีพและผู้ได้รับผลลัพธ์ของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวอบอุ่น สรุปได้ดังนี้

1. วิธีคิด

- การปลูกฝังให้กระทำแต่สิ่งดี ๆ
- การมีความพร้อม
- การรู้จักหน้าที่ของตนเอง
- ครอบครัวเข้มแข็ง
- การรู้จักความต้องการของตนเอง
- การเป็นแบบอย่างที่ดีต่อชุมชน

2. ทัศนคติ

- ความรักและความเข้าใจในครอบครัว
- ความสามัคคีและร่วมมือกัน
- การมีอาชีพและรายได้มาก ๆ
- การอยู่ดีกินดี
- การปราศจากโรคภัย
- การไม่มีหนี้สิน
- ฐานะมั่นคง
- การมีเศรษฐกิจดี
- ครอบครัวเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา
- การศึกษา
- ความรักและความห่วงเหงนแผ่นดินเกิด
- การมีที่อยู่อาศัย

3. พฤติกรรม

- การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- การไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข
- การขยันช่วยทำมาหากิน
- การให้คำปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน
- การมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- การอยู่อย่างพอเมื่อพอกิน
- การมีเงินออม
- การช่วยกันคิดช่วยกันทำ
- ความซื่อสัตย์ซึ่งกันและกัน
- การดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
- การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
- การประหยัดและใช้จ่ายอย่างพอเพียง
- การให้อภัยกัน

- การเชื่อฟังเคารพอ่อนเม่
- การมีกิจกรรมทางศาสนา
- การหากิจกรรมยามว่างทำร่วมกัน
- การลดรายจ่าย
- หน่วยงานราชการมีส่วนส่งเสริมการอบรมแก่กลุ่มอาชีพ

6. ข้อเสนอแนะ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ไม่ใช่การประเมินโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่ออาชีวะความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์แต่เป็นการศึกษาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจน และนำมาสร้างเป็นตัวแบบการพัฒนาที่จังหวัดกาฬสินธุ์สามารถอาชีวะความยากจนได้ ความสำเร็จดังกล่าวถือว่าเป็นครั้งหนึ่งที่ทำได้ แต่จะกลับไปยากจนต่อไปอีกหรือไม่อยู่ที่ว่าชาวกาฬสินธุ์ได้นำเอาประสบการณ์แห่งความสำเร็จมาใช้ต่อไปอีกหรือไม่ ดังที่ปลดจังหวัดกาฬสินธุ์กล่าวว่า “เมื่อสามารถตัดหญ้าที่หน้าบ้านได้เรียบร้อย มิได้หมายความว่า หญ้าจะไม่ขึ้นมาใหม่ แต่จะดูรกรุงรัง หรือเป็นระเบียนก็ขึ้นอยู่กับว่าได้ใช้ประโยชน์จากความสำเร็จในครั้งแรกมากน้อยเพียงใด”

การพัฒนาดังเริ่มมาจากจิตสำนึกของประชาชนทุกเพศทุกวัยในครอบครัว เรื่องการปลดยาเสพติด และการพ้นจากความยากจนเกิดจากความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนหมู่บ้าน การสร้างกงภูมิหมู่บ้านและความร่วมมือกันทุกภาคส่วน โดยอาศัยกระบวนการในระดับต่าง ๆ และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดตั้งและการสนับสนุนกลุ่มอาชีพ การตลาด แหล่งเงินทุนของหน่วยงานราชการ บทบาทของสถาบันศาสนาในการอบรมหลักธรรมให้แก่เยาวชน และผู้ใหญ่เพื่อให้ใช้เหตุผลควบคุมอารมณ์ในการดำรงชีวิต เช่น การออมทรัพย์ การประกอบสัมมาชีพ การลด ละ เลิกอบายมุข การขยันหมั่นเพียร หน้าที่ของสถาบันการศึกษาไม่ใช่มีเพียงแต่การให้ความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียว จะต้องสอดแทรกความรู้ทางด้านการอาชีพ คุณธรรม จริยธรรมในกระบวนการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน สำหรับครอบครัวมีหน้าที่อบรม สั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้มีจิตสำนึกและความประพฤติที่ดี รู้จักหน้าที่ของตน การที่อาชีวะความยากจนได้นั้นสมาชิกในครอบครัวต้องรู้จักประยัดและขยันช่วยกันทำมาหากิน ช่วยกันหารายได้เพิ่ม การที่จะทำให้จังหวัดกาฬสินธุ์ไม่กลับไปเป็นจังหวัดที่ยากจน จะต้องอาศัยทุนทางสังคมนำทุนทางเศรษฐกิจในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความอดทน ความสามัคคีของทุกภาคส่วน และการรักบ้านเมืองของตนจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและความยั่งยืนของโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองเพื่ออาชีวะความยากจนใช้การปรับวิธีเข้าหาวิธี เพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการพัฒนา ดำเนินการ จึงมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะที่นำไปในการนำตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชีวะความยากจนไปใช้

1. การนำตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชีวะความยากจนไปใช้ต้องปรับให้เข้าสภาพจริงของพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างในตัวบุคคล เวลา และสถานที่ เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและหลากหลายในรายละเอียด มีธรรมชาติ และวัฒนธรรมย่อย ซึ่งเป็น “วิถีในการดำเนินชีวิต” ที่แตกต่างกัน ดังนั้นต้องปรับ “วิธีหรือเทคนิค” เพื่อให้เข้ากับวิถีแล้วจะทำให้เกิดความสมสมัยและมีผลในทางปฏิบัติ

2. วิธีการพัฒนาเพื่ออาชีวะความยากจน ประกอบด้วย

1. การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์

การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จะนำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ความยากจน โดยอาศัยพลังคิด พลังคน พลังทุนและพลังการจัดการ ซึ่งมีแนวทางดังนี้

ความยากจน	การเอาชนะความยากจน
<p>จันเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ความลุ่มหลงอยาบยนุช เช่น สุรา เที่ยวเตร่ พนัน การพัฒนาต่ำ รายได้น้อย อาชีพหลักมีรายได้น้อย อาชีพเสริมมักให้รายได้น้อย และเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ หนี้สิน เพร่ำรายได้ไม่พอรายจ่าย ปัญหาเงินกู้นอกระบบ ดอกเบี้ยสูง รายได้ไม่พอกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ภาระหนี้สิน เล่นการพนัน และติดอยาบยนุช 	<p>ไม่จันเงิน</p> <ul style="list-style-type: none"> การลดการใช้จ่ายจากรายได้ในปัจจุบันเพื่อให้เกิดการออม และเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อโอกาสพัฒนาอาชีพ และมีผลให้การบริโภคที่มากขึ้นในอนาคต รวมกลุ่มเป็นกลุ่มอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และเป็นแหล่งทรัพยากรทางการเงิน เมื่อยามมีความจำเป็นต้องใช้เงินทำให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ การลด ละ เลิกอยาบยนุชทำให้ประหยัดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และยังทำให้เกิดการออมทรัพย์ ต้องพัฒนาการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ ไปสู่การพึ่งพาทางการเงินของชุมชนได้เอง

การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ (ต่อ)

ความยากจน	การเอาชนะความยากจน
<p>จันใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> คนด้อยโอกาส ทำทีต่อชีวิตไม่ดี สุขภาพกายและสุขภาพจิตไม่ดีพอ ขาดทักษะในการประกอบอาชีพ การเข้าไม่ถึงทรัพยากรการผลิต จำนวนสมาชิกรอบครัวที่มีมาก อัตราการเลี้ยงดูสูง จำนวนสมาชิกในวัยพึ่งพามาก ความเกี่ยวกับร้าน ใช้ความรู้สึกมากกว่าความรู้ และขาดข้อมูล มีความเลี้ยงสูง ขาดความมั่นคง ถูกกดกร่อนจากการตีกรอบของสังคม 	<p>ไม่จันใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> รู้จักวางแผนการใช้จ่ายโดยการควบคุมอารมณ์ ด้วยเป้าหมายที่มีเหตุผลคือ ลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากความสามารถในการคิด การประกอบอาชีพ และการบริโภคที่รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ใช้แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เริ่มคิดจะประกอบอาชีพจากทรัพยากรการผลิตที่ตนเองมี เพื่อใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน ทำให้ประหยัด พึ่งพาตนเองได้ สร้างนิสัยการบริโภคในระยะยาว “ผลิตสิ่งที่กินได้ ใช้ได้ และขายได้” ใช้หลักทางศาสนา “ศีล สามิ ปัญญา” นำมาบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเองให้สามารถแยกแยะ รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง โดยที่การ

	<p>กระทำนั้นต้องเป็นผลดีต่อตนเองและผู้อื่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านทุนทางสังคม และพัฒนามาเป็นการออมทรัพย์ ซึ่งเป็นทุนทางเศรษฐกิจ มุ่งจากการพัฒนาน้ำใจเป็นน้ำเงินส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น การรู้จักควบคุมตนเอง สามารถใช้สร้างภูมิคุ้มกัน กระแสโลกาภิวัตน์ โดยใช้การออมเป็นกลไกในการพัฒนาคนให้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการออม และเป็นการพัฒนาคุณธรรม และคุณภาพของประชาชนในสังคม ยึดหลักคุณธรรม 5 ประการคือ ชื่อสัตย์ เลี้ยงลักษณะดี รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจกันเป็นแกนกลางในการดำเนินชีวิต ฝึกให้เป็นคนช่างสังเกต และใช้ข้อมูลให้เป็น
--	---

การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ (ต่อ)

ความยากจน	การเอาชนะความยากจน
<p>จนปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> การขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เพราะการจัดการไม่ดี ขาดความสามารถในการจัดการตลาด และการเงิน การตัดไม้ทำลายป่า และการทำลายระบบนิเวศน์ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ขาดโอกาสในการเลือกอาชีพ การมีระบบสวัสดิการที่อ่อนแอด้วยพ่อเพียงคนเดียว ขาดโอกาสทางการศึกษา ถูกกดขี่ทางความรู้สึก ระบบเศรษฐกิจของประเทศ เป็นระบบพึ่งพา 	<p>ไม่จนปัญญา</p> <ul style="list-style-type: none"> รู้จักมองอนาคตและคิดเชิงอนาคต ตระหนัก และเข้าใจใช้ความสัมพันธ์ระหว่างการหารายได้ และการใช้จ่ายรายได้อย่างฉลาด ในด้านมูลค่าหรือจำนวนเงิน กับคุณค่าหรือการจัดการกับอารมณ์ของตนเองที่สามารถควบคุมความต้องการชื้อสินค้า ตระหนัก และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จัดตั้งรูปแบบสหกรณ์เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาด เหลือกินนำไปขายทำให้มีรายได้เพิ่มเกิดการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ สร้างความมีภาวะผู้นำ หรือภาวะผู้นำกลุ่ม สร้าง และส่งเสริมความอึ้งอ่าจากการออมทรัพย์

<ul style="list-style-type: none"> ● วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ● การปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ ● ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน และโอกาส 	<ul style="list-style-type: none"> ● ไปจัดสรรสิ่งที่ทางสังคม ● ร่วม และสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มสร้างคุณภาพและคุณธรรม 4 ก คือกลุ่ม กรรมการ กติกา และกิจกรรมกลุ่ม ● ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนาตนเองตลอดเวลา กล้าคิด กล้าแสดงออกด้วยการทำประชาคม ● ตระหนักรู้ว่าการกระทำทุกอย่างมีผลเชื่อมโยงไปข้างหน้าในด้านสังคม และผลเชื่อมโยงไปข้างหลังคือ การพัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพที่เป็นที่มาของเงินออมความพร้อมอันเป็นฐานของการพัฒนาองค์กร เป็นฐานการพัฒนาการบริหาร และการสร้างวินัยผ่าน 4 ก
---	--

2. การจัดการกับอารมณ์

การจัดการกับอารมณ์เกิดขึ้นได้เมื่อรู้ใช้เหตุผลไปควบคุมความรู้สึกหรืออารมณ์ได้ จะทำให้พฤติกรรมที่ออกมาเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของตนเอง ครอบครัวและชุมชน ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้

2.1 ใช้หลักศาสตร์

- รู้จักวางแผนการใช้จ่ายโดยการควบคุมอารมณ์ด้วยเป้าหมายที่มีเหตุผลคือ ลงทุนเพื่อประกอบอาชีพ
- หลักศาสตร์ “ศีล สามิ ปัญญา” นำมาบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตนให้สามารถแยกแยะ รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง โดยที่การกระทำนั้นต้องเป็นผลดีต่อตนเองและผู้อื่น
 - คุณธรรม 5 ประการ คือ ชื่อสัตย์ เลี่ยสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจและไว้วางใจกัน
 - ความสัมพันธ์ระหว่างการหารายได้ และการใช้จ่ายรายได้อย่างฉลาดในด้านมูลค่าหรือจำนวนเงินกับคุณค่าหรือการจัดการกับอารมณ์ของตนเองที่สามารถควบคุมความต้องการซื้อสินค้า

2.2 ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

- แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากความสามารถในการคิด การประกอบอาชีพ และการบริโภคที่พึงพาตนเองและรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งความพอเพียง
- เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเงิน เมื่อยามมีความจำเป็นต้องใช้เงินทำให้สามารถพึงพาตนเองได้
 - พัฒนาการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ ไปสู่ธนาคารชุมชนหรือสหกรณ์ออมทรัพย์
 - จัดตั้งรูปแบบสหกรณ์เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการตลาด เหลือกินนำไปขายทำให้มีรายได้เพิ่มเกิดการร่วมกันคิด ร่วมทำและร่วมรับผลประโยชน์
 - การดำเนินการของกลุ่มสร้างคุณธรรมและคุณธรรม 4 ก คือ กลุ่ม กรรมการ กติกา และกิจกรรมกลุ่ม
 - แนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เริ่มคิดจะประกอบอาชีพจากทรัพยากรการผลิตที่ตนเองมีเพื่อใช้บริโภคในชีวิตประจำวันทำให้ประหยัด พึงพาตนเองได้สร้างนิสัยการบริโภคระยะยาว

2.3 ใช้หลักภูมิปัญญา

- การลดการใช้จ่ายจากรายได้ในปัจจุบันเพื่อการบริโภคในอนาคต โดยการประหยัด อด ออม การออมและออมทรัพย์
 - ทำให้ประหยัดรายจ่าย เพิ่มรายได้และยังได้เงินปันผลจากการออม
 - เงินออมเหมือนรายได้ที่หาได้
 - เป็นมาตรการทางวัฒนธรรมด้านทุนทางสังคม และได้พัฒนามาเป็นการออมทรัพย์ ซึ่งเป็น ทุนทางเศรษฐกิจมุ่งจากการพัฒนาน้ำใจเป็นน้ำเงินส่งผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ละเอียดภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - เป็นการสร้างนิสัยให้ลูกหลานและนักเรียนได้ฝึกการออมเงิน
 - สร้างและส่งเสริมความเชื่ออาท�建การออมทรัพย์ไปจัดสรรวัสดุการทางสังคม
 - มีผลเชื่อมโยงไปข้างหน้าในด้านสังคม และผลเชื่อมโยงไปข้างหลังคือ การพัฒนาการจัด การกลุ่มอาชีพที่เป็นที่มาของเงินออม ความพร้อมอันเป็นฐานของการพัฒนาองค์กร

2.4 ใช้หลักอื่น ๆ

- เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันกระแสโลกาภิวัตน์โดยการใช้การออมเป็นกลไกในการพัฒนาคน ให้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการออม และเป็นการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพของประชาชนในสังคม
 - ทำให้เกิดความรับผิดชอบในการทำหน้าที่เพื่อนำเงินออมนั้นไปสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - เป็นการพัฒนาทุนทางสังคมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ฝึกความไว วางแผน ความรับผิดชอบ สร้างนิสัยในการควบคุมอารมณ์ ความร่วมมือ การพัฒนาองค์กร ความซื่อสัตย์และ ความเสียสละและการพัฒนาทุนทางเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาการจัดการกองทุนที่ขยายธุกรรมการใช้ ประโยชน์จากการออมเงิน
 - เป็นศักดิ์ศรีความเป็นคน และความเป็นชุมชนซึ่งมีผลให้เกิดการแข่งขัน
 - สอนให้รู้จักมองอนาคตและคิดเชิงอนาคต
 - สร้างภาวะผู้นำโดยสามารถควบคุมตนเอง และนำตนเองไปสู่เป้าหมายได้ฉลาดส่งเสริม การพัฒนาตนเองตลอดเวลา กล้าคิด กล้าแสดงออก
 - เกิดการประชาคมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือกันทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนามุ่งยังในด้านการสร้างนิสัยและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย
 - เป็นฐานการพัฒนาการบริหารและการสร้างวินัยผ่าน 4 ก
 - รู้จักวางแผนการใช้จ่ายโดยการควบคุมอารมณ์ด้วยเป้าหมายที่มีเหตุผลคือ ลงทุนเพื่อ ประกอบอาชีพ

3. เพิ่มรายได้

รายได้เป็นผลที่เกิดจากการมีอาชีพ และอาชีพเกิดขึ้นได้จากการออมที่สร้างโอกาสเพื่อให้เกิด กิจกรรมการผลิตทั้งระดับครอบครัว และระดับกลุ่มในชุมชนที่นำไปสู่การเพิ่มรายได้ ซึ่งทำได้ดังต่อไปนี้

- สนับสนุนการจัดกลุ่มอาชีพเดิมและจัดตั้งกลุ่มอาชีพใหม่ และสร้างเครือข่ายจากหน่วย งานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในระยะแรก
- ส่งเสริมการหารายได้เสริม
- ส่งเสริมการนำอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้

- การขยายตัว
- การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

4. ลดรายจ่าย

โดยการออกกฎหมายบ้านชี้ได้มาจากการสร้างคุณค่าร่วม (Share Value) โดยวิธีการประชาคม เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติร่วมกันในการลดค่าใช้จ่าย และควบคุมอารมณ์ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายได้ดังต่อไปนี้

- ลด ละ เลิกอบายมุข และสิ่งพิดภูมายา
- สนับสนุนการใช้สินค้าพื้นเมือง
- การให้ความร่วมมือและปรับปรุงการพนัน และยาเสพติด
- การงดเว้นการดื่มสุรา
- การทำการเกษตรที่ใช้เป็นอาหารได้ และขายได้ รวมทั้งเป็นวัตถุดิบเพื่อผลิตสินค้าของกลุ่มอาชีพแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ส่งเสริมการเกษตรแบบพอเพียง หรือเกษตรทฤษฎีใหม่

5. การออมและการเข้าถึงโอกาส

การออมทรัพย์เป็นการสร้างเครดิตและทำให้เข้าถึงแหล่งทุน ซึ่งทำให้เกิดโอกาสในการประกอบอาชีพ ดังนั้นการสร้างโอกาสจึงเริ่มที่การออมซึ่งทำได้ดังต่อไปนี้

- สร้างนิสัยการออมทรัพย์ตามแนววัฒนธรรมชุมชน
- การประยัดในรูปแบบต่างๆ ที่ทำได้จริง
- รู้จักการออมและรู้คุณค่าของการออมเงิน
- หาตลาดรองรับสินค้าที่ผลิตได้ของกลุ่มอาชีพ
- นโยบายของสถาบันการเงินที่เอื้อต่อประชาชนในการให้สินเชื่อ
- การบริหารจัดการกลุ่มที่ดี ในการจัดสรรรายได้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชน
- การร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมทุน

6. การมีส่วนร่วม

6.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : เริ่มจากการทำประชาคม การทำงานและรับผิดชอบร่วมกัน

- ปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด
- แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้
- พึงพาอาศัยกัน
- ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทำงานกลุ่ม
- เน้นกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้จากข้างล่างขึ้นมา

6.2 คิดอย่างเป็นระบบ

- มองและคิดแบบองค์รวมและเชื่อมโยงในลักษณะที่หลากหลาย
- การเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมชาติและการปรับตัวตลอดเวลา
- ลิ่งต่างๆ เกี่ยวข้องกัน

6.3 พัฒนาความเชี่ยวชาญสำหรับตน

- มีความมุ่งมั่นที่จะสำเร็จและมีข้อมูลเฉพาะตน

- เพียรพยายามฝึกและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
- เรียนรู้อย่างตลอดเวลา
- วิสัยทัศน์แบบแนวรับเพื่อเรียนรู้ร่วมกันและยึดหยุ่น
- รู้จักหมวดหมู่ แยกแยกและพิจารณาร่วมกัน

6.4 การเปิดกว้างทางความคิด

- เจตคติให้การยอมรับและเชื่อในคนอื่น ความรักคนอื่น
- การตอบสนองทำให้มีปฏิสัมพันธ์สูง มีพลังความดี
- แนวความคิดเห็น มองภาพกว้าง
- กระบวนการทัศน์ คิดสิ่งที่แปลกใหม่ มีจินตนาการ
- สร้างความอิสระแต่อยู่ในขอบเขต
- ล่่งเสริมความให้มีความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ที่ปฏิบัติได้

6.5 การร่วมสร้างวิสัยทัศน์

- ร่วมสร้างวิสัยทัศน์องค์กรร่วมกัน
- เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในองค์กรได้รับข้อมูลร่วมกัน
- สร้างความรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของร่วมกัน
- ร่วมกำหนดค่านิยม ปรัชญานำทาง เป้าหมาย กลยุทธ์ร่วมกัน

6.6 การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

- ทุกคนเป็นครู ทุกที่เป็นห้องเรียน เรียนเหมือนไม่เรียน สอนเหมือนไม่สอน
- สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้
- เน้นการทำงานเป็นทีม และมีข้อผูกพันร่วมกัน
- ทำงานมีอิสระ รับผิดชอบทำ
- มีสิ่งมุ่งมายังการติดตามอย่างสูงสุดร่วมกัน
- สร้างแผนปฏิบัติร่วมกัน

6.7 การสร้างกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

6.8 การทำประชาคม

7. การสร้างความยั่งยืน (Sustainability) ผลผลิตของครอบครัวและชุมชนที่สามารถตอบสนองเป้าหมายที่แท้จริง โดยตัวประชาชนเองที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และเกิดความอุ่นในครอบครัว ทำให้ครอบครัวเข้มแข็งและชุมชนเข้มแข็งที่ยั่งยืนที่ใช้เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ ความภาคภูมิใจ ชุมชนเข้มแข็ง ครอบครัวอบอุ่นและความสำเร็จอันเกิดพลังทั้งสี่ โดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

7.1 ความเชื่อ (Belief)

- พระราชาดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง
- ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
- แนวคิดในการอาชันะความยากจน
- ความภาคภูมิใจในความเป็นมาที่ยิ่งใหญ่

7.2 เศรษฐกิจ (Economy) มีเป้าหมายการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง โดย

- ติดตามผลการปฏิบัติงาน เพื่อลดการพึงพิง
- ช่วยคิดช่วยทำ เพื่อให้เกิดพลังการประกอบอาชีพ
- มีน้ำใจช่วยเหลือกัน เพื่อสร้างความร่วมมือและเป็นแนวทางในการจัดสวัสดิการ
- มีเป้าหมายการอยู่อย่างพอเพียง
- การอาชันจะความยากจนแบบชนบทที่อาศัยธรรม ลด ละ เลิกอบายมุข

7.3 การรู้จักตัวเอง (Self – knowledge) เพื่อฝึกฝนและค้นหาข้อมูลที่ระบบต่อชีวิต

ด้านต่าง ๆ โดย

- จิตสำนึกในการพึงพาตนเอง
- สร้างวินัยแห่งตนโดยเฉพาะวินัยทางการเงิน
- รู้ความต้องการและความพร้อมของตนเอง
- เอาชนะใจตนเอง โดยการลด ละ เลิกอบายมุขที่ทำให้เสียทรัพย์และเสียสุขภาพ

7.4 การถ่ายโยงความรู้ (Transfer ability) เพื่อจัดการความรู้และประสบการณ์โดย

- ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม
- ขยายเครือข่าย
- สร้างกลุ่มอาชีพให้เข้มแข็ง โดยการจัดสรรรายได้เป็นสวัสดิการคนสูงอายุ และ ออมทรัพย์เพื่อเข้าถึงโอกาสและจัดสภาพแวดล้อมให้น่าอยู่
- การสร้างโอกาสการมีอาชีพ
- การพัฒนาทักษะอาชีพโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

7.5 ความคิดที่ปฏิบัติได้ (Practicality)

- เริ่มคิดจากสิ่งที่มีและทำจากสิ่งที่คิดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
- ร่วมมือกับจังหวัดและปรับวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายบริการภาครัฐ
- ดูแลเอาใจใส่กัน
- พัฒนาระบบคุ้มครองสังคมและผู้ด้อยโอกาส
- มีล้วนร่วมในการตัดสินใจและแสดงความคิดเห็น

7.6 ความรับผิดชอบ (Responsibility/ Reasonability)

- ปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน
- ชื่อสัตย์และสร้างความสามารถในการบริหารเงิน
- รู้หน้าที่ของตนเอง
- บริโภคแบ่งปันและอยู่กับสิ่งแวดล้อม
- ไม่ทำลายธรรมชาติ เก็บกู้ธรรมชาติ
- ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนานุษย์ สังคมและธรรมชาติ
- มีเป้าหมายในการร่วมมือกันสร้างกลุ่มอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ตลอดปีจะมีผลต่อ การออมและการเข้าถึงโอกาสในอาชีพ
- เพิ่มศักยภาพรุ่นลูกและชุมชน

7.7 ทัศนคติ (Attitude)

- อุดหน
- คิดเชิงบวกเชื่อว่าความยากจนแก้ไขได้
- ชื่อสัตย์ต่อภัยเพื่อสร้างระบบความมั่นคงในชีวิตและความปลอดภัย
- ความรักบ้านเมืองของตนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการแก้ปัญหาและพัฒนา
- ความยั่น
- สร้างแรงบันดาลใจ

7.8 ศักยภาพและเป้าหมายชุมชน (Community)

- ชุมชนเข้มแข็ง
- ผู้นำที่ส่งเสริมการทำดี มีความเกื้อกูล
- รักและเข้าใจในครอบครัวเพื่อสร้างครอบครัวที่อบอุ่นและเข้มแข็ง
- ครอบครัวเป็นพื้นฐานการแก้ปัญหา สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้ชุมชน

7.9 กลาโหม (Tactic)

- การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- กลุ่มอาชีพ
- กฎหมายบ้าน

7.10 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Interactive Learning)

- หาตัวต้องรับสินค้าของกลุ่ม
- การให้คำปรึกษาและการทำประชามติ
- การเข้าถึงความจริงรวมทั้งความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติ และแนวคิด

7.11 ความร่วมมือ (Cooperation)

- ความร่วมมือของทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาความสามารถของประชาชนและส่งเสริมอาชีพ
- ความสามัคคีจากทุกฝ่าย บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และองค์กรประชาชน
- ประสานเพื่อสนับสนุนงบประมาณและเทคโนโลยีวิชาการด้านต่างๆ ในระยะแรก
- ความเลี่ยสละเพื่อส่วนรวม

7.12 การจัดการอารมณ์ (Emotional Management)

- คุณธรรม และจริยธรรม
- อบรมเรื่องวัฒนธรรม
- ส่งเสริมประเพณี และสิ่งแวดล้อม

7.13 การออม (Saving)

- ไม่เป็นหนี้ โดยยึดลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับอยามุข
- ประหยัด
- การออม
- ออมทรัพย์

8. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานในการເຂົ້າໝະຄວາມຍາກຈຸນ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อເຂົ້າໝະຄວາມຍາກຈຸນມາຈາກຄວາມຮ່ວມມືຂອງສ່ວນຮາຈາກສ່ານ ສາບັນ ສານາ ສາບັນການສຶກສາ ຄຣອບຄວ້າ ແລະ ອົງຄໍກຮຸມໝາຍທັງປົງໃນການຮ່ວມມືໃນທຸກດ້ານເພື່ອກຳທັນດູທອດ ຄາສຕົ່ງ ໂຄງການ ແລະ ກິຈການພໍອນຳໄປສູ່ການປົກປັບຕິຮ່ວມກັນໃຫ້ຮ່າງເປົ້າໝາຍ ຜົນມືແນວປົກປັບຕິດັ່ງນີ້

ຍຸතົກສາສຕົ່ງ	ໂຄງການ	ກິຈການ
<p>1. ໄມຈຸນເຈີນ</p> <p>1. ການເພີ່ມຮາຍໄດ້</p> <p>2. ການລດຮາຍຈ່າຍ</p>	<p>1. ການສ້າງອາຊີຟ່າມໃໝ່ເພື່ອເພີ່ມຮາຍໄດ້</p> <p>2. ການສັນບັນດາລຸ່ມອາຊີຟ່າມເດີມ</p> <p>3. ການສ້າງເຄື່ອຂ່າຍກຸ່ມອາຊີຟ່າມ</p> <p>1. ການປົກປັບຕິທັນທານຫລັກຮຽນຂອງສານາ</p> <p>2. ການລັດ ລະ ເລີກ ອະບາຍມຸ່າທ່າງໆ ເຊັ່ນ ການພັນ ການດື່ມສຸຮາ ການເສັ່ນສົ່ງ</p> <p>3. ກາຮູ້ຈັກໃໝ່ຈ່າຍເຈີນຕາມອັດກາພ</p> <p>4. ການທຳການເກະຫຼາຍແບບອິນໄທ່</p> <p>5. ການປູກປັບສ່ວນຄວ້າເພື່ອໃຫ້ບົດກົດກ່ອນແລ້ວເລື່ອໄວ້ຂ່າຍ</p> <p>6. ການສັນບັນດາລຸ່ມອາຊີຟ່າມທີ່ຜົດໃນໜຸ່ມໝາຍ ອີ່ວ່າສົ່ງຄ້າພື້ນເມື່ອ</p>	<p>ກິຈການໃນການເຂົ້າໝະຄວາມຍາກຈຸນ ສາມາດແປ່ງອອກເປັນ 5 ກິຈການ ດັ່ງນີ້</p> <p>1. ກິຈການໃນເຮື່ອງການເພີ່ມຮາຍໄດ້ ປະກອບດ້ວຍ</p> <p>1.1 ມູນບ້ານຈະຕ້ອງມີກາຈັດຕັ້ງໂຄງການເກີຍກັບອາຊີຟ່າມໃໝ່ ອ່າງນ້ອຍ 1 ໂຄງການ</p> <p>1.2 ກຸ່ມອາຊີຟ່າມຈະຕ້ອງຜົດສິນຄ້າທີ່ສາມາດຂາຍໄດ້ໃນໜຸ່ມໝາຍແລະ ພາຍນອກໜຸ່ມໝາຍ</p> <p>1.3 ຜ່າຍງານຮາຈາກສັນບັນດານຸ່ມບປະມານກຸ່ມອາຊີຟ່າມພອເພີ່ອ</p>

8. ຍຸතົກສາສຕົ່ງການໃນການເຂົ້າໝະຄວາມຍາກຈຸນ (ຕ່ອ)

ຍຸතົກສາສຕົ່ງ	ໂຄງການ	ກິຈການ
3. ການອອມເຈີນ	<p>1. ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ໃນເຮື່ອງການອອມແກ່ປະຊາຊົນ</p> <p>2. ການສ້າງນິສ້າຍການອອມເຈີນຂອງປະຊາຊົນ</p> <p>3. ການຕັ້ງເປົ້າໝາຍໃຫ້ຄວ້າເຮືອນມືເຈີນອອມຮ້ອຍລະ 90 ຂອງຄວ້າເຮືອນທີ່ໜຸ່ມ</p>	<p>1.4 ກຸ່ມອາຊີຟ່າມໄດ້ຮັບການອະນຸມາດ້ານວິຊາການແລະ ຜິກທັກະອົບອາຊີຟ່າມທຸກກຸ່ມ</p> <p>1.5 ກຸ່ມອາຊີຟ່າມເຂົ້າສົ່ງຂ່າວສານໜຸ່ມມູນທີ່ເປັນປະໂຍ່ນ</p>
4. ການອອມເພື່ອເປັນທຸນ	<p>1. ການຈັດຕັ້ງກຸ່ມອອມທັງໝົດ</p> <p>2. ການໃຫ້ບຸນຊື່ເຈີນຝາກເປັນຫລັກປະກັນໃນກາງກູ້ຍື່ມຈາກສາບັນການເຈີນ</p>	<p>1.6 ກຸ່ມອາຊີຟ່າມໄດ້ຮັບການສັນບັນດາທັງດ້ານອຸປະກອນແລະ ເຄື່ອງມື່ອທີ່ໃຊ້ໃນການປະກອບອາຊີຟ່າມກຸ່ມ</p> <p>1.7 ກຸ່ມອາຊີຟ່າມມີຄວາມຮູ້ທາງຫລັກການຈັດກາ ການບໍລິຫານ ແລະ ການຕາມ</p>
2. ໄມຈຸນໃຈ		2. ກິຈການໃນເຮື່ອງການລດຮາຍຈ່າຍ ປະກອບດ້ວຍ
1. ການມືສ່ວນຮ່ວມ	<p>1. ການໃຫ້ຄຣອບຄວ້າເປັນຮາກຈຸນຂອງການສ້າງຈິຕິສຳນັກໃນການມືສ່ວນຮ່ວມໃນການແກ້ໄຂປັ້ງຫາ</p>	<p>2.1 ການເລັ່ນພັນນີ້ມີໃນມູນບ້ານ</p>

2. ความร่วมมือ	2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดโครงการต่าง ๆ และการตัดสินใจ 3. การเปิดโอกาสให้สถาบันการศึกษาของชุมชนมีส่วนร่วม 4. การดึงภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม 5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนา 6. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมขององค์กรพัฒนาเอกชน 7. การมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการทุกระดับอย่างเต็มรูปแบบ	2.2 ครัวเรือนมีการปลูกพืชไว้ใช้ประโยชน์และค้าขาย 2.3 คนในครัวเรือนไม่ดื่มสุรา 2.4 คนในครัวเรือนไม่เสพยาสารมีนมา 2.5 ครัวเรือนไม่ใช้ปุ๋ยเคมีในการเพาะปลูก 3. กิจกรรมในเรื่องของการออม ประกอบด้วย
	1. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคประชาชน หน่วยงานราชการ และ "บวร" 2. การส่งเสริมการร่วมกันติด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบของประชาชน 3. การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของหน่วยงานราชการในการพัฒนาชุมชน 4. การอยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีของประชาชน โดยกฎหมายบ้าน	3.1 ทุกครัวเรือนต้องมีการออมทรัพย์ 3.2 ครัวเรือนออมทรัพย์ทุกเดือน (ไม่กำหนดจำนวนเงิน) 3.3 ครัวเรือนมีเงินในบัญชีเพียงพอ กับการเป็นหลักประกันการกู้ยืมเงิน 4. กิจกรรมในเรื่องของกิจกรรมเสริมประกอบด้วย

8. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานในการเข้าช่วยความยากจน (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	โครงการ	กิจกรรม
3. ผู้นำและภาวะผู้นำ	1. การส่งเสริมการสร้างภาวะผู้นำให้ประชาชน 2. การสร้างความ "กล้า" ในตนเอง (กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ และกล้ารับผิดชอบ) 3. การสนับสนุนให้มีผู้นำในชุมชนและสร้างความศรัทธาในผู้นำ	4.3 โรงเรียนจัดโครงการเสริมเกี่ยวกับการอบรมอาชีพให้แก่นักเรียน 4.4 โรงเรียนมีหลักสูตรวิชาชีพให้นักเรียน 4.5 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเล่นกีฬา 4.6 หน่วยงานราชการจัดโครงการให้ความรู้ทางด้านสุขอนามัย
4. ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม	1. การรักษาและคงไว้ซึ่งภูมิปัญญาชาวบ้าน 2. การรักษาและสืบสานวัฒนธรรม ชนบท รวมนឹຍมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น 3. การปลูกจิตสำนึกรักภูมิใจในถิ่นกำเนิดที่อยู่อาศัย	4.7 หน่วยงานราชการ และ "บวร" จัดกิจกรรม และศูนย์ส่งเสริมคิลป์ปั้นนร ธรรมท้องถิ่นให้แก่เยาวชน (หมู่บ้านละ 1 แห่ง) 4.8 โรงเรียน ห้องสมุดชุมชนเป็นศูนย์การศึกษาเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

	<p>4. การส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น</p> <p>5. การใช้เวลาให้เกิดประโยชน์</p> <p>3. ไม่จนปัญญา</p> <p>1. การส่งเสริมศักยภาพที่ตัวบุคคล</p>	<p>4.9 ทุกหมู่บ้านต้องมีกฎหมายบ้านที่เกิดจากประชาคมหมู่บ้าน</p> <p>5. กิจกรรมในเรื่องของด้านการลดปริมาณอาชญากรรม ประกอบด้วย</p> <p>5.1 ไม่มีการจับผู้กระทำผิดจากการพนัน</p> <p>5.2 ไม่มีการจับผู้กระทำผิดจากการทะเลวิวาหันเนื่องมาจากการดื่มสุรา</p> <p>5.3 ไม่มีการจับผู้กระทำผิดจากการผลิตค้าขาย และเสพสารเสพติด</p>
--	---	--

8. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานในการເອຫະນະຄວາມຍາກຈນ (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	โครงการ	กิจกรรม
2. การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ	<p>1. การจัดการฝึกอบรมด้านทักษะอาชีพ</p> <p>2. การให้ความรู้ทางวิชาการต่างๆ</p> <p>3. การให้ข่าวสารข้อมูลที่สามารถช่วยประชาชนได้</p> <p>4. การให้ความรู้ทางหลักการจัดการ การบริหาร และการตลาด</p> <p>5. การจัดหาผู้ฝึกสอนด้านอาชีพ</p> <p>6. การสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ</p> <p>7. การส่งเสริมและการประสานงานการตลาด</p> <p>8. การสนับสนุนทางด้านอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาชีพ</p> <p>9. การมีระบบสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส</p>	

9. การสร้างความเป็นสถาบัน

การเกิดขึ้น การดำรงอยู่และอนาคตของชุมชนนั้นถูกกำหนดโดยบุคคลและระบบ การริเริ่มต้องมาจากตัวบุคคล และจะดำรงอยู่หรือมีอนาคตเป็นอย่างไรนั้นอยู่ที่บุคคลซึ่งริเริ่มหรือก่อให้เกิดการพัฒนาได้ พัฒนาระบบที่ก่อให้เกิดสำนึกร่วมหรือค่านิยมร่วมที่นำไปสู่แนวทาง หรือวิธีปฏิบัติใหม่ที่ทุกคนพอยใจและปฏิบัติได้เป็นปกติ เป็นรูปแบบของพฤติกรรมที่กำหนดลักษณะนิสัย ซึ่งอยู่เหนืออสัญชาตญาณและใช้ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ คือ ความเป็นสถาบัน ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นมาได้ตามแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. ความภูมิใจอันเป็นสิ่งต้องใจของทุกคนหรือส่วนร่วม
2. นโยบายที่สอดคล้อง ต้องใจของทุกคนหรือส่วนร่วม
3. สิ่งที่ต้องใจสอดคล้องกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข
4. ระบบที่วางไว้ต้องเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ทำงานทุกฝ่าย คือ
 - 4.1 เป้าหมาย
 - 4.2 ความร่วมมือ
 - 4.3 ความมุ่งมั่นและใส่ใจ
 - 4.4 อะไร คือความพึงพอใจร่วมกันให้ทำและstanต่อ
 - 4.5 ระยะยาวต้องประสบความสำเร็จ
5. อาศัยพลังคิด พลังคน พลังทุน และพลังการจัดการ
6. ประชาชนเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมทั้งปวง
7. การประสานงาน ร่วมมือและแบ่งงานกันทำ
8. ส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้ตลอดปี
9. การพึ่งพาตนเอง
10. ความต่อเนื่อง
11. การควบคุมอารมณ์
12. ร่วมกำหนดเป้าหมาย
13. สร้างความมีวินัย
14. สร้างวินัยทางการเงิน
15. พัฒนาคุณธรรมของประชาชน
16. ผู้นำที่มีบารมี
17. มีตัวแบบที่ดี
18. ความกระตือรือร้น
19. สร้างความยั่งยืน มีองค์ประกอบดังนี้
 - 19.1 ทิศทางเป้าหมายที่ชัดเจน
 - 19.2 ความมุ่งมั่น
 - 19.3 ความพยายาม
 - 19.4 สิ่งที่สนับสนุน
20. รักແผ่นดินเกิด
21. ผู้ว่าราชการจังหวัดมีทิศทาง ความมุ่งมั่นและความพยายามที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะระดับนโยบายแห่งชาติ

1. กำหนดทางเลือกในการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ จากการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth Targeting) ไปเป็นอัตราการเติบโตการออม (Saving Targeting) เพราะที่ผ่านมาการพัฒนาประเทศกำหนดเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Growth Targeting) วัดจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นโดยละเอียดค่าใช้จ่ายผลสรุปรายได้เพิ่มไม่ทันรายจ่ายทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น วิธีการพัฒนาดังกล่าวอย่างคงดำเนินต่อไป เพราะความเป็นสากล น่าจะมีทางเลือกในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศจาก growth targeting ไปเป็น Saving targeting ซึ่งการพัฒนาที่ยึดการออมเป็นเป้าหมายไม่ได้ละเลยการเพิ่มขึ้นของรายได้แต่ส่วนใจกับ “รายเหลือ” เพื่อเป็นเงินออมที่จะนำไปลงทุน เพื่อความเติบโตทางเศรษฐกิจ และลดการพึ่งพิงทุนจากต่างประเทศได้ในระยะยาว

2. การแก้ปัญหาความยากจนนอกเหนือจากการส่งเสริมการออมแล้ว การพัฒนาควรให้ความสำคัญกับ “ความสมสมัย” (Moderatization) แทน “ความทันสมัย” (Modernization) เพราะความสมสมัยคือ การอยู่ด้วยกันได้โดยการประนีประนอมระหว่างวิถีกับวิธี รู้จักปรับปรุงตัวเองให้อยู่ในสังคมที่ทันสมัยได้อย่างมีศักดิ์ศรี พฤติกรรมในลักษณะนี้จะเพียบพร้อมทางด้านสังคม แม้คนที่ไม่มีรายได้ ใช้แรงงาน ไม่มีที่มาแต่เมื่อหารกิน กินข้าวกับบ้านญาติหรือคนอื่นที่ไปช่วยทำงานให้โดยไม่ใช้การจ้าง ไปทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น ตามความสามารถที่มีอยู่ ช่วยงานต่างๆ แม้ไม่มีเงินแต่เมื่อแรงช่วยแม้กระถั่งช่วยงานวัด ทำให้เข้ากับสังคมได้ยังชีพได้และมีศักดิ์ศรีเหมือนกัน การพัฒนาความสมสมัยเป็นการปรับเทคนิคหรือวิธี เข้าหาทุนทางสังคม ซึ่งเป็น “วิถี” ที่เป็นภูมิปัญญาไทย ไม่ใช่เป็นการถอยหลังลงคลอง แต่เป็นกลับไปทบทวนวิธีการพัฒนาที่ผ่านมาร่วมครึ่งศตวรรษที่เน้นความทันสมัย ทำให้สูญเสียทุนทางสังคมไปมากมาย ทำให้ขาดจริยธรรม และคุณธรรม ใช้อารมณ์ในการดำเนินชีวิตมากกว่าการใช้เหตุผล เพราะไปรับเอา “วิธี” ของความทันสมัยมาใช้โดยขาดความพร้อม เป็นการก้าวกระโดดควรจะทบทวนทางเลือก “ความสมสมัย” ซึ่งเป็นเทคนิคที่อา “วิถี” เป็นฐานแล้วปรับ “วิธี” ให้เข้ากับ “วิถี” จะนำไปสู่ความกลมกลืนในการพัฒนาเศรษฐกิจที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนได้

3. กำหนด Business Chain ใช้หลักการแข่งขันและความร่วมมือ ด้านการแข่งขันให้แต่ละหมู่บ้านผลิตในสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะตามภูมิปัญญาของท้องถิ่น ซึ่งทำให้ได้สินค้าที่แตกต่าง ส่วนหมู่บ้านที่ทำได้ไม่ดีก็ผลิตตัวอุปกรณ์ป้อนหรือเป็นแรงงานที่ผ่านการฝึก และทำการผลิต ระดับตำบลทำการผลิตที่นำเอาผลผลิตจากหมู่บ้านมาผสมเข้ากันเพื่อผลิตสินค้าตัวใหม่ (Convergence Products) ที่ทันสมัยแต่แตกต่างให้ผู้ใช้สามารถจับจังหวัดรวม และจัดการผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน สำหรับตลาดในประเทศและผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าตัวใหม่ที่ทันสมัยและแตกต่างระดับประเทศ รวมรวมและจัดการต่อเนื่องจากระดับจังหวัดไปสู่ระดับระหว่างประเทศ และพัฒนาเครือข่ายธุรกิจ E-business รวมทั้งวางแผนพัฒนาคนเพื่อให้เกิดพลังคิดที่จะนำไปสู่การออมเพื่อเพิ่มพลังทุน ที่ทำให้พัฒนาองค์กรให้พลังในการทำงานสูงขึ้นได้อย่างยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะระดับผู้ปฏิบัติในพื้นที่

1. พัฒนาวิธีคิด และการทำงานแบบบูรณาการ

นำเอาประเด็นที่โดนใจประชาชนในพื้นที่มาเป็นฐานในการกำหนดหลักการ วิธีคิดและกลยุทธ์ โดยบูรณาการให้เข้ากับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและหลักศาสนา

เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญทั้งมิติมนุษย์ และมิติเศรษฐกิจ เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับตนเองและรู้จักตัวเอง จึงสามารถจะกำหนดได้ว่า “ความพอเพียง” สำหรับตนนั้นเป็นอย่าง

ไร กิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงเริ่มจาก “สิ่งที่มี” ซึ่งพิจารณาได้จาก “เกษตรทฤษฎีใหม่” ที่การบริโภคเริ่มจาก สิ่งที่ผลิตได้จากสิ่งที่มี จึงทำให้เกิดการ “ประheyด์” ซึ่งเป็น “หัวใจ” ของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำไปใช้ได้กับ ทุกระดับของธุรกิจ เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจกระแสหลักที่เริ่มจาก “การพึ่งพิง” เพื่อให้เกิดความ “เพียงพอ” ที่ถูกกำหนดขึ้นมาจากการเป็นสากลเป็นเศรษฐกิจที่เริ่มจาก “ความต้องการ” หรืออุปสงค์ แล้ว ไปหารายได้มาใช้จ่ายหรือซื้อตามความต้องการ ดังนั้นการ “ประheyด์” ในเศรษฐกิจกระแสหลักนั้น เกิดจาก ความต้องการที่จะให้ “เพียงพอ” ไม่ใช่เพื่อให้เกิดความ “พอเพียง” เพราะการประheyด์เพื่อ “เพียง พอ” อาศัยหรือพึ่งพาคนอื่น ขาดความรู้สึกเกี่ยวกับตนของและไม่รู้จักตนของที่แท้จริง ขณะที่การประheyด์เพื่อ ความ “พอเพียง” นั้นเกิดจากการพึ่งพาตนเอง เพราะมีความรู้สึกเกี่ยวกับตนของและรู้จักตนเอง

“ประheyด์เพาะรู้สึก คิดจากสิ่งที่มี ทำจากสิ่งที่คิด กินและใช้จากสิ่งที่ทำ นำมาแลกเปลี่ยนกัน ทำที่ ละขั้นละตอน ใช้สหกรณ์นำพา จากห้องน้ำสู่เมือง กระตือรือสู่สากล ไทยทุกคนอยู่ดี ประโยชน์ทวีแก่ชาติและ ประเทศไทย”

2. ความร่วมมือ

โดยวิธีคิดนั้นอยู่บนกรอบ 4 ด้าน ดังนี้

1. ความคิดต้องเริ่มจากมองปัญหา และการพัฒนาตนเองได้อย่างถูกต้อง
2. มีตัวแบบมายาความคิด
3. ความคิดที่จะขยายผลได้ดีต้องมีความภูมิใจเป็นฐาน
4. ความคิดต้องนำไปสู่การปฏิบัติได้

ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติงาน เป็นหัวใจของความร่วมมือในการนำเอาทุนทาง สังคมมานำทุนทางเศรษฐกิจในการพัฒนา โดยแท้จริงมิฉะนั้นปัญหาจะตามมาในการเงินสนับสนุนเพื่อเพิ่ม รายได้ ดังตัวอย่าง ที่เป็นคำกล่าวจากประชาชนในอำเภอเชียง “บางครั้งก็มีปัญหาบางในด้านเงินสนับสนุนเพื่อเพิ่ม รายได้ ดังตัวอย่าง ที่เป็นคำกล่าวจากประชาชนในอำเภอเชียง “บางครั้งก็มีปัญหาอยู่เล็กน้อยพูดกันตรง ๆ เลยนะค่ะ บางครั้ง เพราะว่าเราเสนอโครงการแบบของบสนับสนุน พูดตรง ๆ ว่ามีทั้งโครงการที่จริงและไม่จริง บางโครงการ ก็จริง บางโครงการก็ไม่จริง แต่ในฝ่ายปกครองหรือฝ่ายอบต. ของการปกครอง แบบว่าถ้าจะอนุมัติเงิน ครั้งไหนก็จะไปแบบหาเสียงแบบอะไรอย่างนี้ จะไปแบบนั้นค่าอันนี้ก็มีปัญหาค่ะ” การสร้างความร่วมมือเพื่อ ให้เกิดการมีส่วนร่วมต้องสร้าง :-

1. การจัดการเพื่อรับผิดชอบร่วมกัน
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ปฏิสัมพันธ์ในชุมชนที่มีบ้านเป็นฐาน

3. การจัดการ

การจัดการเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเอาชนะความยากจนนั้นต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย คือ “บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ และองค์กรชุมชน” เพื่อร่วมกันทำงาน ดังต่อไปนี้

3.1 การส่งเสริมด้านการตลาดจำหน่ายสินค้า

ผลผลิตของกลุ่มอาชีพต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการจัดการจำหน่ายมิฉะนั้น จะมีปัญหาในการ ดำเนินการของกลุ่มและการเพิ่มรายได้ และการออม ดังนั้นการส่งเสริมการกิจและใช้สินค้าที่ผลิตในชุมชนจำ เป็นมาแล้วข่ายออกไปสู่ชุมชนภายนอก

3.2 การพัฒนาที่เอกสารอบร้าเป็นสำคัญ

แก่นแท้ของการบริหารจริง ๆ นั้น ท้องถิ่นมีทั้งเงิน มีทั้งคนและท้องถิ่นมีทั้งบุคลากรที่มีทั้งศักยภาพ เป็นผู้นำตามประเพณี สังคมไทยในปัจจุบันนี้ สังคมประเพณีวัฒนธรรมเป็นสังคมที่มีบทบาทและมีความสำคัญกับท้องถิ่น ซึ่งเราจะมีความแตกต่างกันไปตามอย่าง สังคมในระบบราชการ ระบบข้าราชการมักจะไม่ลงถึงแก่นแท้ของสังคม ไม่ลงถึงแก่นแท้ของชาวบ้าน ทำให้ไม่มีพื้นฐานในส่วนนี้หากไม่เริ่มที่ครอบครัว เพราะครอบครัวคือ องค์ประกอบหลักของชุมชน หากครอบครัวไม่อบอุ่นก็พัฒนาไม่ได้

3.3 สนับสนุนการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความร่วมมือ

การต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนจำเป็นต้องระดมพลังคิด พลังคน พลังทุนและพลังการจัดการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลหลักดันให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย

1. วัฒนธรรมและจิตสำนึกของชาวบ้านที่จะพัฒนาเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจน
2. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการทุกระดับ
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน
4. การบูรณาการค่านิยมร่วมของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการในชุมชนที่จะพัฒนาเพื่อต่อสู้เอาชนะความยากจน
5. ผู้นำและภาวะผู้นำ

3.4 พัฒนาความสามารถในการบริหารการเงิน

หนึ่งในหน้าที่สำคัญที่ขาดไม่ได้ในกระบวนการบริหารการขาดความเข้าใจในเรื่องการบริหารเงิน เริ่มตั้งแต่ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการหารายได้และใช้จ่ายรายได้ การขาดข้อมูล เพราะไม่มีการบันทึกข้อมูลเพื่อนำมาในการจัดการทางการเงิน การขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ทำให้ไม่มีวินัยทางการเงิน ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการบริหารเงินจึงเริ่มที่ความสามารถในการหาเงิน ซึ่งต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แล้วตามด้วยความสามารถในการใช้เงินที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นและมีเหลือเพื่อพัฒนา สมาชิกในครอบครัวและพัฒนาอาชีพ จะสามารถสร้างทั้งภูมิคุ้มกันและระบบความมั่นคงให้กับครอบครัว โดยมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การบันทึกให้เป็นปัจจุบันจะทำให้เกิดความโปร่งใส และเป็นประโยชน์กับการบริหารกิจการของกลุ่มอาชีพ
2. มีการประชุมชี้แจงทุกสิ้นเดือน
3. มีการกำหนดสัดส่วนที่จะจ่ายให้กับกิจการต่าง ๆ เช่น การนำสินค้าไปขายจัดสรรให้กับเปอร์เซ็นต์เงินนำรุกกลุ่มกีเปอร์เซ็นต์
4. การจัดสวัสดิการให้สมาชิกในรูปใดบ้าง
5. เกณฑ์การให้กู้ยืม ระยะเวลาจ่ายเงินคืน ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บ
6. เกณฑ์การออมเงินเพื่อลดความเสี่ยงของครอบครัวและกลุ่มอาชีพ

3.5 ส่งเสริมบทบาทของสถาบันศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจ

การเอาทุนทางสังคมนำทุนทางเศรษฐกิจ จำเป็นต้องพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็ง ให้รู้จักใช้เหตุผล ควบคุมอารมณ์ และไม่เอาอย่างโดยไม่ดูความพึงพอใจของตัวเอง ผิดหลักการปรับวิธีเข้าหาวิธี ซึ่งสถาบันศาสนาเข้ามามีส่วนสนับสนุนในประเด็นต่อไปนี้

1. ฝ่ายพระสงฆ์มีการให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การแนะนำหลักธรรมที่เป็นคำคล้องจอง่ายๆ เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดเลียงดังให้ระวังความสะอาด ดูแล้วสุขภาพ
2. การปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญ ให้เกินครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด
3. การทำป้ายรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวคีล 5
 - ลดความโลภอย่างได้ของผู้อื่น
 - รักตนเอง ชื่อสัตย์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น
 - ไม่ดื่มสุรา เพราะจะทำให้ขาดสติ
4. พระได้นำคำสอนของพระพุทธศาสนา (เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ) เพื่อให้ลดรายจ่าย ทำให้ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และมีความขยันหมั่นเพียร
5. ตั้งค่ายพุทธธรรม ค่ายพุทธบุตรให้กับเยาวชน
6. พระสงฆ์เป็นกองทัพธรรม กองทัพไทย คือ พระสงฆ์ออกไปกับนายอำเภอ กับชาวบ้านเพื่อร่วมมือกันช่วยแก้ปัญหา
7. การใช้หลักศาสนาพุทธ (คีล 5) เป็นหลักปฏิบัติ นั้นก็คือ การลด ละ เลิก สิ่งอย่างมุขทั้งปวง เช่น งดดื่ม หรืองดเสพย์ของมีนเม้า และการพนันทุกชนิด

3.6 การพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์

ปัญหาด้านการตลาดและปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า เป็นปัญหาในการพัฒนาอาชีพและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ในการแก้ไขปัญหา ดังนี้

1. ประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทางด้านการตลาดกับประสานเข้าไปทางหน่วยงานพัฒนิชย์เข้าไปให้ความรู้กับกลุ่มและกิจกรรมพัฒนาคุณภาพสินค้า ยกตัวอย่างเช่น ตำบลที่มีสินค้าเด่นๆ สินค้าที่เป็นหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็คือหมอนขิด แต่คุณภาพของหมอนไม่ได้มาตรฐานเท่าไรก็เลยประสานกับทางอุตสาหกรรมจังหวัด พัฒนาตรงนี้ให้สินค้ามีคุณภาพและสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าได้ อันนี้คือในส่วนที่แก้ไขปัญหารับ จึงมีความจำเป็นต้องทำมิฉะนั้นจะไม่มีโอกาสเพิ่มรายได้ จะแก้ปัญหาความยากจนไม่ได้
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการตลาดขึ้นในระดับจังหวัด หรืออำเภอโดยดำเนินการเอง หรือร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น งานวันสำคัญ งานวันผลผลิต งานประเพณี เป็นต้น

3.7 ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และต่อยอดโครงการเดิมที่ประเมินความสำเร็จแล้วนำไปขยายผล

หลักการพัฒนาที่สำคัญ คือ

1. ความต่อเนื่องโดยสิ่งใดที่ผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้ว ก็ดำเนินการต่อไปทำให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และสอดคล้องกับโลกกว้างซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
2. สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการประมวลผลการออกแบบ หรือประมวลสินค้าเด่นเพื่อนำไปสู่การจัดทำสินค้าหลัก (Product champion) เพื่อนำไปสู่การขยายผลทั้งการผลิตและการตลาด

4. การพัฒนาความเป็นสถาบัน

1. เปลี่ยนวิธีคิดสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า โดยการพึงพาตโนءง และสร้างระบอบนักบังคับ กองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นกติกาในการอยู่ร่วมกัน

2. ความเป็นสถาบันกับตัวบุคคล โดยปลูกจิตสำนึกให้รักคุณธรรม พื้นแผ่นดินบ้านเกิด รัก บรรพบุรุษและรักลูกหลานในอนาคต

3. การเปลี่ยนแปลงผู้ว่าราชการจังหวัด จะไม่กระทบความเป็นสถาบัน เพราะที่ผ่านมาผู้นำชุมชนจะเอาคุณธรรมเข้าไปเป็นหลักในการปกป้องดูแลราชภูมิในเรื่องการให้ครอบครัวมีการออม หรือรู้จักรับผิดชอบตัวเอง รู้จักลด ละ เลิกอบายมุข รู้จักใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์ไม่สุรุ่ยสุร่าย ใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น

5. การพัฒนาความยั่งยืน โดยการสร้าง

1. นำเอาความสำเร็จและความภูมิใจในผลงานของชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อน

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการอยู่ร่วมมัน

3. การสร้างภาวะผู้นำ ทั้งเดี่ยว (Individual Leadership) และกลุ่ม (Group or Collective Leadership)

4. ใช้ความเข้มแข็งของทุนทางสังคมเพื่อสร้างพลังชุมชนอาชนาจปัญหาทั้งปวง

5. การสร้างครอบครัวอุ่น ที่เริ่มจากวิธีคิด ทัศนคติที่มีต่อความรัก ความผูกพันในครอบครัว

6. ส่งเสริมการออมทรัพย์

6.1 สร้างความตระหนักในคุณค่าของการออมทรัพย์

1. การออมเป็นการพัฒนาทุนทางสังคม คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ชั้น กันและกัน ฝึกความไว้วางใจ ฝึกความรับผิดชอบ สร้างนิสัยในการควบคุมอารมณ์ ความร่วมมือ การพึงพาตโนءง ความซื่อสัตย์ (สัญญาใจ) และเสียสละ ยอมรับกติกา (สร้างนิสัย) กับการลงทุนทางเศรษฐกิจ คือ การพัฒนาการจัดการกองทุนที่ขยายธุรกรรมและใช้ประโยชน์จากเงินออม

2. การออมเป็นศักดิ์ศรีความเป็นคนและชุมชน โดยในระยะแรกอดีตการออมในรูปของ สิ่งของชั่งกินได้ ใช้ได้นำไปแลกเปลี่ยนกันได้ และขายได้ ปัจจุบันการออมเปลี่ยนเป็นตัวเงินเพื่อนำไปสู่การลงทุนเพื่อนำมาซึ่งรายได้ในรอบต่อไป

3. การออมทรัพย์แก้ปัญหาความยากจนได้ เพราะการออมเป็นการลงทุนทั้งทางสังคม และทางเศรษฐกิจที่นำ ชิ้นผลตอบแทนทั้งทางสังคมและทางเศรษฐกิจ

4. การออมทรัพย์มีผลเชื่อมโยง (Linkage) ไปข้างหน้า (Forward Linkage) ด้านสังคม เช่น สวัสดิการ ความร่วมมือ และด้านเศรษฐกิจ เช่น ธุรกิจที่เกิดจากกลุ่มอาชีพ และผลเชื่อมโยงไปข้างหลัง (Backward Linkage) พัฒนาการจัดการกลุ่มอาชีพที่เป็นที่มาของเงินออม ความพร้อมอันเป็นฐานของการพึงพาตโนءง

5. การออมเป็นการพัฒนามนุษย์ในด้านการสร้างนิสัย และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการใช้ประโยชน์ของเงินออม การวางแผนทางการเงิน

6. การออมทรัพย์เป็นฐานการพัฒนาการบริหาร และการสร้างวินัยผ่าน 4 ก คือ กลุ่ม กรรมการ กติกา และกิจกรรม

7. การออมทรัพย์เป็นเรื่องคักดีครีที่มีผลให้เกิดการแข่งขัน การจัดลำดับหมู่บ้านโดยกรมพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความตื่นตัวและพัฒนาตนเอง
8. การออมทรัพย์เป็นฐานในการพัฒนาภาวะผู้นำ และสร้างผู้นำ สร้างเสริมการรวมคนเพื่อนำเงินออมไปจัดกลุ่มอาชีพ และส่งผลต่อความสามัคคี
9. การออมทรัพย์เป็นฐานความคิดและการกระทำที่ส่งผลต่อ “ความเอื้ออาทร” ซึ่งเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย

6.2 วิธีพัฒนาการออมทรัพย์ และประโยชน์การออมทรัพย์

1. การออมเป็นพฤติกรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านทุนทางสังคม และได้พัฒนาตามยุคสมัยมาเป็นการออมทรัพย์ ซึ่งเป็นมิตรทุนทางเศรษฐกิจ และเป็นการก้าวกระโดดจากการออมที่มุ่งพัฒนา “น้ำใจ” ได้มาสู่การออมทรัพย์ที่มุ่งพัฒนา “น้ำเงิน” ทำให้เกิดความแเปลกแยกลขึ้น มีผลต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่จะขยายภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบนโยบายของรัฐบาลก็ขาดความต่อเนื่องในเรื่องการออมทรัพย์ ทำให้ขาดภูมิคุ้มกันต่อโลกวิถี จำเป็นรับด่วนจะต้องพัฒนาการออมทรัพย์ในรูปต่างๆ ไปสู่การเป็นธนาคารชุมชน และรัฐบาลจะต้องมีนโยบายเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง โดยจัดเป็นวาระแห่งชาติ

2. การสร้างภูมิคุ้มกันกระแสโลกวิถี โดยใช้การออมทรัพย์เป็นกลไกการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาคนในประเทศไทย ต่อไปนี้

- 2.1 ตระหนักในคุณค่าของการออม และออมทรัพย์โดยการพัฒนาการออมและการออมทรัพย์ให้มีคุณูปการ
 - 2.1.1 เป็นแหล่งทรัพยากรทางการเงิน เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินในการประกอบอาชีพการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น ทำให้เพียงพាណเองได้
 - 2.1.2 ทำให้ประหยัด และเพิ่มรายได้ เพราะว่าดอกรบี้เงินกู้ถูกกว่าเงินกู้เอกชน และยังได้เงินปันผลจากการออมด้วย
 - 2.1.3 สร้าง และส่งเสริมความเอื้ออาทร โดยผลประโยชน์จากการออมทรัพย์ได้จัดสรรไปจัดสวัสดิการสังคมอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความเป็นอยู่ที่ดีถ้วนหน้า
- 2.2 การออมทรัพย์พัฒนาคุณธรรม และคุณภาพของประชาชนในสังคม โดยการออมทรัพย์เกิดขึ้นได้ ต้องผ่านกระบวนการต่อไปนี้
 - 2.2.1 คุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจกันและกัน
 - 2.2.2 สร้างภาวะผู้นำกลุ่ม (Collective Leadership) เพราะการจัดการเรื่องออมทรัพย์ ได้นำเอาระบีการประชาคมเข้ามาใช้ ตั้งแต่การตัดสินใจเริ่มจัดตั้งการขอรับหรือรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก
 - 2.2.3 การออมทรัพย์ ทำให้เห็นในคุณค่าของความรับผิดชอบในการทำหน้าที่ และนำไปสู่การนำเงินออมไปสร้างมูลค่าเพิ่ม
 - 2.2.4 การดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์สร้างคุณภาพ และคุณธรรม 4 ก คือ กลุ่ม กรรมการ กติกา และกิจกรรมในการอยู่ร่วมกัน

2.2.5 การออมทรัพย์เป็นการสร้างนิสัย เพราะได้ดำเนินการฝึกให้ลูก และนักเรียนฝึกการออม

2.2.6 กลุ่มออมทรัพย์ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองตลอดเวลา ทำให้กล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าทำ และความมีวินัยตามติของ “ประชาคม”

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. การพัฒนาที่ปรับวิธีเข้าหาวิถีตามเศรษฐกิจพอเพียง จะนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแพร่หลายอย่างไรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. กระบวนการออมในวัฒนธรรมไทยที่สร้างภูมิคุ้มกันและความมั่นคงทางสังคม

บรรณานุกรม

กมลาไสย, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอคล้าไสย : เอกสารอัดสำเนา.

กรมพัฒนาชุมชน. กระทรวงมหาดไทย. (2545). สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ฉบับ) ปี 2545 จังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://www.cdd.moi.go.th/bmm/bmm45/province_r.asp. วันที่สืบค้น 19 สิงหาคม 2547
----- กระทรวงมหาดไทย. (2546). สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ฉบับ) ปี 2545 จังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://www.cdd.moi.go.th/bmm/bmm46/province_r.asp. วันที่สืบค้น 19 สิงหาคม 2547
----- กระทรวงมหาดไทย. (2547ก). สรุปผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (ฉบับ) ปี 2545 จังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://www.cdd.moi.go.th/bmm/bmm47/province_r.asp. วันที่สืบค้น 19 สิงหาคม 2547
----- กระทรวงมหาดไทย. (2547ข). 21 คำถามเกี่ยวกับประชากม.(ออนไลน์). แหล่งที่มา:
http://www.dopa.go.th/web_pages/m03100000/data21quest.htm. วันที่สืบค้น 26 สิงหาคม 2547.

----- กระทรวงมหาดไทย. (2547ค). อะไรนะ...ประชากม.(ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://www.thai.net/rdcdd/cdforum/cd_forum_4201.htm. วันที่สืบค้น 26 สิงหาคม 2547.
----- ความหมายความยากจน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.cdd.moi.go.th/jarupong/4610140/j7941444.htm>. วันที่สืบค้น 8 ธันวาคม 2546.
กาฬสินธุ์, จังหวัด. (2542). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดกาฬสินธุ์. กทม : กรมศิลปากรจัดพิมพ์เผยแพร่.

ข้อเสนอจากทีดีอาร์ไอ ในการแก้ไขความยากจนต้องเข้าถึงคนจนที่แท้จริง. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

http://www.matichon.co.th/matichon/matichon.php?s_tag=01p0110081246.
วันที่สืบค้น 8 ธันวาคม 2546.

ข้อมูลการออมของครัวเรือน. (2547). โครงการรณรงค์การออมของครัวเรือน. ประจำเดือน พฤษภาคม 2547. กาฬสินธุ์.

เชียง, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอเชียง : เอกสารอัดสำเนา.

คนไทย. (2547). ผลการจดทะเบียนแก่ปัญหาสังคมและความยากจนทั่วประเทศไทย. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา : http://www.khonthai.com/poverty/Ipow/ing_plorec.php.
วันที่สืบค้น 20 เมษายน 2547.

คำม่วง, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอคำม่วง : เอกสารอัดสำเนา.

ช่องชัย, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. กิจอำเภอช่องชัย : เอกสารอัดสำเนา.

- ชัยรัตน์ มาประภีต. (2546). บรรยายสรุปโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เซิดชูคุณธรรม จังหวัดกาฬสินธุ์. ชีดี.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2546). บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจน และคนด้อยโอกาสในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เอ迪ลันเพรส โปรดักส์.
- นภากรณ์ หวานนท์. (2546). ความกลมกลืนระหว่างทฤษฎีฐานรากกับข้อมูลเชิงประจำปีในการสร้าง ดัชนีความเข้มแข็งชุมชน. โครงการปริญญาเอกพัฒนาศึกษาศาสตร์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- นาคุ, กิ่งจำgeo. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. กิ่งจำgeoนาคุ : เอกสารอัดสำเนา.
- นามน, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอนามน : เอกสารอัดสำเนา.
- เปิด 7 แบบฟอร์มลงทะเบียนแก้ไข ดีเดียหัวประเทศไทย 5 มกราคม 2547. (2546, 9 ธันวาคม). หนังสือพิมพ์ติดชนรายวัน. หน้า 2
- ดอนจาน, กิ่งจำgeo. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. กิ่งจำgeoดอนจาน : เอกสารอัดสำเนา.
- สำรวจจังหวัดกาฬสินธุ์. (2544). สถิติอาชญากรรมแยกตามประเภทกลุ่มความผิด ปี 2544. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://kalasin.polic.go.th/acer/2545.php>
วันที่สืบค้น 2 กันยายน 2547
- สำรวจจังหวัดกาฬสินธุ์. (2545). สถิติอาชญากรรมแยกตามประเภทกลุ่มความผิด ปี 2545. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://kalasin.polic.go.th/acer/2545.php>
วันที่สืบค้น 2 กันยายน 2547
- สำรวจจังหวัดกาฬสินธุ์. (2546). สถิติอาชญากรรมแยกตามประเภทกลุ่มความผิด ปี 2546. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://kalasin.polic.go.th/acer/2545.php>
วันที่สืบค้น 2 กันยายน 2547
- ท่าคันโถ, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอท่าคันโถ : เอกสารอัดสำเนา.
- ธนพรรณ ฐานี. (ม.ป.ป.). การพัฒนารูปแบบบ้าน วัด และโรงเรียนในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์. 19(3) : 12-23.
- อั่รังค อุดมไพบูลย์. (2544). เศรษฐศาสตร์พอเพียง. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว).
- (2544). สังคมศาสตร์การศึกษา. กรุงเทพฯ : โครงการต้ารากณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- (2546). จิตวิทยาสำหรับนักเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : งานจัดการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ.
- (2547). ทฤษฎีระบบการพัฒนาท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : (เอกสารประกอบการสอน) ธรรมปฏิภูก (ป.อ.ปยุตโต). (2539). การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development).
- พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโภมลคีมทอง.

มานะ ขิตตะสังคະ. ศูนย์ศึกษาบทบาทหญิงและชาย การต่อสู้เพื่อความยำกจนในเด็ก :

นโยบายทางสังคมที่รัฐควรเหลียวแล. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.nu.ac.th/office/gentle/poor.htm>. วันที่สืบค้น 8 ธันวาคม 2546.

มนพล วงศ์เทศ. (2547). ย้อนรอย 10 ปี โครงการกช. คจ. จังหวัดสตูล. วารสารพัฒนาชุมชน ปีที่ 43 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม 2547).

เมืองกาฬสินธุ์, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชั้นความยากจน. กาฬสินธุ์ : เอกสารอัดสำเนา.

ยางตลาด, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชั้นความยากจน. อำเภอยางตลาด : เอกสารอัดสำเนา.

ร่องคำ, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชั้นความยากจน. อำเภอร่องคำ : เอกสารอัดสำเนา.

วิทยาการ ชื่อแก้ว. (2546). ความยากจนแก้ไขได้ถ้าใช้ข้อมูล จปฐ. และข้อมูล กชช. 2ค. พัฒนาชุมชน. 42(10) : 22-37.

ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน จังหวัดกาฬสินธุ์. (2546). จังหวัดกาฬสินธุ์ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ชั้นความยากจน บ้านเมืองน่าอยู่ เข็มชูคุณธรรม และปลดยาเสพติด อย่างยั่งยืน. กาฬสินธุ์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). สรุปผลการสัมมนา “ยุทธศาสตร์การลดปัญหาความยากจน : จากมุ่งมองและการคิดร่วมกันของชาวบ้าน ครั้งที่ 1” วันที่ 2-4 กันยายน 2544 ณ วังรีสอร์ท จ.นครนายก. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :

<http://www.info.tdri.or.th/poverty/seminar1.htm>. วันที่สืบค้น 23 ธันวาคม 2546.

สติต นิยมญาติ. (ม.ป.ป.). ความยากจน : พิจารณาจากแนวทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม. คณะสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมเด็จ, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชั้นความยากจน. อำเภอสมเด็จ : เอกสารอัดสำเนา.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข; ไพบูลย์ คชมาตรย์; และเพียรศักดิ์ ภักดี. (2546). การประเมินความยากจนแบบ มีส่วนร่วมของคนจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 43(4) : 181-200.

สุเทพ พันประลิทธี. (2546). แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุของความยากจน. ระหว่างเดือนมกราคม – เมษายน. สุทธิปริทัศน์. 17(51) : 101-110.

สหสัขน์, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชั้นความยากจน. อำเภอสหสัขน์ : เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.).(ม.ป.ป.ก). แนวทางการดำเนินงาน โครงการบูรณาการแผนชุมชน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความยากจน. คณะทำงานประสานงานและเตรียมวิทยากรกระบวนการ โครงการบูรณาการแผนชุมชน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความยากจน, สศช.

----- (ม.ป.ป.ก). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

พ.ศ. 2545-2549. สศช. สำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์. (2546). ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกาฬสินธุ์. ในกลุ่มงานยุทธศาสตร์ การพัฒนาจังหวัด. สำนักงานจังหวัดกาฬสินธุ์.
- สำนักงานสถิติจังหวัดกาฬสินธุ์. (2545). ข้อมูลสถิติเรื่องความเดือดร้อนของราษฎร และความต้องการ ให้รัฐบาลช่วยเหลือ. ในโครงการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้าน พ.ศ.2545. สำนักงานสถิติ จังหวัดกาฬสินธุ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2547). ข้อมูลจังหวัดกาฬสินธุ์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.nso.go.th/provweb/cedweb/kalasin/aboutpro.htm>. วันที่สืบค้น 10 มกราคม 2547.
- สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. (2546). รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย ๒๕๔๖. อาชารสหประชาชาติ. กรุงเทพฯ.
- สามชัย, กิ่งอำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. กิ่งอำเภอสามชัย : เอกสารอัดสำเนา.
- หนองกุงศรี, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอหนองกุงศรี : เอกสารอัดสำเนา.
- ห้วยผึ้ง, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอห้วยผึ้ง : เอกสารอัดสำเนา.
- ห้วยเม็ก, อำเภอ. (2546). โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ชนะความยากจน. อำเภอห้วยเม็ก : เอกสารอัดสำเนา.
- องค์กรนี้ มีสุทธา. (2545). การประเมินผลการปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 5. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี : (ไทย-ญี่ปุ่น) กรุงเทพฯ.
- ฤทธิ์ชัย ภูตะวัน และคณะ. (2546). ชะตากรรมชาวนาไทยในภาคอีสาน. รวมบทคัดย่อรายงานวิจัย กรณีศึกษา การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในลังค์ไทร.
- กรุงเทพฯ : บริษัท เอดิสัน เพรส โปรดักส์ จำกัด.
- Axinn, George H. (1978). **New Strategies for Rural Development**. Nepal : Rural Life Associates.
- Kash, Rick. (2002). **The New Law of Demand and Supply**. NY : Currency Doubleday.
- Leflon, Robert E. and Victor R. Buzzotta. (2004). **Leadership Through People Skills**.
NY : McGraw-Hill.
- Lenski, Gerhard and Jean Lenski. (1989). **Human Societies : An Introduction to Macro sociology**. (Fifth Edition). NY : McGraw-Hill.
- Hirotaka Takeuchi and Ikujiro Nonaka. (2004). **Hitotsubashi on knowledge Management**.
NJ : John Wiley & Sons, Inc.
- Wayne K. Hoy and Cecil G. Miskel. (1991). **Educational administration : theory, research, and practice**. (Fourth Edition). NY : McGraw-Hill.

ภาคผนวก 1

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

โครงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด

กรณีศึกษา : จังหวัดกาฬสินธุ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวิจัยโครงการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด กรณีศึกษา : จังหวัดกาฬสินธุ์ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วๆ ไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นทั่วๆ ไป

2. โปรดตอบคำถามให้ครบถูกข้อ โดยการใช้เครื่องหมาย / และเติมความคิดเห็นสำหรับส่วนที่ 3 ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง เพื่อความถูกต้องในการวิเคราะห์ และเป็นแนวทางที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อจังหวัดของท่าน ต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วๆ ไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ในวงเล็บ และเติมคำในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ..... ปี

3. อาชีพปัจจุบันซึ่งเป็นที่มาของรายได้หลักของครอบครัว.....

4. รายได้ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของครอบครัวเฉลี่ย (ต่อเดือน)

- 2,000 บาท หรือต่ำกว่า
- 2,001 - 5,000 บาท
- 5,001 - 10,000 บาท
- 10,000 บาท ขึ้นไป

5. เงินออมจากรายได้ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานของครอบครัวเฉลี่ย (ต่อเดือน)

..... บาท (ต่อเดือน)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบสำหรับการพัฒนาตัวแบบการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจนระดับจังหวัด คำ释ิแจง ข้อมูลที่นำเสนอในส่วนนี้ทั้งหมด คือเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วและนำไปสู่การอาชนาจความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ได้จากการศึกษา ระหว่างเดือน กันยายน 2546 – เมษายน 2547 ต้องการให้ท่านได้พิจารณาจากประสบการณ์ที่ท่านได้เกี่ยวข้องหรือรับรู้ในเรื่อง โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง เพื่ออาชนาจความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ ว่าท่านมีความเห็นด้วยในแต่ละข้ออยู่ในระดับใด ให้ท่านกรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 4 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 3 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยมาก

ระดับ 2 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อที่	องค์ประกอบสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจนระดับจังหวัด	ระดับความเห็นด้วย			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	วิธีคิด หลักการ และกลยุทธ์				
	วิธีคิด				
1.1	การน้อมนำแนวทางพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง				
1.2	การสร้างกลุ่มอาชีพใหม่เพื่อนำไปสู่การเพิ่มรายได้				
1.3	การสนับสนุนด้านเงินทุนแบบให้เปล่าของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพ				
1.4	การสนับสนุนด้านเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านเพื่อสนับสนุนกลุ่มอาชีพ				
	หลักการ				
1.5	ความยากจน คือ รายได้ไม่พอยายจ่ายทำให้เป็นหนี้				
1.6	ความยากจนและวิธีแก้ปัญหาความยากจนต้องเริ่มต้นที่ครอบครัว				
1.7	แนวคิดการจัดความยากจนของจังหวัดกาฬสินธุ์ประกอบด้วย เพิ่มรายได้ลดรายจ่าย ออมทรัพย์ และออมทรัพย์เพื่อเป็นทุน				
1.8	ครอบครัวดีและเข้มแข็งเป็นพื้นฐานของความผาสุก และความเข้มแข็งของชุมชน ที่อาชนาจความยากจน				
1.9	วัดอบรม เพื่อประชาชนจะได้นำหลักธรรมไปเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน				
1.10	การลด ละ เลิกอบายมุสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ที่ว่า “ให้ลดความชั่วและทำความดี”				
1.11	การกระตุ้น ปลูกฝังจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนของข้าราชการและประชาชนอย่างต่อเนื่อง				
1.12	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดโครงการและการตัดสินใจในทุกขั้นตอน				
1.13	ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานราชการในการพัฒนาชุมชน				

ข้อที่	องค์ประกอบนับสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจนระดับจังหวัด	ระดับความเห็นด้วย			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	วิธีคิด หลักการและกลยุทธ์ (ต่อ)				
	กลยุทธ์				
1.14	หลักการของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง คือ การพัฒนาคนทางด้านจิตใจ เพื่อนำไปสู่ฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น				
1.15	ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชนະยาสพติด นำไปสู่การพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจน				
1.16	การใช้กลยุทธ์ "บ้าน วัด โรงเรียน" (บวร) ในการพัฒนาอาชนະความยากจน				
1.17	การสนับสนุนกลุ่มอาชีพเดิมให้เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นอาชีพเสริมถือเป็นการสร้างรายได้เพิ่มเติม				
1.18	การสนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้เพื่อการระดับฐานะความเป็นอยู่ของตนเอง				
2	การมีส่วนร่วม				
2.1	การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชน องค์กรท้องถิ่น หรือองค์กรประชาชนในการอาชนະความยากจน				
2.2	การมีส่วนร่วมขององค์กรทางศาสนาในการอาชนະความยากจน				
2.3	การมีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาของชุมชนในการอาชนະความยากจน				
2.4	การมีส่วนร่วมของสตรีในการอาชนະความยากจน				
2.5	การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบของประชาชนในการอาชนະความยากจน				
2.6	การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในการอาชนະความยากจน				
2.7	การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรเริ่มจากตัวบุคคล และครอบครัวในการอาชนະความยากจน				
2.8	สตรีเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างฐานะ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของครอบครัวในการอาชนະความยากจน				
2.9	การอาชนະความยากจนไม่จำกัดที่เพศ และวัย				
3	กระบวนการในระดับต่าง ๆ				
	ระดับส่วนราชการ				
3.1	การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายของหน่วยงานราชการในจังหวัดก่อนเข้าไปทำงานในชุมชน				
3.2	หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชนเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ				
3.3	หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพในด้านเงินทุน				
3.4	หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพในด้านการจัดทำผู้ฝึกสอนด้านอาชีพ				

ข้อที่	องค์ประกอบนับสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชันและความยากจนระดับจังหวัด	ระดับความเห็นด้วย			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3	กระบวนการในระดับต่าง ๆ (ต่อ)				
ระดับส่วนราชการ					
3.5	หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพในด้านเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการผลิตลินค้า				
3.6	หน่วยงานราชการให้การสนับสนุนประชาชน/กลุ่มอาชีพในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ				
3.7	หน่วยงานราชการเป็นตัวกลางประสานระหว่างกลุ่มอาชีพกับตลาดภายนอก				
3.8	หน่วยงานราชการครัวส่งเสริมความรู้ และประสบการณ์เรื่องการตลาดแก่กลุ่มอาชีพ				
3.9	หน่วยงานราชการส่งเสริมให้ประชาชนสร้างหลักสูตรอบรมความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมของชาวบ้านเอง				
3.10	หน่วยงานราชการส่งเสริมให้ประชาชนสร้างหลักสูตรอบรมความเป็นผู้นำ และการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยราชการและชาวบ้าน				
3.11	หน่วยงานราชการครัวส่งเสริมและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพของประชาชน				
3.12	การกระจายข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะอาชีพ				
ระดับวัด					
3.13	ส่งเสริมการถือศีลและปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญทางศาสนา				
3.14	การให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่				
3.15	การอบรมธรรม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต				
3.16	การทำป้ายรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามแนวทางศีล 5				
3.17	ความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาของชุมชน				
3.18	การจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม				
ระดับโรงเรียน					
3.19	บทบาทของครูไม่ควรจำกัดในเฉพาะโรงเรียน				
3.20	การแทรกเรื่องไทยของบ้ายนุชและสิ่งເສພາດໃນกระบวนการเรียนการสอน				
3.21	การจัดหลักสูตรที่เกี่ยวกับการฝึกอบรมอาชีพให้แก่นักเรียน				
3.22	ส่งเสริมการหารายได้เสริมช่วงปิดเทอมของนักเรียนให้แก่ครอบครัว เช่น การทอผ้า เลี้ยงปลา เลี้ยงเป็ด เป็นต้น				
3.23	โรงเรียนมีหลักสูตรเรื่องการฝึกอบรมอาชีพให้แก่นักเรียน				
3.24	ปลูกจิตล้านีกของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในกลุ่มเลี้ยง				
3.25	โรงเรียนควรมีการประชุม อบรมให้เด็กเห็นความสำคัญของผ้าฝ้ายพื้นเมือง โดยตัดผ้าพื้นเมืองให้เด็กใส่ทุกวันศุกร์				
3.26	โรงเรียนและกลุ่มอาชีพร่วมกันจัดทำโครงการให้ประสานกับทางโรงเรียนเพื่อสอน				

ข้อที่	องค์ประกอบนับสำหรับการพัฒนาเพื่อเอาชนะความยากจนระดับจังหวัด	ระดับความเห็นด้วย			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3	กระบวนการในระดับต่าง ๆ (ต่อ)				
	ระดับโรงเรียน				
3.27	ส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาว่างช่วงปิดเทอมมาท่องผ้าหารายได้ให้ครอบครัว				
3.28	โรงเรียนจัดหลักสูตรการเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ภูมิปัญญาชุมชนมาใช้ในการประกอบอาชีพ				
	ระดับครอบครัว				
3.29	ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน				
3.30	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างกุญแจหมู่บ้าน				
3.31	กุญแจหมู่บ้านเป็นตัวการในการสร้างความสงบสุข ความปลอดภัยแก่หมู่บ้าน				
3.32	บทลงโทษการไม่ปฏิบัติสิ่งที่ไม่ถูกต้องมาจากการประชามติประชาชน				
3.33	การออกกุญแจหมู่บ้านเพื่อล่อใจผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด				
3.34	การจัดเรียนรู้เพื่อสอดส่องยาเสพติด				
3.35	การจัดเรียนรู้เพื่อรักษาความสงบสุขเรียบร้อยในชุมชน				
3.36	การลด ละ เลิกอบายมุข การพนัน การดื่มสุรา มีนมา				
3.37	การสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ				
3.38	การสนับสนุนใช้สินค้าที่ผลิตในชุมชนหรือของสินค้าพื้นเมือง				
3.39	การรณรงค์เรื่องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่เยาวชนในชุมชน				
3.40	การปลูกจิตสำนึกของเยาวชนให้เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น				
3.41	การรณรงค์ปลูกจิตสำนึกของเยาวชนในการพัฒนาชุมชนของตน				
3.42	การเปิดโอกาสให้เยาวชน ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาในชุมชน				
3.43	การเตรียมเยาวชนคนรุ่นหลังให้ฝึกการท่องผ้าหรืออาชีพในท้องถิ่น เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านท้องถิ่น				
3.44	ประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่เยาวชน				
3.45	การจัดประชาคมให้เยาวชนแสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาในชุมชนของตนเอง				
3.46	สมาชิกในครอบครัวรู้จักประทยัดและพยายามช่วยกันหารายได้เพิ่ม				
3.47	การได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรสในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้				
3.48	การพัฒนาอาชีพของสตรีจากผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน สู่การผลิตเพื่อสร้างรายได้				
4	ปัจจัยในความสำเร็จ				
	ทุนทางสังคม				
4.1	ความร่วมมือของหน่วยงานราชการต่าง ๆ				
4.2	ความตั้งใจในการนำของผู้นำของผู้นำชุมชน				
4.3	ความตั้งใจในการนำของผู้นำชุมชน				

ข้อที่	องค์ประกอบนับสำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนະความยากจนระดับจังหวัด	ระดับความเห็นด้วย			
		มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4	ปัจจัยในความสำเร็จ (ต่อ)				
	ทุนทางสังคม				
4.4	โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง สอดคล้องรับกับนโยบายของรัฐบาล				
4.5	ความคาดหวังของประชาชนต่อโครงการอาชนະความยากจนกับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น				
4.6	การสร้างและขยายเครือข่ายระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี สหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาอาชีพ				
4.7	ประชาชนมีจิตสำนึกระดับหนักในบทบาท และเป็นความรับผิดชอบต่อการกิจการพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเอง				
4.8	การประชาสัมพันธ์ และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของประชาชนเพื่ออาชนະความยากจน				
4.9	การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่ออาชนະความยากจน				
4.10	การประกาศเป็นจังหวัดปลอดยาเสพติดเป็นจังหวัดแรก เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดโครงการอาชนະความยากจน และการปลอดยาเสพติดอย่างยั่งยืน นำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นของประชาชน				
4.11	การทำงานอาชนະความยากจนทำแบบชนบทคือแบบพื้นอ่องกันหรือเหมือนญาติพี่น้อง				
4.12	ผู้นำเข้มแข็งระบบเข้มแข็ง และทุกระดับเข้มแข็ง นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน				
4.13	ประชาชนในชุมชนมีความรัก และความสามัคคี				
4.14	ชุมชนมีความสงบเรียบร้อย เพราะประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน				
4.15	การลดอย่างมุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพนันทำให้อาชนະความยากจน				
	ทุนทางเศรษฐกิจ				
4.15	การส่งเสริมอาชีพตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น OTOP				
4.16	ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการพนัน และยาเสพติด				
4.17	การสนับสนุนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณ				
4.18	โครงการดเหล้าเข้าพรรษา ภายใน 3 เดือนจะให้กู้เงิน				
4.19	การทำการเกษตรแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุน และไม่ทำลายลิ่งแวดล้อม				
4.20	สร้างความเข้มแข็งของกลุ่ม สมาชิกกลุ่มอาชีพต้องมีความรู้ในการบริหารการจัดการ				
4.21	นโยบายของสถาบันการเงิน เช่น บกส. ธนาคารออมสินที่เอื้อต่อการกู้เงินของประชาชน				
4.22	สร้างความร่วมมือภายในชุมชนและระหว่างชุมชน เพื่อใช้ลินค้าที่ผลิตได้ เมื่อมีรายได้เสริมจากกลุ่มอาชีพ ต้องรู้จักออมและรู้คุณค่าการออมเงิน				
4.23					

ข้อที่	องค์ประกอบ般สำหรับการพัฒนาเพื่ออาชนาจความยากจนระดับจังหวัด	มากที่สุด (4)	มาก (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
5	ความเป็นสถาบัน				
5.1	ความเสียสละเพื่อส่วนรวมตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว				
5.2	ความเป็นมา และประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ของจังหวัดทำให้เกิดความภูมิใจ				
5.3	การเลี้ยงเห็นถึงประโยชน์ของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองที่นำมาปฏิบัติ				
5.4	ความต่อเนื่องของโครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง				
5.5	การบูรณาการแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ กับชุมชน				
5.6	โครงการฯ จะต้องต่อเนื่อง เพราะเป็นความต้องการของประชาชน				
5.7	สิ่งไหนซึ่งผู้นำคนก่อนทำไว้ดีแล้วก็ดำเนินการต่อไป ทำให้เกิดความยั่งยืน				
5.8	ความภูมิใจของประชาชนที่สามารถแก้ปัญหาท่องถินของตนได้				
5.9	การรักบ้านเมืองของตนนำไปสู่การพัฒนาห้องถิน				
5.10	ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาคราชการกับชาวบ้าน				
5.11	พัฒนาคนและใช้คนให้เหมาะสมกับงาน				
5.12	ปลูกจิตสำนึกของคนในสังคมให้เห็นคุณค่าของชุมชน				
5.13	ประชาชนมีความหวังและศรัทธาต่อชุมชน				
5.14	ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมทุน				
5.15	ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม				

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นทั่ว ๆ ไป

คำ释แจง โปรดเติมความคิดเห็นลงในช่องว่างที่ติดกับความคิดแรกของท่าน เมื่ออ่านคำถามแต่ละข้อจบลง โดยตอบคำตามนั้นสั้น ๆ ไม่ต้องขยายความหรือยกตัวอย่างประกอบ

1. อะไร คือ เรื่องสำคัญที่ทำให้จังหวัดก้าวสินธุ์สามารถประกาศเป็นจังหวัดที่อาชนาจความยากจนได้

.....

2. ทำอย่างไรจังหวัดก้าวสินธุ์จึงยั่งยืนต่อไป ไม่กลับไปเป็นจังหวัดที่ยากจนอีก

.....

3. “ครอบครัวอบอุ่น” ในความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

.....

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้
คณะผู้จัด

ภาคผนวก 2

สรุปประเด็นจากการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่ม

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์เจาะลึกและสนทนากลุ่ม

1. วิธีคิด หลักการและกลยุทธ์

1. การน้อมนำแนวทางพระราชดำรัสเรื่องการดำรงชีพแบบพอเพียง
2. โครงการแผ่นดินธรรมชาติ ตามแนวคิดของผู้ว่าฯ มี 4 ด้าน คือ
 - เพิ่มรายได้
 - ลดรายจ่าย
 - การออม
 - สร้างความเชื่อถือต่อสถาบันการเงิน
3. ความต่อเนื่องของพลังประชาชนในการอาชันนยาสเปติดมาสานต่อโครงการแผ่นดินธรรมชาติ แผ่นดินทอง
4. การนำกลยุทธ์ “บ้าน วัด โรงเรียน” (บวร)
5. การนำหลักธรรมะไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้
 - การอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี
 - การใช้เงินให้เกิดประโยชน์
 - การลด ละ เลิกอบายมุข
6. การปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่ข้าราชการและประชาชน โดยเฉพาะประชาชนอย่างต่อเนื่องในการรักคุณธรรม รักบ้านเกิด รักบรรพบุรุษ และรักลูกหลานของตน
7. การดึงองค์กรศาสนาเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อใช้หลักธรรมะพัฒนาจิตใจและเป็นแนวทางปฏิบัติให้แก่ประชาชน เช่น การแสดงธรรมในงานศพและงานบวชเพื่อให้เลิกเล่นการพนันในงานเหล่านี้
8. หลักการของโครงการแผ่นดินธรรมชาติ แผ่นดินทองเป็นการพัฒนาคนทางด้านจิตใจ การเรียนรู้ การสร้างรายได้จากการออม การสร้างอาชีพ การลด ละ เลิกอบายมุข และการอยู่กันอย่างเอื้ออาทรของประชาชน
9. การใช้หลักเกณฑ์ของ ก.บ.ช. เป็นตัวกำหนด (รายได้ต่อกันต่อปี ต้องไม่ต่ำกว่า 20,000 บาท) ถ้าครัวเรือนใดมีรายได้ต่ำ กองทุนต่าง ๆ จะเข้าไปช่วยเหลือเพื่อให้ประกอบอาชีพได้
10. เป้าหมายของโครงการมี 3 เป้าหมาย คือ
 - พัฒนาจิตใจของคน
 - พัฒนาสังคมโดยรวม เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรเกื้อกูลกัน
 - พัฒนาเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
11. การสอดคล้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ที่ว่า “สัจจปทาน” (เราไม่กระทำในสิ่งไม่ดี) สังชั้งปทาน สังขารปทาน (ละสิ่งที่เราเคยกระทำ) เราไม่เริ่มต้นกับสิ่งที่ดี เช่นการอาสีงไม่ดีออกไปจากกลุ่ม รักษาให้ดีขึ้น
12. ครอบครัวดีและเข้มแข็ง ชุมชนก็จะดีและเข้มแข็งด้วย
13. การอบรมธรรมะทุกวันพระกับเจ้าคณะตำบล
14. การสร้างอาชีพ
 - มีงานทำ เพิ่มรายได้ เช่น ก่ออุ่นสตีทอผ้า เป็นอาชีพเสริมจากการทำนา มีรายได้ประมาณ 1,000 บาทขึ้นไป ถ้าขยันจะมีรายได้ 2,000 บาทขึ้นไป
 - การสนับสนุนด้านเงินทุนแบบให้เปล่าของหน่วยงานภาครัฐ เช่น งบจากองค์กรบริหารส่วนตำบล สำนักงานสหกรณ์จังหวัด พัฒนาชุมชน

- การสนับสนุนด้านเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านให้แก่กลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสตรีทอฟ้า เย็บผ้า กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มการเกษตร กลุ่มเลี้ยงปลา เลี้ยงโคและกระบือ ให้หมู่บ้านละ 20,000 บาท
- ความรู้ทางวิชาการจาก กศน.
- การตั้งโครงสร้างการอาชีพในกลุ่มเยาวชน

2. การมีส่วนร่วม

1. นติประชาม/การปรึกษาหารือของประชาชนในหมู่บ้านในการเสนออาชีพ; วิทยากรจะแนะนำอาชีพที่เป็นไปได้ในหมู่บ้านว่ามีอะไรบ้าง
2. การบอกเล่าถึงสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัว หมู่บ้านและการแก้ไขปัญหา เหล่านั้นจากความคิดของประชาชนเอง (โดยคัดครอบครัวละ 1 คน)
3. การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบของประชาชน (การร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ)
4. ประชามหมู่บ้านในการสอดส่องผู้ชายและชนส่งยาเสพติดในพื้นที่ การเลือกประธานคุ้ม การอยู่เรวยามเพื่อป้องกันการลักขโมยวัว ควาย รถไถและรถมอเตอร์ไซค์ ตรวจตราการพกอาวุธยาเสพติด (จากสายตรวจจังหวัด)
5. การมีส่วนร่วมของสตรีในการอยู่เรวยาม

3. กระบวนการในระดับต่าง ๆ

1. ระดับจังหวัด

- ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยอาศัยข้อมูลจาก จปฐ และ กชช 2 ค
- การจัดประชุมหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายของจังหวัด

2. ระดับอำเภอ

- การจัดอบรมผู้นำตำบล

3. ระดับตำบล

3.1 การอบรมในแต่ละตำบลตามหลักสูตรที่ร่วมกันคิดเอง แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

- การบอกข้อมูลรายละเอียดสถานการณ์และปัญหาที่ประชาชนประสบอยู่ รวมถึงการคาดหวังในความเป็นอยู่ของตน
- การให้ความรู้และคำแนะนำจากกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จ
- การให้ความรู้ในเรื่องของการออม (กลุ่มสัจจะ) เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ควบคุมจัดการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกู้หมู่บ้าน

3.2 การจัดอบรมผู้นำชุมชน/หมู่บ้านโดยแบ่งออกเป็น 7 รุ่น ๆ ละ 10-15 คน โดยวิทยากร

3.3 การอบรมแบ่งออกเป็น 3 วัน คือ

วันแรก การอบรมเกี่ยวกับโครงการฯ การสร้างก្រុកติการร่วมกัน การอบรมปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

วันที่ 2 การศึกษาสภาพอดีตและปัจจุบัน การสร้างวิสัยทัศน์และการกิจร่วมให้แก่ผู้เข้าอบรม การเสนอโครงการในหมู่บ้าน

วันที่ 3 การให้ความรู้ด้านสาธารณสุขโดยหัวหน้าสาธารณสุข คุณธรรมโดย ประสงค์
ความรู้ด้านการออมทรัพย์จาก ร.ก.ส. และธนาคารออมสิน

3.4 การประเมินผลโดยการรายงาน สุ่มตรวจ ตรวจสอบทุกหมู่บ้าน

4. ระดับหมู่บ้าน

- 4.1 การตั้งกฎหมู่บ้านเพื่อสร้างและรักษาความสงบสุข ความปลอดภัย ความมีวินัยในสังคม ของหมู่บ้าน โดยระดมความคิดเห็นจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการตีมและขายสุรา กฎหมู่บ้านใช้หลักการเดียวกัน แต่รายละเอียดจะแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับความเป็นจริง ของแต่ละหมู่บ้าน
- 4.2 บทลงโทษมาจากประชามหมู่บ้าน
- 4.3 การจัดเรียนในชุมชนเพื่อจัดยาเสพติด (แผ่นดินธรรมา) และการเล่นพนันงานศพ
- 4.4 การประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ เช่น เลี้ยงปลา ปลูกพืชสวนครัว (5-6 อาชีพ) เช่น ชุมชนม่านหวานได้ทำโครงการนำร่องปลูกผักเพื่อบริโภคและค้าขาย
- 4.5 การคัดเลือกสมาชิกกลุ่มและตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน เลขาฯ เหตุญญิกและสมาชิกกลุ่ม
- 4.6 การออกกฎหมู่บ้านโดยประชามหมู่บ้านเพื่อควบคุมลงโทษประชาชนเกี่ยวกับยาเสพติด ความไม่สงบเรียบร้อย การเล่นพนันงานศพ เล่นพนันบังไฟ เล่นพนันตีไก่ การเล่นมวยตู้
- 4.7 การจัดทำแผนการพัฒนาหมู่บ้าน
- 4.8 การจัดเรียนหมู่บ้านเป็นประจำทุกคืนระหว่าง 20.00 น. – ตี 1 หรือ ตี 2
- 4.9 การลดลง ละ เลิกอนามมุข การตีมสุรา
- 4.10 การปฏิบัติศาสนาในวันสำคัญ ให้เกินครึ่งหนึ่งของครัวเรือนทั้งหมด
- 4.11 การออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกับธนาคาร กองทุน (โดยออมวันละ 10 – 20 บาท) เพื่อสร้างนิสัยการออม
- 4.12 การแจกคุ้ม โดยมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้รับผิดชอบกำกับดูแลคุ้ม และรายงานความผิด ปกติไม่ ชอบมาหากลที่เกิดขึ้นในคุ้มต่อผู้ปกครองท้องถิ่นทราบ
- 4.13 ชุมชนการใช้ปุ๋ยชีวภาพเพื่อลดรายจ่ายค่าปุ๋ยเคมี และชุมชนมีผักสวนครัวไว้ทานได้ ถ้า เหลือก็ขายได้อีก

5. ระดับสถานศึกษา

- 5.1 การเน้นเรื่องการป้องกันการเสพยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนและนักศึกษา
- 5.2 บทบาทของครูที่จำกัดในเฉพาะเขตโรงเรียน
- 5.3 การลดลง ละ เลิกอนามมุขแบบบูรณาการ
 - การแทรกเรื่องการลดลง ละ เลิกอนามมุขในเนื้อหาสาระ การเรียนการสอน
 - การตั้งโครงการปฏิบัติเฉพาะควบคู่กับการเรียนการสอน
 - ภาระงานผลการปฏิบัติงานเป็นระยะๆ และทุกขั้นตอนตามแบบฟอร์มของกระทรวงศึกษาธิการ

5.4 กระบวนการเรียนการสอนในการอาชนาความยากจน

- หมวดวิชาการรับผิดชอบการฝึกอบรมอาชีพ เช่น เลี้ยงปู ปลา เป็ด ไก่และองค์ความรู้ที่ได้รับเป็นรูปธรรมและระยะยาว)
- การส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากองค์กรภายนอกมากขึ้น เช่น อบต. เทศบาล หน่วยราชการต่างๆ และกศน. ที่ให้ความสำคัญต่อการกิจของสถานศึกษาในการฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน

6. พระองค์

- การให้ความรู้หลักธรรมแก่เยาวชนและผู้ใหญ่ เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การแนะนำหลักธรรมที่เป็นคำคล้องจองจงง่าย “ไม่สูบบุหรี่ ไม่พูดเลียงดัง ให้ร่วงความสะอาด ดูแล้วใส่กາ”

4. ปัจจัยในความสำเร็จ

1. ทุนทางสังคม
2. ความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น
3. ความศรัทธาในภาวะผู้นำของผู้ว่าราชการจังหวัด
4. โครงการฯ ที่สอดรับกับนโยบายของรัฐบาล
5. ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน
6. ความต่อเนื่องจากการอาชนาความยากจน
7. การสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล เช่น กลุ่มสังจะเพื่อการออมทรัพย์ การส่งเสริมอาชีพตามนโยบาย OTOP
8. ความเข้าใจในบทบาทการกิจของประชาชนเอง เช่น สถานภาพ วิถีชีวิต อดีตและอนาคต
9. จิตสำนึกของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความกตัญญูคุณต่อผู้มีพระคุณ เช่น บิดามารดา ครูบาอาจารย์ จนถึงแผ่นดินเกิดของตน ความเลี้ยงลูกตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน สร้างอาชีพ สร้างรายได้
10. ความเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามการเล่นพนันและยาเสพติด
11. การประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงประชาชน
12. การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เสด็จความคิดเห็น
13. ความเป็นผู้นำ ความศรัทธาในตัวผู้นำ ความจริงจังในการทำงานและการเข้าถึงประชาชน เพื่อกระตุ้นประชาชนให้กล้าคิดกล้าทำ
14. วัฒนธรรมของชาวอาเซียนท่าคันโต
 - การรักบ้านเมืองและรักการพัฒนา
 - เกียรติภูมิของประชาชนนำไปสู่การตระหนักรู้ การสร้างความรับผิดชอบ สร้างศักดิ์ศรีของตน จนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
15. การปลดยาเสพติดของจังหวัดกาฬสินธุ์อย่างยั่งยืน จะต้องทำให้ประชาชนมีรายได้ ไม่ยากจน ไม่หันไปสู่ยาเสพติดอีก
16. การสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านงบประมาณ

17. การทำงานแบบชุมบท คือ การปักครองแบบพื้นอ่องกัน เพื่อนกัน ซึ่งสามารถสื่อสารติดต่อกันได้ ง่าย ทำให้ทราบว่าครัวเรือนไหนทำอะไร ฐานะเป็นอย่างไร
18. การใช้หลักศาสนาพุทธ (ศีล 5) เป็นหลักปฏิบัติ นั่นก็คือ การลด ละ เลิก สิ่งอบายมุขทั้งปวง เช่น งดดื่มหรืองดเสพย์ของมึนเมา การพนันทุกชนิด
19. โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ภายใต้ 3 เดือนจะให้กู้ โดยให้มالงชื่อสมัครการลด ละ เลิกอบายมุข
20. การทำการเกษตรแบบธรรมชาติเพื่อลดต้นทุน ไม่ทำลายลิ่งแวดล้อม และไม่เบี่ยดเบี้ยนผู้บริโภค

5. ความเป็นสถาบัน

1. การเล็งเห็นถึงประโยชน์ของโครงการที่นำมาปฏิบัติ คือ “มนุษย์ทุกคนเกิดมาเพื่อความสุขอยู่ แล้ว และน้อยบยา เป็นนโยบายที่ทำให้มนุษย์มีความสุข พากเราในฐานะที่เป็นมนุษย์ ก็ต้องการ ความสุข ต้องการให้ชุมชนของเรามีความสุข เราจึงได้นโยบายตรงนี้มาปฏิบัติ”
2. ความต่อเนื่องของโครงการ เนื่องจาก
 - การตั้งงบประมาณขององค์การปักครองท้องถิ่น ไม่ต่ำกว่า 5% เพื่อส่งเสริมอาชีพ
 - การออม (98% ของอำเภอ) ของประชาชนเพื่อต่อยอดกองทุนหมู่บ้านและ สอดรับต่อการ สร้างความเชื่อถือต่อสถาบันการเงิน เช่น รถส และธนาคารกรุงไทยที่ให้สินเชื่อวงเงิน 500,000 บาท
 - การสนับสนุนและส่งเสริมอาชีพของประชาชนที่มีอยู่แล้วอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบ ประมาณ เงินทุน การบริหารจัดการ และความรู้วิชาการ
3. การบูรณาการแผนชุมชนในภาคปฏิบัติงานระหว่างส่วนราชการต่าง ๆ องค์กรท้องถิ่น ประชาชน เพื่อให้โครงการดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน
4. โครงการจะต้องต่อเนื่อง เพราะเป็นความต้องการของประชาชน เป็นความสุขของประชาชน ทุก คนต้องดำเนินการต่อไป